

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 393
Παρασκευή
27 Ιανουαρίου 1989
Δρχ. 150

Ο 2 ΣΕΠ. 2005

ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΡΕΛΑΘΗΚΑΝ

κ. Γ. Α. Παπανδρέου πού βρισκόταν στο Καστρί, ξ...

30 μ.μ. ως τις 7.30 μ.μ. προσπάθησα πολλές φορές
... με τον κ. Χαλικιά ο οποίος όμως "ήταν απασχ...

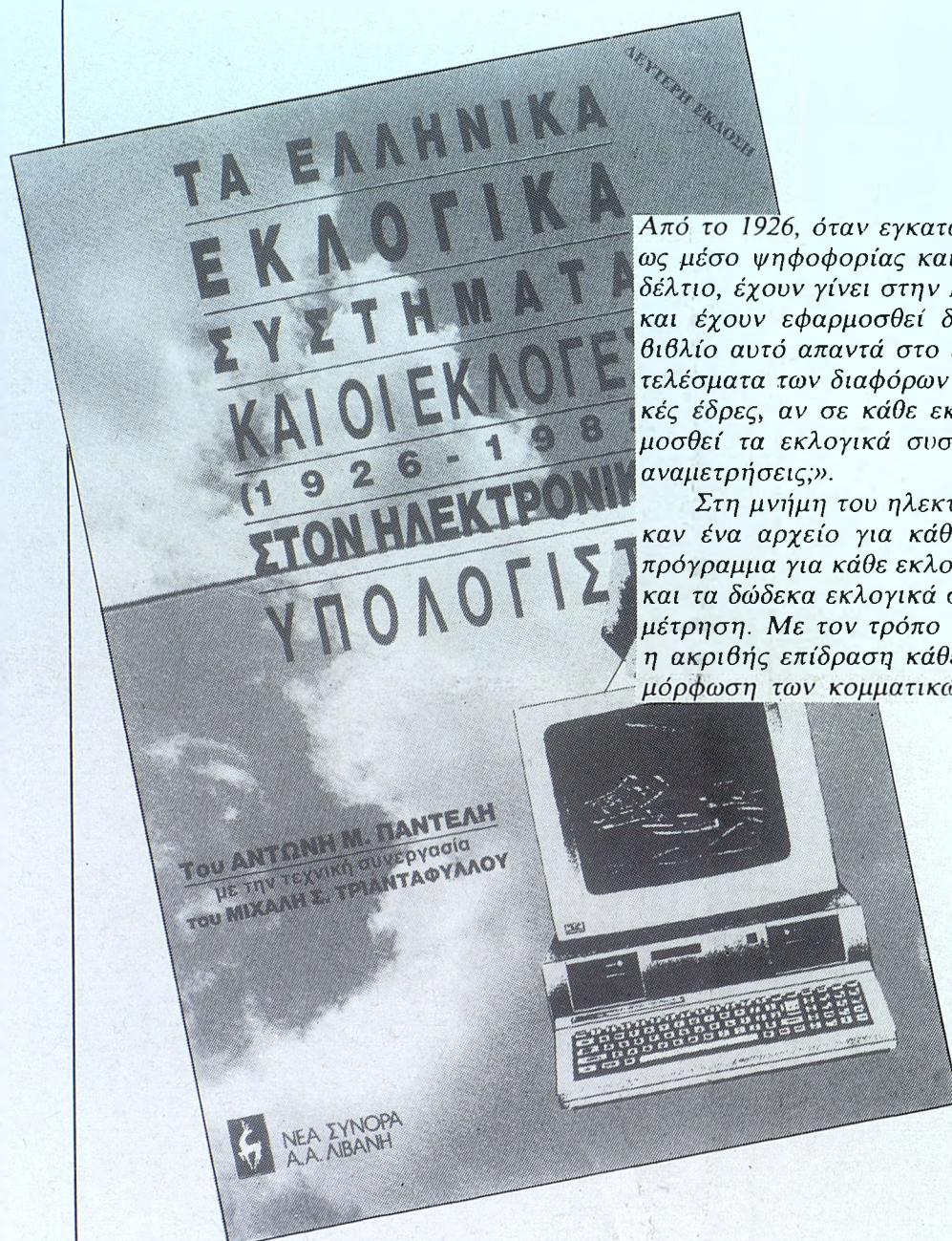
μ.μ. εκδόσαμε την ανακοίνωση τύπου πού σας έπι...

ΚΟΣΚΕΤΑΣ-ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ:
"Σ' ΑΓΑΠΩ, Μ' ΑΚΟΥΣ;"

- ΟΙ «ΔΙΚΑΣΤΕΣ» ΤΗΣ 17Ν
- ΛΙΑΚΟΥΝΑΚΟΣ: Ο ΕΚΠΤΩΤΟΣ
- ΜΙΤΤΕΡΑΝ ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΕΑ
- ΟΙ ΜΙΖΕΣ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΛ
- Η ΛΥΣΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ (1926 - 1985) ΣΤΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Από το 1926, όταν εγκαταλείφθηκε οριστικά το σφαιρίδιο ως μέσο ψηφοφορίας και αντικαταστάθηκε από το ψηφοδέλτιο, έχουν γίνει στην Ελλάδα εκλογές είκοσι μία φορές και έχουν εφαρμοσθεί δώδεκα εκλογικά συστήματα. Το βιβλίο αυτό απαντά στο ερώτημα: «Ποια θα ήταν τα αποτελέσματα των διαφόρων ελληνικών εκλογών σε βουλευτικές έδρες, αν σε κάθε εκλογική αναμέτρηση είχαν εφαρμοσθεί τα εκλογικά συστήματα που ίσχυαν στις άλλες αναμετρήσεις;».

Στη μνήμη του ηλεκτρονικού υπολογιστή καταρτίσθηκαν ένα αρχείο για κάθε εκλογική αναμέτρηση και ένα πρόγραμμα για κάθε εκλογικό σύστημα, και εφαρμόστηκαν και τα δώδεκα εκλογικά συστήματα σε κάθε εκλογική αναμέτρηση. Με τον τρόπο αυτό αποδεικνύεται συγκεκριμένα η ακριβής επίδραση κάθε εκλογικού συστήματος στη διαμόρφωση των κομματικών δυνάμεων στη Βουλή.

«ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ» Α.Α ΛΙΒΑΝΗ ΣΟΛΩΝΟΣ 94 -ΤΗΛ. 36.00.398

ΚΑΙΡΟΣ ΝΑ ΧΩΡΙΣΟΥΝ ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΟΙ ΔΟΛΟΦΟΝΙΚΕΣ επιθέσεις εναντίον των εισαγγελέων οδήγησαν σε νέα ύψη την πολιτική ένταση —τίποτα όμως δεν δείχνει ότι θα υπάρξει από εδώ και στο εξής η αναγκαία αποκλιμάκωση που θα επέτρεπε να οδηγηθούμε στις εκλογές μέσα σε ομαλό πολιτικό κλίμα. Τίποτε δεν αποκλείει νέες τρομοκρατικές ενέργειες, νέες διαρρήξεις γραφείων, νέες δολοφονίες που θα εντείνουν την οξύτητα, τις υποψίες, τους φόβους, τις καταγγελίες. Το αντίθετο ακριβώς: αν η κυβέρνηση συνεχίσει να ακολουθεί τη στρατηγική της έντασης είναι βέβαιο ότι όλα αυτά θα συμβούν —με απρόβλεπτες για την πολιτική κατάσταση συνέπειες.

ΕΙΝΑΙ ΒΕΒΑΙΟ ότι οι ενέργειες της «17 Νοέμβρη» και της «1ης Μάη» ήρθαν να ενισχύσουν την κυβερνητική στρατηγική και πολλοί ισχυρίζονται ότι αυτό δεν είναι τυχαίο. Αποδείξεις δεν υπάρχουν και δεν είναι δυνατόν να υιοθετήσει κανείς έτσι εύκολα μια τόσο σοβαρή κατηγορία. Από την άλλη μεριά όμως είναι ολοφάνερη η ομοιότητα ανάμεσα στην πρακτική των αυριανικών «Αντιεξουσιαστικών Μαζών» και σε αυτή των δυο οργανώσεων που θέλουν να αυτοαποκαλούνται επαναστατικές. Και είναι ευθύνη της κυβέρνησης να αποδείξει ότι αυτή η ομοιότητα είναι τυχαία —γιατί στην πολιτική, αντίθετα από τα δικαστήρια, είναι υποχρεωμένος κανείς να αποδεικνύει τη μη ενοχή του.

ΚΑΙ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ άλλος τρόπος για να αποενοχοποιηθεί η κυβέρνηση από το να εγκαταλείψει πρώτη αυτή τη στρατηγική της έντασης αφήνοντας μόνους τους τρομοκράτες. Δεν είναι ανεκτό οι διαρρήξεις, οι παρακολουθήσεις, οι υποκλοπές να θεωρούνται θεμιτά μέσα πολιτικού αγώνα· δεν είναι ανεκτό να εξαναγκάζονται βουλευτές σε παραίτηση για να μην χαρακτηριστούν αποστάτες· δεν είναι ανεκτό να αποκλείεται η αξιωματική αντιπολίτευση από τις συζητήσεις για τον εκλογικό νόμο· δεν είναι δυνατό να καταγγέλλονται επισήμως «συνωμοσίες» και «κέντρα ανωμαλίας» χωρίς να προσκομίζεται ούτε ένα στοιχείο· δεν είναι δυνατό να αναζητούνται εκλογικά συστήματα που με κάθε τρόπο να βγάζουν το ΠΑΣΟΚ πρώτο σε έδρες· δεν είναι δυνατό να απειλεί η «Αυριανή» ότι οι «δημοκράτες αξιωματικοί» δεν θα ανεχθούν «αποστασίες».

ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΑΡΞΟΥΝ ομαλές εξελίξεις, για να διαλυθούν οι φριχτές υποψίες πρέπει το ΠΑΣΟΚ να εγκαταλείψει την στρατηγική της έντασης, να συζητήσει με όλα τα άλλα κόμματα για το εκλογικό σύστημα και τους όρους διεξαγωγής του προεκλογικού αγώνα. Να αποδεχθεί την πιθανότητα ήττας του και να τηρήσει τους κανόνες του δημοκρατικού παιχνιδιού, όπως έκανε το 1981 η ΝΔ. Αλλιώς θα συμπορεύεται με τους τρομοκράτες —κι όλο και λιγότεροι θα πιστεύουν ότι αυτό είναι τυχαίο. Ίσως οι Παπανδρέου - Κουτσόγιωργας - Κουρήs να αδιαφορούν για αυτήν την προοπτική, ίσως και, ως κυνικοί και λάτρεις της δύναμης, να την θέλουν. Όμως όλο το ΠΑΣΟΚ, όλη η κυβέρνηση, όλοι οι βουλευτές θα πουν για μια ακόμη φορά «ναι» σε όλα αυτά;

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**
 Δημοχάρους 60
 115 21 ΑΘΗΝΑ
 Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

- Περίοδος Β'
- Χρόνος 16ος
- Τεύχος 393
- Παρασκευή 27 Ιανουαρίου 1989
- δρχ. 150

ΑΝΤΙ - ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ	
Τρομοκρατία - Αντικειμενική συμπόρευση ή υποκειμενική βούληση	10
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Η επάνοδος των γερόντων	12
Γ. ΦΙΛΙΠΠΟΥ	
Κοσκωτάς προς Παπανδρέου: Σ' αγαπάω μ' ακούς;	18
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Αποδεδειγμένα κακής πίστης	24
ΒΙΚΤΩΡ ΤΑΛΩΣ	
Γιατί παραιτήθηκε ο Γιώτας	26
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Οι μίζες της ΠΥΡΚΑΛ	28
ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ	
Διαρκές συνέδριο για ειρινές συμφωνίες	30
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΙΑΧΝΗΣ	

Στον «αυτόματο πιλότο» του Δ.Ν.Τ.	32
ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΔΕΣ	
Θα μας ακούσεις Ανδρέα	33
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Η πολιτική εξόρμηση της Αριστεράς	34
ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΙΣΤΗΣ	
«Γκεσνέ» στα τουρκικά σημαίνει «Μερσίνη»	36
ΤΕΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	
Lettre Internationale: Ένα περιοδικό για την Ευρώπη	45
ΕΡΕΥΝΑ: Θέατρο (β' μέρος)	
Γράφουν οι: Κ. Γεωργουσόπουλος, Β. Ζιώγας, Μ. Κουγιουμτζής, Γ.Ν. Μανιώτης, Θ. Παπαγεωργίου	48
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Τρομοκρατία και αναπάντητα ερωτήματα	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	6
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	11
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	17
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	38
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	40
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	54
ΒΙΒΛΙΟ	56
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	58

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

πολιτικό 15ήμερο

Τρομοκρατία και αναπάντητα ερωτήματα

ΤΡΕΙΣ δολοφονικές επιθέσεις εναντίον λειτουργών της δικαιοσύνης σε διάστημα 13 ημερών, δίνουν στη χώρα μας ένα νέο θλιβερό ρεκόρ. Σήμερα, κατά κοινή παραδοχή, διαθέτουμε τον υψηλότερο δείκτη τρομοκρατικής δραστηριότητας, αφού ακόμα και οι «Ερυθρές Ταξιαρχίες» δεν έχουν να επιδείξουν τόσα «χτυπήματα» μέσα σε τόσο λίγες μέρες...

ΓΙΑ ΤΗΝ άνεση με την οποία η «17 Ν» ή η «1η Μάη» κινήθηκαν στο διάστημα αυτό, έχουν πολλά γραφεί. Και βέβαια δεν χρειάζεται σοφία για να αντιληφθεί κανείς ότι, μέσα στη γενική παράλυση κυβέρνησης και κράτους —όπου τίποτε δεν λειτουργεί— η όποια τρομοκρατική οργάνωση μπορεί και δρα ανενόχλητη. (Έτσι, είτε αλλιώς, η χώρα έγινε «ξέφραγο αμπέλι»).

ΩΣΤΟΣΟ κάποιες ειδικές επισημάνσεις αξίζει, ίσως, να καταγραφούν. Ορισμένοι αναλυτές στάθηκαν λ.χ. σε κάποια «κοινά σημεία» ανάμεσα στο παρακράτος του αυριανισμού και την προκήρυξη της «17 Ν», με την οποία «αιτιολογείται» η δολοφονική ενέργεια εναντίον των αντιστασιακών Ανδρουλιδάκη και Ταρασουλέα. Έτσι, σε μια ώρα που η Ελλάδα —η Ελλάδα του ΠΑΣΟΚ— κοντεύει να καταποντισθεί μέσα σε ένα οχετό ασύλληπτων σκανδάλων (με κορωνίδα το σκάνδαλο των όπλων!), οι μεγάλοι «τιμωροί» της «17 Ν» θυμήθηκαν το σκάνδαλο των ...Λακόστ, για να υποβάλουν ότι ναι μεν είναι «κλέφτες και καταχραστές οι σημερινοί κυβερνήτες του ΠΑΣΟΚ», πλην είναι κλέφτες δευτέρας κατηγορίας μπροστά στους «μεγάλους αρχικλέφτες», χθεσινούς και σημερινούς, της Νέας Δημοκρατίας! (Το επιμύθιο είναι γνωστό: Αφού ό-

λοι οι πολιτικοί είναι «φαύλοι και πουλημένοι», έπεται ότι τη λύση θα τη δώσουν είτε ο φασίζων αυριανισμός, είτε οι «επαναστάτες» της μάσκας και του φόνου...) Αλλά «κοινά σημεία» βρίσκει κανείς και στον τρόπο με τον οποίο αυριανισμός και «17 Ν» προσεγγίζουν το συνασπισμό της Αριστεράς... Για το συγκρότημα του Ταύρου, ο συνασπισμός των αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων είναι στοιχείο της «συμμορίας των τεσσάρων»... Για τους αυριανιστές της «17 Ν» ο Χαρίλαος Φλωράκης και ο Λεωνίδας Κύρκος είναι ένοχοι εις την γέεναν του πυρός διότι «συγχρωτίζονται με τον πατριάρχη της φαυλότητας Μητσotάκη»... Πού διαφορίζεται, άραγε, η «17 Ν» από τον αυριανισμό και τον τομπρισμό;

Η στρατηγική της έντασης

ΑΛΛΟΙ αναλυτές ερμήνευσαν την άνεση κινήσεων των δυο τρομοκρατικών οργανώσεων με τη στρατηγική της έντασης την οποία, επίμονα, συστηματικά, προωθεί η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ — μια στρατηγική που αγγίζει, ενίοτε, τα όρια του παράλογου. Όμως είναι κοινός τόπος ότι η στρατηγική της έντασης γεννά και «δικαιώνει» τη βία. Και η βία προσφέρει το κατάλληλο κλίμα για να καρπίσει η τρομοκρατία. Αλλά τρομοκρατία —έστω μόνο «κοινοβουλευτική»...— χρησιμοποιεί και το ΠΑΣΟΚ, προκειμένου να «πεισει» τους βουλευτές του ότι εντέλλονται να ψηφίσουν τον προϋπολογισμό ή να μην ψηφίσουν την πρόταση των 15 για την απλή αναλογική... Βία —έστω μόνο «ιδεολογική»— χρησιμοποιεί, καθημερινά ο αυριανοτομπρισμός, όταν αστυνομεύει το φρόνημα των στελεχών του ΠΑΣΟΚ, κραδαινοντας το φόβητρο της διαγραφής ή τη ρετινιά του «αποστάτη». Όσο από θέατρο του παραλόγου, άλλο τίποτε! Όλοι βιώνουμε την πολυεπίπεδη κρίση που περνά η χώρα, το βούρκο των σκανδάλων και —πολύ πρόσφατα— τις αποκαλύψεις της «Ελευθεροτυπίας» για την πυκνή αλληλογραφία μεταξύ του Α. Παπανδρέου και του υπόδικου Γ. Κωσκά. Για τον υπεύθυνο πρωθυπουργό της χώρας, όμως, πέρα βρέχει! Δεν υπάρχει κρίση, μας λέει, δεν υπάρχουν σκάνδαλα, υπάρχει μόνο ένας κακός ελληνικός τύπος που «κατασκευάζει» σκάνδαλα και κρίσεις. Αλλά όταν ο υπεύθυνος πρωθυπουργός «παραλογίζεται» σε τέτοιο βαθμό (το θέμα εντάσσεται στην περιοχή της ψυχοπαθολογίας), γιατί ανάλογος «παραλογισμός» να μην υπάρξει και από πλευράς των τρομοκρατών; Ο αντιστασιαγελέας Α. Βερνάρδος δολοφονήθηκε γιατί, μεταξύ άλλων, «εισηγήθηκε, στις 27 Μάη του '88 τη μη συμμετοχή των συνταξιούχων στο συνέδριο της ΓΣΕΕ»! Αυτό αναφέρεται στην προκήρυξη της «1ης Μάη» και είναι εύλογο να διερωτάται κανείς αν οι συντάκτες της, χρησιμοποιώντας τέτοια «επιχειρήματα» χρειά-

ζονται (όσο και αν η λογική τους διαφέρει από τη δική μας) ψυχαναλυτή!

Αναπάντητα ερωτήματα

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη, είτε δέχεται κανείς, είτε απορρίπτει μια διεθνή εμπειρία —που λέει ότι, συχνά - πυκνά, οι μυστικές υπηρεσίες μιας χώρας έχουν διασυνδέσεις με τρομοκρατικές οργανώσεις ή με μέλη, έστω, των οργανώσεων αυτών— γεγονός παραμένει ότι τόσο το «τάιμινγκ» (η επιλογή του χρόνου) όσο και η επιλογή του στόχου (και στις τρεις περιπτώσεις τα θύματα ήταν λειτουργοί της δικαιοσύνης), θέτουν σειρά ερωτημάτων:

ΕΙΝΑΙ τυχαίο, άραγε, ότι οι τρεις δολοφονικές επιθέσεις έγιναν ενώ παραμένουν ανοικτοί δεκάδες φάκελοι σκανδάλων, οι οποίοι, κάποτε θα παραπεμφθούν στη δικαιοσύνη; Είναι τυχαίο ότι ενώ όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης δίνουν τη μάχη για την απλή αναλογική (έστω και με επί μέρους διαφορετικές τοποθετήσεις), η «17 Ν» αισθάνθηκε την ανάγκη να μας «διαμνηύσει» ότι ούτε οι εκλογές, ούτε η απλή αναλογική, θα σώσουν τον τόπο; Και είναι τυχαίο ότι δυο διαφορετικές οργανώσεις —η «17 Ν» και η «1η Μάη»— έκριναν ότι πηγή των δεινών μας δεν είναι ούτε ο αυταρχισμός της εξουσίας, ούτε οι καταχραστές του δημοσίου, ούτε το πράσινο παρακράτος, αλλά οι δικαστικοί, που έπρεπε να «προειδοποιηθούν» με σφαίρες και με αίμα;

ΣΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ αυτά, κανείς κυβερνητικός δεν επιχειρήσε να δώσει οποιαδήποτε απάντηση... Αντιθέτως οι διάφοροι κυβερνητικοί αξιωματούχοι, με επικεφαλής τον ίδιο τον πρωθυπουργό, επιχειρήσαν να μας πείσουν ότι η τρομοκρατία στην Ελλάδα καθοδηγείται και αυτή από κάποια σκοτεινά «διεθνή κέντρα» —τα ίδια «κέντρα» που προσπαθούν να διασπάσουν την «αρραγή ενότητα» του ΠΑΣΟΚ, προσφέροντας σε κάθε κυβερνητικό βουλευτή που θα «αποστατήσει» το ποσό των 200 εκατομμυρίων δραχμών! (Κάποιοι σχολιαστές υπολόγισαν ότι τα έξι (6) εκατομμύρια που «προσφέρονταν» το 1965, τιμαριθμοποιούμενα αντιστοιχούν, σήμερα, με 103 εκατομμύρια, πράγμα που σημαίνει ότι η «προσφορά», τώρα, είναι διπλάσια!). Τη διάσπαση του ΠΑΣΟΚ όμως —συνεπώς και την κατάρρευση της κυβέρνησής του και του «χαρισματικού» ηγέτη του...— επιδιώκουν όχι μόνο τα «διεθνή κέντρα», αλλά και όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης του «συνέντηξαν», για το σκοπό αυτό, και την ανάλογη «συμμορία»! Συμπέρασμα κατά την κρίση του πρωθυπουργού: Όλοι πλέον, «διεθνείς σκευωροί» (Αμερικανοί, Τούρκοι, Ευρωπαίοι) «ντόπιοι σκευωροί» (Νέα Δημοκρατία, ΚΚΕ, ΔΗΑΝΑ, ΕΑΡ), συμπαρastaτούμενοι από την «17 Ν» και την «1η Μάη», «εκ κοινού συμφέροντος ορμώμενοι», απεργάζονται την αποσταθε-

ροποίηση, για να ανατρέψουν τη λαο-
προβλητή κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ... Η ο-
ποία —για να αμυνθεί— αναγκάζεται (τι
άλλο να κάνει;) να στηριχθεί σε κάποιους
αρχάγγελους του ήθους και της αρετής:
Τόμπρα, Λούβαρη, αδελφούς Κουρή, κ.ά.

(Είχαν γραφεί οι παραπάνω γραμμές,
όταν στα γραφεία του «ΑΝΤΙ» έφθασε η
«αυθεντική πρόβλεψη» της γνωστής ε-
ταιρίας FROST & SULLIVAN για το 1989: «Ο
πιθανότερος νικητής των εκλογών του
Ιουνίου φέρεται να είναι η Νέα Δημοκρα-
τία... Η κατάσταση της υγείας του πρω-
θυπουργού Α. Παπανδρέου και τα σκάν-
δαλα που διαπλέκονται με την προσωπι-
κή του ζωή, καθιστούν αμφίβολη την πα-
ραμονή του στην εξουσία για μια ακόμα
πλήρη θητεία, έστω και αν το κόμμα του
κερδίσει τις εκλογές, κ.λπ.». Η έκθεση
καταγγέλθηκε, αμέσως, από κυβερνητι-
κής πλευράς, ως νέα σκευωρία... Το ατύ-
χημα είναι ότι προηγούμενη έκθεση της
ίδιας εταιρίας, είχε χρησιμοποιηθεί από
τον πρωθυπουργό, σε πρόσφατη σύνοδο
της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ, για να αποδείξει ότι α-
κόμα και το... διεθνές κατεστημένο είναι
βέβαιο για την περιφανή νίκη που θα κα-
ταγάγει το ΠΑΣΟΚ, στις εκλογές του Ιου-
νίου!).

Το «όχι» της Αριστεράς

ΟΙ ΥΒΡΕΙΣ του ΠΑΣΟΚ κατά της Αριστε-
ράς, δεν το εμπόδισαν να απευθύνει πρό-
σκληση για «διάλογο». (Η πρόσκληση α-
πευθύνθηκε και προς τα άλλα κόμματα

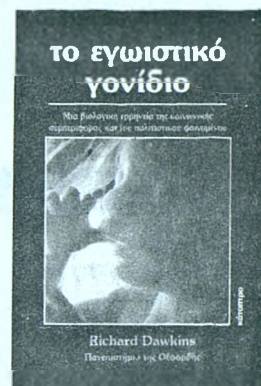
— πλην «Λακεδαιμονίων», διάβαζε πλην
Νέας Δημοκρατίας...). Το πνεύμα της
πρόσκλησης προς ΚΚΕ και ΕΑΡ ήταν περί-
που το εξής: Μπορεί να σας αποκαλέσα-
με εταίρους μιας «συμμορίας»... Μπορεί
η εφημερίδα «μας», η καλή «Αυριανή» να
αποκάλεσε τον Κύρκο «πράκτορα της
CIA» και τον Χαρίλαο Φλωράκη άνθρωπο
που επρόδωσε «τα ιερά και τα όσια των
λαϊκών αγώνων»... Αλλά είμαστε «φίλοι»
και μπορούμε, συνεπώς, να λέμε και «κά-
ποια λέξη παραπάνω». Σας καλούμε, λοι-
πόν, σε ένα «εθνικό, δημοκρατικό και
κοινωνικό διάλογο». Θέμα πρώτο: Το ε-
κλογικό σύστημα των προσεχών εκλο-
γών. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να στη-
ρίζεται στις «αρχές της απλής αναλογι-
κής», αλλά όχι και να οδηγήσει στην «ιτα-
λοποίηση» του δημοσίου βίου. (Η Ιταλία,
για μας τους σοσιαλιστές του ΠΑΣΟΚ,
μας πέφτει λίγη...). Θέμα δεύτερο: Τις ε-
ξελίξεις και το πλαίσιο αναφοράς όλων
των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Το
πλαίσιο αυτό θα στηρίζεται στις αρχές
του πλουραλισμού, υπό την αίρεση ότι
θα τελεί υπό την υψηλή εποπτεία του πο-
λυφωνικού Δημήτρη Μαρούδα. (Το τε-
λευταίο αυτό δεν αναφερόταν στο κείμε-
νο της πρόσκλησης... Αλλά προέκυψε α-
πό σχετική συζήτηση στη Βουλή, με θέ-
μα τις κυβερνητικές προτάσεις για την
τηλεόραση). Θέμα τρίτο: Ενδεχομένη αν-
ταλλαγή απόψεων και σε άλλα θέματα, ό-
πως τα εθνικά, κ.ά.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ διαλόγου έμελλε να απορ-
ριφθεί από όλα τα κόμματα. Και γιατί
στην πρόταση δεν υπήρχε καμιά συγκε-
κριμένη κυβερνητική δέσμευση και γιατί
—προπαντός αυτό— στο υπ. αρ. 1 θέμα
του εκλογικού νόμου, η κυβέρνηση το έ-
παιζε «ήξεις αφήξεις». («Όποιος φλέγε-
ται για την απλή αναλογική, ψηφίζει την
πρόταση του νόμου των "15"» — διαμή-
νυσαν στην κυβέρνηση τα κόμματα της
Αριστεράς). Από την άλλη τα κόμματα
του αριστερού τόξου δεν μπορούσαν να
δεχθούν τον αποκλεισμό της Νέας Δημο-
κρατίας, του κόμματος, δηλαδή, της α-
ξιωματικής αντιπολίτευσης. Και για λό-
γους αρχής, σεβασμού του δημοκρατι-
κού πλαισίου, και για λόγους που σχετί-
ζονται με την πρόθεση του ΠΑΣΟΚ να α-
ναπαράγει το δίλημμα «ΠΑΣΟΚ ή Δεξιά».
Και η Αριστερά πλήρωσε βαρύ —μέχρι
σήμερα— το τίμημα του ψευδοδιλήμα-
τος αυτού.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ: Το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί
να βρίσκεται στην απομόνωση στην ο-
ποία βρισκόταν και πριν από την πρότα-
ση διαλόγου. Όσο και αν οι πληροφο-
ρίες επιμένουν ότι το ΠΑΣΟΚ θα επανέλ-
θει, στην πρότασή του, για να μπορεί να
ισχυρισθεί, αύριο μεθαύριο, ότι έκανε το
παν για να τα βρει με την «παραδοσιακή»
Αριστερά, η οποία —φευ— παραμένει
«παρωχημένη», «αναχρονιστική», «ανι-
στόρητη...». Έτσι γράφουν την ιστορία.

ΑΝΤΗΝΩΡ

Ένας θαυμάσιος εκλαϊκευτής
της επιστήμης μεταφράζεται
για πρώτη φορά
στην Ελλάδα

Richard Dawkins
Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης
το εγωιστικό
γονίδιο

Μεταφράστηκε σε έντεκα
γλώσσες. Μόνο στην Αγγλία
πουλήθηκαν 150.000 αντίτυπα.

- «Η πρώτη εκλαϊκευμένη εισαγω-
γή στη νέα θεωρία της εξέλιξης,
η νέα εικόνα του ανθρώπου μέσα
στα αδελφά του είδη...»

John Pfeiffer
The New York Times Books Review

- «Αξίζει να σημειώσουμε τη σα-
φήνεια και την απλότητα με την
οποία εκφράζονται τα πράγματα
χωρίς να ζημιώνεται η ακρί-
βεια...»

American Scientist

- «Αυτό το βιβλίο πρέπει, και μπο-
ρεί να διαβαστεί από τον κα-
θένα...»

W.D. Hamilton
Science

Εκδόσεις Κάτοπτρο, σελ. 384, 1600 δρχ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΡΟΧΑΛΙΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Γριβαίων 5 (πάροδος Σκουφά 64)
106 80 Αθήνα — Τηλ. 36 46 426

ημερο δνηκτης

ΤΕΤΑΡΤΗ 11.1.1989 ΤΡΙΤΗ 23.1.1989

ΤΕΤΑΡΤΗ, 11.1.89

Στις φυλακές της Πάτρας κλείστηκε ο **Μελίστας** που πριν τρισήμισι χρόνια δολοφόνησε τον δεκαπεντάχρονο **Καλτεζά**. Κάλιο αργά παρά ποτέ.

«**Πραξικόπημα λωποδυτών** δεν έγινε ποτέ στην ιστορία», δήλωσε ο ανιστόρητος **Κ. Μητσοτάκης** στην ΚΕ της ΝΔ.

Επαληθεύοντας ότι το αίμα νερό δεν γίνεται, έσπευσαν στο νοσοκομείο Μπανιάς - Φλωράκης, μόλις έμαθαν τον τραυματισμό του **Α. Κύρκου** σε τροχαίο.

«Ο Κοσκωτάς μου ζήτησε να τον επισκεφθώ», κατέθεσε στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής ο **Χ. Μπουσμπουρέλης**. Σίγουρα θα πάει: οι ακριβές πουτάνες δεν περιφρονούν τους πλούσιους πελάτες.

Βγήκε τσάρκα στην Πειραική με καραμπίνα ο **κ. Κουριδάκης**. Μη βρίσκοντας **εισαγγελέα** μπροστά του, έριχνε στον αέρα. Καταδικάστηκε σε 11μηνη φυλάκιση για άσκοπη χρήση του όπλου του.

Λευκοτομή και όχι λοβοτομή πραγματοποίησε ο ιατρός **Δ. Βουγιουκλάκης** σε δυο τοξικομανείς αδελφές. Και απαιτεί να αποδοθεί **Λευκός** στην κοινωνία.

Τα ήξεραν όλα για την υπόθεση **Κοσκωτά - Εταιρείας Αιγαίου** οι **Παπανδρέου - Κουτσόγιωργας**, επιμένει ο **κ. Βάλβης**. Ο **κυρ-Μέντιος** δηλώνει αθώος και επικαλείται τη μαρτυρία της **κ. Μωροπούλου**.

ΠΕΜΠΤΗ, 12.1.89

Ευτυχώς, δεν είμαστε όλοι **τρελοί**: μόνο 46%, 38%, 35% των Ελλήνων έχουν εμπιστοσύνη στους **Καραμανλή - Μητσοτάκη - Παπανδρέου** αντίστοιχα, σύμφωνα με δημοσκόπηση που δημοσιεύει σήμερα ο «**Ταχυδρόμος**».

Αμίλητος ακούει τους βουλευτές ο **κ. Παπανδρέου** κατά τη σύνοδο της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΠΑΣΟΚ.

Φυσικά, όχι από ενδιαφέρον για τους χειμαζόμενους Αθηναίους αλλά για να δημιουργήσει τους κατάλληλους προεκλογικούς συνειρμούς βγήκε ο **κ. Πεπονής** να αποκαλύψει ότι πωλούν στις πολυκατοικίες **ρυπογόνο** κόκκινο πετρέλαιο αντί του **άσπλου** πρασίνου.

Επίδειξη μόδας οργάνωσαν οι ευρωβουλευτές του ΚΚΕ σε συνεργασία με την ΚΟΒα των **μανεκέν** για να υπερασπιστούν το ελληνικό **ένδυμα** ενόψει του 1992.

Έξι **Αρμένιοι** βρέθηκαν ζωντανοί κάτω από ερείπια 35 ημέρες μετά το μεγάλο **σεισμό**. Από τέσσερις άλλους που ήταν μαζί τους βρέθηκαν μόνο τα **κόκκαλα**.

Στην κινέζικη πολιτική παράδοση προσέφυγε ο **κ. Πάγκαλος** για να δικαιολογήσει το χαρακτηρισμό «**συμμορία των τεσσάρων**» και το ασίγαστο πάθος του για τη «**χήρα** με τα πέντε ορφανά».

Στην Εξεταστική Επιτροπή καταθέτει ο αστυνομός **Κ. Ρουμελιώτης** που κατάφερε να του «**διαφύγει**» ο **δρ. Κοσκωτάς**. Ο ίδιος όμως **συνελήφθη** να μαγνητοφωνεί κρυφά τη συνεδρίαση. Ο **Τόμπρας** τον μήνυσε για **αντιποίηση** αρχής.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 13.1.89

Το **Παιδί** μίλησε στην ΚΟ του ΠΑΣΟΚ και δήλωσε πως «**δεν χωράνε "τέσσερις"** στην πόρτα μου». Τι χωράει το **πορτοφόλι** του, απέφυγε να πει.

Μίλησε και η **κ. Σ. Ακρίτα** στη συνεδρίαση και αναφέρθηκε σε πασοκικό «**πολιτικό κανιβαλισμό**» και σε κυβερνητικό «**φυτώριο παρασίτων**». Στον πολιτικό **μαζοχισμό** όσων λένε «**ναι σε όλα**» απέφυγε να αναφερθεί.

Στην Εξεταστική Επιτροπή καταθέτει ο αρχηγός της ΕΥΠ **κ. Τσίμας** και δηλώνει ότι η υπηρεσία του δεν ασχολείται με την «**17 Νοέμβρη**» διότι είναι «**εθνική τρομοκρατική οργάνωση**». Αντεθνικές ποιες είναι;

Ποιοι **έπαιρναν μίζες** στη Φθιώτιδα; Οι φίλοι της Περιφερειάρχου **Τζ. Καραβέλη** ή οι φίλοι των υπουργών και υφυπουργών **Εθνικής Οικονομίας**; Έγκυροι κύκλοι της **Λαμίας** δηλώνουν πως όλοι «**τα έπαιναν**» —στη μοιρασιά τα χάλασαν.

... Κι εκεί που ευτυχισμένοι ανοίγαμε σαμπάνια για να γιορτάσουμε την ανεπανάληπτη **επιτυχία** του **Ημεροδότη** που εξαντλείται με **υπερρηχητική ταχύτητα** από τα περίπτερα ήρθε το απειλητικό τηλεγράφημα: **ΘΡΑΣΥΤΑΗ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΜΙΜΗΣΗΣ ΜΟΥ ΔΕΝ ΘΑ ΜΕΙΝΕΙ ΑΤΙΜΩΡΗΤΗ ΣΤΟ ΕΙΜΑΙ ΕΝΑΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ**. Υπογραφή: Ο **ΓΝΗΣΙΟΣ ΠΑΛΙΟΣ ΚΑΛΟΣ ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ**. Από πού ξεφύτρωσε πάλι αυτός ο παλιόγερος;

ΣΑΒΒΑΤΟ, 14.1.89

Στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας αρχίζει το Διαρκές Συνέδριο της **ΕΑΡ** με θέμα την εκλογική σύμπραξη με το ΚΚΕ.

Στην Εξεταστική Επιτροπή ο **κ. Βαλυράκης** καταθέτει ότι το σημερινό κλίμα του θυμίζει 1965. Κι αν το φάει ο **γαϊδαρος**, τι θα του θυμίζει;

«**Είμαι η Ασπασία και είναι ο Περικλής**» δήλωσε η **κ. Δήμητρα** που συνοδεύει τον **Κουμπάρο** στο γάμο του **Κ. Σκανδαλίδη**. Προφανώς **μπέρδεψε** τον **Χρυσούν Αιώνα** με τα **Χρυσά Κουτάλια**.

Στον **Ευαγγελισμό** ο **εισαγγελέας Ανδρουλιδάκης** εξακολουθεί να **χαροπαλεύει**.

Ο χρόνος ο αληθινός ειν' η φαλάκρα, τα μαγουλάκια κι ο λαιμός.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 15.1.89

Για μια **χούφτα πράσινο** στο **Γουδί**, παρά λίγο να συγκρουστούν **Ζωγραφιώτες** κι **Αθηναίοι**. Οι δυο πλευρές υποχώρησαν όταν τους θύμισαν ότι το **Γουδί ανήκει στους προδότες**.

Με 80% το Διαρκές Συνέδριο της **ΕΑΡ** ετάχθη υπέρ του εκλογικού συνασπισμού με το ΚΚΕ και άλλες δημοκρατικές δυνάμεις.

Επεισόδια στην Πάτρα από **Ολυμπιακούς**, στη Θεσσαλονίκη από **Παοκτζήδες** και στα γραφεία μας από εκατοντάδες άτομα που θέλουν να **εχρηθούν** χρόνια πολλά στο **νέο ημεροδότη** —όστις εορτάζει σήμερα την νιοστή επέτειον των γενεθλίων του. Έστω και καθυστερημένα, όλα τα **δώρα** γίνονται **δεκτά**.

Η Οργάνωση «**Λαϊκές Αντιεξουσιαστικές Μάζες - Πυρήνες Δράσης**» αναλαμβάνει με κασέτα την ευθύνη για την απόπειρα δολοφονίας του **εισαγγελέα Ανδρουλιδάκη**. Μάλλον για κάποιον **τρελό** **αναλφάβητο** πρόκειται.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 16.1.89

Αναβάλλονται όλα τα σημερινά ραντεβού του **κ. Α. Παπανδρέου**: κυκλοφορούσε με **χλαμύδα** και **πούντιασε**.

Επιφυλακή της **Αστυνομίας** με πρόσχημα **βομβιστικές ενέργειες** διατάζει ο **κ. (;) Πέτσος** για να εμποδίσει **συγκέντρωση** διαμαρτυρίας της «**Ένωσης Κατωτέρων Αξιωματικών**».

Οι **μπόμπες** όμως —**δύο** τον αριθμό— **έσκασαν** στο **Ηρόκλειο** χωρίς θύματα **ευτυχώς**.

Ο καθηγητής **Γ. Μεταξάς** κατέθεσε στην Εξεταστική Επιτροπή ότι **όλως τυχαίως** βρέθηκε να μεταφέρει τη γνωστή επιστολή **Κοσκωτά** προς **κυρ-Μέντιο** και ζήτησε **απαλλαγή λόγω βλακειάς**.

Αλλαγές στο σύστημα των **εισαγωγικών** και **επιστροφών** των αρχαίων ελληνικών στα γυμνάσια ανακοίνωσε ο **Γ. Παπανδρέου Β'**. Για **επιστροφή** των **κλοπιμαίων** του **Κοσκωτά** δεν είπε λέξη.

Αρχίζουν σήμερα οι **εκπτώσεις** στα **μαγαζιά**. Στην **ηθική** και την **πολιτική** οι **εκπτώσεις** άρχισαν εδώ και καιρό και δεν λένε να **τελειώσουν**.

ΤΡΙΤΗ, 17.1.89

Χρόνια πολλά στους **Αντώνηδες** και τις **Αντωνίες** —**εξαιρουμένων των Τρίτη, Λιβάνη** και **Αντωνίας Παπαδοπούλου**.

Νέφος πυκνόν καλύπτει **εκ**

νέου την Αθήνα. Επωφελομένοι του σκότους ζηλωτές των «Αντιεξουσιαστικών Μαζών» κλέβουν έγγραφα από το **αρχείο** του βουλευτή της ΝΔ **Ε. Παπαδημητρίου** ο οποίος αναμένεται να αποδειχθεί ότι συνωμοτούσε υπέρ της επανόδου του Ιερωνύμου ως αρχιεπισκόπου.

Απεργούν οι **πανεπιστημιακοί** ζητώντας αυξήσεις μισθών. Μα γιατί δεν γίνονται πούτάνες όπως ο κ. Μπουσμπουρέλης;

Νέα **αποστασία** καταγγέλλει το συγκρότημα του **Ταύρου**, ενόψει της συζητήσεως του νομοσχεδίου των 15 βουλευτών της αντιπολίτευσης περί απλής αναλογικής. Αναμείνате επανάληψη του «ναι σε όλα».

Και μέσα στη γενική αναμπουμπούλα τολμάει και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος **Σ. Κωστόπουλος** να καταγγείλει τον «πολιτικό αμοραλισμό» εξ ονόματος των «εντίμων εκπροσώπων του λαϊκού κινήματος»! Σε λίγο θα μιλά κι ο Κωσκωτάς εξ ονόματος της κλαδικής των εντίμων τραπεζίτων.

Όλοι οι **παίκτες** του **Ολυμπιακού** και οι **παράγοντες** της ομάδας θα παρελάσουν από το γραφείο του ανακριτή κ. **Σκαρλάτου** που αθρούτως διερευνά την υπόθεση Κωσκωτά.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 18.1.89

Με τα **σοκολατάκια** στο χέρι, ενώ ξεκινούσε για επίσκεψη σε **Θανάση**, πυροβόλησε τον εισαγγελέα Π. **Ταρασουλέα** η «17 Ν». Με προκήρυξη της διεκδικεί τη δόξα ότι αυτή χτύπησε και τον **Ανδρουλιδάκη**. Του **Σκαρλάτου** η σειρά, πότε θα έρθει;

Σε απόπατο βρήκε ο **Γ. Κουρής** υποτιθέμενη επιταγή της «**Μέριλ Λιντς**» για τον **Κ. Μητσοτάκη**, και την κατέθεσε στην **Εξεταστική Επιτροπή**. Φταίνε λοιπόν όσοι αποκαλούν τις εφημερίδες του «**Κουράδες**»;

Θύμα του «**αντικοσσωτικού μακαρθισμού**» θεωρεί τον εαυτό του ο κ. **Γ. Μαντζουράνης**, εξ απορρήτων του δρ. Το θράσος δεν έχει όρια σ' αυτόν τον τόπο.

Νικητές ανακηρύσσουν εαυτούς στο θέμα της **Μερσίνης** και ο κ. **Παπούλιας** και ο κ. **Γιλιμάς**. Την αλήθεια θα τη μάθουμε στην **επόμενη εισβολή στην Κύπρο**.

Ουδέν **μεμπτόν** στην υπόθεση των **εισαχθέντων** κατά την επιστροφή του **Προέδρου** από την **Αυστραλία**, δηλώνει

ο **Δ. Τσοβόλας**. Και απαιτεί να τον πιστέψουμε.

ΠΕΜΠΤΗ, 19.1.89

Θα μπαίνουν τα **κόμματα** στη β' **κατανομή** αλλά θα κόβονται οι **συνασπισμοί**, άφησε να εννοηθεί ο κ. **Άκης**. Μα αφού το 1985 αναθεώρησαν το **Σύνταγμα**, δεν έγραφαν μια και καλή πως το **ΠΑΣΟΚ** θα κυβερνά **μονίμως** να ησυχάσουμε;

«**Δικαίωση του ΕΣΥ**» διαπιστώνει ο **Μ. Γλέζος**, επειδή του έκαναν εγχείρηση και **επέζησε**. Κρίμα που δεν μπορούν να πουν και οι πεθαμένοι την άποψή τους.

Υποκαθιστώντας τη **ΓΣΕΕ** που φρόντισε να διαλύσει επεκτείνει και στον **ιδιωτικό τομέα** την **ΑΤΑ** για το 1989 ο κ. **Γεννηματάς**.

Εξωφρενών ο **Πρόεδρος** με τον **Τσοβόλα** που του λογό-

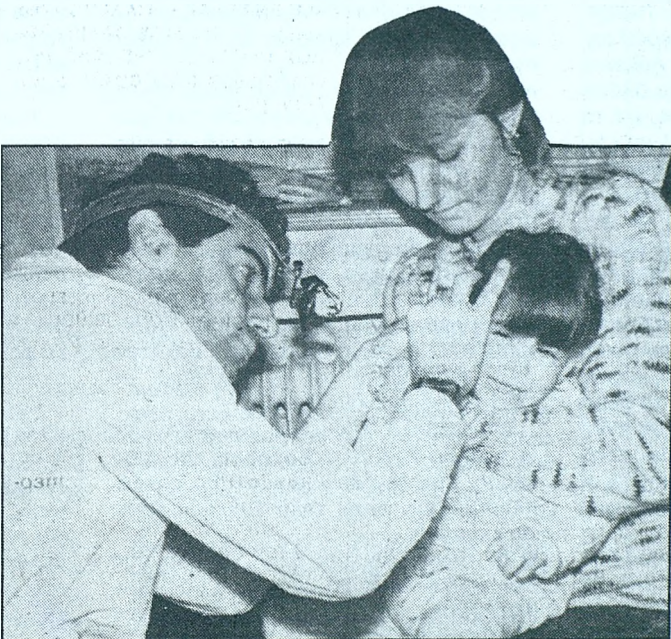
τίκι. Μέχρι να εκδικασθεί η μήνυση, θα διοριστεί **υπουργός** με απόφαση **ειρηνοδίκη**.

Στο νοσοκομείο μεταφέρθηκε με «**γαστρορραγία**» ο προφυλακισμένος **Βακόλης**. Βαρυστομάχισε απ' όσα έφαγε ή προετοιμάζεται να τα **χωνέψει** σε **ωραιότερο περιβάλλον**.

Δεν θα στηρίξει ούτε **ΠΑΣΟΚ**, ούτε **ΝΔ** ο **συνασπισμός** της **Αριστεράς**, δήλωσε ο κ. **Κύρκος**. Προφανώς —γιατί δεν θα έχει βουλευτές, αν ευοδωθούν τα σχέδια του κ. **Άκη**, ακόμη κι αν πάρει 25%, όπως προβλέπει **σφυγμομέτρηση** που δημοσιεύει η «**Ελευθεροτυπία**».

ΣΑΒΒΑΤΟ, 21.1.89

Επιστολή του **Κωσκωτά** προς **Παπανδρέου** αποκαλύπτει η «**Ελευθεροτυπία**». Ο κ(;) **Κω-**

Βουλευτής της Εξεταστικής Επιτροπής αναζητεί με ευσυνειδησία στοιχεία για το σκάνδαλο Κωσκωτά.

κρινε επιστολή. Δεν κατάλαβε πως ο εξ **Άρτης** πολιτικός ήθελε ν' αποδείξει πως μπορεί ν' αντικαταστήσει τον **Ζακύνθιο Μαρούδα**.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 20.1.89

Πρώρη **σύνταξη** 30.000 δρχ. θα πάρουν όσοι αγρότες άνω των 55 ετών νοικιάσουν τη γη τους σε άλλους, ανακοίνωσε ο κ. **Ποττάκης**. Στους νέους και **άμισθους** δημοσιογράφους τι θα δώσουν άραγε προεκλογικά;

Ο **Πρόεδρος** μήνυσε τον **Ρουμελιώτη** για παραποίηση Προεδρικού Διατάγματος, αποκαλύπτει σήμερα το «**Πον-**

στόπουλος δηλώνει πως δεν την πήρε στα χέρια του ο πρωθυπουργός: φορούσε **γάντια** για να μην αφήσει **αποτυπώματα**.

Διάλογο με τα λοιπά **κόμματα** πλην **ΝΔ** ζητά το **ΕΓ** του **ΠΑΣΟΚ**, θυμίζοντας πως η πρόταση του εκκρεμεί από το 1986. Μετά από **τρίχρονες** άκαρπες συνομιλίες με τον **Κωσκωτά**, το **ΕΓ** θυμήθηκε ότι υπάρχουν **κόμματα** σ' αυτή τη χώρα.

... **Πανσέληνος** σήμερα και η **Μάρα** είχε υποσχεθεί πως θα εμφανιζόταν. Κάπνιζα **νευρικά** στο παγκάκι του **Λυκαβηττού** απολαμβάνοντας τις **φεγγαροχιτίδες** που έλουζαν

την **Αθήνα**. Κι αντί γι' αυτήν... **δυο δόντια σουβλερά** καρφώθηκαν στο **δεξί** μου χέρι. **Παράλυτος** απ' τον πόνο είδα μια **σκιά** να φεύγει και στα πόδια μου ένα **χαρτί**. Ήταν **προκήρυξη** με μια μόνο φράση: **ΕΝΑΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ**. Κι από κάτω η **φριχτή σφραγίδα**: **δυο μυτεροί κυνόδοντες** μέσα σε μια **πεντάλφα**. Αχ **Μάρα**, αλλά μου είχες υποσχεθεί όταν μ' έπεισες ν' αναλάβω αυτή την **απαίσια δουλειά**...

ΚΥΡΙΑΚΗ, 22.1.89

Ο **γιατρός** είπε πως το **τραύμα** δεν είναι επικίνδυνο αλλά για ένα μήνα **δεν θα μπορεί να γράφω**. Ούτε **αυτός**, ούτε οι **φονιάδες** του **παλιού ημεροδίκητη** ήξεραν πως είμαι **αριστερόχειρας**!

Εορτάζουν ο **Αναστάσης**, η **Αναστασία**, ο **Τάσος** και η **Τέση**. Σε όλους **χρόνια πολλά**.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 23.1.89

Δώρο στον εισαγγελέα **Αναστάσιο Βερνάρδο** πέντε **σφαίρες** από την «1η Μάρ». **Νεκρός**. Ο **Ανδρουλιδάκης**, **χαρπαλεύει**, ο **Ταρασουλέας** στο νοσοκομείο.

«Έπρεπε να έχω ήδη **παραιτηθεί**» δήλωσε σε έκρηξη **ελικρίνειας** ο **Γ. Παπανδρέου Β'**. Και μετά το **έξεχσε** πάλι.

Πέθανε και ο **Σαλβαντόρ Νταλί** σε ηλικία 84 ετών. Είχε την **ευφύια** να μην ακούσει τους γονιούς του που ήθελαν να ακολουθηθεί **δικαστική καριέρα**.

Ως **συνήθως**, **ειρηνοδίκης** με **μυστική ψηφοφορία** εξέλεξε νέα διοίκηση της **ΓΣΕΕ** με σχετική **πλειοψηφία** της **ΠΑΣΚΕ**.

Σεισμός με **χιλιάδες νεκρούς** στο **Τατζικιστάν** της **ΕΣΣΔ**, **στάση** κατά του **Αλφονσίν** στην **Αργεντινή**. Μην **αισιοδοείτε** λοιπόν: **υπάρχουν** και **χειρότερα**.

ΤΡΙΤΗ, 24.1.89

Μεγαλοπρεπές υπουργο-στρατιωστυνομική σύσκεψη για την **αντιμετώπιση της τρομοκρατίας**. Τα **μάτια** θα τα μάθετε αύριο.

Νέα **διορία** ενός μηνός για την **κάλυψη** του **σκανδάλου Κωσκωτά** έδωσε η **Βουλή** στην **Εξεταστική** των **πραγμάτων** **Επιτροπή** της.

Πέραν των **χωρικών** της **υδάτων** έχει **δικαιώματα** η **Τουρκία** στο **Αιγαίο** δηλώνει το **υπουργείο Εξωτερικών** της **γείτονος**. Για το **Ιόνιο**, **δεν** προβλέπει **τίποτα** το **Νταβός**.

Ο **ΝΕΟΣ**
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ

Η απλή αναλογική

Όταν το ΑΝΤΙ θα κυκλοφορεί τα αποτελέσματα της συζήτησης στη Βουλή για την απλή αναλογική (πρόταση των «15» Βουλευτών) θα είναι γνωστά. Το πιθανότερο είναι να αναβληθεί η ψηφοφορία και να υπάρξει νέα συζήτηση, τέλη Φεβρουαρίου, με βάση πρόταση του ΠΑΣΟΚ.

Ήδη ο διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου του Πρωθυπουργού Αντ. Λιβάνης είχε καλέσει τους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ να εκφράσουν τις απόψεις τους για το θέμα της λίστας ή του σταυρού με επιτολές τους (σε κλειστό φάκελλο) που θα παραδοθούν στον Α. Παπανδρέου.

Οι μέχρι τώρα πληροφορίες αναφέρουν ότι στο ΠΑΣΟΚ δεν έχει ξεκαθαριστεί το θέμα του εκλογικού συστήματος και συζητούνται ορισμένα σενάρια που προβλέπουν ένα είδος εκλογικού συστήματος, το οποίο θα ονομασθεί αναλογική και θα βασίζεται στη διαίρεση της χώρας σε περιφέρειες (13 - με ανοιχτό το θέμα της Α' και Β' Αθηνών), καθιέρωση εθνικού μέτρου (για να εκλέγει σε μια περιφέρεια ένα μικρό κόμμα, βουλευτή) και ορισμό ορίου για συνασπισμό κομμάτων (στόχος η Αριστερά).

Στο θέμα σταυρού ή λίστας έχουν διατυπωθεί 3 απόψεις: Διατήρηση της λίστας, επαναφορά του σταυρού, μικτό σύστημα σταυρού και λίστας (70% των βουλευτών με σταυρό και 30% από τη λίστα). Στα πλαίσια αυτά ζητήθηκε και η εντός φακέλου άποψη των Βουλευτών.

Κρίνοντας από τις μέχρι τώρα τοποθετήσεις ηγετικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ, αλλά και από το γράμμα του Ε.Γ. προς τα κόμματα (πλην της ΝΔ) καθώς και τις πληροφορίες που σκόπιμα διαρρέουν για να μετρηθούν οι αντιδράσεις, περισσότερο κοντά στην πραγματικότητα είναι η εκτίμηση ότι *ήδη έχει αποφασισθεί* από το ΠΑΣΟΚ το εκλογικό σύστημα, του οποίου βασική αρχή θα είναι ο *καλπονοθευτισμός*.

Το ΠΑΣΟΚ δηλαδή, έχοντας αποκλείσει την απλή και άδολη αναλογική (χαρακτηριστικές είναι άλλωστε και οι τοποθετήσεις μελών του Ε.Γ.), προετοιμάζει το έδαφος για καλπονοθευτικό εκλογικό σύστημα το οποίο θα παρουσιάζει ως δι-

καιότερο του ισχύοντος με ορισμένες παραχωρήσεις π.χ. στη λίστα ή στη δυνατότητα να εκλέγουν και τα μικρά κόμματα βουλευτή.

Με τη συζήτηση στη Βουλή θα φανούν, ελπίζουμε, και ορισμένες βασικές προθέσεις του ΠΑΣΟΚ, αλλά και της ΝΔ η οποία δήλωσε να μην ότι είναι υπέρ της αρχής του νομοσχεδίου της πρότασης των «15», αλλά επιφυλάσσεται για τροπολογίες όπως π.χ. αυτή της καθιέρωσης ορίου κ.λπ.

Χαρτί βρυκολάκων

Νέο έγγραφο από το «περιβόητο» αρχείο **Σωσσίδη** είδε το φως της δημοσιότητας στις 20/1/89, από τα έντυπα του Ταύρου.

Για το έγγραφο αυτό, που παρουσιάζει χειρόγραφες σημειώσεις με κωδικοποιημένους χαρακτηρισμούς βουλευτών και πολιτευτών της ΝΔ, στο στυλ «δικός μας», «έμπιστος» ή «μη έμπιστος», «προακτέος στη λίστα» ή «υποβιβαστέος», θα μπορούσε κανείς να κάνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

α) Η διαδικασία του ...αποπάτου με την οποία περιήλθε το έγγραφο στην «Αυριανή» (η εφημερίδα έγραψε ότι ειδοποιήθηκε τηλεφωνικά να το παραλάβει από τουαλέτα καφετέριας στα βόρεια προάστια της Αθήνας...) διακρίνεται από την αποφορά που αναδύουν «ιστορίες για μικρά διεστραμμένα παιδιά», όπως αυτές που λανσάρει το έντυπο του Ταύρου, για να καλύψει τη δραστηριότητα της Πασοκικής ΚΥΠ, η οποία ανακάλυψε εσχάτως τον... Μπακούνιν και μεταβλήθηκε σε «Αντιεξουσιαστικές Μάζες»...

Αναμφίβολα πρόκειται για ενέργειες με καθαρά φασιστική έμπνευση και μεθόδευση, που όλα δείχνουν ότι θα πολλαπλασιασθούν στην τελική ευθεία προς τις εκλογές.

β) Το πανάθλιον της όλης μεθόδευσης δεν πρέπει όμως να μας κάνει να παραβλέψουμε και τις αποκαλυπτόμενες «δραστηριότητες» του κ. Σωσσίδη.

Γιατί αν για το πρώτο έγγραφο, περί «της... Βασιλειουμένης», είχαν διατυπωθεί αμφιβολίες για τη γνησιότητά του, για το καινούργιο χαρτί με τους φακελωμένους βουλευτές δεν ισχύει το ίδιο. Από τους πρώτους ψιθύρους, που κυκλοφόρησαν στη Ρηνιλλή, μετά τη δημοσίευση, φαίνεται ότι το χαρτί είναι γνήσιο. Και δίνει μια πλήρη πρόγευση των «πρωτοβουλιών» που είχε αναλάβει ο «ψηλός» και «κομψός» Τζώνης για να βοηθήσει το φίλο του — από το 1965 — κύριο Μητσοτάκη «να γνωρίσει καλύτερα» τα κοινοβουλευτικά στελέχη της ΝΔ!...

Είναι σαφές ότι ο κ. Μητσοτάκης, παρακινούμενος από την προσωπική του ανασφάλεια έχει συγκροτήσει ένα μηχανισμό προσωπικής επιβολής και ελέγχου στη ΝΔ που κατευθύνεται και επανδρώ-

νεται από «χλωμά πρόσωπα» του 1965...

Μόνο σ' αυτούς φαίνεται ότι έχει εμπιστοσύνη. Γι' αυτό και παραβλέπει ότι είναι πρόσωπα απολύτως διαβλητά (λέγε με Τζώνη...) και ως εκ τούτου εκτεθειμένα στις κάθε λογής φασιστικές «προβοκάτσιες» του ΠΑΣΟΚ.

Αλλά με τη λογική και το πνεύμα του 1965 τίποτα δεν πάει μπροστά...

Τα πρόσωπα της εποχής εκείνης έχουν καταδικαστεί οριστικά και αμετάκλητα στη λαϊκή συνείδηση. Ο κ. Μητσοτάκης τα κατάφερε και παρεισέφρυνε στο σημερινό πολιτικό σκηνικό.

Η πολιτική νεκροφιλία του όμως φαίνεται ότι τον παρασύρει στα «χρόνια των βρυκολάκων». Κακό του κεφαλιού του!

Τελείωσαν τα θαύματα

Τι θα κάνει ο Ανδρέας; Από αγωνία διακατέχοντα τα κυβερνητικά και κομματικά στελέχη καθώς, κάθε μέρα που περνάει, αποδεικνύει ότι τελείωσαν τα κουνέλια από το καπέλο του μεγάλου θαυματοποιού και οι «μπλόφες» δεν πιάνουν πλέον στην «πόκα» της ελληνικής πολιτικής ζωής.

Υπάρχουν βέβαια και μερικοί που πιστεύουν ότι «κάτι κρύβει ο μεγάλος, δεν είναι δυνατόν να μην υπάρχει ένα μυστικό όπλο για να κερδίσουμε τις εκλογές». Αλλά, όσο κι αν ψάχνουν, στις δηλώσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου και στους γρίφους που εκστομίζει σε κάθε έξοδο του ο πρωθυπουργός, δεν βρίσκουν κανένα «μυστικό όπλο», εκτός από τα φανερά του εκλογικού νόμου, των βάσεων και ίσως του Κυπριακού.

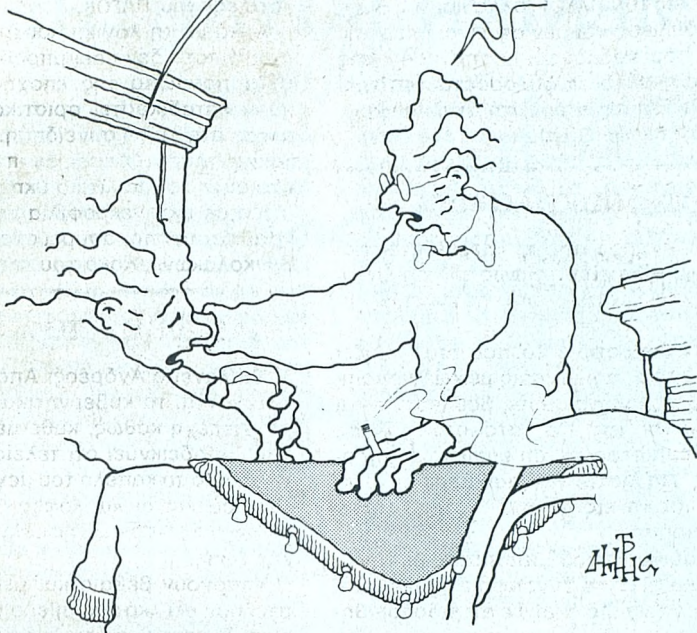
Οι απειλές όμως για τον εκλογικό νόμο δεν φαίνονται ικανές να φοβίσουν την Αριστερά και, για την ώρα, φοβίζει μόνο τους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, ενώ ο ελληνικός λαός δεν μοιάζει να ενδιαφέρεται και πολύ για τις βάσεις, αφού ούτως ή άλλως θα μείνουν, εκτός από εκείνες που δεν θα φύγουν. Όσο για το Κυπριακό, δεν φαίνεται στον ορίζοντα καμιά «λύση», άξια για εκλογική εκμετάλλευση.

Τι θα κάνει λοιπόν ο Ανδρέας; Έγκυρες πληροφορίες αναφέρουν ότι προς το παρόν «αρχίζει πάλι να ενδιαφέρεται για την πολιτική και την εξουσία» και ετοιμάζεται να κάνει ένα νέο ανασχηματισμό, πιο «σοβαρό» από τον τελευταίο. Δηλαδή αυτή τη φορά ο ανασχηματισμός θα γίνει «μια κι έξω» και όχι σε δύο δόσεις.

Από όλα αυτά ένα είναι το συμπέρασμα. Δεν απέμεινε κανένα όπλο στον Ανδρέα Παπανδρέου και το ΠΑΣΟΚ, εκτός από την εξουσία. Αυτή τους απέμεινε και αυτή χρησιμοποιούν ως προεκλογικό «ατού». Τα αποτελέσματα τα βλέπουμε κάθε μέρα στον εκτραχυλισμό της δημόσιας ζωής και στα φαινόμενα του «αυριανισμού» και του «τομπρισμού». Πού 'σαι νιότη που 'δειχνες πως θα γινόσουν αλλος.

ΓΙΑ ΠΕΣ ΜΟΥ ΛΟΙΠΟΝ
ΜΙΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ
ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΛΑ.
ΟΙ ΜΕΝ ΤΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ
ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΤΑ ΕΜΠΟΡΕΥΟΝΤΑΙ

Η παιδεία σε αδιέξοδο

Στη χειρότερη ίσως κατάσταση από τη μεταπολίτευση και μετά βρίσκεται σήμερα η Παιδεία. Δεν υπάρχει βαθμίδα ή τομέας της εκπαιδευτικής διαδικασίας που να μην αντιμετωπίζει σοβαρότατα προβλήματα στοιχειώδους λειτουργίας.

Η συσσώρευση των αδιεξόδων από μια πολιτική χωρίς στόχους και άνευ στρατηγικής οδηγεί τώρα την Παιδεία σε μια πτώση με απρόβλεπτες συνέπειες.

Δάσκαλοι και καθηγητές — στη Μέση, την Ανώτερη, την Ανώτατη και την Τεχνική Εκπαίδευση — βρίσκονται σε πλήρη αδυναμία να λειτουργήσουν ως εκπαιδευτικοί. Μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές υποφέρουν από τις παλινωδίες ταμπρός - πίσω σε επιλογές, τα προγράμματα που αλλάζουν... μένοντας τελικά στα ίδια. Τα ΑΕΙ βρίσκονται σε αδιέξοδο, αφού δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε στοιχειώδεις ανάγκες, ενώ τα ΤΕΙ υπολείπονται.

Το χάος επιτείνεται από την ανυπαρξία εκπαιδευτικής πολιτικής σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που να θεωρείται από ορισμένους προβληματικός ο εκσυγχρονισμός και δύσκολη η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που καθίσταται πλέον αναγκαία για να αποκατασταθούν λειτουργίες του εκπαιδευτικού συστήματος και να αναβαθμιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία.

Δυστυχώς η όλη κατάσταση και η προεκλογική περίοδος που θα αρχίσει κάνει πλέον απαισιόδοξες τις προβλέψεις για το πώς θα είναι η παιδεία μετά τις εκλο-

γές. Και αυτό γιατί η αντιπαράθεση των κομμάτων και ο προεκλογικός αγώνας δεν επιτρέπει να παρθούν πρωτοβουλίες ευρύτερες που να θέτουν το θέμα της μεταρρύθμισης.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι χρειάζεται να μείνουν με σταυρωμένα χέρια οι φορείς της εκπαίδευσης και οι δυνάμεις που με έναν ή τον άλλο τρόπο έχουν θέσει την ανάγκη της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης. Αντίθετα έστω και μέσα στις δυσμενείς συνθήκες που δημιουργεί η προεκλογική περίοδος, απαιτείται να διατυπωθούν και να εκφραστούν οι απόψεις εκείνες που είχαν επισημανεί — έγκαιρα τα αδιέξοδα και την αδυναμία της εκπαιδευτικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ να προωθήσει τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της παιδείας.

Ναι και ο Σημίτης

Ο κ. Κώστας Σημίτης αποφάσισε να πάρει μέρος στη νέα κυβέρνηση που θα προκύψει από τον αναμενόμενο ανασχηματισμό του Ανδρέα Παπανδρέου. Έγκυρες πληροφορίες αναφέρουν μάλιστα ότι ο κ. Σημίτης ανυπομονεί να γίνει υπουργός κάποιου σημαντικού υπουργείου, επειδή πλησιάζει η ημέρα διεξαγωγής των εκλογών. Ο λόγος είναι απλός. Ο κ. Σημίτης δεν διαθέτει σχεδόν καμιά σημαντική επιρροή στον κομματικό μηχανισμό του ΠΑΣΟΚ, ούτε στη λαϊκή βάση. Ανυπομονεί λοιπόν να αποκτήσει πάλι «εξουσία» για να εξασφαλίσει την επανεκλογή του.

ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΘΑΝΟΣ ΛΙΠΟΒΑΤΣ

Η ΑΠΑΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ

Μια πρωτότυπη εμβάθυνση σε ένα παλιό πρόβλημα της πολιτικής θεωρίας: τη σχέση του υποκειμένου με το πολιτικό.

ΓΙΩΡΓΟΣ Θ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ

ΜΕΤΑΞΥ ΠΙΤΥΟΚΑΜΠΗ ΚΑΙ ΠΡΟΚΡΟΥΣΤΗ

Μια μελέτη για τις επαγγελματικές οργανώσεις στην Ελλάδα μετά το 1974 που φωτίζει την τραγική έλλειψη αντιστάσεων της κοινωνίας μας απέναντι στους νομείς και διεκδικητές της κρατικής εξουσίας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Επιστημολογικά ερωτήματα που αναφέρονται στην προσπάθεια προσδιορισμού των πλαισίων της γνωστικής ψυχολογίας και παράμετροι των ψυχοπαιδαγωγικών ερευνητικών προσανατολισμών.

ΤΑΣΙΑ ΧΑΤΖΗ

ΕΝΧΕΝΤΟΥΑΝΝΑ

Η ζωή, η εποχή και το έργο της αρχαιότερης όλων των επωνύμων ποιητών της παγκόσμιας λογοτεχνικής παράδοσης (Μεσοποταμία, τέλη 24ου π.Χ. αιώνα).

ΕΠΙΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

ΜΑΡΙΟ ΒΙΤΤΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΑΝΤΡΙΟΥ ΓΟΥΪΛΣΟΝ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΑΦΟΠΛΙΣΜΟΥ

ΠΕΤΕΡ ΓΚΛΟΤΣ

ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΝΤΑΝΤΗΣ-ΛΑΖΑΡΟΣ ΔΟΥΚΑΚΗΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΝΙΤΣΑ ΚΟΛΙΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο «ΕΡΓΑΤΗΣ» ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Θ. ΛΙΑΝΟΣ - Θ. ΜΠΕΝΟΣ

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΜΙΧΑΗΛΣ ΜΕΡΑΚΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Ζ. ΝΟΪΜΠΕΚΕΡ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΒΑΣΩ ΤΟΚΑΤΛΙΔΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ

ΓΛΩΣΣΩΝ

ΑΝΝΑ ΦΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

ΟΡΕΣΤΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ Ή ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΒΟΥΛΗΣΗ;

Ενας εισαγγελέας νεκρός, άλλος χαροπαλεύει, τρίτος στο νοσοκομείο με σφαίρες στα πόδια. Η «17 Νοέμβρη» και η «1η Μάη» μοιράζονται τη «δόξα» γι' αυτό το κατόρθωμα. Το δικαστικό και εισαγγελικό σώμα έχει πανικοβληθεί, απεργούν ζητώντας προστασία, η κυβέρνηση αναγγέλλει την επικήρυξη των δραστών και ενισχύει τους κατασταλτικούς μηχανισμούς —κι αυτά κατόρθωματα των δύο τρομοκρατικών οργανώσεων. Ακόμη, η αξιωματική αντιπολίτευση (εμμέσως αλλά πολύ πιο ξεκάθαρα οι εφημερίδες που την υποστηρίζουν) καταγγέλλουν για μια ακόμη φορά ότι υπάρχουν δεσμοί μεταξύ ΠΑΣΟΚ και τρομοκρατικών οργανώσεων —με αποτέλεσμα να γίνεται ακόμη οξύτερη η πολιτική αντιπαράθεση, βαρύτερο το κλίμα δυσπιστίας και μεγαλύτερη η ανησυχία για το πού θα βγει τελικά όλη αυτή η κατάσταση. Αυτό το τελευταίο «κατόρθωμα» των δύο οργανώσεων είναι το σημαντικότερο και πλέον ανησυχητικό.

Διότι, δυστυχώς, νεκρούς, τραυματίες, ενίσχυση των μέτρων και μέσων καταστολής αποτελούσαν μέχρι τώρα τα αναπόφευκτα αποτελέσματα της πρακτικής των ποικιλώνυμων οργανώσεων της ένοπλης πάλης. Ποτέ όμως δεν είχαν κατορθώσει να δημιουργήσουν πολιτικά γεγονότα, να επηρεάσουν τις πολιτικές εξελίξεις, να σπρώξουν τα πράγματα προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση. Όσο κι αν οι ίδιες οι τρομοκρατικές οργανώσεις ισχυρίζονται ότι καταφεύγουν στην ανώτερη δυνατή μορφή πολιτικής πάλης, την ένοπλη, το γεγονός είναι ότι δεν επηρέασαν τα πολιτικά πράγματα περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη ολιγομελή ακροαριστερή ομάδα —ίσως και πολύ λιγότερο απ' αυτές. Η θεωρία του «καταλύτη», (που υποστηρίζει ότι οι τρομοκρατικές ενέργειες προκαλούν πολιτικές και κοινωνικές διεργασίες οι οποίες δημιουργούν αποτελέσματα που υπερβαίνουν αυτή καθαυτή την τρομοκρατική πράξη) έχει αποδειχθεί εκ των πραγμάτων, μετά από δεκαπεντάχρονη εμπειρία, πλήρως λανθασμένη. Στη συγκεκριμένη πολιτική συγκυρία όμως υπάρχει πράγματι κίνδυνος η δράση αυτών των οργανώσεων ν' αποδειχθεί καταλυτική, να προκαλέσει αποτελέσματα ανεξέλεγκτα από τις ίδιες που θα τα δρομολογήσουν μηχανισμοί κατά πολύ ισχυρότεροι από τις ολιγομελείς ομάδες.

Και τούτο επειδή αυτή τη στιγμή διανύουμε μια περίοδο πρωτόγνωρης, για τα μεταπολιτευτικά δεδομένα, πολιτικής κρίσης. Ο συνδυασμός σκανδάλου Κο-

σκωτά, ασθένειας του Α. Παπανδρέου, προεκλογικής περιόδου και διαφαινόμενης νίκης της ΝΔ δημιουργούν ένα εκρηκτικό μίγμα — στο οποίο πρέπει να συνυπολογίσουμε και τη διεθνή συγκυρία: την τουρκική απειλή, την κρίση στη Γιουγκοσλαβία, το ζήτημα των βάσεων. Ούτε το 1981 (όταν η διακυβέρνηση της χώρας πέρασε στο ΠΑΣΟΚ) ούτε το 1985 (όταν εκπαρθευρώθηκε ο Κ. Καραμανλής), η πολιτική ένταση είχε φθάσει σε αυτά τα επίπεδα. Γιατί αυτή τη στιγμή επικείται η σε ένα και μόνο βήμα πλήρης απώλεια της εξουσίας από τον Α. Παπανδρέου και το περιβάλλον του, που χρειάστηκε όλη την περίοδο 1974-1981-1985 για να την κατακτήσει. Διανύουμε μια πραγματική περίοδο «μεσοβασιλείας» στην οποία αρχίζει να κυριαρχεί η εντύπωση ότι όλα τα κτυπήματα κι όλες οι κινήσεις από τους διεκδικητές της εξουσίας είναι επιτρεπτά.

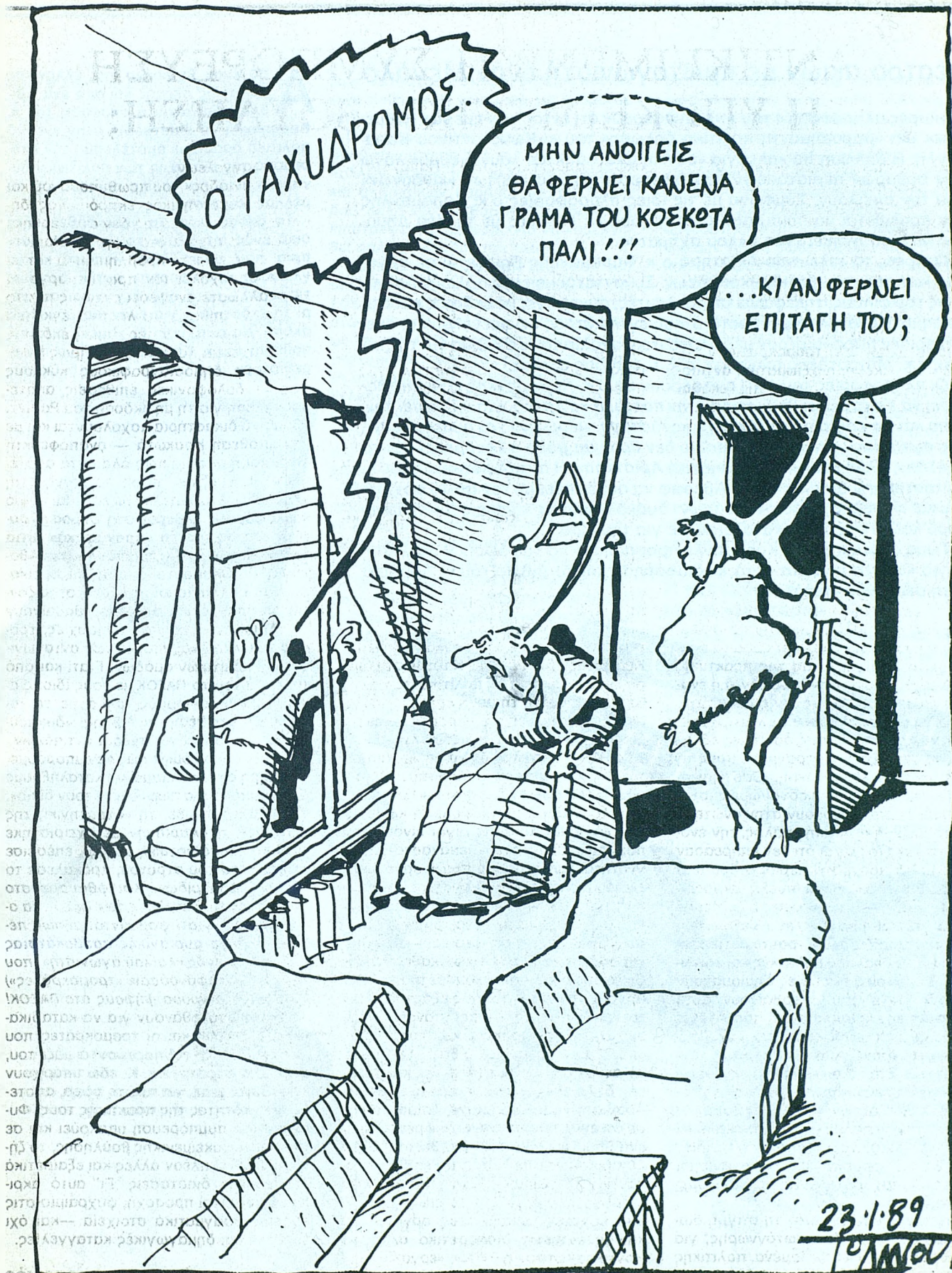
Η προσκόλληση του Α. Παπανδρέου στην εξουσία παίρνει πλέον το χαρακτήρα δραματικής προσωπικής μάχης επιβίωσης — στο βαθμό που όλο και περισσότερο τα ίχνη που άφησε (και αφήνει) ο Κοσκωτάς οδηγούν στα Καστρί, στο άμεσο οικογενειακό και πολιτικό του περιβάλλον. Σε αυτή τη μάχη οι αυριανιστές, οι τομπριστές, οι παρακρατικές «αντιεξουσιαστικές μάζες» παίζουν πρωτεύοντα ρόλο — γιατί λοιπόν να μη φοβούνται τα άλλα κόμματα ότι οι δολοφονικές παρεμβάσεις της «17Ν» και της «1Μ» δεν αποτελούν παρά μια παραπέρα κλιμάκωση των ιδίων κύκλων; Λίγοι είναι αυτοί που πιστεύουν στην «επαναστατική αγνότητα» των τρομοκρατικών οργανώσεων. Δικαιολογημένα άλλωστε: έχει πια αποδειχθεί ότι όλες οι οργανώσεις της «ένοπλης πάλης» στην Ευρώπη είχαν σχέσεις με μυστικές υπηρεσίες —συνήθως «προοδευτικών» αραβικών καθεστώτων. Οι σχέσεις «αλληλοεξυπηρέτησης» δεν αρνούν να γίνουν σχέσεις εξάρτησης για τον ασθενέστερο — τις επαναστατικές οργανώσεις εν προκειμένω. Γιατί λοιπόν οι εντόπιες οργανώσεις θα ξεφεύγαν από αυτόν τον κανόνα; Από κει και πέρα, με δεδομένες τις σχέσεις ΠΑΣΟΚ-Αράβων (για τις οποίες ο κ. Τσίμας δήλωσε ότι είναι υπερήφανος) δεν μένει παρά ένα βήμα για να υποστηριχθεί ότι το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται πίσω από τις επιθέσεις εναντίον των εισαγγελέων. Και φαίνεται εντελώς περιεργό για το πώς ξαφνικά δυο άσχετες μεταξύ τους οργανώσεις και με εντελώς διαφορετικό σκεπτικό («αντικοσμητικό» ή «17Ν», «εργατιστικό» ή «1Μ») οδηγούνται σε επιθέσεις εναν-

τίον εισαγγελέων.

Ο «κουνιάδος» του πρωθυπουργού και άτυπος κυβερνητικός εκπρόσωπος δημοσιογράφος κ. Λιάνης δεν αναφέρθηκε προφανώς τυχαία στο «ζήτημα Ρασίντ» —ότι αυτό είναι το πρόβλημα που κατ'εξοχήν απασχολεί τον πρωθυπουργό. Η «1Μ» άλλωστε αναφέρει ρητά ως πρώτο στη σειρά πιθανό μελλοντικό έγκλημα των δικαστικών την περίπτωση έκδοσής του. Διαχέεται λοιπόν ανεπισημώς η φήμη στους δημοσιογραφικούς κύκλους πως οι δολοφονικές επιθέσεις αποτελούν πίεση για τη μη έκδοση του Ρασίντ. Όμως τα δικαστήρια ασχολούνται και με την υπόθεση Κοσκωτά — αναπόφευκτη είναι και η υποψία πως όλα αυτά αποτελούν «μηνύματα» προς τον ανακριτή Σκαρλάτο. Στο κάτω-κάτω εδώ και καιρό κυκλοφορούν ψίθυροι στη δημοσιογραφική πιάνσα για τα «πραγματικά» αίτια των δολοφονιών Αγγελόπουλου και Αθανασιάδη. Όλοι αυτοί οι ψίθυροι, οι εικαρίες, οι συλλογισμοί (που δεν στηρίζονται σε πραγματικά στοιχεία), βαρύνουν το κλίμα, εντείνουν τις ανησυχίες, τροφοδοτούν την καχυποψία των ανταγωνιστικών πολιτικών ομάδων. Γιατί και από τη μεριά του το ΠΑΣΟΚ με τους ίδιους ακριβώς συλλογισμούς (αλλά με το Ισραήλ π.χ. στη θέση της Λιβύης), «δικαιούται» να ανησυχεί για σχέδια αντιπάλων.

Είναι φανερό όμως πως δεν μπορούμε, με πλήρη αγνωστικισμό, να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως «όλοι έχουν δίκιο». Το ΠΑΣΟΚ προωθεί τη «στρατηγική της έντασης», η «Αυριανή» μεταχειρίστηκε τις «αντιεξουσιαστικές μάζες», επέεισε το φόβητρο του στρατού, προκάλεσε το κάψιμο εφημερίδων. Και φθασαμε στο σημείο ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ να οπλοφορούν, γιατί φοβούνται μήπως πέσουν θύματα αυριανικής προβοκάτσιας —η κηδεία ενός «λαϊκού αγωνιστή» (που θα τον δολοφονούσαν «τρομοκράτες») θα έφερνε σίγουρα ψήφους στο ΠΑΣΟΚ! Κι αυτά μόνο φθάνουν για να καταδικαστεί το ΠΑΣΟΚ και οι τρομοκράτες που «αντικειμενικά» συμπορεύονται μαζί του, στην ίδια στρατηγική. Κι εδώ υπάρχουν οι κίνδυνοι μιας, για πρώτη φορά, αποτελεσματικότητας της πρακτικής τους. Φυσικά, αν η συμπίεση υπακούει και σε στοιχεία υποκειμενικής βούλησης, το ζήτημα παίρνει πλέον άλλες και εξαιρετικά επικίνδυνες διαστάσεις. Γι' αυτό ακριβώς απαιτείται προσοχή, ψυχραιμία στις κρίσεις, πραγματικά στοιχεία —και όχι εύκολες και δημαγωγικές καταγγελίες.

Αντι-τρομοκρατικός

23.1.89

10/1/89

Θέατρο σκιών με πρωταγωνιστή έναν Μεγάλο

Έγκυρες πληροφορίες του ANTI αναφέρουν ότι εντός των ημερών αναμένεται μια «βαρυσήμαντη πολιτική δήλωση» του κ. Κωνσταντίνου Καραμανλή. Η δήλωση θα καλεί για «εθνική ανάταση» και «συναγερμό» λόγω των σοβαρών περιστάσεων που διέρχεται η χώρα και των «κινδύνων» που την απειλούν. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες ο κ. Καραμανλής δεν προτίθεται να συμπράξει στις ερχόμενες εκλογές με τη Νέα Δημοκρατία ή να ηγηθεί ενός άλλου σχήματος.

Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα ο κ. Καραμανλής βρίσκεται σε οργανισμό κινήσεων και βολιδοσκοπήσεων. Συναντάται με τους παλιούς πολιτικούς του φίλους, τηλεφωνεί σε βουλευτές, συντρώγει με εκδότες και επιχειρηματίες, στέλνει μηνύματα στους έγκλειστους σε φρενοκομεία, οι εφημερίδες παρουσιάζουν με κολακευτικά σχόλια το νέο βιβλίο για τη ζωή του, ο κ. Μητσοτάκης ανησυχεί, ο κ. Γ. Κουρής φρικιά.

Οι πληροφορίες του ANTI αναφέρουν ότι ο κ. Καραμανλής είχε αποφασίσει να επιστρέψει θεαματικά στην πολιτική κονίστρα, για να σώσει τον τόπο και να επιβάλει τη διάδοχη κατάσταση, μέσω ενός σχήματος «εθνικής σωτηρίας» στόχος του οποίου δεν θα είναι μόνο ο «Ανδρέας» και το «ΠΑΣΟΚ», αλλά και η «κομμουνιστική Αριστερά». Η αντίδραση όμως του κ. Μητσοτάκη, η άρνηση του κ. Αβέρωφ να συμπράξει με τον παλιό αρχηγό του και η «συμμαχία των τεσσάρων» δυσκόλεψαν τις κινήσεις του τ. προέδρου και το σχέδιο εγκαταλείφθηκε για την ώρα.

Τώρα οι φίλοι του κ. Καραμανλή προσπαθούν να του δώσουν πάλι κουράγιο και στα πλαίσια αυτά κυκλοφόρησε και το βιβλίο του κ. Λαμπρία «Στη σκιά ενός Μεγάλου».

Από έναν βετεράνο της ελληνικής πολιτικής σκηνής και από ένα ...βιβλίο εξαρτάται η απόφαση του κ. Καραμανλή να επιστρέψει στην ενεργό πολιτική δράση με αποτέλεσμα τον επηρεασμό της διάταξης των πολιτικών δυνάμεων στις προσεχείς εκλογές και το μέλλον του τόπου.

Το βιβλίο είναι το νεοεκδοθέν «Στη σκιά ενός Μεγάλου» του κ. **Τάκη Λαμπρία** που όπως λένε κάποιες κακές γλώσσες κυκλοφόρησε αυτές ακριβώς τις μέρες —αυτά, όσοι δεν γνωρίζουν περί τα εκδοτικά— για έναν και μοναδικό σκοπό. Να ενισχύσει τη χαμένη αυτοπεποίθηση του κ. Καραμανλή και να τον ερεθίσει εκ νέου για την πολιτική. Οι «πο-

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

του Βασίλη Ζήση

Λιτικοί φίλοι» του τέως προέδρου της δημοκρατίας πιστεύουν ότι η προβλεπόμενη μεγάλη επιτυχία του βιβλίου θα τον παρηγορήσει για το θάνατο του αδελφού του Γραμμένου και την «ασέβεια» που επιδεικνύει προς το πρόσωπό του ο κ. Μητσοτάκης, ότι θα τον κάνει να θυμηθεί τη δόξα του παρελθόντος και ίσως έτσι τον πείσουν πάλι να εγκαταλείψει τη μοναχική ζωή και να κατέβει χαμηλότερα, προς τα εγκόσμια.

Ο πολιτικός δεν είναι ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου, ούτε ο κ. Μητσοτάκης, όπως θα περίμεναν πολλοί. Είναι ο κ. **Ευάγγελος Αβέρωφ**. Απολύτως έγκυρες πληροφορίες του ΑΝΤΙ αναφέρουν ότι ο κ. Καραμανλής ανέβαλε την απόφασή του να μας σώσει εκ νέου επειδή ο επίτιμος πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας δεν τον εμπιστεύεται και αρνείται να εγκαταλείψει τον κ. Μητσοτάκη και να υποστηρίξει μια «κίνηση Καραμανλή». Και εφόσον «ο Ευάγγελος θέλει να καεί με τον Μητσοτάκη», ο τέως πρόεδρος της Δημοκρατίας διστάζει να αναλάβει για μια ακόμα φορά το ρόλο του εθνοσωτήρα.

★ ★ ★

Αλλά ας πάρουμε την ιστορία της επανόδου Καραμανλή από την αρχή. Απολύτως έγκυρες πληροφορίες του ΑΝΤΙ αναφέρουν ότι ο τ. πρόεδρος ήταν μέχρι πρόσφατα αποφασισμένος να «κατεβεί στις εκλογές», για «να σώσει τον τόπο από τον Ανδρέα» και να υποδείξει τη διά-

δοχο κατάσταση, αυτούς δηλαδή που θα κυβερνήσουν τη χώρα για τις επόμενες τριετίες.

Ο κ. Καραμανλής είχε πάρει την απόφασή του ύστερα από την επίμονη πίεση πολλών φίλων του, αλλά και γνωστών και σημαντικών παραγόντων της Ελλάδας, αλλά και της Ευρώπης. «Πρέπει να επιστρέψετε κ. πρόεδρε για να κυβερνηθεί πάλι η Ελλάδα» του έλεγαν.

Καθοριστικό ρόλο στην απόφασή του διαδραμάτισε και το «διευθυντήριο» της ΕΟΚ που ανησυχεί πολύ από την κατάσταση στην Ελλάδα και επιθυμεί διακαώς να επανέλθει η χώρα μας στο δρόμο της «ομαλότητας». Το ρόλο του προξενιτή ανέλαβαν οι κ. **Ζισκάρ ντ' Εσταίιν** και **Χέλμουτ Σμιτ** που όπως είναι γνωστό επισκέφθηκαν πρόσφατα τον κ. Καραμανλή στην Πολιτεία, φωτογραφήθηκαν μαζί του και του είπαν: «Πρέπει να σώσεις τη χώρα, έχεις υποχρέωση».

Μετά την επίσκεψη των δυο Ευρωπαίων πολιτικών και αφού συμβουλευτήκε τους φίλους του, ο κ. Καραμανλής πήρε τη μεγάλη απόφαση ζήτησε την «ατζέντα» του και άρχισε να τηλεφωνεί για τα «χρόνια πολλά» στους παλιούς πολιτικούς φίλους του. Έκπληκτοι οι τελευταίοι άκουγαν την αυταρχική φωνή του ύστερα από πολύ καιρό και μόλις κατέβαζαν το ακουστικό έλεγαν στους διπλάνους τους. «Αυτό ήταν, ο Καραμανλής θα ξανακατέβει».

Η στρατηγική που είχε αποφασίσει ο κ. Καραμανλής να ακολουθήσει στην εκλο-

γική του αναμέτρηση με τον Ανδρέα Παπανδρέου ήταν πολύ απλή: «Άνοιγμα» σε όλες τις πολιτικές δυνάμεις, από την παραδοσιακή αριστερά μέχρι τους «ανεξάρτητους», τα μικρά κόμματα και τον «Λεωνίδα». Το «άνοιγμα» του κ. Καραμανλή θα σταματούσε φυσικά στην πόρτα του κ. **Χαρίλαου Φλωράκη**. Στόχος, η συγκρότηση ενός μετώπου «εθνικής σωτηρίας» για να σωθεί η χώρα από το «χείλος της αβύσσου» και τη «δικέφαλη συμμαχία της αριστεράς» (αυτό το τελευταίο αναφέρεται στο συνασπισμό ΚΚΕ-ΕΑΡ). «Εγώ θα καλέσω όλες τις παρατάξεις, πλην του ΚΚΕ και θα τους πω ότι πρέπει να σώσω τον τόπο, να διώξω τον Ανδρέα».

Επιθυμία του κ. Καραμανλή ήταν να εξασφαλίσει ένα μίνιμουμ 185 και ένα μέξιμουμ 200 βουλευτών ώστε να ήταν σίγουρη η επανεκλογή του στη θέση του προέδρου της δημοκρατίας. Ως εκ τούτου, ο κ. Καραμανλής αν αποφασίσει τελικά να κατέβει στις εκλογές δεν θα το κάνει, αν η κυβέρνηση δεν εξαγγείλει το νέο εκλογικό νόμο.

Η «υπέρβαση» Μητσοτάκη και οι «τέσσερις»

Αλλά, είπαμε. Το 1989 δεν είναι 1974 και το «παιχνίδι» παίζεται τώρα με άλλους κανόνες και με άλλον «δαιτητή». Ο κ. **Μητσοτάκης** απάντησε στην «κίνηση Καραμανλή» με μια «υπέρβαση» της πολιτικής αντίληψης του τέως Προέδρου

Η Αριστερά και η Πολιτεία

Δεν πέρασε απαρατήρητος από την Πολιτεία ο τρόπος με τον οποίο η Αριστερά αντέδρασε στην πρόσφατη δήλωση Καραμανλή και στα σχόλια που αυτή η δήλωση προκάλεσε.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ο «Ριζοσπάστης», πρόβαλε μεν, το θέμα, αλλά έσπευσε να προσδιορίσει τον κ. Κωνσταντίνο Καραμανλή με την ιδιότητα του «απόμαχου πολιτικού».

Ενώ λίγες μέρες μετά στον «Ριζοσπάστη της Κυριακής» (15/1/89), η Δώρα Σαρρή σημειώνει, μεταξύ των άλλων, ότι μία εμφάνιση στο μπαλκόνι του Κωνσταντίνου Καραμανλή πριν από τις εκλογές «αντικειμενικά θα δημιουργούσε δυνατότητες συσπείρωσης γύρω απ' το ΠΑΣΟΚ, πόλωσης σε βάρος της ΝΔ».

Με τον ίδιο αρνητικό τρόπο αντιμετώπισε το θέμα και ο Κώστας Σπυρόπουλος, από τις στήλες της «Αυγής», την ίδια ημέρα. Γράφοντας: «τυχόν επιστροφή του κ. Καραμανλή θα αποτελέσει τονωτική ένεση σ' αυτό το άρρωστο πολιτικό σύστημα, που ήδη καταρρέει, το βέβαιο αποτέλεσμα της επανόδου του

κ. Καραμανλή δεν θα είναι η ήττα του ΠΑΣΟΚ, αλλά η παράταση της ζωής ενός παραμορφωτικού πολιτικού συστήματος. Η πόλωση που θα επικρατήσει με το δίλημμα «Καραμανλής ή Παπανδρέου», δεν θα αφορά το παρόν και το μέλλον, αλλά τη «βία και νοθεία του '61», τον Μήτσο και τον Γκοτζαμάνη, τη Συμφωνία της Ζυρίχης και το φάκελο της Κύπρου. Ο κ. Καραμανλής δεν αποτελεί «λύση» για τη ΝΔ, αλλά την ομολογία της ανυπαρξίας λύσεων».

Στα πιο πάνω άρθρα που φιλοξενήθηκαν σε περιοπτη θέση των δύο έγκυρων πολιτικών φύλλων της Αριστεράς, καταγράφεται και αναδεικνύεται η αγωνία των δυνάμεων που πρωτοστάτησαν στην πορεία προς τη συγκρότηση του «Συνασπισμού», για τις τάσεις αντισυσπείρωσης γύρω από το ΠΑΣΟΚ, που θα δημιουργούσε, ίσως, μία εκ νέου ενεργή ανάμιξη του κ. Κωνσταντίνου Καραμανλή, με άμεσες διαλυτικές συνέπειες για τον υπό διαμόρφωση «τρίτο πόλο» των αριστερών δυνάμεων.

A.B

της Δημοκρατίας, σπάζοντας ταυτόχρονα τα από ετών ιδεολογικά κατεστημένα της ΝΔ. Πλησίασε την αριστερά και το ΚΚΕ και συγκρότησε τη γνωστή από τις στήλες της «Αυριανής» «ετερόκλητη συμμαχία των τεσσάρων» με τους κ. Φλωράκη, Κύρκο και Στεφανόπουλο. Έτσι, ο κ. Καραμανλής βρέθηκε να έχει τον ίδιο αντίπαλο με τον κ. Α. Παπανδρέου και πολύ συγχίσθηκε.

Εξίσου καλά πληροφορημένες με τις προηγούμενες πηγές από το περιβάλλον του κ. Καραμανλή δήλωσαν στο ΑΝΤΙ ότι μετά την κοινή κάθοδο των «τεσσάρων» στο προεδρικό μέγαρο το ηθικό του κ. Καραμανλή «έσπασε». Ο κ. Μητσοτάκης είχε κατορθώσει να εξουδετερώσει και να γελοιοποιήσει αντιλήψεις δεκαετιών. Πώς, αλήθεια θα μπορέσει τώρα ο κ. Καραμανλής να καλέσει σε ένα μέτωπο «εθνικής σωτηρίας» με στόχο όχι μόνο τον «Ανδρέα», αλλά και την «κομμουνιστική αριστερά», όταν ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης συμπράττει με το ΚΚΕ; Στο σημείο αυτό, ο κ. Καραμανλής, ενώ είχε αποφασίσει να κατέβει στις εκλογές «σταμάτησε». Η «υπέρβαση» του κ. Μητσοτάκη τον άφησε χωρίς αντίπαλο.

Σημειώνουμε ότι στην πτώση του ηθικού του τ. προέδρου συνέβαλε και ο πρόσφατος θάνατος του αγαπημένου αδελφού του Γραμμένου. Τώρα ο κ. Λαμπριάς

και οι «πολιτικοί φίλοι» του κ. Καραμανλή προσπαθούν να ανεβάσουν το καταρρακωμένο ηθικό του, θυμίζοντάς του την προηγούμενη ζωή του. «Πρέπει πρόεδρε να επανέλθεις, εσύ που έφυγες από το προεδρικό μέγαρο με το χαμόγελο στα χείλη».

Ποιον θέλει για πρωθυπουργό;

Η αντιπαράθεση Καραμανλή - Μητσοτάκη με αφορμή τη δηλωμένη πρόθεση του πρώτου να κατέβει στις εκλογές παρουσιάζει ιδιαίτερο πολιτικό ενδιαφέρον, επειδή εξηγεί πολλές από τις τελευταίες κινήσεις και δηλώσεις του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης και όσα παρακολουθούμε να συμβαίνουν στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Ο κ. Μητσοτάκης, που βλέπει κάθε ημέρα να πλησιάζει ότι είναι πιθανόν να υλοποιηθούν τα πιο τρελά του όνειρα και να γίνει πρωθυπουργός δεν είναι φυσικά διατεθειμένος να μοιράσει τίποτα με τον κ. Καραμανλή και τους γερόντους. Προσπαθώντας, λοιπόν, να καθησυχάσει τις ανησυχίες του, ο κ. Καραμανλής τον είχε διαβεβαιώσει ότι αυτός θα έκανε τις εκλογές. «Όταν κερδίσω τις εκλογές, θα πω στα άλλα κόμματα: Ποιον είμαι υποχρεωμένος να κάνω τώρα πρωθυπουργό; Τον αρχηγό του μεγαλύτερου κόμματος, δηλαδή τον Μητσοτάκη. Άρα μην

ανησυχείς».

Φυσικά ο κ. Μητσοτάκης δεν «τσιμπήσε» το δόλωμα, καθώς έχει κάθε λόγο να διατηρεί βάσιμες υποψίες ότι «ο Καραμανλής θα τον ρίξει στο τέλος και θα κάνει άλλον πρωθυπουργό», για παράδειγμα τον κ. Έβερτ.

Στο σημείο αυτό προβάλλει μια άλλη απώτερη σκέψη του κ. Καραμανλή. Ποιον θα κάνει πρωθυπουργό, αν όλα πάνε καλά; Φυσικά δεν τίθεται καν θέμα για τον κ. Ράλλη, τον κ. Στεφανόπουλο και τους άλλους παλιούς δελφίνους. Από τους νεότερους η δύναμη του κ. Έβερτ στη ΝΔ πέφτει συνεχώς, λόγω κυρίως των αντιδράσεων που προκαλεί η αυτοπροβολή του μέσω του «Αθήνα 9,84» και η συστηματική επίθεση εναντίον του από τις στήλες του «Ελεύθερου Τύπου». Εξάλλου αρκετοί βουλευτές της ΝΔ παρατηρούν με κακεντρέχεια ενώπιον του κ. Καραμανλή ότι «μόνο ο Σιούφας απέμεινε στον Έβερτ στην κοινοβουλευτική ομάδα».

Όσον αφορά τον δήμαρχο Πειραιά δεν πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι θα συμπράξει τελικά στην «κίνηση Καραμανλή» και τελευταία έχουν σημειωθεί κάποιες κινήσεις συμφιλίωσής του με τον Μητσοτάκη.

Ποιον, λοιπόν, θα κάνει πρωθυπουργό ο Καραμανλής αν επανέλθει και κερδίσει τις εκλογές; Είμαστε σε θέση να γνωρί-

ΜΗΤΣΟΤΑΚΙΚΟΙ, ΑΒΕΡΩΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΚΟΙ

Εξίσου μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η διαμόρφωση των συσχετισμών δύναμης μέσα στη ΝΔ, με αφορμή τις κινήσεις για επάνοδο του κ. Καραμανλή. Σε διπλανές στήλες σημειώνουμε ότι η απόφαση του κ. Καραμανλή να ηγηθεί ενός μετώπου «εθνικής σωτηρίας» εξαρτάται, μεταξύ άλλων, και από τη στάση που θα κρατήσει ο κ. Ευάγγελος Αβέρωφ.

Συγκεκριμένα, ο κ. Καραμανλής φοβάται ότι οι δύο παραδοσιακά αντίρροπες δυνάμεις της συντηρητικής παράταξης, οι κ. Ράλλης και Αβέρωφ, δεν θα ενωθούν εκ νέου υπό την σκέπη του, οπότε δεν θα είχε καμιά πιθανότητα επιτυχίας να εξουδετερώσει τον κ. Μητσοτάκη και να νικήσει τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Ασφαλείς πληροφορίες αναφέρουν ότι ο κ. Γεώργιος Ράλλης δεν θα εναντιωθεί σε μια «κίνηση Καραμανλή» και θα συμμετάσχει, επειδή γνωρίζει ότι ούτως ή άλλως ο παραδοσιακός αντίπαλός του είναι μόνο ένας βραχυπρόθεσμος αντίπαλος. (Ως γνωστόν ο κ. Αβέρωφ είναι γέρων και ασθενής).

Ο κ. Αβέρωφ όμως δεν επιθυμεί να

συνευρεθεί με τον κ. Ράλλη για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Γνωρίζει ότι είναι «βραχυπρόθεσμος» και ταυτόχρονα δεν έχει εμπιστοσύνη στον κ. Καραμανλή, έχοντας ακόμα φρέσκιες στη μνήμη του τις αναμνήσεις από τον αγώνα επικράτησης στη ΝΔ, όταν αποχώρησε ο ιδρυτής της.

Ο κ. Μητσοτάκης γνωρίζει πολύ καλά τις ανησυχίες και τις αμφιβολίες του κ. Αβέρωφ γι' αυτό και κάθε φορά που εκδηλώνεται κάποια νέα κίνηση προς την κατεύθυνση της επανόδου του κ. Καραμανλή, πηγαίνει στον κ. Αβέρωφ και του θυμίζει «τι έγινε με τον Ράλλη». Στη συνέχεια ο κ. Αβέρωφ κάνει μια «φιλομνημοτακική» δήλωση και όλοι ψάχνουν να βρουν «γιατί το έκανε». «Ο Μητσοτάκης μεταχειρίζεται συνεχώς τον Αβέρωφ» λένε όσοι γνωρίζουν πρόσωπα και πράγματα στη Νέα Δημοκρατία.

Γιατί ο κ. Αβέρωφ έχει τόσο σημασία για τον κ. Μητσοτάκη και για τον κ. Καραμανλή; Ο επίτιμος πρόεδρος της ΝΔ θεωρείται —και είναι— «η φωνή της συνειδήσεως του κόμματος», «ο εκφραστής της μάζας των μικρομεσαίων στελεχών της, ιδιαίτερα στην επαρχία», ο «ανα-

διοργανωτής του κόμματος» και δεν θα ήταν άστοχο να σημειώσουμε ότι η βάση της ΝΔ θα κάνει «ό, τι πει ο Ευάγγελος».

Ο κ. Αβέρωφ απολαμβάνει αυτής της εκτίμησης κυρίως επειδή στη διαμάχη με τον κ. Ράλλη παραιτήθηκε της διεκδίκησης της αρχηγίας «θέτοντας τα συμφέροντα του κόμματος υπεράνω των προσωπικών του». Γι' αυτό και σήμερα «τον φοβούνται όλοι».

Ο κ. Μητσοτάκης εξάλλου οφείλει την επικράτησή του και τη σημερινή δύναμή του στον κ. Αβέρωφ. Και δεν είναι σχήμα λόγου η εκτίμηση ότι οι «μητσοτακικοί» δεν είναι άλλοι από τους «αβερωφικούς» συν τους «κεντρώους».

Όλες οι ψηφοφορίες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα στην κοινοβουλευτική ομάδα της ΝΔ απέδειξαν ότι διαιρείται βασικά σε «καραμανλικούς» και «αβερωφικούς». Η διαιρέση αυτή δεν άλλαξε, ούτε οι «κεντρώοι» απέκτησαν κάποιο «ειδικό βάρος». Απλούστατα μεσολάβησε η ίδρυση της ΔΗΑΝΑ, η αποχώρηση των κ. Ράλλη και Μπούτου και οι εκλογές. Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα να αυξηθεί το ποσοστό των «αβε-

ζουμε ότι στο βάθος του μυαλού του ένα όνομα υπάρχει «**Ευθύμιος Χριστοδούλου**». Πρώην διοικητής της «Ολυμπιακής» και της «Εθνικής Τράπεζας» και νυν ευρωβουλευτής της ΝΔ ο κ. Χριστοδούλου θεωρείται ικανός «τεχνοκράτης» και το «προφίλ» του συμπίπτει απόλυτα με μια κρυφή επιθυμία του κ. Καραμανλή. Να επιβάλει δηλαδή ως πρωθυπουργό και «διάδοχο» του ένα πρόσωπο που δεν έχει αναμειχθεί στα σκάνδαλα και δεν έχει φθαρεί. Δεν συμμετείχε δηλαδή στο «απέραντο φρενοκομείο» που κατάγγειλε με την πρόσφατη δημόσια δήλωσή του ο κ. Καραμανλής.

Ο κ. Χριστοδούλου, που τελευταία ακούγεται όλο και πιο συχνά από τους δημοτικούς ραδιοσταθμούς, είναι επίσης αρεστός στους οικονομικούς κύκλους, καθώς από τη θέση του διοικητή της Εθνικής συνέβαλε πολύ στην «εξυγίανση» των προβληματικών επιχειρήσεων, χορηγώντας τους «θαλασσοδάνεια». Αν τελικά ο κ. Χριστοδούλου γίνει μια μέρα πρωθυπουργός, τότε ο κ. Καραμανλής θα έχει επαναλάβει ό,τι έγινε και με τον ίδιο στη δεκαετία του '50.

Ως δεύτερος «διάδοχος» μετά τον κ. Χριστοδούλου φέρεται ο βουλευτής Μεσσηνίας κ. **Αντώνης Σαμαράς**, ο οποίος επιδιώκει τελευταία στη βελτίωση του «δεξιού ίματζ» του και επισκέπτεται τακτικά την Ουάσιγκτον. Εξάλλου ούτε ο

κ. Χριστοδούλου υπολείπεται των αγαθών σχέσεων με τους υπερατλαντικούς συμμάχους.

Καραμανλής β'

Πώς όμως αντέδρασε ο κ. Μητσοτάκης στη διαβεβαίωση του Καραμανλή ότι «θα τον κάνει πρωθυπουργό»; Με μια άλλη «υπέρβαση» φυσικά. Γνωρίζοντας ότι απώτερος σκοπός του κ. Καραμανλή είναι ο προεδρικός θώκος του διαμήνυσε ότι δεν έχει καμιά αντίρρηση «να τον υποδείξει και αναδείξει ως τον επόμενο πρόεδρο της χώρας», εφόσον φυσικά ματαιώσει τα σχέδια περί επανόδου του και τον υποστηρίξει στις ερχόμενες εκλογές.

Τότε ο κ. Καραμανλής, το ηθικό του οποίου είχε ήδη αρχίσει να πέφτει εξαιτίας των «τεσσάρων», του Αβέρωφ και του θανάτου του αδελφού του, ανταπάντησε στον κ. Μητσοτάκη ότι στην περίπτωση αυτή δεν θα επιθυμούσε να επανέλθει στο προεδρικό μέγαρο και το ισχύον Σύνταγμα. Όπως μας εξήγησαν συνομιλητές του είναι φυσικό ο κ. Καραμανλής να επιθυμεί να επανέλθει στην Ηρώδου Αττικού ως «Καραμανλής Β'» και όχι ως «Σαρτζετάκης Β'».

Ακολούθησε η γνωστή δήλωση του κ. Μητσοτάκη ότι όταν η Νέα Δημοκρατία γίνει κυβέρνηση «θα επαναφέρει το παλιό Σύνταγμα». Ήταν μια δημόσια δέ-

σμευση ότι θα τηρήσει την υπόσχεση που είχε δώσει κατ' ιδίαν στον κ. Καραμανλή.

Εθνικός συναγερμός και κομματική νομιμότητα

Το δεύτερο «ατού» του κ. Μητσοτάκη στην αντιμετώπισή του, αλλά και η πηγή της δύναμής του στη ΝΔ, είναι ότι εμφανίζεται ως ο «υπερασπιστής της κομματικής νομιμότητας», κατηγορώντας παράλληλα τον κ. Καραμανλή ότι «θα διασπείρει το κόμμα, με αποτέλεσμα να κερδίσει πάλι το ΠΑΣΟΚ». Συγκεκριμένα είπε στον κ. Καραμανλή ότι αντι του συνασπισμού «κομματιδίων», αυτός προτείνει τη συσπείρωση όλων των ενδιαφερόμενων στη ΝΔ. «Δεν έχω καμιά αντίρρηση να τοποθετησω σε εκλογίμη θέση όποιον το επιθυμεί, ακόμα και τον κ. Περσέκη, με την προϋπόθεση όμως ότι προηγουμένως θα γίνει μέλος του κόμματος» διαμήνυσε ο κ. Μητσοτάκης στον κ. Καραμανλή.

Στο σημείο αυτό εισέρχεται στο παιχνίδι ο κ. Αβέρωφ. Όπως εξηγούμε σε διπλανές στήλες ο κ. Αβέρωφ είναι σήμερα «η φωνή της συνειδήσεως της βάσης της ΝΔ» και ο βασικός εκφραστής της κομματικής νομιμότητας. Στη ΝΔ «θα γίνει ό,τι πει ο Ευάγγελος», ο οποίος διατάζει —και φυσικά έχει δικίο από την πλευρά του— να εγκαταλείψει τον κ. Μη-

ρωφικών» και το «ειδικό βάρος» του κ. Αβέρωφ.

Αυτό το γνωρίζει πολύ καλά ο κ. Καραμανλής και πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι δεν θα αποφασίσει την επάνοδο στον πολιτικό στίβο αν δεν εξασφαλίσει προηγουμένως την υποστήριξη του κ. Αβέρωφ.

Σήμερα στο «καραμανλικό» στρατόπεδο της κοινοβουλευτικής ομάδας της ΝΔ περιλαμβάνονται ονόματα (αναφέρουμε μόνο τους σημαντικότερους), όπως οι κ. Βαρβιτσιώτης, Παλαιοκρασάς, Αχ. Καραμανλής, Παναγιωτόπουλος, Αβραμίδης, Τζανετάκης, Σουφλιάς, Κοντογιαννόπουλος, Μάνος, Μπλέτσας, Γιατράκος, Ν. Αναστασόπουλος, Βουδούρης, Καρατζάς, Σιούφας κλπ.

Πρέπει, ωστόσο, να σημειώσουμε ότι σημειώνονται αρκετές και σημαντικές «διαρροές», όπως οι πιθανολογούμενες των κ. Βαρβιτσιώτη, Παλαιοκρασά, Τζανετάκη, Σουφλιά, Κοντογιαννόπουλου. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά φυσικά η πιθανολογούμενη αποσπίρτηση από το «καραμανλικό» στρατόπεδο των κ. Βαρβιτσιώτη και Παλαιοκρασά, του μεν πρώτου επειδή «δεν εμπιστεύεται κι αυτός τον Καραμανλή» του δε δευτε-

ρου επειδή μεταξύ άλλων υπέστη «στραπάτσο» με την ανάμιξη του στο σκάνδαλο Κοσκωτά και αναζητά τη σωτηρία στον πρόθυμο να του την προσφέρει κ. Μητσοτάκη.

Η παρουσίαση του βιβλίου του κ. Λαμπρία, την περασμένη εβδομάδα, αποτέλεσε μια σφυγμομέτρηση των διαθέσεων στη ΝΔ και όπως σημειώθηκε δεν παραβρέθηκε κανένας «μητσοτακικός» βουλευτής. Οι προσπάθειες του κ. Καραμανλή να επιφέρει κάποιο ρήγμα στο αντίπαλο στρατόπεδο, μέσω συναντήσεων, όπως εκείνη με τον κ. Αντώνη Σαμαρά, δεν φαίνεται να αποδίδουν καρπούς.

Όσον αφορά τον κ. Σαμαρά λέγεται ότι τελευταία αυξάνει και το δικό του «ειδικό βάρος», όπως και του δημάρχου Θεσσαλονίκης κ. Σωτήρη Κούβελα, μέσα στην κοινοβουλευτική ομάδα.

Δεν είναι λοιπόν «εύκολα» τα πράγματα για τον κ. Καραμανλή στη Νέα Δημοκρατία. Γιατί, όπως και να το κάνουμε, ακόμα και οι μύθοι παρακμάζουν, εκτός των άλλων. Και δεν είναι λίγοι οι παράγοντες της ΝΔ που υποστηρίζουν ότι «ο Καραμανλής χάνει παραδοσιακούς φίλους» και ότι «η μόνη

πραγματική δύναμη που απέμεινε στον κ. Καραμανλή είναι ο Τύπος». «Και ο κ. Δημήτρης Ρίζος του Ελεύθερου Τύπου» προσθέτουν μερικοί κακεντρεχείς.

Ο κ. Καραμανλής δεν διαθέτει «φίλους» μόνο στον αντιπολιτευόμενο Τύπο. Οι προσβάσεις του είναι πανίσχυρες και στον πρώην φιλοκυβερνητικό Τύπο και για να το διαπιστώσει κανείς αρκεί να ρίξει μια ματιά στις εφημερίδες της περασμένης Κυριακής. (Το ΒΗΜΑ παρουσίασε το βιβλίο του κ. Λαμπρία σε δισέλιδο «σαλόνι» και η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ στην πρώτη σελίδα). Η παρουσίαση αυτή του βιβλίου του κ. Λαμπρία πρέπει να θεωρείται αποτέλεσμα των επαφών με τους εκδότες και ιδιοκτήτες εφημερίδων που εγκαινίασε πρόσφατα ο κ. Καραμανλής.

Έτσι δεν θα ήταν υπερβολή να πει κανείς ότι η μάχη μεταξύ Καραμανλή - Μητσοτάκη, αν ξεσπάσει τελικά, θα δοθεί στη βάση, με αιχμή του δόρατος του μεν πρώτου τον Τύπο και ιδιαίτερα τον πρώτο σε κυκλοφορία «Ελεύθερο Τύπο», του δε δεύτερου τον κ. Αβέρωφ, ως «φωνή της συνειδήσεως της βάσης».

B.Z.

τοστάκη και τις τιμές που του επιδαψιλεύει για να προσχωρήσει σε μια «κίνηση Καραμανλή», όπου θα συναντηθεί πάλι με τον κ. Ράλλη. Ο κ. Αβέρωφ έχει επιτέλους την ευκαιρία να υποκαταστήσει τον κ. Καραμανλή στο ρόλο του «Νέστορα» της συντηρητικής παράταξης και αυτό το γνωρίζει καλά ο κ. Μητσοτάκης.

Ο Παπανδρέου ανησυχεί και ελπίζει

Οι κινήσεις περί επανόδου Καραμανλή έχουν παρέλθει φυσικά σε γνώση της κυβέρνησης και του ΠΑΣΟΚ. Σύμφωνα με πρώην υπουργό, ένας αριθμός 10-15 γνωστών στελεχών του κινήματος και πρώην υπουργών έχουν βολιδοσκοπηθεί και είναι διατεθειμένοι να συμπράξουν σε μια «κίνηση Καραμανλή».

Δεν γνωρίζουμε αν η εκτίμηση αυτή ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, αλλά συνομιλητές του κ. **Ανδρέα Παπανδρέου**, σημειώνουν ότι ο πρωθυπουργός «είναι ιδιαίτερα προσεκτικός σε ό,τι αφορά τον Καραμανλή». Εκτός του ότι η στάση αυτή του κ. Παπανδρέου υπέχει και θέση «προειδοποίησης» προς τον κ. Κουτσόγιωργα και την «Αυριανή» σημειώνουμε ότι δεν θα είχε άδικο όποιος εκτιμούσε ότι «ο Α. Παπανδρέου περιμένει την έκβαση της αντιπαράθεσης μέσα στη ΝΔ για να κάνει την κίνησή του προς τον Καραμανλή».

Αξίζει να σημειωθεί εξάλλου ότι γνωστό κυβερνητικό στέλεχος μας εξομολο-

γήθηκε ότι «δεν θα έμενε έκπληκτος αν το 1990 έβλεπε τον Ανδρέα πρωθυπουργό και τον Καραμανλή πρόεδρο».

Για τον «Καραμανλή πρόεδρο» φαίνεται ότι δεν έχει καθόλου αντίρρηση και ο κ. Μητσοτάκης, ο οποίος ενδεχομένως να έχει «στο πλευρό του» τον τώως πρόεδρο της Δημοκρατίας στο «μπαλκόνι» των προεκλογικών συγκεντρώσεων στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη... Ευελπιστώντας ότι η παρουσία του κ. Καραμανλή στις προεκλογικές συγκεντρώσεις θα α-νεβάσει το ποσοστό υπέρ της ΝΔ εξασφαλίζοντας, έτσι, την πρωθυπουργία στον εκ Κρήτης πολιτικό...

Τα «παιχνίδια» που παίζονται αυτόν τον καιρό, στη σωστά χαρακτηρισμένη από τον κ. Καραμανλή ως φάση «φρενοκομείου» είναι πολλά. Η γενική ανασφάλεια από την κατάσταση της οικονομίας και τα εκκρεμούντα εθνικά θέματα, η σήψη από τα πασοκικά σκάνδαλα, η «περίεργη» αναζωπύρωση της τρομοκρατίας παρέχουν πρόσφορο έδαφος πρωτοβουλιών σε όλους εκείνους που έχουν χρίσει τους εαυτούς τους «σωτήρες του τόπου»:

● Μητσοτάκης, Καραμανλής, Ανδρέας, συγκροτήματα Τύπου.

Επειδή ακριβώς η γενική κατάσταση είναι ρευστή, οι αυτόκλητοι σωτήρες επινοούν σενάρια και μεθοδεύουν λύσεις. Ενδεικτική γι' αυτό είναι η εγκαίνιασθαι-σα προσφάτως νέα πρόταση του Συγκροτήματος Λαμπράκη: Έμμεση παρασιώπι-

ση του σκανδάλου Κοσκωτά, προβολή του Καραμανλή, στήριξη του Ανδρέα. Όλα μαζί αυτά δεν μπορούν βεβαίως —για μια ευθύγραμμη λογική— να συνυπάρξουν. Όμως οι ευφυείς σωτήρες μπορούν να συνδυάζουν τα πιο αταίριαστα και στο τέλος να μας σερβίρουν λύσεις όπως αυτή της μεταπολίτευσης του '74.

Μια νέα μεταπολίτευση —με τα ίδια παλιά και δεδομένα υλικά— ετοιμάζεται από τους «φύλακες της πολιτείας».

Είναι νωρίς να προδικάσουμε τι θα γίνει στο τέλος. Είναι πάντως προφανές ότι η αποφασιστική μάχη δεν θα δοθεί στις ερχόμενες εκλογές, αλλά το 1990, για την εκλογή του νέου προέδρου. Εκείνος το κόμμα του οποίου θα εκλέξει ο νέο πρόεδρος της Ελλάδας ή θα εκλεγεί ο ίδιος θα είναι και ο άνθρωπος που θα κυβερνήσει την Ελλάδα «στη νέα οκταετία». Μέσα από τα σκάνδαλα και τη σήψη των πάντων πλησιάζει γρήγορα το «τέλος της μεταπολίτευσης» και σιγά-σιγά τα «έγκυρα» φύλλα υποδεικνύουν τη νέα ηγέτιδα τάξη. Αν δεν την έχουν βρει ακόμα, αν ο τοκετός είναι δύσκολος και η μαμή της ιστορίας αρνείται να συνεργαστεί, γι' αυτό ευθύνεται ασφαλώς η επιταγία των συνταγματαρχών και ο Ανδρέας Παπανδρέου. Και οι δυο έκαναν ό,τι μπορούσαν για να ανακόψουν την δημιουργία νέων και ικανών πολιτικών στελεχών. Ας τα βρουν λοιπόν με το «δεύτερο πράγμα» που έχουν στις βαλίτσες τους.

Καρλ Λεβίτιν Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

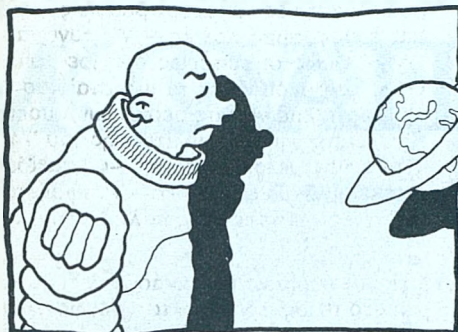
Ένα έργο σταθμός στην ανάπτυξη της μαρξιστικής ψυχολογίας. Ενδιαφέρει άμεσα φοιτητές, σπουδαστές, εκπαιδευτικούς αλλά και το ευρύ αναγνωστικό κοινό.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
Πανεπιστημίου 34, Τηλ. 36.36.658
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ
Ζαλόγγου 11, Τηλ. 36.40.713

ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ, ΔΙΔΥΜΟΙ, ΔΙΟΝ, ΔΟΜΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥΙ-
ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΜΕΛΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑ-
ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΩΑΣ, ΜΟΧΛΟ, ΜΠΑΡΗΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗΣ,
ΣΙΟ, ΠΛΕΘΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΕΣ, ΣΜΙΑΗ, ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
ΙΚΑΡΟΣ, ΝΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΝΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΗΡΙΑΔ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΛΕΞ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ,
ΚΕΔΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΝΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, GUTENBERG, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/Α
ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΓΕΛΟΚΕΡΩΣ, ΑΜΜΟΣ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΔΗ, ΑΠΟΠΕΙΡΑ, ΑΡΣΕΝ
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ, ΔΙΔΥΜΟΙ, ΔΙΟΝ, ΔΟΜΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥΙ-
ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΜΕΛΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑ-
ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΩΑΣ, ΜΟΧΛΟ, ΜΠΑΡΗΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗΣ,
ΣΙΟ, ΠΛΕΘΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΕΣ, ΣΜΙΑΗ, ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑ
ΙΑΝΟΣ, ΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ, ΨΥΧΟΓΙΟΣ, ΩΚΕΑΝΙΔΑ, ΚΕΔΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ
ΠΥΡΙΚΟΛΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ,
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΛΕΞ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ,
ΚΕΔΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΝΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, GUTENBERG, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/Α
ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΓΕΛΟΚΕΡΩΣ, ΑΜΜΟΣ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΔΗ, ΑΠΟΠΕΙΡΑ, ΑΡΣΕΝ
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ, ΔΙΔΥΜΟΙ, ΔΙΟΝ, ΔΟΜΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥΙ-
ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΜΕΛΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑ-
ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΩΑΣ, ΜΟΧΛΟ, ΜΠΑΡΗΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗΣ,
ΣΙΟ, ΠΛΕΘΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΕΣ, ΣΜΙΑΗ, ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
ΙΚΑΡΟΣ, ΝΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΝΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΗΡΙΑΔ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ,
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΘΕΑΤΡΟ, ΚΛΑΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΛΕΞ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ,
ΚΕΔΡΟΣ, ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, ΙΚΑΡΟΣ, ΝΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, GUTENBERG, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ ΑΣΤ/Α
ΑΓΚΥΡΑ, ΑΓΓΕΛΟΚΕΡΩΣ, ΑΜΜΟΣ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΔΗ, ΑΠΟΠΕΙΡΑ, ΑΡΣΕΝ
ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ, ΔΙΔΥΜΟΙ, ΔΙΟΝ, ΔΟΜΗ, ΔΩΔΩΝΗ, ΔΩΡΙΚΟΣ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΕΡΕΥΙ-
ΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΖΕΥΣ, ΖΥΓΟΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, ΘΕΜΕΛΙΟ, ΘΥΜΑΡΙ, ΙΑ-
ΡΗΣ, ΜΕΤΟΠΗ, ΜΙΝΩΑΣ, ΜΟΧΛΟ, ΜΠΑΡΗΠΟΥΝΑΚΗΣ, ΜΠΑΧΑΡΑΚΗ, ΜΠΟΥΚΟΥΜΑΝΗΣ,
ΣΙΟ, ΠΛΕΘΡΟ, ΡΕΚΟΣ, ΡΟΕΣ, ΣΜΙΑΗ, ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ, ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ, ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ
ΙΚΑΡΟΣ, ΝΕΦΕΛΗ, ΑΣΕ, ΙΑΝΟΣ, ΒΑΒΕΛ, ΑΣΤΑΡΤΗ, ΔΙΑΓΩΝΙΟΣ, ΕΞΑΝΤΑΣ, ΗΡΙΑΔ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ, ΠΟΙΗΣΗ

Οι ταξιδιώτες του Λανζεβέν

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

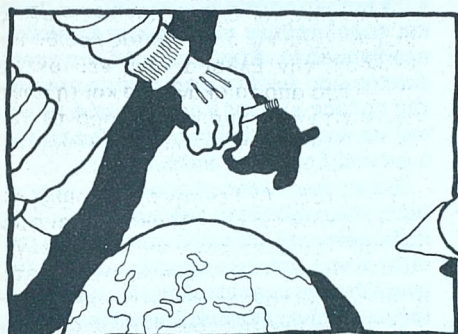
«ΔΙΑΣΤΕΛΛΕΤΑΙ Ή ΣΥΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ;»
Η ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ ΉΤΑΝ ΣΑΦΕΣΤΑΤΗ.

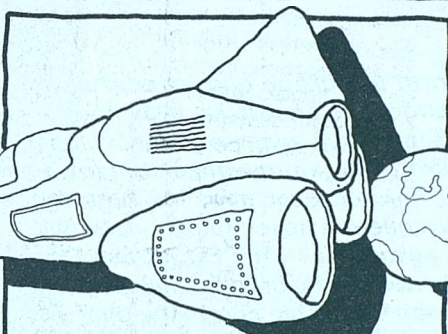
«ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΥΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΠΡΙΝ ΤΡΙΑ
ΧΡΟΝΙΑ ΤΟ ΕΚΑΝΑ ΜΙΣΗ ΩΡΙΤΑ...»

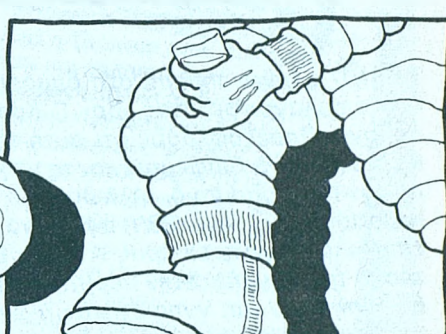
...ΤΩΡΑ ΘΕΛΩ ΜΙΑ ΩΡΑ, ΑΡΑ ΔΙΑΣΤΕΛΛΕΤΑΙ.
ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΡΩΤΗΣΕΤΕ ΤΙΠΟΤΕ ΑΛΛΟ;»

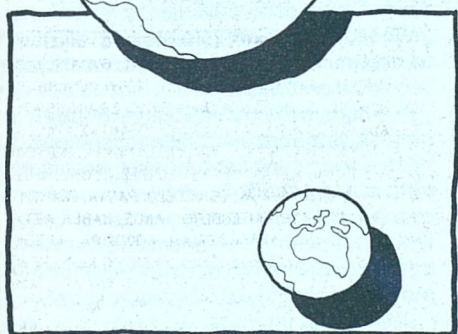
Ο ΠΕΛΑΤΗΣ ΜΕ ΑΓΝΟΗΣΕ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΙΣΕ:
«Ο ΤΑΞΙΔΙΩΤΗΣ ΠΟΥ ΘΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΕΙ...»

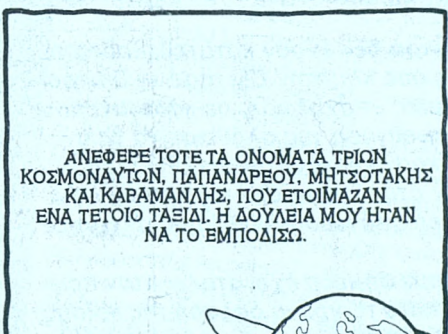
...ΣΤΗ ΓΗ, ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ
ΚΟΣΜΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ, ΘΑ ΕΙΝΑΙ...

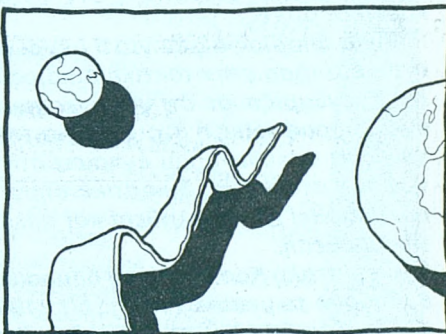
...ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΓΕΡΑΣΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΤΟΥ. ΤΟ ΞΕΡΑΤΕ ΚΥΡΙΕ;»

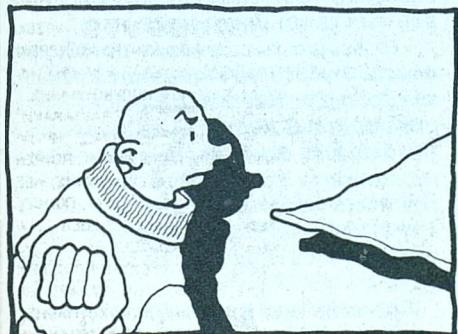
ΤΟΥ ΕΙΠΑ ΟΤΙ ΚΑΤΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΣΕ ΣΤΗΝ
ΠΛΑΤΣΑ, ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΉΞΕΡΑ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ.

ΑΝΕΦΕΡΕ ΤΟΤΕ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΡΙΩΝ
ΚΟΣΜΟΝΑΥΤΩΝ, ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ
ΚΑΙ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ, ΠΟΥ ΕΤΟΙΜΑΖΑΝ
ΕΝΑ ΤΕΤΟΙΟ ΤΑΞΙΔΙ. Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΜΟΥ ΉΤΑΝ
ΝΑ ΤΟ ΕΜΠΟΔΙΣΩ.

ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΙΧΑ ΕΤΟΙΜΟ ΕΝΑ ΜΑΚΡΥ
ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΜΕ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΘΑ ΒΟΗΘΟΥΣΑΝ.

ΟΤΑΝ ΕΙΔΕ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΠΟΥ ΉΤΑΝ ΓΥΡΩ
ΣΤΑ 9.000.000 ΕΓΙΝΕ ΕΞΑΛΛΟΣ.

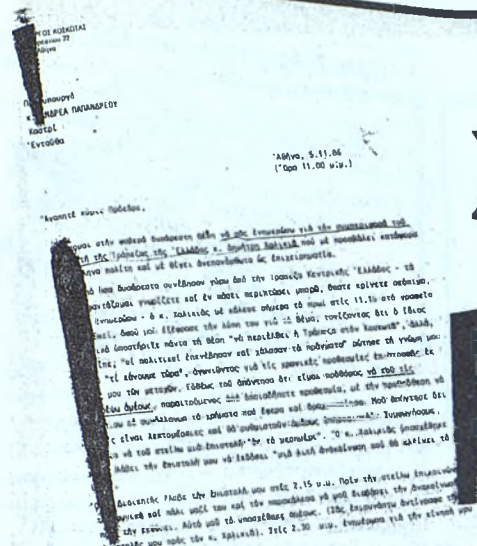

ΤΟΥ ΑΠΑΝΤΗΣΑ ΟΤΙ ΛΥΠΑΜΑΙ, ΑΛΛΑ ΔΕΝ
ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΛΙΓΟΤΕΡΟΥΣ.

ΟΤΑΝ ΣΚΕΦΤΗΚΑ ΟΤΙ ΔΕΝ ΨΗΦΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ
9.000.000 ΕΙΧΕ ΦΥΓΕΙ.

ΚΟΣΚΩΤΑΣ ΠΡΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Σ' ΑΓΑΠΑΩ, Μ'

Το ΑΝΤΙ φέρνει σήμερα στη δημοσιότητα μια ακόμα από τις επιστολές που ο πολυγραφότατος «δρ» Γ. Κοσκωτάς είχε αποστείλει στον πρωθυπουργό. Προεξοφλούμε ότι αυτή τη φορά ο κυβερνητικός εκπρόσωπος θα διστάσει να διαψεύσει και τη γνησιότητα της και την παραλαβή της από τον πρωθυπουργό. Άλλωστε με τις δηλώσεις του προς τον Τύπο την περασμένη Δευτέρα (23/1) άφησε να εννοηθεί ότι μέρος τουλάχιστον των επιστολών Κοσκωτά προς Ανδρέα θα κατατεθούν στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής. Στην περίπτωση πάντως που θα υπάρξει κυβερνητική δήλωση περί «μη γνησιότητας ή μη παραλαβής της επιστολής από τον πρωθυπουργό», το ΑΝΤΙ που έχει —πέρα από την υποχρέωσή του για σωστή ενημέρωση— και έννομο συμφέρον λόγω της σειράς των μηνύσεων που έχουν υποβληθεί εναντίον του, θα καταθέσει αναφορά ζητώντας ο σχετικός φάκελος να κατατεθεί από το πρωθυπουργικό γραφείο στις δικαστικές αρχές.

Είναι απορίας άξιον γιατί μέχρι σήμερα δεν έχουν κατατεθεί αυτά τα στοιχεία τόσο στην τακτική Δικαιοσύνη όσο και στην Εξεταστική Επιτροπή. Υπενθυμίζουμε ότι υπάρχει και νομική υποχρέωση, σε καθέναν, που έχει πληροφορίες ή στοιχεία για τη διερεύνηση της αλήθειας να τα ανακοινώνει υπεύθυνα και έγκαιρα στη δικαστική αρχή. Η αποσιώπηση αυτών των στοιχείων, δικαστικά σημαίνει ότι κάποιος δεν επιθυμούν να αποκαλυφθεί όλη η αλήθεια και πολύ περισσότερο η δική τους σχέση με την υπόθεση.

Η επιστολή Κοσκωτά που δημοσιεύουμε σήμερα έχει σταλεί στον πρωθυπουργό τα μεσάνυχτα της 5/11/1986, κατά το χρόνο δηλαδή της κρίσης για τη μεταβίβαση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος. Τη σημασία αυτής της επιστολής αναλύουμε στη συνέχεια.

Η επιστολογραφία Κοσκωτά-Ανδρέα κυρίαρχησε και πάλι τις χαλεπές αυτές ημέρες μετά τη δημοσίευση από την «Ελευθεροτυπία» (Σάββατο 21/1), επιστολής του «δρ».

Με την ευκαιρία αυτή, δίνουμε σήμερα στη δημοσιότητα το πλήρες κείμενο της μιας σελίδας από το μνημόνιο που ο «δρ» έστειλε στον πρωθυπουργό δια χειρός Λούβαρη και αποσπασματικά είχαμε δημοσιεύσει στο τχ. 388 της 18/11/1988. Το μνημόνιο εκείνο, σε ύφος ανάλογο με την επιστολή που αποκάλυψε η «Ελευθεροτυπία» απαιτούσε νομοθετικές ρυθμίσεις που πρόθυμα διεκπεραίωσαν οι κοσκωτοκυβερνητικοί παράγοντες Κουτσόγιωργας και Ματζουράνης.

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος είχε βεβαίως αμφισβητήσει τη γνησιότητα του «μνημονίου» και είχε αρνηθεί την παραλαβή του από τον πρωθυπουργό. Ίδια τακτική ακολούθησε και για την επιστολή που αποκάλυψε η «Ελευθεροτυπία». Η γνησιότητα και του μνημονίου και της επιστολής αμφισβητούνται σήμερα μόνον από την κυβέρνηση, την «Αυριανή» και κάποιους κονδυλοφόρους του ΠΑΣΟΚ.

Η επιστολή που δημοσιεύουμε σε διπλή στήλη, συντάχθηκε στις 11 τη νύχτα της 5ης Νοεμβρίου 1986 και παραλήφθηκε τα μεσάνυχτα από τον πρωθυπουργό. Στην επιστολή καταγράφονται ώρα με την ώρα τα περιστατικά της ημέρας εκείνης και ο σκοπός της ήταν να καταγγεληθεί στον πρωθυπουργό ο «κακός Δημήτρης Χαλικάς».

Εκτός των άλλων, η επιστολή παρουσιάζει ένα πρόσθετο ενδιαφέρον γιατί αποδεικνύει την επί σειρά ετών επαφή του απατεώνας και του πρωθυπουργού. Τα μνημόνια και οι επιστολές του 1988 είναι απλώς η συνέχεια μιας επικοινωνίας που πάει αρκετά πίσω.

Το ΑΝΤΙ δημοσιεύει εκτός από το κείμενο της επιστολής του «δρα» και μια σειρά άλλα ντοκουμέντα —αποσπάσματά τους— που δείχνουν πώς ο Κοσκωτάς μεθόδευσε την επιχειρηματική εξόρμησή του και πώς οι κυβερνητικοί παράγοντες τον συνέδραμαν.

Η «δειγματοληπτική» αυτή δημοσίευση ίσως βοηθήσει επίσης και μερικούς από εκείνους τους κακόπιστους που αμφισβητούν την ύπαρξη στοιχείων και την εγκυρότητα των καταγγελιών μας για την «κυβέρνηση των απατεώνων». Αλλά μας δούμε την εποχή που συντάχθηκε η επιστολή που αποκαλύπτουμε σήμερα.

Ο έρωτας γεννιέται τα μεσάνυχτα

Στο προηγούμενο τεύχος (αρ. 393, στ. 32-34) παρουσιάσαμε αναλυτικά τις συνθήκες και τα περιστατικά του φθινοπώρου του '86 και σημειώναμε:

«Το δέσιμο των σχέσεων μεταξύ Κοσκωτά - Ανδρέα γίνεται με την υπόθεση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος και αχμέσως μετά. Ο Κοσκωτάς χάνει μεν τότε τη «δουλειά» κερδίζει όμως 45 νέα υποκαταστήματα της «Κρήτης» και παίρνει την άδεια «επανεξαγωγής» του συναλλάγματος (7,5 εκατ. δολάρια) για την αγορά της Τ.Κ.Ε., ποσό που ουδέποτε εισήγαγε.

Πρόκειται για ένα ακόμη σκάνδαλο, μια ακόμη απάτη, η οποία «ξεδιπλώνεται» και το πώς δέθηκαν οι σχέσεις Κοσκωτά - Ανδρέα».

Και συνεχίζαμε, μετά την αναφορά στο

ΑΚΟΥΣ;

του Γ. Φιλίππου

ιδεολόγημα για τα «νέα τζακία»:

«Ο έρωτας αρχίζει να αποδίδει καρπούς με την Τράπεζα Κρήτης και τα περιοδικά. Ο αρραβώνας πριν το γάμο οφείλει απλώς να επισημοποιήσει καταστάσεις, να παγιώσει σχέσεις και να στερεώσει δεσμούς».

Στην παγίωση αυτών των σχέσεων έπαιξαν αποφασιστικό ρόλο ο τότε επίτροπος της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος Γ. Παπακωνσταντίνου, κολλητός του Γιώργου Παπανδρέου. Συνέβαλαν —στο μέτρο των... δυνατότητων και αρμοδιοτήτων τους— ο Π. Βακάλης, ο Παν. Ρουμελιώτης και ο Γ. Παπανικολάου.

Οι ευθύνες Χαλικιά

Ο στόχος της επιστολής του «δρα» είναι ο Διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος κ. Δημ. Χαλικιάς. Με λεπτομέρειες, ο Γ. Κοσκωτάς καταγράφει τα προσκόμματα που του έφερε ο κ. Χαλικιάς στο «επιχειρηματικό του μέλλον» (το ίδιο είχε συμβεί και το περασμένο καλοκαίρι με το «ενημερωτικό σημείωμα» που αποκαλύψαμε στο τεύχος 388).

Αλλά η αλήθεια δεν είναι ακριβώς έτσι και πρέπει ο Διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος να εξηγήσει την τότε επαμφοτερίζουσα συμπεριφορά του. Η δική μας εξήγηση είναι ότι ο κ. Χαλικιάς ερμηνεύοντας τη *βούληση* του πρωθυπουργού, ήταν ανεκτικός απέναντι στον Κοσκωτά και έκανε τα «στραβά μάτια» όσο μπορούσε. Δεν προχωρούσε στις προς Κοσκωτά διευκολύνσεις όταν αυτές ήταν υπερβολικές.

Απόδειξη για τις ευθύνες Χαλικιά στον χειρισμό της υπόθεσης Κοσκωτά, είναι όσα επικαλείται ο Κοσκωτάς σε τρισεπίδη επιστολή του (26/1/88) προς το διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος.

(Την αρχή της πρώτης σελίδας αυτής της επιστολής δημοσίευσε η «Ελευθεροτυπία» της 24/1 για να αποδείξει —ορθώς— ότι ο απατεώνας της Παλλήνης δεν έπαυσε ποτέ να χρησιμοποιεί τον τίτλο του «δρα». Οι κονδυλοφόροι του ΠΑΣΟΚ αμφισβήτησαν τη γνησιότητα της επιστολής με το σκεπτικό ότι μετά την αποκάλυψη των πλαστογραφιών του

Δρ ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΣΚΩΤΑΣ
Βουκουρεστίου 22
106 71 Αθήνα
Πρωθυπουργό
κ. ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Καστρί
Ενταύθα

Αθήνα, 5.11.86
(Ώρα 11.00 μ.μ.)

Αγαπητέ κύριε Πρόεδρε,

Βρίσκομαι στη φοβερά δυσάρεστη θέση να σας ενημερώσω για τη συμπεριφορά του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Δημήτρη Χαλικιά που με προσβάλλει κατάφορα ως Έλληνα πολίτη και με θίγει ανεπανόρθωτα ως επιχειρηματία.

Μετά από όσα δυσάρεστα συνέβησαν γύρω από την Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος —τα οποία φαντάζομαι γνωρίζετε και εν πάσει περιπτώσει μπορώ, όποτε κρίνεται σκόπιμο, να σας ενημερώσω— ο κ. Χαλικιάς με κάλεσε σήμερα το πρωί στις 11.15 στο γραφείο του. Εκεί, αφού μου εξέφρασε τη λύπη του για το θέμα, τονίζοντας ότι ο ίδιος προσωπικά υποστήριξε πάντα τη θέση «να περιέλθει η Τράπεζα στον Κοσκωτά», αλλά όπως είπε, «οι πολιτικοί επενέβησαν και χάλασαν τα πράγματα» ρώτησε τη γνώμη μου για το «τι κάνουμε τώρα», αγωνιώντας για τις χρονικές προθεσμίες επιστροφής εκ μέρους μου των μετοχών. Ευθέως του απάντησα ότι είμαι πρόθυμος να του τις επιστρέψω αμέσως, παραιτούμενος από οποιαδήποτε προθεσμία, με την προϋπόθεση να πάρω πίσω σε συνάλλαγμα τα χρήματα που έφερα και δραχμοποίησα. Μου απάντησε ότι αυτές είναι λεπτομέρειες και θα ρυθμιστούν «αμέσως υπηρεσιακά». Συμφωνήσαμε μάλιστα να του στείλω μια επιστολή «ως το μεσημέρι». Ο κ. Χαλικιάς υποσχέθηκε μόλις λάβει την επιστολή μου να εκδόσει «μια λιτή ανακοίνωση που θα κλείνει το θέμα».

Ο κ. Διοικητής έλαβε την επιστολή μου στις 2.15 μ.μ. Πριν τη στείλω επικοινωνήσα τηλεφωνικά και πάλι μαζί του και τον παρακάλεσα να μου διαβάσει την ανακοίνωσή του πριν την εκδόσει. Αυτό μου το υποσχέθηκε αμέσως. (Σας επισυνάπτω αντίγραφο της επιστολής μου προς τον κ. Χαλικιά). Στις 2.30 μ.μ. ενημέρωσα για την κίνησή μου αυτή, τον κ. Γ. Α. Παπανδρέου που βρισκόταν στο Καστρί, επιδιώκοντας έτσι εγκαιρή την ενημέρωσή σας.

Από τις 2.30 μ.μ. ως τις 7.30 μ.μ. προσπάθησα πολλές φορές να επικοινωνήσω τηλεφωνικά με τον κ. Χαλικιά ο οποίος όμως «ήταν απασχολημένος». Άφησα παραγγελία στη γραμματέα του ότι θα εκδόσω ανακοίνωση τύπου, σύμφωνη με όσα το πρωί είχαμε συζητήσει.

Στις 7.45 μ.μ. εκδόσαμε την ανακοίνωση τύπου που σας επισυνάπτω, γνωστοποιώντας ότι θα διαθέσω στην Καλαμάτα τους τόκους από τα χρήματά μου —40.000.000 δρχ. περίπου— και επιπλέον προσωπική μου προσφορά εκ δρχ. 60.000.000 (σύνολο 100.000.000).

Εμβρόντητος άκουσα στην ΕΡΤ-1 στο δελτίο των 9.00 μ.μ. ότι... ο νέος προσωρινός επίτροπος κατήργησε την προηγούμενη απόφαση του πρώην προσωρινού επιτρόπου, κατέστησε άκυρη τη μεταβίβαση των μετοχών σε μένα και τις... παρέδωσε στην Αγροτική Τράπεζα.

Κύριε Πρόεδρε,

Πέρα από το δευτερεύον για μένα τη στιγμή αυτή γεγονός της παράνομης και ανυπόστατης αυτής απόφασης του νέου επιτρόπου προκύπτει σοβαρό ζήτημα εξαπάτησής μου από τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Ουδείς —ούτε στις εφημερίδες— γνώριζε τέτοιου είδους απόφαση του επιτρόπου που προφανώς ελήφθη «φωτογραφικά», αφού ο κ. Χαλικιάς έλαβε την επιστολή μου και με σκοπό την προσωπική μου ηθική μείωση.

Αν σε αυτό τον τόπο κύριε Πρόεδρε, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος δεν τηρεί το λόγο του αναρωτιέμαι με ποιον θα πρέπει να μιλάμε για επιχειρήσεις. Και, στο τέλος αναρωτιέμαι: Προς τι όλα αυτά; Σε ποιο σημείο έχω θίξει το κράτος και την κυβέρνηση; Μήπως δεν επιθυμεί η κυβέρνηση να εισάγω συνάλλαγμα και να κάνω επιχειρήσεις στην πατρίδα μου; Ειλικρινά μια απάντησή σας θα με βοηθούσε να ξεκαθαρίσω το επιχειρηματικό μέλλον μου στην Ελλάδα.

Η επιστολή Κοσκωτά, που αποκαλύπτουμε.
Παραλήπτης, ο πρωθυπουργός

Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Γιώργος Κοσκωτάς

ο Κοσκωτάς επαυσε να χρησιμοποιεί τον τίτλο «δρ»).

Γράφει ο «δρ» στον κ. Χαλικιά:

«Επιπλέον αισθάνομαι την ανάγκη να σας δηλώσω ότι είμαι πρόθυμος να θέσω υπόψη σας και τους προσωπικούς τραπεζικούς λογαριασμούς μου, χωρίς να επικαλεσθώ τα εκ του απορρήτου των τραπεζικών λογαριασμών δικαιώματά μου. Προβαίνω δε σε αυτή την ενέργεια με μοναδικό σκοπό την πλήρη και αναμφισβήτητη διαλεύκανση του εν λόγω ζητήματος, την αποκατάσταση της αλήθειας με την σε βάθος τεκμηρίωση της εισαγωγής του προαναφερθέντος συναλλάγματος και την αποκάλυψη της συκοφαντίας και των συκοφαντών που δεν στρέφεται μόνο εναντίον μου, αλλά πλήττει και τις δημόσιες αρχές της πατρίδας μου».

Γιατί λοιπόν ο κ. Χαλικιάς δεν «αξιοποίησε» την προσφορά του «δρα»; Γιατί έπρεπε να αρχίσει όλη η διεκυστίνδα των έπαφών με Ρουμελιώτη-Κουτσόγιωργα, με γνωμοδοτήσεις νομικών συμβούλων και με φωτογραφικά νομοσχέδια; Αυτό είναι οπωσδήποτε ένα πρόβλημα του 1988 και όχι του 1986 —χρόνου

σύνταξης της επιστολής που σήμερα αποκαλύψαμε.

Η αλήθεια είναι ότι και τότε ο κ. Χαλικιάς συζητούσε το θέμα με τον Κοσκωτά. Όμως ο «κρυφός πόλεμος» Χαλικιά - Κοσκωτά είχε εγκαινιασθεί.

Πράκτορας του Κοσκωτά στη μεταβίβαση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος ήταν ο «κολλητός» του Γιωργάκη κ. Γ. Παπακωνσταντίνου. Ενημέρωνε τον Κοσκωτά για τις προσφορές άλλων ενδιαφερομένων και δεν δίστασε να εκδηλωθεί ανοιχτά εναντίον Σημίτη-Χαλικιά. Με ποιες πλάτες;

Υπάρχει ολόκληρη αλληλογραφία μεταξύ Χαλικιά-Παπακωνσταντίνου που αποδεικνύει ότι ο νεαρός πολυθεσίτης έδρασε σαν πράκτορας του Κοσκωτά. Αρρωγοί του ο Γ. Παπανικολάου και φυσικά ο Γιώργος Παπανδρέου.

Ο φίλος Γιώργος

Στην επιστολή που δημοσιεύουμε σήμερα υπάρχει ένα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο. Ο Κοσκωτάς γράφει:

«Στις 2.30 μ.μ. ενημέρωσα για την κίνησή μου αυτή τον κ. Γ.Α. Παπανδρέου που βρισκόταν στο Καστρί, επιδιώκον-

τας έτσι έγκαιρη ενημέρωσή σας».

Ο Γιωργάκης είχε λοιπόν εγκατασταθεί δίπλα στον Ανδρέα και «εγκαιρώς» τον ενημέρωνε και συντόνιζε τη δραστηριότητα Γ. Παπακωνσταντίνου - Γ. Παπανικολάου.

Το σημείο αυτό της επιστολής αποδεικνύει για άλλη μια φορά τη στενή σχέση Γιωργάκη-Κοσκωτά. Ο υπουργός Παιδείας και στην πρόσφατη κατάθεσή του στην Εξεταστική Επιτροπή έκανε τον ανήξερο. Ας απαντήσει τώρα για τις δραστηριότητες που ανέπτυξε, προκειμένου η Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος να πέσει στα χέρια του απατεώνα.

Η επιστολή Κοσκωτά και τα συνοδευτικά της περιέχουν όμως και άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία.

● Η προσφορά για την Καλαμάτα. Η «απλοχεριά» αυτή δεν υλοποιήθηκε ποτέ: ο Κοσκωτάς εκτός από την αναφορά στον Παπανδρέου, φρόντισε και έστειλε αυθημερόν επιστολές στο δήμαρχο κ. Μπένο (με fax) και στους Αντ. Σαμαρά και Γ. Γεννηματά.

● Η συνημμένη προς Χαλικιά επιστολή είναι γεμάτη ρομαντικές αποστροφές και, στο σύνολό της σχεδόν, εμπεριέχε-

ΟΙ ΜΑΤΑΙΕΣ ΑΠΟΠΕΙΡΕΣ ΔΙΑΦΕΥΣΗΣ ΤΟΥ κ. ΛΟΥΒΑΡΗ

Με αφορμή μια συνέντευξη στα «ΝΕΑ»

Είναι να απορεί κανείς πώς εφημερίδες σαν τα «ΝΕΑ» φιλοξενούν τόσο πρόθυμα τους ψευδείς ισχυρισμούς ανθρώπων όπως ο Γιώργος Λούβαρης. Στο φύλλο της 24.1.89 της απογευματινής του συγκροτήματος Λαμπράκη διαβάσαμε μια συνέντευξη του Γ. Λούβαρη στο συνάδελφο κ. Κ. Χαρδαβέλα, με αφορμή την αλληλογραφία Κοσκωτά-Παπανδρέου, όπου ο στενός φίλος του πρωθυπουργού και μεγαλομεσαζων λέει τα εξής εκπληκτικά:

Λούβαρης: Σε κάποιες από τις συναντήσεις μας στο γραφείο του στην Τράπεζα Κρήτης, ο Κοσκωτάς, εκεί γύρω στον Ιούνιο, μου έδωσε ένα ενημερωτικό σημείωμα που το είχαν ετοιμάσει στελέχη του στην τράπεζα. Απ' ό,τι θυμάμαι το σημείωμα υποδείκνυε τρόπους «επίσπευσης του ελέγχου» στην τράπεζα. (ΣΣ-πρόκειται για την αλληλογραφία Ανδρέα - Κοσκωτά που αποκάλυψε πρώτο το ΑΝΤΙ στο τεύχος 388 της 18.11.88. Να λοιπόν που ο Λούβαρης ο-

μολογεί ότι ο απατεώνας έστελνε υποδείξεις στον Ανδρέα Παπανδρέου).

«ΝΕΑ»: Το σημείωμα αυτό σας το έδωσε ο Κοσκωτάς για να το προωθήσετε πιο ψηλά; Ίσως να φτάσει και μέχρι τον πρωθυπουργό; (sic!).

Λούβαρης: Όχι δεν μου ζήτησε κάτι τέτοιο ο Κοσκωτάς. Για δική μου ενημέρωση το έκανε.

Αν και για την ενοχή του Καστριού θα αρκούσε και μόνο η τελευταία ομολογία του φίλου του πρωθυπουργού, ότι δηλαδή ο Κοσκωτάς αναγκαζόταν να ενημερώνει τον ίδιο για τις κινήσεις του, ο κ. Λούβαρης κρύβει και πάλι όλη την αλήθεια.

Στη συνέντευξη που έδωσε στον συνενεργάτη του ΑΝΤΙ Βασίλη Ζήση (τεύχ. 390) είπε ακριβώς τα αντίθετα από όσα εξομολογήθηκε στον κ. Χαρδαβέλα.

Λούβαρης: ...Ο Κοσκωτάς δυο φορές μου είπε να δώσω κάποιο σημείωμα το οποίο ανέφερε διάφορα...

ΑΝΤΙ: Έφτασαν στα χέρια του Παπανδρέου;

Λούβαρης: Δεν έφτασε στα χέρια του Παπανδρέου. Του είπα προφορικά ότι ο Κοσκωτάς λέει και γράφει αυτά τα πράγματα... Πρέπει να ξέρεις ότι ο Παπανδρέου... ούτε εφημερίδες δεν διάβαζε (τότε).

Δηλαδή ο κ. Λούβαρης συνελήφθη για μια ακόμα φορά ψευδόμενος, αυτή τη φορά από τις στήλες των ΝΕΩΝ. Ο ίδιος έχει δηλώσει στο ΑΝΤΙ ότι το σημείωμα προοριζόταν για τον Ανδρέα Παπανδρέου και όχι για τον ίδιο. Βέ-

βαια ο πρωθυπουργός «δεν το έπιασε ποτέ στα χέρια του». Ήταν πολύ άρρωστος, «ούτε εφημερίδες δεν μπορούσε να διαβάσει» και έτσι του το διάβασε ο Λούβαρης, πρόθυμος και εξυπηρετικός όπως πάντα. Άλλωστε αυτό δεν είχε δηλώσει τότε ο κ. Κωστόπουλος; «Η επιστολή που αναφέρει το ΑΝΤΙ δεν έφτασε ποτέ στα χέρια του πρωθυπουργού». Είναι αλήθεια, τα χέρια του πρωθυπουργού έτρεμαν και η επιστολή έφτασε μόνο στα αυτιά του.

Να προσθέσουμε ότι ο ίδιος ο κ. Λούβαρης ομολογεί ότι ο Κοσκωτάς έστελνε στον πρωθυπουργό επιστολές και σημειώματα με υποδείξεις για τη λύση της κρίσης; Ο Μαξισμός μας διδάσκει ότι «η εκτελεστική εξουσία είναι όργανο της οικονομικής», αλλά επιτέλους, τόσο κατάντια;

Τα ΝΕΑ δημοσιεύουν και την εξής στιχομυθία του κ. Χαρδαβέλα με το Λούβαρη:

ΝΕΑ: Σε συνέντευξή σας στο ΑΝΤΙ δηλώσατε ότι πήγατε επιστολή του πρωθυπουργού στο Λονδίνο και του τη διαβάσατε κιόλας.

Λούβαρης: Το διαψεύδω. Εγώ δεν είπα ποτέ κάτι τέτοιο.

Αλλά εμείς ποτέ δεν γράψαμε ότι ο Λούβαρης πήγε επιστολή στο Λονδίνο. Πού το βρήκε λοιπόν ο κ. Χαρδαβέλας, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στον κ. Λούβαρη να κάνει μια διάφευση; Λίγη περισσότερη προσοχή δεν βλάπτει συνάδελφοι.

B.Z.

ται σε ένα δελτίο Τύπου που κυκλοφόρησε η Τράπεζα Κρήτης και καταχωρήθηκε στις εφημερίδες της επομένης ημέρας.

● Το ύφος της επιστολής αυτής διαφέρει από τον τόνο και το ύφος της επιστολής της 27/10/88 που αποκάλυψε η «Ελευθεροτυπία» και του μνημονίου που δημοσιεύουμε σήμερα. Τα δυο τελευταία κείμενα είναι αλληλογραφία συνεταιριών. Στην επιστολή του Νοεμβρίου του 1988 ο Κοσκωτάς είναι «κόσμος», δεν απαιτεί, αλλά διατυπώνει «παράπονα» με τόνο που οπωσδήποτε προϋποθέτει οικειότητα. Χρησιμοποιεί τους χαρακτηρισμούς «εξαπάτηση» και «σκοπιμότητα προσωπικής και ηθικής (!) μείωσής του», αναφερόμενος στη στάση του κ. Χαλικιά.

Η αποστολή της τελευταίας παραγράφου είναι αρκούτως μελοδραματική

- και υποκριτική. Ο πρωθυπουργός πάντως ανταποκρίθηκε. Ενθάρρυνε το «τζάκι Κοσκωτά» και συνδύασαν τις δραστηριότητές τους.

Ο κ. Π. Ρουμελιώτης μια εβδομάδα αργότερα εγκρίνει την επανεξαγωγή του συναλλάγματος που υποτίθεται ότι είχε εισάγει ο Κοσκωτάς για την αγορά της Τράπεζας. Και με άλλη απόφασή του εγκρίνει την εισαγωγή κεφαλαίων από την Meditfin του Λουξεμβούργου. Η διακίνηση όλων αυτών των χρημάτων - φαντασμάτων ξέφυγε από κάθε έλεγχο. Είναι μέρος του σημερινού ελλείμματος της Τράπεζας Κρήτης.

Ο κ. Γ. Παπακωνσταντίνου είχε κάνει κι αυτός ό,τι μπορούσε. Έδωσε τον τίτλο της Τράπεζας στον Κοσκωτά - ο Γιώργος συντόνιζε από το Καστρί. Αλλά η

«δουλειά χάλασε» από τα δημοσιεύματα.

Αυτός ο Τύπος είναι που χάλαγε πάντα τη δουλειά. Ο Κοσκωτάς ανασκουμπώθηκε: Σε λίγους μήνες έπαιρνε την «Καθημερινή». Ακολούθησε η «Βραδυνή» και η έκδοση των «24 Ωρών». Περιοδικά μέχρι τον αριθμό 5. Το Καστρί βοήθησε όσο μπορούσε. Στελέχωσε το μηχανισμό του Κοσκωτά.

Το 1988 ήταν όμως η δύσκολη χρονιά. Μοιραία λάθη, φατασουλίσμος. Και μετά η καταστροφή. Που όσο κι αν προσπαθούν τώρα να τα μαζέψουν τόσο χειρότερα τα μπερδεύουν. Έφτασαν πια στο σημείο να αντιπαράτιθενται Μένιος και Ανδρέας για το σκάνδαλο Κοσκωτά. Όσο κι αν ο Μένιος προσπαθεί αυτή τη στιγμή να εξαγισθεί, δεν μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη του συνενόχου του Ανδρέα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

1. Ο κ. Χαλικιάς με τον τρόπο που χειρίζεται το θέμα της Τράπεζας Κρήτης το κρατά ανοιχτό, τροφοδοτεί τους εκδότες και εκθέτει συνεχώς την κυβέρνηση.

2. Ο κ. Χαλικιάς δεν ακολουθεί τις κυβερνητικές υποδείξεις και κινείται συνεχώς για την εξυπηρέτηση συμφερόντων τρίτων.

3. Ο κ. Χαλικιάς αντιλαμβανόμενος ότι έχει δημιουργήσει δυσάρεστες σε κυβερνητικό επίπεδο παίξει το χαρτί της Τράπεζας Κρήτης με σκοπό να το ανταλλάξει ή έστω να πείσει ηρωικά.

4. Ο συνεχιζόμενος θόρυβος εγκυμονεί κινδύνους για την ομαλή λειτουργία της Τράπεζας και την παραπέρα ανάπτυξη της.

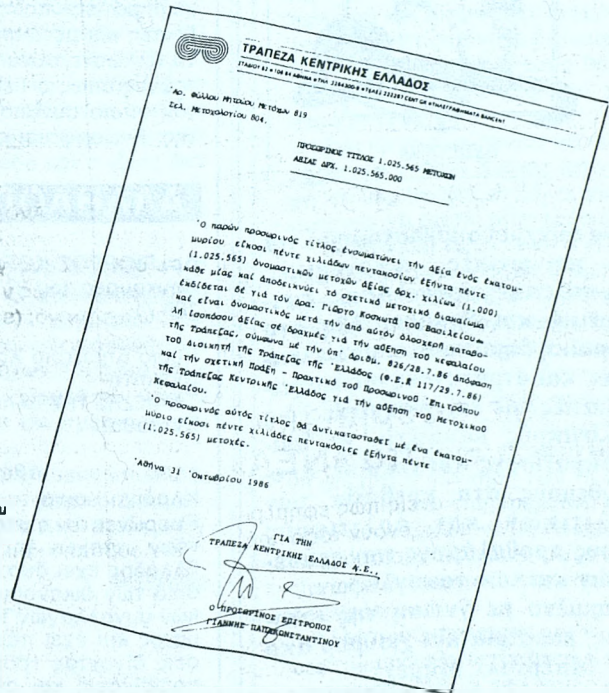
ΠΡΟΤΑΣΗ

Επειδή ο κ. Χαλικιάς προφασίζεται ότι ο συναλλαγματικός έλεγχος στην Τράπεζα Κρήτης δεν έχει ολοκληρωθεί, να δοθούν νέες οδηγίες από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας για ένα σύντομο (μια εβδομάδα) συναλλαγματικό έλεγχο με στοιχεία 1988 και από δύο ελεγκτές της Τράπεζας της Ελλάδος. Παράλληλα να γίνουν αυστηρές συστάσεις στην Τράπεζα Κρήτης για υποβοήθηση του έργου των ελεγκτών.

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ: σύντομος συναλλαγματικός έλεγχος με στοιχεία του 1988 και κλείσιμο του όλου θέματος.

Το ενημερωτικό σημείωμα, που, το περασμένο καλοκαίρι, μετέφερε ο Λούβαρης

Ο Γιάννης Παπακωνσταντίνου είχε δηλαδή εκχωρήσει την Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος από 31.10.86.

Αρ. Φύλλου Μητρώου Μετόχων 819
Σελ. Μετοχολογίου 804
ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΣ ΤΙΤΛΟΣ 1.025.565 ΜΕΤΟΧΩΝ
ΑΞΙΑΣ ΔΡΧ. 1.025.565.000

Ο παρών προσωρινός τίτλος ενσωματώνει την αξία ενός εκατομμυρίου εικοσι πέντε χιλιάδων πεντακοσίων εξήντα πέντε (1.025.565) ονομαστικών μετοχών αξίας δρχ. χιλίων (1.000) κάθε μίας και αποδεικνύει το σχετικό μετοχικό δικαίωμα εκδίδεται δε για τον Δρα. Γιώργο Κοσκωτά του Βασιλείου και είναι ονομαστικός μετά την από αυτόν ολοσχερή καταβολή ισοπόσου αξίας σε δραχμές για την αύξηση του κεφαλαίου της Τράπεζας, σύμ-

φωνα με την υπ' αριθμ. 826/28.7.86 απόφαση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (Φ.Ε.Κ. 117/29.7.86) και την σχετική Πράξη - Πρακτικό του Προσωρινού Επιτρόπου της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος για την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου.

Ο προσωρινός αυτός τίτλος θα αντικατασταθεί με ένα εκατομμύριο εικοσι πέντε χιλιάδες πεντακόσιες εξήντα πέντε (1.025.565) μετοχές.

Αθήνα 31 Οκτωβρίου 1986

ΓΙΑ ΤΗΝ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
Ο ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

Λογοτεχνική
βιβλιοθήκη

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μπέρτολτ Μπρέχτ

ΟΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ένα σύγχρονο μυθιστόρημα για τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές καταστάσεις, τα ιδιωτικά και δημόσια ήθη στη ρωμαϊκή δημοκρατία, με πολιτικούς και στρατηγούς ως επιχειρηματίες, με επιχειρηματίες ως εκλογικούς μάντζερ, με αριστοκράτισσες και νεαρούς απελευθερούς στα κρεβάτια των πολιτικών και πολιτικούς στους προθαλάμους των τραπεζιτών και των τοκογλύφων. Γραμμένο με γνώση της ιστορίας, μαεστρία και χιούμορ από τον Μπέρτολτ Μπρέχτ.

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν
Ρικάντο Μπακέλι
Ο διάβολος στο Ποντελούγκο
Τόμας Μαν
Τα αλλαγμένα κεφάλια
Πούσκιν, Γκόγκολ, Λέρμοντοφ
Ρωσικές ιστορίες μυστηρίου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ
Πατούσα 3 106 77 Αθήνα
Τηλ. 36.39.434

ΑΠΛΕΣ ΕΠΑΦΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡ

«Απλές επαφές για θέματα ειρήνης και περιβάλλοντος» χαρακτήρισε τις στενές και αμφιλεγόμενες πολιτικές επαφές του με τους εκπροσώπους των «νέων τζακιών» ο υπουργός Παιδείας Γιώργος Παπανδρέου στην κατάθεσή του στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής την περασμένη Τρίτη. Προσδιόρισε μάλιστα τον όρο «νέα τζακία» ως «αδόκιμο» και μίλησε για απλή αντιγραφή του μοντέλου από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Ωστόσο, η όλη επιχείρηση των νέων «τζακιών» που αυτοδιαλύθηκε μετά τις τελευταίες αποκαλύψεις και κατά συνέπεια δεν είχε κανένα θεσμικό κίνητρο ήταν κάτι πολύ περισσότερο. Τουλάχιστον ως αρχική πολιτική πρόθεση του κ. Γ. Παπανδρέου αλλά και ως σκοτεινή επιδίωξη ορισμένων από τους «νέους επιχειρηματίες» που δεν ήταν παρά μεσάζοντες και μεταπράτες. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, συνυπήρξαν με μεγαλοπατεώνες όπως ο Γεώργιος Κοσκωτάς (με τον οποίο συνυπογράφουν το ιδρυτικό της Ένωσης) και είχαν ως πρόεδρο τον

στενό φίλο του Γιωργάκη, Θεόδωρο Μαργέλλο, γνωστό ήδη από το 1984 για το σκάνδαλο της ΚΥΔΕΠ.

Κι όμως δυο χρόνια από τότε, που ο υπουργός Γεωργίας του ΠΑΣΟΚ Κώστας Σημίτης είχε στείλει τον Μαργέλλο στον εισαγγελέα ο πρωθυπουργικός υιός όχι μόνο σύχναζε στο σπίτι του (συμμετοχή του στο Κολλέγιο) Μαργέλλου στις συσκέψεις για τα «νέα τζακία» αλλά και τον συμπεριέλαβε στην επίσημη αποστολή του τότε υφυπουργείου Απόδημου Ελληνισμού και Νέας Γενιάς στις ΗΠΑ το Φεβρουάριο του 1986, για επαφές με «νέους Αμερικανούς επιχειρηματίες» (!). Στην κατάθεσή του στην Εξεταστική Επιτροπή ο Γ. Παπανδρέου απέκρυψε ότι στις συσκέψεις αυτές στο σπίτι του Μαργέλλου (σε μια από τις οποίες συνοδεύτηκε από τον πρόεδρο της ΔΕΘ Β. Δολμά) συμμετείχε και ο Κοσκωτάς, ο οποίος επίσης όπως πάλι απέκρυψε ο υπουργός Παιδείας, ήταν ακροατής στην «κλειστή διάλεξη» που έδωσε ο Γ. Παπανδρέου προς τα «νέα τζακία» τις αρχές του 1987 στο κτίριο της «Ιντεραμέρικαν» στη λεω-

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Δρ. ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΣΚΩΤΑΣ
Βουκουρεστίου 27
106 71

Κύριο Δημήτριο Χαλικιά
Διοικητή
ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ενταύθα

Αθήνα, 5 Νοεμβρίου 1986

Κύριε Διοικητή,
Γνωρίζετε ότι η υπόθεση της αγοράς των νέων μετοχών της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος έχει δυστυχώς ξεφύγει από τα όρια των οικονομικών και επιχειρηματικών συναλλαγών του τραπεζικού συστήματος και έχει πάρει περιέργως διαστάσεις δίνοντας τροφή σε πολιτικές αντιπαραθέσεις και σκανδαλοθηρικά δημοσιεύματα.

Γνωρίζετε επίσης ότι το ενδιαφέρον μου για την αγορά των μετοχών της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος υπήρξε επιχειρηματικά θεμιτό και η όλη διαδικασία απόκτησής τους από την πλευρά μου απόλυτα νόμιμη και διαφανής.

Τα γεγονότα που ακολούθησαν όταν έγινε γνωστό ότι απέκτησα την πλειοψηφία των μετοχών της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος οδήγησαν σε ένα ηθικό και νομικό αδιέξοδο που πέρα από τις γενικότερες επιπτώσεις στην οικονομία της χώρας θεωρώ ότι με θίγει ως τραπεζίτη και επιχειρηματία.

Έκανα δημόσια γνωστό ότι για να δώσω λύση στο αδιέξοδο είμαι διατεθειμένος να παραχωρήσω τον προσωρινό τίτλο των μετοχών της Τράπεζας Κεντρι-

Δηλώνω και πιστεύω στον κύριο Γ. Παπανδρέου ότι η Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος στην Τράπεζα της Ελλάδος.
«Κατάθεση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος στην Τράπεζα της Ελλάδος»
Της πληρωμένης έκδοσης ότι τους σχετικούς τίτλους τους διαθέτω υπό την αποκλειστική της διαχείρισης.

Με εκτίμηση,
Γ. Κοσκωτάς

κής Ελλάδος που νομίμως κατέχω στην Αγροτική Τράπεζα η οποία, όπως από τη λεοράσας πληροφορήθηκα, είναι η λύση που επιθυμεί η κυβέρνηση. Βλέπω όμως ότι οι απαιτούμενες νομικές και ενδεχομένως νομοθετικές ρυθμίσεις απαιτούν τέτοιο χρόνο που παρατείνει την παρακράτηση των χρημάτων μου και τη φθοροποίηση φημολογία στον Τύπο. Όπως και έχει το θέμα η υπόθεση αυτή είναι ψυχικά και επιχειρηματικά φθοροποιός και πάνω απ' όλα δεν ενθαρρύνει ιδιαίτερα όσους έχουν τον ρομαντισμό να επενδύουν σε συνάλλαγμα στον τόπο μας.

Σας δηλώνω λοιπόν, ότι θέτω τον προσωρινό τίτλο των μετοχών της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος στη διάθεσή σας εφ' όσον μεριμνήσετε για την επιστροφή του συναλλάγματος που δραχμοποίησα και κατέθεσα στον ειδικό λογαριασμό για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Σας πληροφορώ επίσης ότι τους σχετικούς τόκους τους διαθέτω για την ανοικοδόμηση της Καλαμάτας.

Με εκτίμηση
Γιώργος Κοσκωτάς

Το γράμμα προς Χαλικιά (5 Νοεμβρίου 1986, ώρα 2.15 μ.μ.), που εννιά ώρες περίπου μετά κοινοποιήθηκε στον Ανδρέα.

ΕΡΟΥ ΤΥΠΟΥ

φόρο Συγγρού.

Από την αφελή, τουλάχιστον, πολιτική και επιχειρηματική προσπάθεια των «νέων τζακιών», που είχαν θεσμοθετήσει μάλιστα με ειδικό καταστατικό όρο την περίπλοκη διαδικασία για την εγγραφή νέων μελών το ΑΝΤΙ παρουσιάζει με τις ιδιόχειρες υπογραφές τους τους «νέους επιχειρηματίες» του Γ. Παπανδρέου. Αυτούς, οι οποίοι φιλοδοξούσαν με μοχλό τον πρωθυπουργικό υιό και διακεκριμένους «νέους επιχειρηματίες» τους Θ. Μαργέλλο και Γ. Κοσκωτά να ανανεώσουν την πολιτική και οικονομική όψη της χώρας. Ίσως όχι όλοι αλλά οι περισσότεροι. Ανάμεσά τους γιοί και γόνοι γνωστών οικογενειών του ΣΕΒ και «αυτοδημιούργητοι» της σύγχρονης ελληνικής μυθολογίας. Απουσιάζει το όνομα του Θ. Μαργέλλου, ο οποίος το διάστημα της υπογραφής του τελικού πρακτικού είχε προτιμήσει να αποσυρθεί μετά τις νέες δικαστικές εμπλοκές του, στο σκάνδαλο για το «γιουγκοσλαβικό καλαμπόκι» της ΙΤΣΟ, στο οποίο επίσης είχε εμπλακεί.

ΕΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡΟΣΩΠΙΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ
ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Αθήνα, 15 Οκτωβρίου 1986

Κύριο
Γιάννη Παπακωνσταντίνου
Προσωρινόν Επίτροπο
Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος
ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Κύριε Επίτροπε,
Επιθυμώ να σας πληροφορήσω ότι, κατά την άποψη της Νομικής Υπηρεσίας της Τράπεζας της Ελλάδας, η αφετηρία της προθεσμίας για την άσκηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος στην αύξηση του κεφαλαίου δεν μπορεί να τοποθετηθεί σε χρόνο προγενέστερο από την ισχύ της τροποποίησης του περί μετοχικού κεφαλαίου άρθρου του Καταστατικού. Θα σας παρακαλούσα επομένως να χορηγήσετε, αμέσως μόλις δημοσιευθεί, η τροποποίηση του Καταστατικού της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος για την αύξηση του κεφαλαίου της, νέα 30ήμερη προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος προτίμησης των παλαιών μετόχων.

Με τιμή,

Ο Διοικητής
Δημ. Χαλικιάς

Ο κ. Χαλικιάς καθιστούσε προσεκτικό τον κοσκιωτή πράκτορα Γιάννη Παπακωνσταντίνου.

Πόθεν έσχες κ. συνήγορε;

Είναι γνωστός ο θόρυβος που ξεσήκωσε ο συνήγορος του Κοσκωτά στις ΗΠΑ κ. Λίμπαν προκειμένου εξευρεθούν τα λεφτά της αμοιβής του. Σύμφωνα με την αμερικανική νομολογία απαγορεύεται ένας δικηγόρος να πληρωθεί από κλοπιμαία και εξάλλου όλα τα χρήματα του Κοσκωτά έχουν δεσμευθεί στις ΗΠΑ και την Ελλάδα.

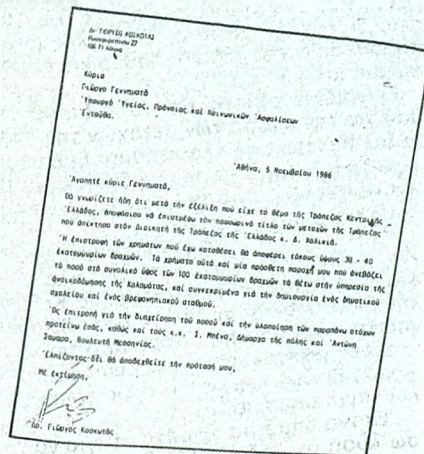
Ενώ λοιπόν υπήρχαν οι δυσκολίες εξευρέσεως χρημάτων —ο κ. Λίμπαν και ο κ. Αλέκος Λυκουρέζος έχουν ζητήσει αμοιβή ύψους 150 εκατ. δρχ.— δηλώθηκε από τον δικηγόρο κ. Λίμπαν ότι τα χρήματα της αμοιβής του —και του κ. Λυκουρέζου προφανώς— θα τα πληρώσει ο ελληνοαμερικανός Σαρκίς Μπρουσανιάν που διαμένει στην Αργεντινή και «ασχολείται με τα αθλητικά».

Ο κ. Αλ. Λυκουρέζος μας δήλωσε ότι δεν γνωρίζει τον Μπρουσανιάν και ότι δεν γνωρίζει ακόμα πώς θα πληρωθεί. Ο κ. Λυκουρέζος πρέπει να αποδείξει το «πόθεν έσχες» της αμοιβής του γιατί τα περιουσιακά στοιχεία Κοσκωτά έχουν δεσμευθεί στην Ελλάδα και ο ίδιος δεν θα μπορούσε να δεχτεί άλλα λεφτά (κρυφά) του Κοσκωτά αφού είναι προϊόν εγκληματικών πράξεων.

Το ΑΝΤΙ είναι σε θέση να γνωρίζει ότι ο κ. Σαρκίς Μπρουσανιάν χρησιμοποιείται για «ξέπλυμα» κρυφών χρημάτων του Κοσκωτά. Τα χρήματα του Κοσκωτά δίνονται δηλαδή σε κάποιους «φρόντ-μεν» που ισχυρίζονται ότι χρωστούν λεφτά στον «δρα» και του τα επιστρέφουν «τώρα που τα χρειάζεται».

Στην κοσκιωτική έμπνευσης επιχείρησή έχουν βοηθήσει και κάποιοι νομικοί. Για την ιστορία αυτή, το ΑΝΤΙ θα επανέλθει.

Γ. Φιλίππου

Και η επιστολή στον Γιώργο Γεννηματά. «Μισοεργίες» χωρίς αντίκρισμα...

Χάουαρντ Φαστ

Ο Πόλιτς Πάιν

Υπάρχουν κάποιες στιγμές, πολύ σπάνιες, που η λογοτεχνία, η πολιτική και η ιστορία συνδυάζονται υπέροχα σε ένα μυθιστόρημα. Και τότε έχουμε ένα έργο που αποδεικνύει τη δύναμη του γραπτού λόγου.

Ένα έργο που μπορεί να συγκινήσει, να ανάψει φωτιές στην ψυχή και στη σκέψη, να βάλει ερωτήματα και να δώσει απαντήσεις.

Ένα τέτοιο έργο είναι ο «Πόλιτς Πάιν» του Χάουαρντ Φαστ. Ο ήρωας του βιβλίου, ο Τομ Πάιν, είναι πραγματικό πρόσωπο. Επαγγελματίας επαναστάτης, αγωνίστηκε με νύχια και με δόντια για να προσδώσει ένα βαθύ κοινωνικό νόημα στον αγώνα της αμερικανικής ανεξαρτησίας. Κι αφού έκαμε τη μαμή στη γέννηση των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, βάλθηκε να ονειρεύεται τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης - κι ύστερα την πανανθρώπινη Δημοκρατική Αδελφότητα.

Αλλά οι συντηρητικοί της Αμερικής του γύρισαν τις πλάτες, η επαναστατική Γαλλία τον έριξε στις φυλακές, η αριστοκρατική Αγγλία έστησε μια αγχόνη που έγραφε το όνομά του.

Αυτός ωστόσο δεν έπαψε ούτε στιγμή να αγωνίζεται για την αγωγή, την καθαρή και ανόθευτη δημοκρατία, τη χωρίς μισαλλοδοξίες, καπηλίες και ακρότητες...

Εκδόσεις ΚΑΛΑΝΘΗ
Μαυρομιχάλη 5 (1ος Όροφος)
Τηλ. 36.23.553 ΑΘΗΝΑ 106 79

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΤΑΓΗ

ΠΡΟΣ: Αποδέκτες Πίνακα «Α»
(πλ.ν. Α0220 — 0230)

ΚΟΙΝ.: ΓΕΕΘΑ(ΔΟΙ)1
ΥΠΟΒΙ(ΔΟΙ)
ΓΕΣ(ΔΟΙ)3α — 15 (5)

ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΔΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ)3α
Τηλέφ. (Εσωτ.) 2330
Φ. 830)298)555333
Σ. 7644
Λ3θήνα, 27 Δεκ. 88
Συν. στο φακ.: 1

ΘΕΜΑ: Δαπάνες Στρατού (Αποκλεισμός Προμηθευτού)

ΣΧΕΤ.: Φ. 899)305)343094)Σ. 6497)6.12.88 ΓΕΕΘΑ(ΔΟΙ)1

Σας γνωρίζουμε, ότι με το σχετικό αποφασίστηκε ο αποκλεισμός, από τις προμήθειες των ΕΔ, του προμηθευτή ΑΧΧΟΝ που διατηρεί γραφείο στη Λεωφ. Κηρυτσίας 178, Χαλάνδρι, ΤΚ 15231 Αθήνα, για ένα (1) χρόνο από 6.12.88, επειδή κατά τις συναλλαγές του με την ΠΑ δεν εκπλήρωσε τις συμβατικές του υποχρεώσεις και αποδεδειγμένα φάνηκε κακής πίστης προμηθευτής.

Ληξιάς Αντίγραφο
Ελένη Πετροπούλου
ΜΥ(ΥΠΕΘΑ ΓΕΣ)Β' Βαθμού

Αντγος Γεώργιος Χονδρός
Β' Υπαρχηγός

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΤΑΓΗ που χαρακτηρίζει τον Θ. Λιακουνάκο «αποδεδειγμένα κακής πίστης».

«ΑΠΟΔΕΔΕΙ

Η ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουνάκου

σεις και προμήθευσε στην ΠΑ ακατάλληλο, άχρηστο, ή απηρχαιωμένο υλικό.

Όπως το ΑΝΤΙ έχει καταγγείλει επανειλημμένα σε όλες τις συμβάσεις που υπέγραψε η ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουνάκου με τις ΕΔ από το 1980 μέχρι σήμερα παρουσιάστηκε κάποιο σοβαρό πρόβλημα. Αναφέρομαι μόνο δυο περιπτώσεις που στοίχησαν στο ελληνικό δημόσιο δισεκατομμύρια.

● Στην περίπτωση των συστημάτων ηλεκτρονικού πολέμου ΔΙΑΣ η ΑΧΧΟΝ πούλησε στην ΠΑ άχρηστο υλικό αξίας δισεκατομμυρίων με αποτέλεσμα τα ελληνικά μαχητικά αεροσκάφη να μειονεκτούν, έναντι των τουρκικών, στην αντιμετώπιση των εναέριων απειλών.

● Στην περίπτωση των σταθμών ασυρμάτου VRC-12 για τα άρματα μάχης ο κ. Λιακουνάκος προμήθευσε στο Γενικό Επιτελείο Στρατού ακατάλληλο υλικό, παρόλο που το υπουργείο Άμυνας γνώριζε ότι η κατασκευάστρια εταιρεία, η E-SYSTEMS είχε κηρυχθεί έκπτωτη από το αμερικάνικο Πεντάγωνο για αθέτηση συμβατικών υποχρεώσεων και κακοτεχνία, για τους ίδιους δηλαδή λόγους που αποκλείστηκε σήμερα η ΑΧΧΟΝ.

Πολύ θα θέλαμε να πιστέψουμε ότι η ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουνάκου αποκλείστηκε από τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων, επειδή επιβιώνουν ακόμα κάποιοι ενδοκυβερνητικοί μηχανισμοί προστασίας του δημόσιου συμφέροντος. Δυστυχώς η αλήθεια είναι άλλη. Οι τελευταίες ημέρες του Ανδρέα Παπανδρέου είναι η αφορμή να ξεσπάσει αμείλικτος ο πόλεμος των εμπόρων όπλων και των προστατών τους. Όποιος μείνει τελευταίος θα πάρει και τις τελευταίες προμήθειες.

Η εταιρεία εμπορίας όπλων ΑΧΧΟΝ του κ. Θωμά Λιακουνάκου, εκδότη της ημερήσιας οικονομικής εφημερίδας ΚΕΡΔΟΣ, «προμηθευτή» οπλικών συστημάτων αξίας δισεκατομμυρίων, επιφανούς εκπροσώπου των «νέων τζακιών», φίλου του Γιώργου Κωσκότα, προστατευόμενου του Ευάγγελου Αβέρωφ παλιότερα αλλά και του Μιλτιάδη Έβερτ, προσφάτως, αποκλείστηκε από τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων.

Η ποινή ισχύει για ένα χρόνο (από τις 6.12.88 έως τις 6.12.89) και όπως αναφέρεται στη διαταγή του Κλάδου Οικονομικών του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ) που δημοσιεύουμε, επιβλήθηκε επειδή ο κ. Λιακουνάκος «κατά τις συναλλαγές του με την Πολεμική Αεροπορία δεν εκπλήρωσε τις συμβατικές του υποχρεώσεις και αποδεδειγμένα φάνηκε κακής πίστης προμηθευτής».

Σύμφωνα με τις πληροφορίες μας η ΑΧΧΟΝ αποκλείστηκε από τις προμήθειες των ΕΔ με εισήγηση του αρχηγού της Πολεμικής Αεροπορίας, πτεράρχου Ν. Στάππα επειδή επανειλημμένα δεν εκπλήρωσε τις συμβατικές του υποχρεώ-

Η δικαίωση για τα Λέοπαρντ

Αλλά το κορυφαίο σκάνδαλο στο οποίο πρωταγωνίασε ο κ. Λιακουνάκος είναι η γνωστή στους αναγνώστες του ΑΝΤΙ αγορά των αρμάτων μάχης «Λέοπαρντ», η οποία άρχισε επί Νέας Δημοκρατίας και ολοκληρώθηκε επί ΠΑΣΟΚ. Σε αλληπάλληλα δημοσιεύματα και με αδιαμφισβήτητη στοιχεία το ΑΝΤΙ απέδειξε ότι η ΑΧΧΟΝ «εξουδετέρωσε» τους άλλους ανταγωνιστές και πούλησε τα «Λέοπαρντ» χάρις στις ιδιαίτερες σχέσεις του κ. Λιακουνάκου με τον κ. Ευάγγελο Αβέρωφ και τις υπηρεσίες που πρόσφεραν, με το αζημίωτο φυσικά, ορισμένοι αξιωματικοί, οι οποίοι έχουν καταγγελλθεί επανύμως.

Τα δημοσιεύματα του ΑΝΤΙ για το σκάνδαλο των Λέοπαρντ ήταν η αφορμή για να διεξαχθεί ένορκη διοικητική εξέταση από τον τότε αρχηγό της Στρατιωτικής Δικαιοσύνης, αντιστράτηγο Φωτάκη, ο οποίος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αγορά των αρμάτων «προξένησε σημαντική βλάβη στο δημόσιο συμφέρον».

ΓΜΕΝΑ ΚΑΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ...»

αποκλείσθηκε από τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων

του Ρεπόρτερ

Παρόλα αυτά δεν κινήθηκε ποτέ ποινική δίωξη κατά του κ. Λιακουνάκου, όπως εισηγήθηκε στον υπουργό Άμυνας κ. Γ. Χαράλαμπόπουλο, ο κ. Φωτάκης. Αντ' αυτής κινήθηκε ποινική δίωξη κατά του... ANTI το οποίο καταδικάστηκε να πληρώσει πρόστιμο ύψους έξι εκατομμυρίων στον κ. Λιακουνάκο για «ηθική βλάβη».

Σήμερα, ενάμιση χρόνο μετά, το ΓΕΕΘΑ «αθώνει» έμμεσα αλλά πανηγυρικά το ANTI αποκλείοντας την ΑΧΧΟΝ από τις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων για «κακή πίστη», για τον ίδιο λόγο δηλαδή που προκάλεσε την αγωγή του κ. Λιακουνάκου κατά του ANTI και την καταδίκη του.

Αφήνουμε στον αναγνώστη τα συμπεράσματα από όλα αυτά. Θα σημειώσουμε μόνο ότι το περιοδικό είχε αθωωθεί πρωτόδικα και η καταδικαστική απόφαση του Εφετείου εκδόθηκε λίγες ημέρες μετά την αποκάλυψη του «σκάνδαλου Λούβαρη». Είναι γνωστό άλλωστε ότι η δικαιοσύνη του κ. Κουτσόγιωργα — τότε ήταν υπουργός Δικαιοσύνης — πίπτει ως «ρομφαία» εναντίον των «εχθρών της Αλλαγής».

Ερωτηματικά

Δυστυχώς, ο αποκλεισμός του κ. Λιακουνάκου συνοδεύεται από πολλά ερωτηματικά που δεν μας πείθουν, όχι για τις προθέσεις των αξιωματικών που εισηγήθηκαν τον αποκλεισμό, αλλά για τις προθέσεις εκείνων των «υψηλά ιστάμενων» που τον ενέκριναν.

Πρώτον: Γιατί δεν δημοσιοποιήθηκε μέχρι σήμερα η απόφαση του ΓΕΕΘΑ που όπως αποδεικνύεται από το έγγραφο που δημοσιεύσαμε υπεγράφη στις 6.12.88; Μήπως επειδή οι υψηλοί προστάτες του κ. Λιακουνάκου στο Επιτελείο και την κυβέρνηση θέλουν να του δώσουν το χρόνο να υπογράψει μερικές προμήθειες που εκκρεμούν και να εισπράξει τις αντίστοιχες «μίζες»;

Δεύτερον: Η διαταγή του αποκλεισμού του προέρχεται όπως αναφέραμε ήδη από το ΓΕΕΘΑ, έχει δηλαδή την έγκριση του αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων κ. Ν. Κουρή και του υπουργού Άμυνας κ. Γ. Χαράλαμπόπουλου. Με άλλα λόγια, ο αποκλεισμός του κ. Λιακουνάκου διατάχθηκε από τα ίδια υψηλά κυκλώματα που από το 1984 μέχρι σήμερα δεν εί-

χαν προβεί σε καμιά ενέργεια για να προστατέψουν το δημόσιο συμφέρον από έναν «κακής πίστης» προμηθευτή, παρά τις επανειλημμένες καταγγελίες του Τύπου και του ANTI.

Τρίτον: Και ίσως σημαντικότερο. Μάθαμε ότι ο κ. Λιακουνάκος είχε ενημερωθεί έγκαιρα για την ποινή του αποκλεισμού και όμως, δεν έκανε τίποτα για να ματαιώσει την υπογραφή της σχετικής διαταγής. Να έχασε άραγε τις υψηλές διασυνδέσεις του στο ΠΑΣΟΚ ή μήπως επιχειρεί κάτι άλλο στρεφόμενος προς την κατεύθυνση που φυσά ο άνεμος;

Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά βρίσκεται σε δύο παράλληλες «επιχειρήσεις». Πρωταγωνιστές στη μία είναι οι έμποροι όπλων και οι υψηλοί προστάτες τους που έχουν εμπλακεί σε έναν αμείλικτο πόλεμο για το ποιος θα κερδίσει τις τελευταίες μίζες που θα δοθούν επί ΠΑΣΟΚ. Πρωταγωνιστές στην επιχείρηση είναι τα «νέα τζάκια» — άρα και οι έμποροι όπλων όπως ο κ. Λιακουνάκος — που προσπαθούν να ρίξουν δίκτυα στη Νέα Δημοκρατία και να απαγκιστρωθούν από το ΠΑΣΟΚ.

Ο κύριος αντίπαλος του κ. Λιακουνάκου στο εμπόριο όπλων είναι το δίδυμο Λούβαρης - Τσάτσοι και έχουμε βασικές υπόνοιες ότι ο αποκλεισμός του δεν είναι παρά ένα ακόμα επεισόδιο στον πόλεμο που έχει ξεσπάσει ανάμεσά τους.

Στο τχ. 389 (σελ. 19) γράψαμε ότι ο κ. **Στάθης Γιώτας** από τη θέση του αναπληρωτή υπουργού Άμυνας είχε «κόψει» το Λούβαρη και τον Τσάτσο από τις προμήθειες και θέταμε το εξής ερώτημα: «Γνωρίζει ο κ. Γιώτας ότι όσο κόβει τις συμβάσεις των Τσάτσων-Λούβαρη επώφελεται ο ανταγωνιστής τους κ. Θωμάς Λιακουνάκος»;

Οι σχέσεις με Έβερτ

Όσον αφορά την προσέγγιση της σημερινής αντιπολίτευσης η «γέφυρα» του κ. Λιακουνάκου προς τη ΝΔ δεν είναι άλλος από το σημερινό δημαρχο της Αθήνας κ. Μιλτιάδη Έβερτ. Οι κ. Έβερτ και Λιακουνάκος κάνουν στενή παρέα αυτές τις ημέρες και συντρώγουν συχνά. Πολλοί κοινοί φίλοι τους μας χαρακτήρισαν το δίδυμο Λιακουνάκου - Έβερτ ως «αχώριστο». Φυσικό αποτέλεσμα αυτής της

στενής φιλίας πρέπει να θεωρείται και η ενίσχυση του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης από τον κ. Λιακουνάκο με το ποσό - προκαταβολή των τεσσάρων εκατομμυρίων δραχμών, όπως γράψαμε στο τχ. 390 (σ. 6) της 16/12/88 του ANTI.

«Κύκλοι της ΝΔ» επικοινωνήσαν μαζί μας με αφορμή το δημοσίευμα εκείνο και μας μεταβίβασαν την «κατηγορηματική διαβεβαίωση του προέδρου» ότι δεν υφίσταται κανενός είδους «ειδική σχέση» της ΝΔ με τον κ. Λιακουνάκο και ότι «το κόμμα δεν μπορεί να αρνηθεί σε έναν επιχειρηματία την συνεισφορά του σε έναν ανοιχτό έρανο». Τα λεφτά τα παρέλαβαν πάντως.

Δεν έχουμε κανένα λόγο για να αμφισβητήσουμε τη διαβεβαίωση «των κύκλων». Τώρα όμως ξέρουμε ότι οι «ειδικές σχέσεις» του κ. Λιακουνάκου αναπτύσσονται προς την κατεύθυνση του κ. Έβερτ. Εξάλλου οι σχέσεις αυτές είναι τόσο «ειδικές» που στην «παρέα Έβερτ-Λιακουνάκου» συμπεριλαμβάνονται και οι κ. Θ. Σταμπουλόπουλος και Χαιρέτης.

Γιατί είναι «ενδιαφέροντες» αυτοί οι δυο τελευταίοι; Ο μν κ. Σταμπουλόπουλος έχει διαδραματίσει σπουδαιότατο ρόλο στο ελληνικό «Ιρανγκαϊτ», στις λαθραίες δηλαδή πωλήσεις όπλων μέσω της Ελλάδας στο Ιράν. Ο δε κ. Χαιρέτης επειδή αποτελεί επίλεκτο μέλος μιας άλλης εκλεκτής παρέας η οποία οδηγεί κατευθείαν στον τέως βασιλέα, το γνωστό «Κοκό».

Στη δεύτερη παρέα, τη «βασιλική» συμμετέχουν γνωστά επιχειρηματικά ονόματα, όπως ο ποτοβιομήχανος κ. **Μεταξάς** και κάπου κάπου και ο κ. **Γιώργος Παπανδρέου**. Εξηγούνται έτσι πολλά γεγονότα, όπως οι συναντήσεις του πρωθυπουργικού γιου με τον «τέως», αλλά και η διακριτική υποστήριξη του «Αθήνα 9,84» προς το «Γιωργάκη».

Τι μπορεί αλήθεια να μάθει κανείς με αφορμή μια απόφαση του ΓΕΕΘΑ για τον αποκλεισμό ενός εμπόρου όπλων...

Με αφορμή τις σχέσεις Έβερτ-Λιακουνάκου έχει σημασία να υπενθυμίσουμε τις σχέσεις του εμπόρου όπλων με έναν άλλο υψηλό παράγοντα της ΝΔ τον κ. Αβέρωφ, στις οποίες έχουμε αναφερθεί επανειλημμένα με αφορμή το «σκάνδαλο Λεοπαρντ».

ΓΙΑΤΙ ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕ Ο ΓΙΩΤΑΣ

Οι ελληνογαλλικές «μίζες»,
ο κ. «Φρανσουά» και ο κ. Ανδρέας

του Βίκτωρα Ταλώς

Η πρόσφατη παραίτηση του πρώην αναπληρωτή υπουργού Άμυνας κ. **Στάθη Γιώτα** και οι καταγγελίες του για την ΕΒΟ, τον Καμπάνη και το χορό των προμηθειών που οδηγεί στο Καστρί, προκάλεσαν, όπως είναι γνωστό, θύελλα δημοσιευμάτων και συγκλόνισαν την κυβέρνηση. Αυτό που δεν έχει γραφεί ακόμα είναι για ποιους ακριβώς λόγους αναγκάστηκε ο κ. Γιώτας να παραιτηθεί.

Διασταυρωμένες πληροφορίες του ΑΝΤΙ αναφέρουν ότι ο κ. Γιώτας αναγκάστηκε να παραιτηθεί επειδή είχε αντιληφθεί τη μεγάλη απάτη που κρύβεται πίσω από την «αγορά του αιώνα» και συγκέντρωνε στοιχεία που, αν τα αποκάλυπτε, όχι μόνο θα προκαλούσε την άμεση πτώση της κυβέρνησης, αλλά και θα ανατίναζε στην κυριολεξία τις ελληνογαλλικές σχέσεις.

Η «αντίστροφη μέτρηση» για τον κ. Γιώτα άρχισε όταν ζήτησε επίσημη διαβεβαίωση από τη γαλλική κυβέρνηση ότι τα «Μιράζ 2000» δεν αγοράστηκαν από την Ελλάδα σε τιμή υπερδιπλάσια από εκείνη που είχαν προσφερθεί αλλού. Ο Γάλλος υπουργός Άμυνας **Ζαν Πιερ Σεβενεμάν** αρνήθηκε να δώσει στον κ. Γιώτα τη διαβεβαίωση που του ζητούσε και έσπευσε στην Ελλάδα για να «κουκουλώσει» το σκάνδαλο με τον Έλληνα ομόλογό του κ. **Γιάννη Χαραλαμπίδου**. Αλλά ο κ. Γιώτας επέμενε, ήρθε σε ανοικτή ρήξη και με τη γαλλική κυβέρνηση και με τους μεσάζοντες των Γάλλων στην Ελλάδα (τον **Λούβαρη** και τους **Τσάτσους**), όμως τελικά αναγκάστηκε να παραιτηθεί.

Σε διπλάσια τιμή

Είναι ήδη γνωστό ότι η Ελλάδα αγόρασε τα «Μιράζ 2000» στην εξωφρενική τιμή των 40,9 εκ. δολαρίων το ένα, ενώ η «Ντασσώ» τα πρόσφερε αρχικά στην Ελβετία στην τιμή των 22,5 εκ. δολ., αλλά η τελευταία απέρριψε την προσφορά, παρ'όλο που η γαλλική εταιρεία μείωσε τις τιμές στα 18 εκ. δολ. το «κομμάτι». Η «Ντασσώ» πρόσφερε την ίδια τιμή των 18 εκ. δολαρίων και στην **Ιορδανία**, η οποία, ενώ είχε αποφασίσει να αγοράσει αμερικανικά αεροσκάφη, ο βασιλιάς της **Χουσεϊν** ξαφνικά άλλαξε γνώμη και αποφάσισε να αγοράσει «γαλλικά».

Στηριγμένος στις πληροφορίες αυτές (έχουν δημοσιευθεί επανειλημμένως σε έγκυρα διεθνή στρατιωτικά περιοδικά) ο κ. Γιώτας ζήτησε *τέσσερις φορές* επίσημη διαβεβαίωση από τη γαλλική κυβέρνη-

ση ότι «τα Μιράζ 2000 δεν προσφέρθηκαν ούτε αγοράστηκαν από άλλη χώρα σε τιμή μικρότερη από αυτήν που πουλήθηκαν στην Ελλάδα».

Ο υπουργός Άμυνας της Γαλλίας **Ζαν Πιερ Σεβενεμάν** απέφυγε να απαντήσει στο αίτημα του κ. Γιώτα και φρόντισε πρώτα να συναντηθεί κατ'ιδίαν με τον Έλληνα ομόλογό του, τον υπουργό Άμυνας κ. **Γιάννη Χαραλαμπίδου**. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της «ιδιωτικής» επίσκεψης που πραγματοποίησε ο κ. Σεβενεμάν στην Ελλάδα τον **Ιούλιο του 1988**. Σημειώνεται ότι ο φάκελος για την τιμή των «Μιράζ» που παρουσίασε ο κ. Χαραλαμπίδου στον κ. Σεβενεμάν στη συνάντησή τους εκείνη, είχε ετοιμαστεί από το γραφείο του κ. Γιώτα, αλλά ο τελευταίος δεν εκλήθη στη συζήτηση, κατά παράβαση της πρακτικής που ακολουθούσε ο κ. Χαραλαμπίδου στις συναντήσεις με ομολόγους του υπουργούς.

Δεν γνωρίζουμε τι συζητήσαν και τι συμφώνησαν οι δυο υπουργοί στη συνάντησή τους του Ιουλίου. Γνωρίζουμε όμως ότι ύστερα από ένα μήνα, στα τέλη Αυγούστου, ο κ. Σεβενεμάν απάντησε στο αίτημα Γιώτα όχι με μια επίσημη διαβεβαίωση, αλλά με μια επιστολή η οποία επιχειρεί να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα. Είναι αξιοσημείωτο ότι ο κ. Σεβενεμάν δεν έστειλε την επιστολή στον καθ' ύλην αρμόδιο, τον κ. Γιώτα, ο οποίος άλλωστε την είχε ζητήσει, αλλά στον κ. Χαραλαμπίδου, ο οποίος δεν την έδωσε ποτέ στον υφιστάμενό του.

Η επιστολή Σεβενεμάν

Ακολουθεί το κρίσιμο απόσπασμα της επιστολής.

«Θέλω να εκφράσω τη σημασία που δίνει η κυβέρνηση μου στην ανάπτυξη των διμερών σχέσεών μας. Έρχομαι στο θέμα που μας απασχόλησε κατά τη διάρκεια της συνάντησής μας στην Αθήνα και που αποτέλεσε αιτία παρεξηγήσεων και παρανοήσεων εκ μέρους του τύπου.

Θα ήθελα, κατ'αρχήν, να επισημάνω ότι όλες οι τιμές που ανέφερε ο Τύπος ήσαν αυθαίρετες και προέρχονταν από μετατροπές από το ένα νόμισμα στο άλλο, χωρίς όμως να λαμβάνεται υπόψη η εξέλιξη των ισοτιμιών. Πρέπει, εξάλλου, να ληφθεί υπόψη η διαφορά που προκύπτει από τη θέση που τα συγκεκριμένα αεροσκάφη θα έχουν στη γαλλική παραγωγή. Τα αεροπλάνα της ελληνικής παραγωγής π.χ. βρίσκονται μεταξύ 300 και 500 της γραμμής παραγωγής, ενώ τα αερο-

σκάφη που θα κατασκευάζονταν για την ελβετική αεροπορία θα ήσαν μεταξύ 800 και 1.000 της σειράς παραγωγής. Αυτή η διαφορά προκαλεί μια μείωση του κόστους της τάξης του 4%.

Πρέπει εξάλλου να τονισθεί η δυσκολία σύγκρισης των τιμών από το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος εξοπλισμός της κάθε παραγωγής διαφέρει σημαντικά.

Ελπίζω ότι οι εξηγήσεις αυτές ανταποκρίνονται στις προσδοκίες της ελληνικής κυβέρνησης και πιστεύω ότι με την λύση του προβλήματος αυτού θα συνεχισθεί απρόσκοπτα η συνεργασία των χωρών μας για τον εκσυγχρονισμό της Ελληνικής Αεροπορίας, ιδίως με την ενδεχόμενη άσκηση του δικαιώματος **ΟΡΙΟΝ** για 20 επιπλέον αεροσκάφη».

Οι αιτιάσεις του Γάλλου υπουργού είναι μάλλον αστειές και εκτός θέματος.

● Ενώ επισημαίνει ότι «οι τιμές που εμφανίστηκαν στον ελληνικό λαό είναι εντελώς αυθαίρετες», δεν γράφει ποιες είναι οι πραγματικές.

● Αναφέρεται σε αοριστίες περί «διαφορών ισοτιμιών» και «αριθμού γραμμής παραγωγής» που επηρεάζουν το κόστος κατά 4%, τη στιγμή που πρόκειται για διαφορές τιμής της τάξης του 100%.

● Όσον αφορά τη «δυσχέρεια σύγκρισης λόγω διαφορών εξοπλισμού» (configuration), στο σημείο αυτό ο κ. Σεβενεμάν μάλλον «δουλεύει» τον κ. Χαραλαμπίδου. Πώς άραγε είναι δυνατόν η «διαφορά εξοπλισμού» να δικαιολογήσει διαφορές της τάξης του 100%, τη στιγμή που τα κύρια συστήματα των αεροπλάνων (ραντάρ, κινητήρες κ.λπ.) παραμένουν τα ίδια; Σε κάθε περίπτωση πάντως και επειδή έχουμε στη διάθεσή μας σχετικούς πίνακες, οι διαφορές στον εξοπλισμό δεν δικαιολογούν διαφορές τιμής μεγαλύτερες του 1-2%.

Συμπερασματικά, ο κ. Σεβενεμάν αποφεύγει να δώσει τη στοιχειώδη διαβεβαίωση που ζητήσε ο κ. Γιώτας, ότι δηλαδή οι άλλες χώρες αγόρασαν τα «Μιράζ» σε τιμές συγκρίσιμες με αυτήν που τα αγόρασε η Ελλάδα. Είναι φανερό ότι σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι συγκρίσιμη η υπερκοστολόγηση κατά 100% και πλέον.

Όπως είδαμε, ο κ. Χαραλαμπίδου δεν έδωσε ποτέ στον κ. Γιώτα την επιστολή που του έστειλε ο κ. Σεβενεμάν τον περασμένο Αύγουστο. Αργότερα, το Σεπτέμβριο του 1988, κατά τη διάρκεια της συνόδου του **ΙΕΡΓ** (ομάδα αμυντικού προγραμματισμού του ΝΑΤΟ) ο υφυπουργός

Ο μυστηριώδης «κ. Φρανσουά», ο Ανδρέας και ο Μιττεράν

Για το μυστηριώδη κ. Φρανσουά ντε Γκροζούβρ (Grosouvre), τον άνθρωπο που σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις μεσολάβησε στον Ανδρέα Παπανδρέου για να «κλείσει» η δουλειά με τα γαλλικά *Mirage 2000* σε τιμή υπερδιπλάσια από όσο πουλήθηκαν αλλού, γράψαμε και στο προηγούμενο τεύχος. Παλιός φίλος του ιδρυτή της «Ντασσώ», Σερζ Ντασσώ, αλλά και του Γάλλου προέδρου Φρανσουά Μιττεράν είναι, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, ο άνθρωπος που κανόνισε και τις «μίζες» που πλήρωσε η γαλλική «Ντασσώ», με χρήματα του ελληνικού δημοσίου φυσικά.

Ο κ. ντε Γκροζούβρ γνωρίζει την ευγενική αυτή τέχνη από πολύ παλιά καθώς φέρεται αναμεμιγμένος σε όλες τις ύποπτες μεγάλες «δουλειές» και ιδίως στο εμπόριο όπλων που, κατά το παράδειγμα των Ελλήνων συντρόφων τους, έκαναν οι Γάλλοι σοσιαλιστές κατά τη διάρκεια της προηγούμενης θητείας τους στην κυβέρνηση.

Ο κ. ντε Γκροζούβρ παλιός φίλος και συνεργάτης του κ. Μιττεράν, το 1981 τον ακολούθησε στα Ηλύσια Πεδία, όταν ο τελευταίος εξελέγη τέταρτος πρόεδρος της Τετάρτης Γαλλικής Δημοκρατίας. Δυστυχώς για τον ίδιο, ο κ. ντε Γκροζούβρ αναγκάστηκε να φύγει «άρον άρον» από το γαλλικό προεδρικό μέγαρο, όταν το όνομά του ακούστηκε σε ένα μεγάλο σκάνδαλο. Πρόκειται δηλαδή για ένα *Γάλλο Λούβαρη*, πιο «επιστημονικό» βέβαια και μεγαλύτερης εμβέλειας από τον ημέτερο.

Ο κ. ντε Γκροζούβρ ήρθε κατ' επανάληψη στην Ελλάδα για να κανονίσει τις μεγάλες και μικρές «λεπτομέρειες» της αγοράς των «Μιράζ» και όλες τις φορές συναντήθηκε με τον Έλληνα πρωθυπουργό Ανδρέα Παπανδρέου. Μια από τις τελευταίες φορές που ήρθε στην Αθήνα ήταν στις 2 Απριλίου 1986, συνοδεύοντας των πρώην υπουργό Άμυνας της Γαλλίας Σαρλ Ενρύ.

Λεπτομέρεια: Εκείνον τον Απρίλιο ο κ. Ενρύ δεν ήταν υπουργός Άμυνας της Γαλλίας, ούτε και οι σοσιαλιστές ήταν στην κυβέρνηση. Ο κ. Ενρύ είχε αναγκαστεί να παραιτηθεί πριν από αρκετούς μήνες λόγω της ανάμιξης του στην καταβύθιση του πλοίου της ειρηνευτικής οργάνωσης *Green Peace*, στην Αυστραλία, από τις γαλλικές μυστικές υπηρεσίες. Η γαλλική κυβέρνηση είχε χάσει τις εκλογές μόλις τον προηγούμενο μήνα.

Αλλά ο κ. Ενρύ είχε ήδη βρει δουλειά στη γαλλική πολεμική βιομηχανία, η οποία τον περιέφερε ανά τον κόσμο, ως *περιοδεύοντα πρεσβευτή* που λένε, για να «κλείνει» δουλειές, αξιοποιώντας τις γνωριμίες που είχε κάνει ως σοσιαλιστής και υπουργός Άμυνας.

Μια από τις δουλειές που ανέλαβε να κλείσει ο κ. Ενρύ ήταν φυσικά και η δουλειά των «Μιράζ» της Ελλάδας. Τον Απρίλιο του 1986, που ήρθε στην Αθήνα με τον κ. Ντε Γκροζούβρ, είχαν παρουσιαστεί κάποια προβλήματα στα αντισταθμικά οφέλη και αν, πιστέψουμε τον ημερήσιο Τύπο της εποχής, η ελληνική κυβέρνηση πίεζε τους Γάλλους να δώσουν περισσότερα «όφρετς».

Η πραγματικότητα φαίνεται να είναι κάπως διαφορετική. Έγκυρες πληροφορίες του ANTI αναφέρουν ότι δεν είχαν «κολλήσει» τα αντισταθμιστικά, αλλά οι «μίζες» και ο κ. Ενρύ ανέλαβε με τη βοήθεια του κ. ντε Γκροζούβρ να «ξεμπλοκάρει» την αγορά. Και την «ξεκόλλησε», όπως όλοι γνωρίζουμε. Με προσωπική απόφαση του Ανδρέα Παπανδρέου η Ελλάδα αγόρασε δύο τύπους αεροσκαφών, ακριβώς για να γίνει δυνατή και η επιλογή των μέτρων «Μιράζ», τα οποία τελικά τα πληρώσαμε σε τιμές υπερδιπλάσιες από όσο είχαν πωληθεί αλλού.

γός Άμυνας Ορέστης Παπαστρατής εξέφρασε προς τη γαλλική πλευρά, εκτελώντας εντολές του κ. Στάθη, «τη δυσαρέσκεια της ελληνικής κυβέρνησης» και την «ανησυχία της για τη μελλοντική εξέλιξη των διμερών αμυντικών σχέσεων», για το λόγο ότι η γαλλική κυβέρνηση δεν είχε δώσει στον κ. Γιώτα τη διαβεβαίωση που κατ' επανάληψη είχε ζητήσει για τη διαφορά τιμών. Τότε ο κ. Σεβενεμάν έδωσε στον κ. Παπαστρατή αντίγραφο της επιστολής του προς τον κ. Χαραλαμπίοπουλο. Ήταν πλέον σαφές ότι ο κ. Χαραλαμπίοπουλος προσπαθούσε να κρατήσει στο «σκοτάδι» τον κ. Γιώτα, κατ' εντολήν του Ανδρέα Παπανδρέου φυσικά.

Στην αρχή, όταν ανέλαβε αναπληρωτής υπουργός Άμυνας, αρμόδιος για τις προμήθειες, ο κ. Γιώτας είναι φυσικό να μην είχε αντιληφθεί το χορό της μίζας και πού οδηγούσε. Γι' αυτό άλλωστε υπερασπίστηκε με πάθος τον πρωθυπουργό του στις έντονες συζητήσεις που έγιναν

στην Βουλή για το «σκάνδαλο Λούβαρη». Ο κ. Γιώτας φαίνεται ότι άρχισε να αντιλαμβάνεται την αλήθεια, όταν ο όμιλος των Τσάτων - Λούβαρη προσπάθησε να του φαρπάξει την υπογραφή του για μια προμήθεια ερπυστριών, τον περασμένο Ιανουάριο. Από τότε, ο κ. Γιώτας «έκοψε» τον Λούβαρη από τις προμήθειες και άρχισαν οι «πιέσεις». Οι σχέσεις του με το κύκλωμα Λούβαρη οξύνθηκαν σταδιακά τόσο πολύ που, το Σαββατοκύριακο της επιστροφής του πρωθυπουργού από το Λονδίνο, οι συνεργάτες του κ. Γιώτα στο υπουργείο Άμυνας «ξενύχτησαν» για να συγκεντρώσουν στοιχεία κατά του μεσάζοντα, που θα επέτρεπαν στον προϊστάμενό τους να υπερασπίσει τον εαυτό του στον πρωθυπουργό.

Στη μάχη με τον Λούβαρη ο κ. Γιώτας δεν μπορούσε φυσικά να κερδίσει ποτέ και τελικά αναγκάστηκε να παραιτηθεί. Ωστόσο παραμένει το ερώτημα γιατί περιορίστηκε στις αποκαλύψεις για τα

σκάνδαλα της ΕΒΟ και του Καμπάνη και δεν προχώρησε στην «αγορά του αιώνα». Την απάντηση τη γνωρίζει ασφαλώς μόνο ο ίδιος και ίσως και ο Ανδρέας Παπανδρέου.

Τα Ηλύσια Πεδία φοβούνται

Όλα όσα δημοσιεύουμε σήμερα, η πραγματική ιστορία της παραίτησης Γιώτα και ο ρόλος του μυστηριώδους «κ. Φρανσουά» στην «αγορά του αιώνα» (βλ. διπλανές στήλες) εξηγούν κατά τη γνώμη μας και το λόγο για τον οποίο η έγκυρη γαλλική εφημερίδα «*Le Monde*» εξέπλυνε, στις 9.1.1989, σφοδρή προσωπική επίθεση κατά του Ανδρέα Παπανδρέου με φράσεις όπως «το σκάνδαλο της κ. Λιάνη επιβεβαιώνει για την ιδιοσυγκρασία του κ. Παπανδρέου και τον τρόπο διακυβέρνησης της χώρας» και με την αναδημοσίευση σκίτσου από τον ημέτερο «*Ελεύθερο Τύπο*», στο οποίο ο κ. Παπανδρέου λέει: «Δεν αποχωρώ από την πολιτική γιατί αν φύγω θα φύγει κι αυτή».

Η προσωπική επίθεση της «*Μοντ*» κατά του Ανδρέα Παπανδρέου προκάλεσε την έκπληξη των διεθνών κύκλων, επειδή η γαλλική εφημερίδα διακρίνεται και για την εγκυρότητα και για τη μετριοπάθειά της. Τι συμβαίνει λοιπόν στις ελληνογαλλικές σχέσεις; Η απάντηση βρίσκεται ίσως στις στενές και παραδοσιακές διασυνδέσεις της «*Μοντ*» με το γαλλικό προεδρικό μέγαρο και τον ίδιο τον κ. Μιττεράν.

Σύμφωνα με την άποψη έγκυρων παρατηρητών της γαλλικής πρωτεύουσας, η «*Μοντ*» δεν θα προχωρούσε ποτέ σε προσωπική επίθεση κατά του Έλληνα πρωθυπουργού, αν δεν είχε εξασφαλίσει προηγουμένως τη σύμφωνη γνώμη των Ηλυσίων Πεδίων. Το ερώτημα είναι για τι ανησυχούν περισσότερο τα Ηλύσια Πεδία: για την κατάσταση του ένατου μέλους της ΕΟΚ ή για τις μίζες της «Ντασσώ»;

Η γνώμη μας είναι ότι ανησυχούν περισσότερο για το δεύτερο. Αν ποτέ αποκαλυφθεί ολόκληρο το βρώμικο παιχνίδι που παίχθηκε γύρω από τα «Μιράζ», τότε δεν θα ανατιναχθούν μόνο οι ελληνογαλλικές σχέσεις, αλλά και η «Ντασσώ» θα χάσει τις τελευταίες αγορές που της απέμειναν. Και υπάρχουν ήδη σοβαρά προηγούμενα.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ ΕΘΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Τραγική αποθυσία, ανεπάρκεια
και ολιγωρία του αθηναϊκού κράτους
11×18 εκ. - 208 σελ. - 500 δρχ.

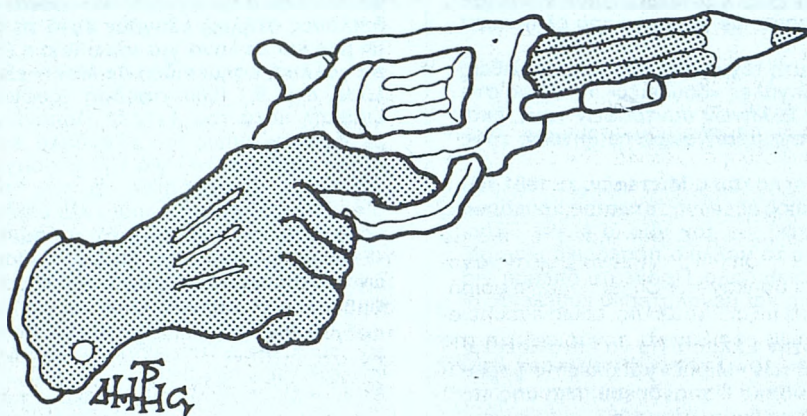
ΠΟΝΤΙΟΙ: ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ
11×18 εκ. - 112 σελ. - 350 δρχ.

ΠΑΣΟΚ, ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
11×18 εκ. - 112 σελ. - 400 δρχ.

Εκδόσεις Ηρόδοτος
Μαυρομικλάκη 7 - GR 106 79 Αθήνα
Τηλ.: (01) 36.30.903

ΟΙ ΜΙΖΕΣ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΛ

του Ρεπόρτερ

Το «μοντέλο» της ΕΒΟ επαναλαμβάνεται στην ΠΥΡΚΑΛ. Το έγγραφο που αποκαλύπτουμε σήμερα αποδεικνύει ότι η κρατική ΠΥΡΚΑΛ όχι μόνο πρωταγωνίστησε στο διεθνές λαθρεμπόριο όπλων προς τη Νότια Αφρική, αλλά έστειλε στο εξωτερικό τεράστιες μίζες, για λογαριασμό «αγνώστων», οι οποίοι έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι είναι οι «ίδιοι», «άγνωστοι - γνωστοί» που μας ταλαιπωρούν.

Η ιστορία σκανδάλων της ΕΒΟ του Σταμάτη Καμπάνη, επαναλαμβάνεται «καρμπόν» στην ΠΥΡΚΑΛ του Ανδρέα Βελλή.

Στην «υπόθεση ΕΒΟ», ο υπόδικος τώρα Καμπάνης έστειλε μίζες στον απόρρητο αριθμό 426239.1 της ελβετικής Swiss Bank Corporation ύψους 5.000.000 δολαρίων. Σύμφωνα με τον Καμπάνη η μίζα εισπράχθηκε από μια εταιρεία - «μαϊμού», την Coastal, αλλά όπως αποδείχθηκε πίσω της κρυβόταν... ο ίδιος, ένας Άραβας φίλος του Κασόγκι και του... Μένιου Κουτσόγιωργα, ο Αλ Σαντούν και οι υψηλά ιστάμενοι συνέταιροι και προστάτες τους.

Στην «υπόθεση ΠΥΡΚΑΛ», το «μοντέλο» επαναλαμβάνεται ακριβώς ίδιο. Πρόκειται για την παράνομη εισαγωγή και επα-

νεξαγωγή στη Νότια Αφρική πιστολιών τύπου «Μπερέττα», την οποία σταμάτησε ο πρώην αναπληρωτής υπουργός Άμυνας κ. Στάθης Γιώτας ύστερα από τις αποκαλύψεις του ΑΝΤΙ και του ημερήσιου Τύπου.

Σύμφωνα με το έγγραφο που δημοσιεύουμε σήμερα, στα πλαίσια αυτής της «δουλειάς», ο διευθύνων σύμβουλος της ΠΥΡΚΑΛ, κ. **Ανδρέας Βελλής** έστειλε μίζες ύψους 4.380.000 βελγικών φράγκων στον απόρρητο αριθμό λογαριασμού 48125960 Τ της Union de Banque Suisse, στη Γενεύη. Τα χρήματα εστάλησαν μέσω της Γενικής Τράπεζας και τη σχετική αίτηση της ΠΥΡΚΑΛ την υπογράφουν οι κ. Βελλής και ο κ. **Π. Παπαντωνόπουλος**.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΟΥ & ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ - ΕΤΕΚΕΠ

ΤΑΧΥΔΡ. ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΤΕΛΕΩΣ - ΣΥΜΒΟΛΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
FAX No: 100301 - 1 970000 0000 0000

ΑΡΕΘΗ ΠΟΛΙΤΕΥΣΗ 42/96

ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΡΕΤΡΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΝΑ
ΑΘΗΝΑ

ΕΘΕΛΕΥΣΗ

ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΣΙΝ ΔΕΙΝΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΑΡΙΘ. 210431/7.6.88 ΚΑΡΑΚΟΛΟΥΜΕ
ΝΑ ΚΑΘΕΣΤΕ ΣΙΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΝ ΙΔΙΩ ΕΣΤΙΝΕΣ ΚΑΙ
ΝΑ ΕΥΘΕΤΕ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ 4.380.000 ΒΕΛΓΙΚΩΝ ΦΡΑΓΚΩΝ ΣΙΝ ΚΑΡΑΚΑΤΗ
ΔΙΕΔΕΥΣΗ

UNION DE BANQUE SUISSE
S. R. L. DE SUISSE
GENEVE - SUISSE
ACCOUNT NO. 1 48125960 T
ATTENTION : MR. ERIC ROTASCHER

Με επίσημο,
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΟΥ & ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Α. Ν. ΒΕΛΛΗΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ &
ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Α. Ν. ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ &
ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Η απόδειξη της μίζας

Το απόρρητο του αριθμού δεν επιτρέπει φυσικά την αποκάλυψη του δικαιούχου και ο ίδιος ο κ. Βελλής ισχυρίστηκε στην επικοινωνία που είχαμε μαζί του ότι η «μίζα» καταβλήθηκε στη γαλλική εταιρεία SUMA EAST Inc, ως αμοιβή για τη μεσολάβησή της στην υπόθεση των πιστολιών της «Μπερέττα». Οι πληροφορίες μας όμως, αναφέρουν ότι η SUMA είναι μια εταιρεία «μαϊμού», δηλαδή δεν υπάρχει και είναι επινόηση «κάποιων» για να εισπράττουν «μίζες» από δουλειές που κλείνουν οι ίδιοι.

Το ιστορικό

Το 1986 η εταιρεία «μαϊμού» SUMA (αγνώστων λοιπών στοιχείων) ζήτησε από την ΠΥΡΚΑΛ να αγοράσει 9.820 πιστόλια από την ιταλική «Μπερέττα», να τα εισάγει στην Ελλάδα και να τα επανεξάγει στην... Παραγουάη. Η ΠΥΡΚΑΛ «συμφώνησε» και στις 25.11.86 ζήτησε από τους συναρμόδιους υπουργούς (Εξωτερικών, Άμυνας, Εμπορίου και Οικονομικών) την άδεια για να εισάγει και να επανεξάγει τα πιστόλια της «Μπερέττα».

Σημειώνουμε ότι ο ελληνικός νόμος απαγορεύει την εισαγωγή και την επανεξαγωγή ξένου πολεμικού υλικού, εκτός αν προορίζεται για επεξεργασία στην Ελλάδα, σε κάποιο στάδιο της παραγωγής του.

Η ΠΥΡΚΑΛ προσκόμισε «πιστοποιητικό τελικού χρήστη» (end user certificate) σύμφωνα με το οποίο τελικός προορισμός των όπλων ήταν η Παραγουάη. Όπως όμως αποκάλυψε πρώτο το ΑΝΤΙ στην πραγματικότητα τα όπλα προορίζονταν για τη Νότια Αφρική, στην οποία είχε επιβληθεί «εμπάργκο» και αγοράζει πολεμικό υλικό από το λαθρεμπόριο.

Ύστερα από τη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου διευθυντή της Υπηρεσίας Ελληνικής Βιομηχανίας (ΥΠΟΒΙ) στρατηγού **Χαρίδημου Τσαγκαράκη** ο υπουργός Εμπορίου κ. **Ν. Ακριτίδης** ενέκρινε, στις 29.5.88, την εισαγωγή και την επανεξαγωγή των πιστολιών. Τελικά, όμως, η «δουλειά» σταμάτησε τον περασμένο Νοέμβριο, ύστερα από εντολή του τότε αναπληρωτή υπουργού Άμυνας κ. Στάθη Γιώτα, ο οποίος ανακάλυψε ότι το «πιστοποιητικό τελικού χρήστη» ήταν πλαστό και πραγματικός προορισμός των όπλων ήταν η ρατσιστική Νότια Αφρική. Από όλα αυτά τα στοιχεία προκύπτουν τα εξής ερωτήματα:

● Γιατί η SUMA ζήτησε από την ΠΥΡΚΑΛ να διεκπεραιώσει μια «δουλειά» που μπορούσε να κάνει άνετα η ίδια, ζητώντας τα

Η απάντηση μόνο μια μπορεί να είναι σύμφωνα με τα δεδομένα, αλλά και το προηγούμενο της ΕΒΟ. Η SUMA είναι όπως είπαμε «μαϊμού» και μέχρις ότου αποκαλυφθούν οι πραγματικοί ιδιοκτήτες της έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι ελέγχεται από «ελληνικά συμφέροντα». Κάποιοι γνωστοί και μη εξαιρετέοι που κινούνται εντός και περί την ΠΥΡΚΑΛ και ακόμα υψηλότερα, μέχρι το Καστρί, κατόνισαν να πουλήσουν παράνομα όπλα στη Νότια Αφρική, η οποία λόγω του εμπόργκου πληρώνει καλά.

Αν η δουλειά διεκπεραιωνόταν μέσω της ΠΥΡΚΑΛ η Ελλάδα θα εγκαλείτο ενώπιον της διεθνούς κοινής γνώμης και του ΟΗΕ για λαθρεμπόριο όπλων προς τη ραπιστολία απευθείας από την «Μπερέτα»;

● Γιατί η ΠΥΡΚΑΛ δέχθηκε να πάρει μέρος σε ένα λαθρεμπόριο όπλων διεθνούς επιπέδου, παραβιάζοντας τον ελληνικό και διεθνή νόμο, μόνο και μόνο για να «εξυπηρετήσει» μια ξένη εταιρεία, η οποία επιπλέον είναι και «μαϊμού»; Στο κάτω κάτω αν οι διευθύνοντες της ΠΥΡΚΑΛ ήθελαν να παρανομήσουν μπορούσαν να το κάνουν απευθείας και όχι μέσω της SUMA. Ποιο πολύ συνάλλαγμα θα κέρδιζαν έτσι.

τιστική Νότια Αφρική. Έτσι οι εν λόγω «υπεράνω πάσης υποψίας» κύριοι εφεύραν τη SUMA. Μονά ζυγά δικά τους. Και η «δουλειά» θα γινόταν από μια ξένη εταιρεία και οι μίζες θα πήγαιναν στους ιδίους.

Το ίδιο άλλωστε δεν συνέβη και στην ΕΒΟ; Ο Σταμάτης Καμπάνης δέχθηκε να πληρώσει μίζες ύψους 5.000.000 δολαρίων σε μια άλλη εταιρεία «μαϊμού», την Coastal για μια εξαγωγή πυρομαχικών στο Ιράκ, παρόλο που προϋπήρχε σχετική διακρατική συμφωνία, δεν χρειαζόταν δηλαδή η παρεμβολή μεσαζόντων. Αλλά οι προστάτες του κ. Καμπάνη σκέφθηκαν ότι έπρεπε να βγάλουν κέρδη και από τις πωλήσεις όπλων, όχι μόνο από τις αγορές και βρήκαν την Coastal για να μοιράσουν τη μίζα. Στο τέλος, όπως έχουμε αποκαλύψει, έριξαν και τον ιδιοκτήτη της Coastal, τον **Στέφεν Μπόμγκαρτ** και τα κράτησαν όλα για τον εαυτό τους. Μονά ζυγά δικά τους, πάντοτε.

Τι άλλο περισσότερο να πούμε; Περιμένουμε μόνο από τον αρμόδιο εισαγγελέα να καλέσει τον κ. Βελή και όσους ευθύνονται στο σκάνδαλο αυτό για να του εξηγήσουν γιατί έστειλαν τη μίζα στην Ελβετία, αν υπάρχει η SUMA και ποιοι την ελέγχουν.

Για την ιστορία και προς διευκόλυνση των αρμοδίων δικαστικών αρχών σημειώνουμε ότι αντιπρόσωπος της πολεμικής βιομηχανίας της Νότιας Αφρικής στην Ελλάδα είναι ο γνωστός συλλέκτης έργων τέχνης κ. **Ιων Βορρές**. Φίλος του πρωθυπουργού, ο κ. Βορρές φαίνεται πως δεν είχε καμιά δυσκολία να πείσει την ΠΥΡΚΑΛ να κάνει τη «δουλειά» με τη Νότια Αφρική. Από την άλλη μεριά η ΠΥΡΚΑΛ ελέγχεται από το Καστρί, μέσω του στρατηγού Τσαγκαράκη, ο οποίος τοποθετήθηκε στη θέση του διευθυντή της ΥΠΟΒΙ επειδή στο παρελθόν πρόσφερε κάποιες σημαντικές υπηρεσίες στο Καστρί.

Και το «κλου» της ιστορίας. Όπως έχει γραφεί αναμειγμένος στο λαθρεμπόριο των πιστολιών είναι και ο οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού κ. **Γ. Κατηφόρης**, ο οποίος πίεσε τον κ. Γιώτα να μην σταματήσει τη «δουλειά». Κάποιες «κακές», αλλά «έγκυρες» γλώσσες μας είπαν αυτές τις ημέρες ότι ο κ. Κατηφόρης τηλεφώνησε σχετικά και στον κ. **Αβέρωφ**. Γιατί; Πρόξενος στην Αθήνα της Παραγουάης λέγεται πως είναι ο φίλος του κ. Αβέρωφ και γνωστός μεγαλέμπορος όπλων, κ. **Μάριος Δαλέζιος**. Όπως φίλος του κ. Αβέρωφ είναι και ο κ. Βορρές. Το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το Πρόσωπο...

Εκδόσεις ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Βιβλία για μικρούς και μεγάλους

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ ΣΙΑΠΕΡΑΣ

- Σκάκι τόμος 1ος
- Σκάκι τόμος 2ος

ΒΙΛΧΕΛΜ ΡΑΪΧ

- 1. Άκου ανθρωπάκο
 - 2. Η σεξουαλικότητα και το άγχος
 - 3. Η δολοφονία του Χριστού
 - 4. Ο Αιθέρας, ο Θεός και ο Διάβολος
 - 5. Τα παιδιά του Μέλλοντος
 - 6. Η αλληλογραφία
- Βίλχελμ Ράιχ - Α.Σ. Νηλ (τόμοι 2)

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

- 1. Δεκαπεντάχρονος πλοίαρχος
- 2. Μιχαήλ Στρογκώφ
- 3. Ροβήρος ο κατακτητής
- 4. Ο κυρίαρχος του κόσμου
- 5. Ο φάρος στην άκρη του κόσμου
- 6. 20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα

- 7. Τα 500 εκατομμύρια της Μπεγκούμ
- 8. Το αστέρι του νότου
- 9. Από τη γη στη Σελήνη
- 10. Γύρω από τη Σελήνη
- 11. Ο Πύργος των Καρπαθίων
- 12. Ταξίδι στο κέντρο της γης
- 13. Πέντε βδομάδες με αερόστατο
- 14. Τα παιδιά του πλοίαρχου Γκραντ
- 15. Το μυστηριώδες νησί
- 16. Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες
- 17. Σχολή Ροβινσώων
- 18. Το Αιγαίο στις φλόγες
- 19. Πλωτή πολιτεία
- 20. Μαύρες Ινδίες
- 21. Δράμα στη Λιβονία
- 22. Ο υπέροχος Ορενόκος
- 23. Το μυστικό του Βίλχελμ Στόριτζ
- 24. Περιπέτειες Κινέζου στην Κίνα
- 25. Το εναέριο χωριό
- 26. Χωρίς πάνω και κάτω

ΑΘΗΝΑ ΕΡΕΣΣΟΥ 9 ΤΗΛ. 3604161

ΔΙΑΡΚΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΕΑΡΙΝΕΣ

Συμπαράταξιαζόμαστε, συμπαράταξιαζόμαστε, και στο τέλος τους ρίχνουμε

Υπάρχει, κατά τη γνώμη μου, κάτι χειρότερο κι από την έλλειψη δημοκρατίας στα πολιτικά κόμματα: η κάλυψη των χειραγωγήσεων των μελών τους από τις ηγεσίες τους και των μεθοδεύσεων αυτών που παίρνουν τις αποφάσεις, μέσω κατ'επίφαση «δημοκρατικών διαδικασιών» και αντιπροσωπευτικών συνεδρίων. Τα συνέδρια δεν έλειψαν ποτέ από τα κομμουνιστικά κόμματα (τουλάχιστον ένα λαϊκιστικό-αρχηγικό κόμμα, όπως το ΠΑΣΟΚ, δεν πολυενδιαφέρθηκε για συνέδρια), αλλά η δημοκρατία έλειψε πάντα. Η απεμπόληση του «Κ» και η δημιουργία της «Ελληνικής Αριστεράς» πριν ενάμιση χρόνο, είχε δημιουργήσει σε πολλούς την ελπίδα ότι οι παλιές κομμουνιστικές πρακτικές εσωκομματικών χειραγωγήσεων, παραγοντισμών, εκβιασμών στις μειοψηφίες, αυταρχικών αυθαιρεσιών και ηγεμονισμών ανήκαν πλέον οριστικά στο παρελθόν. Το Ιδρυτικό Συνέδριο της ΕΑΡ είχε δημιουργήσει την εντύπωση ότι ένα σύγχρονο κόμμα της δημοκρατικής Αριστεράς είχε, επί τέλους, δημιουργηθεί, με την προοπτική της διαμόρφωσης μιας νέας πολιτικής κουλτούρας, τελείως απαλλαγμένης από τα κατάλοιπα μιας κομμουνιστικής πρακτικής, που με ιδεολογικό προκάλυμμα αυτό που ο σταλινισμός ονόμασε «μαρξισμό-λενινισμό», κυριάρχησε στο κομμουνιστικό κίνημα στα 60 χρόνια πριν από την γκορμπασοφική «περεστρόικα». Σωστά, επίσης, το νέο κόμμα απεμπλεκόταν από την επιδίωξη της «κομμουνιστικής ανανέωσης» που είναι ένα θέμα σημαντικότητας, αλλά και προσπάθεια ήδη ξεπερασμένη και στις σοβιετικές κοινωνίες, δεδομένης της δυναμικής που δημιουργεί η «περεστρόικα», και άρα κατά μέζονα λόγο προσπάθεια ανεπαρκής και ιστορικά ξεπερασμένη για τα εκτός σοβιετικού μπλοκ αριστερά κινήματα - προσπάθεια που θυμίζει αναβαπτιστικά μεσαιωνικά κινήματα (και που στη χώρα μας αναπαράγει μια «αρχειομαρξιστικού» τύπου γλώσσα).

Από τότε που ιδρύθηκε η ΕΑΡ παράγγαγε ιδιαίτερης ποιότητας αναλύσεις και πολιτικά κείμενα, και οργάνωσε υψηλού επιπέδου ημερίδες και συζητήσεις (αυτές τουλάχιστον που ήταν ανοιχτές στο ευρύ κοινό, γιατί οι εσωκομματικές συζητήσεις, συνέχισαν να είναι πληκτικές και καθόλου ριζοσπαστικές στο περιεχόμενο - αλλά και στη διαδικασία), κι έγιναν αλληπάλληλες εξορμήσεις στις επαρχίες, όπου ιδιαίτερα από τα στελέχη που προέρχονταν από τους ανένταχτους ακούστηκε ένας νέος πολιτικός λόγος. Παρ' όλα αυτά η πολιτική πρακτική της ΕΑΡ και η απήχησή της στους πολίτες και την κοινωνία ήταν τόσο απογοητευτικά,

ώστε, εν όψει των εκλογών, να πανικοβάλλουν ένα μεγάλο μέρος της Κ.Ε. και του Ε.Γ., και να αναζητηθούν άρον-άρον συγκλίσεις και συνεργασίες προνομιακά με το ΚΚΕ που ενώ σε θέματα τακτικής έδειχνε, κάτω από την επίδραση της γκορμπασοφικής «περεστρόικα», μια μεγάλη ευλυγισία και προσαρμοστικότητα, παρέμενε σε θέματα αρχών, αναζήτησης νέων θεσμών για μια σοσιαλιστική δημοκρατία, αποκήρυξης παλαιών πρακτικών και αυτο-κριτικής για τις παλιές σταλινικές πρακτικές, που σε μερικούς τομείς συνεχίζονται απτόητες, η «αλλαγή» ήταν στα χείλη μόνο. Κι όμως το κύριο επιχείρημα των υπερασπιστών της συμπαράταξης και της συνεργασίας με το ΚΚΕ είναι ότι το κόμμα αυτό γοητεύτηκε - κάτω από την πίεση της «περεστρόικα», που όμως εξακολουθεί να μην είναι καταλυτι-

«Οι συναισθηματικές κορώνες και οι μεγαλόστομες κοινοτοπίες υπερίσχυαν των αναλύσεων για την εξέλιξη του φαινομένου ΠΑΣΟΚ, και όσα αυτό συνεπάγεται για την ελληνική πολιτική ζωή και για την εξέλιξη της σοβιετικής «περεστρόικα»»

κή για χώρες όπως η Ρουμανία, η Ανατολική Γερμανία, η Τσεχοσλοβακία, η Κούβα - από τις ιδέες της ανανέωσης, θριάμβευαν οι πρωτοπόρες ιδέες της ΕΑΡ που απόκτησε, έτσι, την ιδεολογική πρωτοκαθεδρία στο συνασπισμό!

Ανεξάρτητα με την ορθότητα (πώς θα κριθεί αυτή πέρα από τη συνέπεια και την πιστότητα σε ορισμένες αρχές και σε μια ορισμένη πολιτική ηθική εκτός κι αν αυτά θυσιάζονται πάντοτε σε σκοπιμότητες, εκλογικές σήμερα και κυβερνητικές, ενδεχόμενα, αύριο;) ή όχι της απόψεως να εγκαταλειφθεί η αυτόνομη κάθοδος της ΕΑΡ στις εκλογές (πράγμα για το οποίο είχε δεσμευθεί το ιδρυτικό της Συνέδριο), οι αλληπάλληλες εκλογικές τακτικές γίνονται στρατηγική, πράγμα που δημιουργεί πολιτική και ιδεολογική ασυναρτησία, όπως παρατήρησε και ο Π. Πιζάνιας, μέλος της Κ.Ε. Με αυτό τον τρόπο «η σημερινή ηγεσία της ΕΑΡ αναίρει τις αρχές της» όπως είπε ο Λ. Αξελός, μέλος κι αυτός της Κ.Ε. Κατά τον Λ. Παπαδημητράκη, μέλος της Κ.Ε., «εξέκρινε από μια διερεύνηση για το διάλογο και

καταλήξαμε στη συμφωνία: έτσι βρεθήκαμε στην Κ.Ε. προ τετελεσμένων γεγονότων, μ' έναν επαχθή αρραβώνα». Την ίδια «διαδικασία με τετελεσμένα, που οδηγούσαν σε αδιέξοδα και σε αποτυχία των οργάνων» κατάγγειλε και ο Σ. Μπαμπάς, μέλος κι αυτός της Κ.Ε., που δεν συνυπέγραψε την πρόταση της μειοψηφίας, γιατί ήταν υπέρ της σύνθεσης. «Υπήρξαν βάνουσοι χειρισμοί για τη μη αυτόνομη κάθοδο», είπε στην παρέμβασή του ο Μ. Παπαγιαννάκης, μέλος της Κ.Ε. και του Ε.Γ., προσθέτοντας ότι «το κοινό πόρισμα ΕΑΡ - ΚΚΕ δεν ενδιαφέρει την ελληνική κοινωνία, γιατί τώρα που καταρρέει το κομμουνιστικό κίνημα στην Ευρώπη, εμείς εδώ πιστεύουμε το αντίθετο». Αλλά την ίδια κριτική ανάλυση κάνει και το κείμενο που υπέγραψαν τα μέλη της Κ.Ο. Πειραϊά της ΕΑΡ:

«Οι πρωτοβουλίες της ηγεσίας και οι αποφάσεις στις οποίες αυτές οδήγησαν τραυματίζουν βαθιά τη φυσιογνωμία του κόμματός και το πολιτικό ήθος που πρέπει να αποτελεί συστατικό της στοιχείο. Με αβασάνιστο τρόπο το Ε.Γ. αγνόησε την απόφαση του Ιδρυτικού Συνεδρίου για αυτόνομη κάθοδο του κόμματος και προχώρησε στην προώθηση της συνεργασίας. Ανεξάρτητα από το ορθόν ή μη αυτής της συνδεδριακής απόφασης είναι φανερό πως η ουσιαστική ανατροπή της έπρεπε να περάσει από συνδεδριακές διαδικασίες και όχι να έρθει ως αποτέλεσμα των χειρισμών του Ε.Γ. Ωστόσο είδαμε το Ε.Γ. να ανοίγει το διάλογο στην Αριστερά σε προνομιακή προσέγγιση με το ΚΚΕ, να χρησιμοποιεί κατά κόρον τα μέσα μαζικής επικοινωνίας φροντίζοντας να προκαταλαμβάνει τις όποιες εσωκομματικές συζητήσεις και κατά συνέπεια να εξουδετερώνει τις όποιες αντιρρήσεις (τακτική που θυμίζει έντονα το ΠΑΣΟΚ του 1974-77). Με αυτόν τον τρόπο ακόμη και η Κ.Ε. βρέθηκε προ τετελεσμένων (δημοσίων) δεσμεύσεων του κόμματός.

Με αυτά τα δεδομένα το Διαρκές Συνέδριο δεν πρόκειται παρά να παίξει εκ των υστέρων έναν αναγκαστικά επικυρωτικό ρόλο. Έτσι ένας νέος συμμετοχικός θεσμός του κόμματός εκφυλίζεται και ταυτόχρονα αναιρείται η δημοκρατική του ουσία. Αλήθεια με τέτοιες κομματικές λειτουργίες πόσο πιστευτοί γίνουμε ότι μπορούμε να συμβάλουμε στον εκδημοκρατισμό της δημόσιας ζωής; Στην κοινωνία μας όπου ο ανοικτός διάλογος και ο σεβασμός στη διαφορά αποτελούν την εξ αίρεση ενώ το παρασκηνίο, η μικροπολιτική και η ιντριγκα τον κανόνα, η συμμετοχή του κόμματός μας σε διαδικασίες που στηρίζουν και αναπαράγουν την ευτέλεια της κυρίαρ-

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

αι ένα Συνέδριο

του Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου

χης πολιτικής κουλτούρας είναι πολιτικά τουλάχιστον ανεπίτρεπτη».

Οποιοδήποτε αντικειμενικός, αλλά και οξυδερκής παρατηρητής στο «Διαρκές Συνέδριο» της ΕΑΡ, που τόσο διατυμπανίστηκε ως νέος πρωτόφαντος δημοκρατικός θεσμός, θα διαπίστωνε ότι όχι μόνο ερχόταν να επικυρώσει εκ των υστέρων ειλημμένες αποφάσεις, αλλά με τις συνοπτικές (σχεδόν) διαδικασίες του, τον τρόπο διεξαγωγής του (συνεχές πήγαινε-έλα, συζητήσεις σε πηγαδάκια, αδιαφορία γι' αυτά που λέγονταν στο βήμα, όταν δεν μιλούσαν οι «βεντέτες» του κόμματος, συνεχές αλισβερσίσι στο μπαρ που ήταν στην ίδια αίθουσα), την προετοιμασία από άποψη κειμένων - όλα αυτά ελάχιστα το έκαναν όργανο διαλόγου, αντιμετώπισης της αντίθετης άποψης και των επιχειρημάτων της. Ένα φορμαλιστικό συνέδριο, μια εκτονωτική ιεροτελεστία, που έπρεπε να γίνει —όπως έγινε— για να νομιμοποιήσει τις αποφάσεις της πλειοψηφίας της ηγεσίας και ιδίως του ηγετικού πυρήνα γύρω από τον γενικό γραμματέα. Βεβαίως είχαν το δικαίωμα να μιλήσουν επί 8 λεπτά όσοι ήθελαν, «αι το δικαίωμα... να μην ακουστούν. Μόνο ο γενικός γραμματέας είχε δικαίωμα σε απόλυτη ησυχία και προσοχή, όταν μίλησε στο τέλος του συνεδρίου για όση ώρα ήθελε (αλήθεια, βάσει ποιας δημοκρατικής αρχής; —δεν σας θυμίζει τίποτα αυτή η πρακτική;) για να απαντήσει σε όλες τις απόψεις της μειοψηφίας που ακούστηκαν! Ακολούθησαν οι ψηφοφορίες με τα γνωστά αποτελέσματα: 80% των συνεδριών ενέκριναν τις μεθοδεύσεις και τις αποφάσεις της πλειοψηφίας της Κ.Ε. και του Ε.Γ. και αποδέχτηκαν έτσι τα τετελεσμένα.

Το «διαρκές συνέδριο» χώρισε οριστικά την ΕΑΡ στους «ρεαλιστές» που επιδιώκουν τη σύγκλιση με το ΚΚΕ γιατί αυτό θέλει ο «λαός» και για να κατατροπωθεί εκλογικά το ΠΑΣΟΚ (για το οποίο ούτε σοβαρές αναλύσεις παρουσιάστηκαν, ούτε το ενδεχόμενο να λειτουργήσει η «Μεγάλη Αριστερά» ως κολυμβήθρα του Σιλβάμ για τους ανανήψαντες —μετά 14 χρόνια!— και διαφωνούντες τώρα «αριστερούς» αξιωματούχους του ΠΑΣΟΚ αντιμετωπίστηκε, ούτε οι προοπτικές μετεκλογικών συμμαχιών αποκλείστηκαν) και στους αιθεροβάμονες διανοούμενους, που θεωρητικολογούν ασύστολα ή επικινδύνα (η μομφή για θεωρητικολογία εκτοξεύθηκε πολλές φορές) και που προτάσσουν την πολιτική ηθική στον πολιτικό ρεαλισμό. Ενδιαφέρον θα είχε να τονιστεί ότι τα επιχειρήματα των διανοούμενων και θεωρητικολόγων της μειοψηφίας αντιμετωπίστηκαν με άφθονο συναισθηματισμό από τους συνεδρους που υπο-

στήριζαν την πλειοψηφία. Ας σημειωθεί επίσης ότι οι μεγάλης ηλικίας άνθρωποι σε μεγάλο αριθμό, και σύσσωμοι σχεδόν οι σύνεδροι από τις επαρχίες, τάχθηκαν υπέρ των αποφάσεων της πλειοψηφίας για σύγκλιση με το ΚΚΕ. Οι συναισθηματικές κορώνες και οι μεγαλόστομες κοινοτοπίες υπερίσχυαν των αναλύσεων για την εξέλιξη του φαινομένου ΠΑΣΟΚ, και όσα αυτό συνεπάγεται για την ελληνική πολιτική ζωή (πέρα από αυτά που μερικοί σοβαροί αναλυτές δημοσιογράφοι τα έγραψαν με καλύτερο τρόπο) και για την εξέλιξη της σοβιετικής «περεστρόικα», και όσα αυτό συνεπάγεται για τις διαφοροποιήσεις στα κομμουνιστικά κινήματα.

Η ΕΑΡ προχωράει, έτσι, στις εκλογές με προσαυλισμένα τα φτερά του ιδρυτι-

«Ανεξάρτητα με την ορθότητα ή όχι της απόψεως να εγκαταλειφθεί η αυτόνομη καθόδος της ΕΑΡ στις εκλογές οι αλληπάλληλες εκλογικές τακτικές γίνονται στρατηγική, πράγμα που δημιουργεί πολιτική και ιδεολογική ασυναρτησία.»

κού της Συνεδρίου.

Ας μου επιτραπεί να τελειώσω με κάποιες επισημάνσεις του συνεδρίου Δημ. Φύσσα:

«Προδομένοι που ψηφίζαμε διακηρύξεις, που ελπίζαμε σε κάτι το διαφορετικό, που θέλαμε, τελικά, να δούμε αν αυτό το στοίχημα (το νέο κόμμα) θα έπιασε —και πόσο— στο λαό. Δεν θα το μάθουμε ποτέ: κάποιον, που ξέρουν πριν από μας για μας, αποφάσισαν να μην κατεβούμε καν μια φορά αυτόνομα στις εκλογές. Να κατεβούμε μάλιστα με το ΚΚΕ... Ανήμποροι οι οικολόγοι που στ' αλήθεια δεν θα ξέρουν τι να πουν όταν θα πρέπει να βρουν κοινά σημεία με το ΚΚΕ... Ανήμποροι οι ΕΑΡΙνοί υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων... Ανήμπορες οι ΕΑΡΙνές και ΕΑΡΙνοί που έχουν ευαισθησίες σε ό,τι αφορά το γυναικείο ζήτημα. Θα πρέπει στο φεμινιστικό χώρο να δικαιολογήσουν πώς συνεργάζονται με το ΚΚΕ, το οποίο θεωρεί αντεπαναστατικό και αστικό εφεύρημα το φεμινισμό και που ισχυρίζεται πως όποια προβλήματα τέτοιου είδους υπάρ-

χουν τα δημιουργεί ο καπιταλισμός και θα λυθούν στο σοσιαλισμό... Σταματά —ήδη σταμάτησε— κάθε συζήτηση στους κόλπους της Αριστεράς και μάλιστα σε περίοδο που το ΚΚΕ θα έπρεπε να περνά ιδεολογική κρίση λόγω του Γκορμπατσόφ, των αποκαλύψεων, των συγκρούσεων μεταξύ ηγεσιών των διαφόρων ανατολικών χωρών.

Συνεπώς, η αναστολή κάθε συζήτησης στην Αριστερά και εξυπηρέτεί το ΚΚΕ και απομακρύνει κατά πολύ την προοπτική δημιουργίας του μετακομμουνιστικού κόμματος της Αριστεράς. Στον κόσμο θα περάσει το όλο σχήμα ως «ΚΚΕ και αριστερές τσόντες»... Στο επιχείρημα «το ΚΚΕ άλλαξε και δέχεται το πρόγραμμά μας» απαντώ ότι καθόλου δεν άλλαξε, όπως φαίνεται από τη συμπεριφορά του σε διάφορους επιμέρους χώρους (δήμοι, πανεπιστήμια, ραδιοσταθμοί που ελέγχει, συμπεριφορά στα σωματεία: π.χ. απεργία καθηγητών) καθώς και σε ιδιωτικές συζητήσεις διαφόρων στελεχών του. Απλώς η ηγεσία του ΚΚΕ κρίνει ότι σε αυτή τη φάση είναι προτιμότερο να υπογράψει ένα «προχωρημένο» (για το ίδιο, όχι για μας) κείμενο, προκειμένου να αποφύγει τις πολλές συζητήσεις και να τη βγάλει όπως όπως μέχρι τις εκλογές. Το ότι το ΚΚΕ σε τίποτα απολύτως δεν έχει αλλάξει φαίνεται και από την απουσία κάθε αυτοκριτικού τόνου στις αναλύσεις και επισκοπήσεις του. Πότε είπαν ότι πλανήθηκαν σε οποιοδήποτε μέζον ζήτημα; Πότε μέχρι σήμερα πήρα μια διαφορετική θέση από τη Σοβιετική Ένωση; Προχθές με τον Μπρέζνιεφ, χθες με τον Αντρόπωφ, ύστερα με τον Τσερνένκο, τώρα με τον Γκορμπατσόφ. Και είναι όλα εντάξει, είχαν όλοι δικαίωμα, ο καθένας στον καιρό του, ο ένας ομαλή εξέλιξη του άλλου κ.λπ... Το ΠΑΣΟΚ έτσι κι αλλιώς θα χάσει τις ερχόμενες εκλογές και θα διαλυθεί, είτε ενωθεί είτε όχι η Αριστερά. Επομένως δεν είναι αυτό το πρόβλημα. Γιατί να μη μπορεί ο κάθε αριστερός να ψηφίσει ό,τι θέλει;

Εμένα με ενδιαφέρουν οι συσχετισμοί μέσα στην Αριστερά, με ενδιαφέρει να μειώσω τη δύναμη του ΚΚΕ και να αυξήσω τη δύναμη της δημοκρατικής Αριστεράς. Δεν με ενδιαφέρει σε αυτή τη φάση της δικής μας ανωριμότητας το παιχνίδι της εξουσίας. Θεωρώ, μάλιστα, λιαν επικίνδυνη την προοπτική να ενωθεί η Αριστερά και να ισχυροποιηθεί στις εκλογές μόνο και μόνο για να στηρίξει τελικά κυβέρνηση ενός άλλου «καλού» ΠΑΣΟΚ στη μετεκλογική Βουλή. Μια τέτοια προοπτική δυστυχώς ομολογήθηκε από τους Ανδρουλάκη, Γιάνναρο κατά την παρουσίαση δυστυχώς κοινού προγράμματος. Λοιπόν αυτό θα ήταν τόσο ανόητο κι επικίνδυνο, που θα ήταν χίλιες φορές προτιμότερη απόλυτη και αμιγής κοινοβουλευτική πλειοψηφία της Δεξιάς».

Είναι ανάγκη να διευκρινιστεί ότι ο Δημ. Φύσσας ούτε υποψήφιος βουλευτής είναι, ούτε τον ενδιαφέρει η «υψηλή και μεγάλη πολιτική», που γίνεται με τις συναντήσεις αρχηγών και εμπειρογνομόνων.

ΣΤΟΝ «ΑΥΤΟΜΑΤΟ ΠΙΛΟΤΟ» ΤΟΥ Δ.Ν.Τ.

Η χρεωκοπία ante portas

του Βαγγέλη Γιαχνή

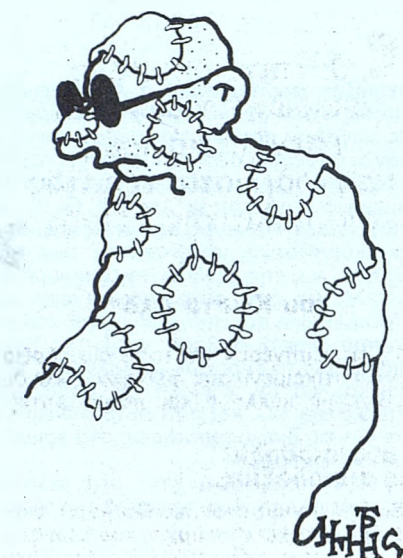
Ποτέ άλλοτε στην ιστορία της χώρας δεν έφτασε το χρέος (εξωτερικό και εσωτερικό) σ' αυτά τα ύψη και είναι ν' απορεί κανείς με την αδιαφορία που αντιμετωπίζεται από όλους (κυβέρνηση, αντιπολίτευση, Τύπος) ένα πρόβλημα που φαλκιδεύει εκ προοιμίου κάθε προσπάθεια ανασύνταξης, ανασυγκρότησης και ανάπτυξης στην επόμενη δεκαετία. Τι νόημα έχει πλέον η κατάθεση προεκλογικά των οικονομικών προγραμμάτων, όταν το πρόγραμμα είναι ένα και μοναδικό, δηλαδή αυτό που θα υπαγορευθεί από τους εμπειρογνώμονες του Δ.Ν.Τ.;

Μα κι αυτό το σταθεροποιητικό πρόγραμμα που εφαρμόστηκε την τελευταία τριετία, μήπως δεν ήταν αποτέλεσμα της σαφούς εντολής του Δ.Ν.Τ.; Συνεπώς όποια κυβέρνηση κι αν προέλθει από τις επόμενες εκλογές θα είναι υποχρεωμένη να τηρήσει απαρέγκλιτα τις οδηγίες του Δ.Ν.Τ.

Το Δ.Ν.Τ. όπως είναι γνωστό «δεν αστειεύεται». Όταν μια χώρα προσφεύγει στη βοήθειά του (και γίνεται αυτό όταν η δανειοληπτική της αξιοπιστία στη διεθνή χρηματαγορά, έχει απωλεσθεί εντελώς) τότε υφίσταται υποχρεωτικά και τις συνέπειες των οδηγιών του. Η συνταγή είναι επίσης γνωστή: Για να μειωθούν τα ελλείμματα προτείνει τη δραστηκή περικοπή των δημοσίων δαπανών. Οι πρώτοι τομείς που πλήττονται είναι συνήθως αυτοί της Παιδείας, της Υγείας και της Πρόνοιας καθώς οι άλλοι σχετίζονται με το πρόβλημα της λειτουργικότητας του κράτους και η δυνατότητα περικοπής των δαπανών είναι περιοριστική. Δεν είναι αναγκαίο να μπλεχθεί κανείς στην ατελέσφορη συνθηματολογική συζήτηση περί «καλού», ή «κακού» Δ.Ν.Τ. γιατί ό,τι και να είναι, το Δ.Ν.Τ. αποτελεί σήμερα μια απροσπέλαστη αναγκαιότητα, για τις διεθνείς συναλλαγές μιας χώρας. Οι στρόφιγγες της διεθνούς χρηματαγοράς ανοίγουν μόνο με τη επίδειξη της «πράσινης κάρτας» που χορηγεί το Δ.Ν.Τ. Γι' αυτό δεν έχει νόημα να υποβάλλεται το αρκούντως ρητορικό ερώτημα «αφού η συμμετοχή είναι προαιρετική γιατί μένουν εκείνες οι χώρες που δυσφορούν με το Δ.Ν.Τ.».

Δεν υπάρχουν περιθώρια επιβίωσης μιας χρεωμένης χώρας έξω από το Δ.Ν.Τ. Ωστόσο δεν πρέπει ν' αγνοείται ότι οι εφτά πλουσιότερες χώρες του κόσμου, έχουν περισσότερους εκπροσώπους στο Δ.Ν.Τ. απ' ό,τι όλες οι άλλες χώρες μαζί.

Μ' αυτή την έννοια είναι σαφής ο έλεγχος που ασκείται από τις «εφτά αδελφές του ελέους» στο διεθνές οικονομικό γίγνεσθαι. Σε άλλους, ιδεολογικά, φορτισμένους καιρούς θα λέγαμε καθαρά ότι

Μπορεί το σκάνδαλο Κοσκωτά να διαθέτει μια απaráμιλλη συναρπαστικότητα και να προσφέρεται για εύκολη και αποδοτική αντιπολίτευση —πολύ περισσότερο, όταν φέρεται ενεχόμενος ευθέως ο ίδιος ο πρωθυπουργός— αλλά στην πραγματικότητα το σκάνδαλο των σκανδάλων είναι η αβυσσαλέα υπερχρέωση της χώρας.

πρόκειται για ένα «έμμεσο όργανο ελέγχου της διεθνούς οικονομίας στην υπηρεσία του ιμπεριαλισμού...». Σήμερα, όμως, που η κατάσταση είναι πολύ πιο σύνθετη, λέμε απλά ότι «καλά είναι να αποφεύγονται οι πολλές παρέες με το Δ.Ν.Τ., αλλά και χωρίς αυτό δεν γίνεται».

Τα στοιχεία της χρεωκοπίας

Για ν' αποφύγει μια χώρα το Δ.Ν.Τ. μόνο μια λύση υπάρχει. Ν' ασκήσει μια επιθετική αναπτυξιακή πολιτική εξαντλώντας τα περιθώρια που παρέχονται στο πλαίσιο του διεθνούς καταμερισμού εργασίας. Αυτή είναι μια προοδευτική αντίληψη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τα ελλείμματα και το χρέος. Αντίληψη που συμμερίζονταν τουλάχιστον στα λόγια και ο σημερινός πρωθυπουργός. Αντί γι' αυτό όμως αρκέστηκε στη διαχείριση και στη νομή

του δημοσίου χρήματος με το τόσο σκανδαλώδη τρόπο που αποκαλύπτεται τελευταία.

Ο πρωθυπουργός περιορίστηκε στους μεγαλόστομους εξορκισμούς κατά του Δ.Ν.Τ. (όπως είναι γνωστό μέχρι το '85) χωρίς να ενδιαφέρεται για τη ραγδαία διόγκωση του χρέους. Τα τελευταία στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας είναι αποκαλυπτικά και είναι απορίας άξιο, για το ότι η αντιπολίτευση αποφεύγει επιμελώς τη χρήση τους.

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτά τα στοιχεία το εξωτερικό χρέος της χώρας έφτανε στο τέλος του 1987 σε 23.120 εκατομμύρια δολάρια. Το 1988 όμως η χώρα μας δανείσθηκε σύμφωνα με επίσημους υπολογισμούς 3.600 εκατομμύρια δολάρια περίπου. Αυτό σημαίνει ότι το συνολικό χρέος στο τέλος του '88 φτάνει τα 26.720 εκατομμύρια δολάρια περίπου. Αν συνυπολογισθούν —και θα πρέπει να συνυπολογισθούν— τα χρέη των στρατιωτικών δαπανών, που ανέρχονται σε 5.800 εκατομμύρια δολάρια περίπου, τότε το τελικό χρέος μέχρι το τέλος του '88 ανέρχεται στο ιλιγγιώδες ποσό των 32.520 εκατομμυρίων δολαρίων.

Πρέπει εδώ να επισημανθεί ότι η Πολωνία, με λιγότερο εξωτερικό χρέος (28 δις δολάρια) αλλά με πολλαπλάσιες παραγωγικές δυνατότητες απ' αυτές της χώρας μας, κατατάχθηκε στην κατηγορία των χρεωκοπημένων χωρών.

Τα ίδια στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας αναφέρουν ότι για τα επόμενα 4 χρόνια ('89-'92) η χώρα μας θα πρέπει να πληρώσει για χρεωλύσια και τόκους το ποσό των 14 δις δολαρίων, ποσό ασύλληπτο για τα ελληνικά δεδομένα.

Αλλά σε όλα αυτά πρέπει να προστεθεί και το δημόσιο εσωτερικό χρέος που ανέρχεται σε 5,35 τρισεκατομμύρια δρχ. και αντιπροσωπεύει το 72% του ΑΕΠ, ενώ για το 1989 προβλέπεται να υπερβεί το 100%. Μετά απ' όλα αυτά πρέπει να περισσέψει το θράσος και ο γκαϊμπελισμός των κυβερνητικών υπευθύνων, όταν ισχυρίζονται ότι «η οικονομία βρίσκεται σε πορεία ανάκαμψης» και άλλων ηχηρών παρόμοιων.

Αλλά και η αντιπολίτευση (δεξιά και αριστερά) επωμίζεται τεράστιες ευθύνες για την αποσιώπηση των στοιχείων που καταδειχνουν την οικονομική αθλιότητα και χρεωκοπία της χώρας. Όσοι είδαν πριν από λίγα χρόνια το ντοκιμαντέρ του BBC που παρουσίαζε τ' αποτελέσματα της επέμβασης του Δ.Ν.Τ. στην Τζαμάικα (που ως σημειωθεί είχε σοσιαλιστική κυβέρνηση), θα αντιληφθούν «το μέλλει γένεσθαι» την επόμενη τετραετία, ανεξάρτητα από το κόμμα που θ' αναδειχθεί στην κυβερνητική εξουσία.

ΘΑ ΜΑΣ ΑΚΟΥΣΕΙΣ ΑΝΔΡΕΑ...

Πολιτικός ο χαρακτήρας της πανελλήνιας απεργίας

Εντονα πολιτικός ο χαρακτήρας της πανελλήνιας απεργίας στις 2 Φεβρουαρίου. Απεργία, η οποία όπως φαίνεται δεν έχει προβληματίσει την κυβέρνηση, δεδομένου ότι δεν αποτελεί «απειλή» για τον «αμαρτωλό βίο» της που διάγει «εν χορδαίς και οργάνοις». Και δεν την πολυαπασχολεί η εργατική κινητοποίηση, δεδομένου ότι η παχυδερμία της συμβάλλει αποφασιστικά στην αναπαραγωγή της αυθαιρεσίας, της αδιαφορίας, της ανευθυνότητας, και για να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους, της σήψης η οποία έχει καταστήσει την κυβέρνηση εστιά μόλυνσης «επικινδύνων προδιαγραφών». Φυσικά, υπάρχει και κάποιο δεδομένο που δημιουργεί ορισμένες «σκοτούρες» στην ηγεσία του «Κινήματος» και ιδιαίτερα στους επικεφαλής των οικονομικών υπουργείων: ότι, δηλαδή, το ΠΑΣΟΚ δεν αποτελεί πια το θεματοφύλακα της «εργασιακής ειρήνης» και το δράστη του αφιονισμού των συνδικάτων. Ιδιότητες, που ο επιχειρηματικός κόσμος έχει εκτιμήσει και, με ιδιαίτερο τρόπο, χαιρετήσει... αφότου το ΠΑΣΟΚ ανέλαβε την εξουσία.

Η εργατική κινητοποίηση σε πανελλαδική κλίμακα, γίνεται σε περίοδο κατά την οποία η κυβέρνηση προσπαθεί να ανακτήσει την πρωτοβουλία των πολιτικών κινήσεων και να διασπάσει την ενότητα της αντιπολίτευσης, η οποία, αντιπολίτευση, παρά τις ιδεολογικές αλλά και πολιτικές διαφορές, μεταξύ των κομμάτων, ζητά ομαλή και δημοκρατική εξέλιξη από την πολιτική κρίση με την ύπαρξη ισότιμων κανόνων του προεκλογικού παιχνιδιού και έντιμο εκλογικό νόμο. Και είναι απόλυτα ορθός ο κυβερνητικός ισχυρισμός, ο οποίος διατυπώθηκε στην πανελλήνια συνδιάσκεψη της ΠΑΣΚΕ, ότι η απεργία έχει πολιτικό χαρακτήρα. Και τούτο γιατί τα σκάνδαλα και οι πλαστογραφίες, που παρατηρούνται για πρώτη φορά στην ελληνική ιστορία, οι ύποπτες δοσοληψίες και παντός είδους συναλλαγές και, γενικά, όλα όσα αποκαλούμε εξωφρενικά, εξοργιστικά, ανατριχιαστικά, έχουν οδηγήσει στη διασπάθιση του δημόσιου χρήματος και, παράλληλα, έχουν συμβάλλει αποφασιστικά στην αύξηση των ελλειμμάτων του δημόσιου τομέα.

Αν, συνεπώς, η οικονομία δεν είναι σε θέση, εξαιτίας των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, να ικανοποιήσει το δικαίωτά αιτήμα των εργαζομένων για ουσιαστικές μισθολογικές αυξήσεις, τότε γι' αυτό δεν είναι υπεύθυνη η εργατική τάξη αλλά η ίδια η κυβερνητική πολιτική καθώς και η σήψη του δημόσιου βίου, την οποία το κυβερνών κόμμα δημιουργήσε, εξέθρεψε και ενεθάρρυνε. Αλλά και αν αναφερθούμε και στα δεδομένα και εξελίξεις της ελληνικής οικονομίας, που χαρακτηρίζονται από την κυβέρνηση ως θε-

Οι επιχειρηματίες ακυρώνουν τώρα τα επενδυτικά τους προγράμματα, εξαιτίας της πολιτικής κρίσης

του Κώστα Δέδε

τικά, δεν εμπνέουν και τόσο αισιοδοξία στους αντικειμενικούς πολιτικούς και οικονομικούς κύκλους και παρατηρητές.

Η απαισιοδοξία της αισιοδοξίας...

Σε ό,τι αφορά στον πληθωρισμό, ο τιμάρριθμος τρέχει στις αρχές του έτους με αρκετά μεγάλο ποσοστό (14%), που είναι αρκετά δύσκολο να περιορισθεί αν λάβουμε υπόψη τα τεράστια ελλείμματα του δημόσιου τομέα και τα υψηλά επιτόκια, με τα οποία επιβαρύνεται σημαντικά το κόστος των προϊόντων, λόγω των δαπανών για τοκοχρεωλύσια.

Τα ελλείμματα, ειδικότερα, του δημόσιου τομέα βρίσκονται περίπου στο 20% του Ακαθαρίστου Εγχωρίου Προϊόντος, και για φέτος προβλέπεται να αυξηθούν σημαντικά, λόγω των προεκλογικών κομματικών σκοπιμοτήτων, που μεταφράζονται σε παροχές, διορισμούς κ.λπ. Και εξαιτίας των δημοσιονομικών ελλειμμάτων αλλά και τις ανάγκες εισροής κεφαλαίων (για αγορά ακινήτων και ομολόγων του δημοσίου) από το εξωτερικό για να αντιμετωπισθούν οι ανάγκες στο συγκεκριμένα βελτιωμένο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, τα επιτόκια δανεισμού είναι υψηλά. Και αυτό, γιατί το κράτος προκειμένου να καταστήσει ελκυστικά τα ομόλογά του διατηρεί τα επιτόκια ομολόγων σε μεγάλα επίπεδα (20%), υποχρεώνοντας και τις εμπορικές τράπεζες να κάνουν το ίδιο για να προσελκύσουν καταθέτες.

Η ανάγκη για κρατικό δανεισμό έχει δημιουργήσει ανυπέρβλητα εμπόδια στην πιστωτική επέκταση προς τον ιδιωτικό τομέα, που καλείται να σηκώσει το βάρος της οικονομικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι η κυβέρνηση με την πολιτική της, τις ασυνεννοησίες της και τις άστοχες ενέργειές της απονεύρωσε και αποκοίμησε το δημόσιο τομέα, που δεν έχει να επιδείξει καμιά απολύτως δράση.

Οι αναπτυξιακές, επομένως, προοπτικές για την ελληνική οικονομία είναι σχεδόν ανύπαρκτες. Και ναι μεν η κυβέρνηση ικανοποιεί τα περισσότερα αιτήματα του επιχειρηματικού κόσμου στα πλαίσια της οικονομικής της φιλοσοφίας του

1985, «αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι οι επιχειρηματίες —όπως πληροφορηθήκαμε— θα βάλουν το χέρι στην τσέπη, για να επενδύσουν σε κατάσταση αβεβαιότητας, σύγχυσης και αναταραχής».

Φυσικά, η τροπή που έχουν πάρει τα πράγματα, για το κυβερνών κόμμα, έχει απογοητεύσει αρκετούς επιχειρηματίες, που υποστηρίζουν ότι με το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία επικρατεί «εργασιακή ειρήνη» και ότι τα θέματα, που απασχολούν τις επιχειρήσεις, βρίσκουν την κυβερνητική ανταπόκριση και την επίλυσή τους. Γιατί, λοιπόν, να υπάρξει εναλλαγή στην κυβερνητική εξουσία; Όταν με τη Νέα Δημοκρατία δεν είναι βέβαιο —όπως λένε— να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για ανάπτυξη, παρά τα όσα λέει ο κ. Κ. Μητσοτάκης;

Ξεκαθάρισμα λογαριασμού...

Μπροστά, λοιπόν, στην αντανάπτυξη εικόνα της οικονομίας, στα σκάνδαλα και στη σήψη, που επιτείνει το πολιτικό και οικονομικό αδιέξοδο, η πανελλαδική απεργία όντως έχει πολιτικό χαρακτήρα. Είναι συνεπώς, απόλυτα σωστό τα συνθήματα να στρέφονται κατά των εμπνευστών αυτής της επικίνδυνης εθνικά κατάστασης και κατά της πολιτικής αλλά και των μεθοδεύσεων, που ακολουθούνται από το κυβερνών κόμμα, το οποίο κατάφερε στο «σοσιαλιστικό μας κράτος», να υπάρχει ακέφαλο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα.

(Για να ξεπεραστεί όμως το πρόβλημα της διορισμένης διοίκησης, το Εργατικό Κέντρο Αθηνών προτείνει προς τις οργανώσεις μέλη του, ιδιαίτερα προς την ΠΑΣΚΕ και ΔΑΚΕ (ΝΔ) να πραγματοποιηθεί συνέδριο στις 11 και 12 Φεβρουαρίου, το οποίο θα προπαρασκευάσει το 26ο συνέδριο της ΓΣΕΕ μέσα σ' ένα χρόνο. Προτείνει επίσης όπως οι όροι με τους οποίους θα πραγματοποιηθεί αυτό το συνέδριο να είναι εκείνοι που συμφωνήθηκαν στις 20 Οκτωβρίου 1988. Φυσικά από το συνέδριο αυτό θα προκύψει νέα εκλεγμένη διοίκηση στη ΓΣΕΕ. Η σχετική ψηφοφορία για την πρόταση του Εργατικού Κέντρου Αθηνών θα γίνει σήμερα).

Το περιεχόμενο, συνεπώς, της απεργίας, δεν αποτελείται μόνον από το αίτημα να συμπεριληφθεί η ΑΤΑ στο βασικό μισθό και να υπάρξει νομική κατοχύρωσή της. Αίτημα για το οποίο ο υπουργός Εργασίας κ. Γ. Γεννηματάς κλείνει μάτια και αυτιά, συνταυτισμένος, έτσι, και αυτός με τη νέα οικονομική (νεοφιλελεύθερη) πολιτική. Με την απεργία αυτή ανοίγει ο δρόμος για το «ξεκαθάρισμα των λογαριασμών» μεταξύ του ΠΑΣΟΚ και των εργαζομένων με νόμιμες και έντιμες διαδικασίες, που θα ολοκληρωθούν στις κάλπες τον προσεχή Ιούνιο...

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΟΡΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Ενας νέος κύκλος, ο δεύτερος, αρχίζει για τη συνεργασία της Αριστεράς μετά τη συζήτηση της πρότασης των «15» στη Βουλή. Η προσπάθεια των δυνάμεων, που μέχρι τώρα έχουν ταχθεί υπέρ της συνεργασίας, θα στραφεί προς δύο κατευθύνσεις.

Από τη μία η συνέχιση των επαφών και συναντήσεων με κόμματα, κινήσεις και προσωπικότητες, που δεν έχουν ακόμη αποσαφηνίσει τη στάση τους και από την άλλη η προώθηση εκδηλώσεων και κινητοποίησης όλων των δυνάμεων που μετέχουν ως τώρα στη συνεργασία.

Στον τομέα του διαλόγου αναμένονται να γίνουν συζητήσεις με δυνάμεις που προέρχονται από το ΠΑΣΟΚ όπως οι **Απ. Λάζαρης, Στ. Γιώτας, Γ. Α. Μαγκάκης**, κινήσεις και κόμματα (Β. Φιλίας), που προετοιμάζουν τη δική τους παρέμβαση είτε μέσα από το χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης **Στ. Νέστωρ** είτε από άλλους χώρους και έχουν εκφραστεί κατ' αρχήν υπέρ της συνεργασίας.

Ενώ όμως οι συζητήσεις με στελέχη από τον «πασοκογενή χώρο» προχωρούν σε συνέντευξή του μάλιστα ο Μ. Ανδρουλάκης άφησε να εννοηθεί ότι ο Στ. Γιώτας θα είναι υποψήφιος, και έχουμε, είπε, «ουσιαστικό και εγκάρδιο διάλογο με τον Αποστόλη» (Λάζαρη) —οι αντίστοιχες συζητήσεις με στελέχη του «κεντρώου χώρου» δεν βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο.

Σχετικά με τη διεύρυνση της συνεργασίας και προς αυτόν το χώρο διατυπώνονται σοβαρότατες αντιδράσεις

Μια τέτοια «διεύρυνση» εκτιμάται ότι θα έχει αρνητικά αποτελέσματα ως προς τη φυσιογνωμία και το χαρακτήρα της συνεργασίας όχι μόνο σε ό,τι αφορά τις ιδεολογικές επιπτώσεις, αλλά και την πολιτική παρέμβασή της.

Εκτός όμως από τις επαφές αυτές σε κεντρικό επίπεδο αναμένεται να πυκνώσουν και οι πρωτοβουλίες διαλόγου σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Γίνονται έτσι σειρά εκδηλώσεων σε επαρχιακές πόλεις (Ηράκλειο, Καρδίτσα, Βόλος κ.ά.), ενώ ήδη προετοιμάζονται και για τις συνοικίες της Αθήνας, στις οποίες προωθείται η δημιουργία επιτροπών για τη συνεργασία και λεσχών.

Στα πλαίσια αυτά έχει προγραμματισθεί να γίνει στις αρχές Φεβρουαρίου κοινή συγκέντρωση στο Παλάι ντε σπορ στη Θεσσαλονίκη με ομιλητές στελέχη από το ΚΚΕ, την ΕΑΡ και εκπρόσωπο ή εκπροσώπους των άλλων δυνάμεων που θα έχουν εκφράσει τη συμπόρευσή τους με τη συνεργασία της Αριστεράς.

«Η Πέμπτη μπορεί να μην είναι η μεγάλη μέρα για την απλή αναλογική» όπως είπε εύστοχα ο Μ. Ανδρουλάκης, αλλά η συζήτηση στη Βουλή της πρότασης των «15» για την απλή αναλογική αποσαφηνίζει καταστάσεις και φυσικά διαμορφώνει συσχετισμούς.

Αν και όλα δείχνουν ότι η τελική ψηφοφορία θα πρέπει να αποκλεισθεί, οπότε αναμένεται και δεύτερη συζήτηση σε ένα μήνα περίπου —το ΑΝΤΙ δεν έχει προλάβει τη συζήτηση μιας και τυπώθηκε χθες— θεωρείται ότι θα διαφανούν οι προθέσεις της κυβερνητικής πλειοψηφίας και κυρίως όσων έχουν εκφραστεί υπέρ της αναλογικής.

του Γ. Φλώρου

Η επίσημη ωστόσο εξόρμηση της Αριστεράς αναμένεται να γίνει στη συγκέντρωση της Αθήνας. Η συγκέντρωση αυτή θα γίνει στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας —στις 22 ή 23 Φεβρουαρίου σύμφωνα με τους μέχρι τώρα προγραμματισμούς— και θα έχει βασικούς ομιλητές τον **Χ. Φλωράκη** και τον **Α. Κύρκο**.

Μέχρι τότε θεωρείται ότι θα υπάρχουν και τα πρώτα αποτελέσματα των επαφών και των συζητήσεων που θα έχουν προηγηθεί στο μεταξύ διάστημα. Αναμένεται επίσης να έχει δημιουργηθεί η πολιτική επιτροπή συντονισμού της συνεργασίας, η οποία θα έχει ανοικτό χαρακτήρα και φυσικά θα διευρύνεται ανάλογα με τα αποτελέσματα του διαλόγου και των συζητήσεων.

Σ' αυτό το διάστημα η Αριστερά καλείται να αποσαφηνίσει και τα μέτωπά της. Η απάντηση στην «επίθεση φιλίας» του ΠΑΣΟΚ για τον εκλογικό νόμο είναι χαρακτηριστική, όπως επίσης και οι μέχρι τώρα προτάσεις και πρωτοβουλίες της για

δημοκρατική διέξοδο από την κρίση.

Η πρόταση του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ, για διάλογο με όλα τα κόμματα πλην της ΝΔ, που ήταν περισσότερο μια μορφή «σφήνας» στις πρωτοβουλίες των κομμάτων της Αριστεράς, παρά μια θετική πρόταση διαλόγου, αφού δεν περιείχε κανένα στοιχείο για τον εκλογικό νόμο ούτε για την απλή αναλογική, αποτελεί την αρχή μιας προσπάθειας του ΠΑΣΟΚ να ανατρέψει το σε βάρος του κλίμα, αλλά και να δοκιμάσει μια τακτική οριοθέτησης μετώπων στην οποία η Αριστερά του χρειαζόταν αναγκαστικά ως συμπορευτική δύναμη.

Ταυτόχρονα μέσα από αυτή την πρόταση το ΠΑΣΟΚ προετοιμάζει το έδαφος για να «φορτώσει» στην Αριστερά την «ανυπαρξία συναίνεσης για την απλή αναλογική». Και αυτό με δυο τρόπους. Από τη μια συνδυάζοντας την απλή αναλογική με το ποια θα είναι η μετεκλογική κυβέρνηση και από την άλλη με τη νεόκοπη θεωρία του «πολιτικού κενού» μετά τις εκλογές και τις «μη σταθερές κυβερνήσεις».

Και στην μια και στην άλλη περίπτωση προσπαθεί να προβάλει ως υπεύθυνη την Αριστερά, η οποία αφού αρνείται να αποδεχθεί τη σχέση απλής αναλογικής και δέσμευσης για συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ «μετατρέπεται» σε πολιτική δύναμη χωρίς στρατηγική χωρίς στόχους, στην καλύτερη περίπτωση, και στη χειρότερη σε «σύμμαχο της Δεξιάς», αφού «συνδιαλέγεται με τη ΝΔ και όχι με το ΠΑΣΟΚ».

Και όλα αυτά από ένα κόμμα που δεν σεβάσθηκε από την ίδρυσή του καμιά διακήρυξη και καμιά δέσμευσή του, ούτε καν αυτές που αφορούσαν το ίδιο.

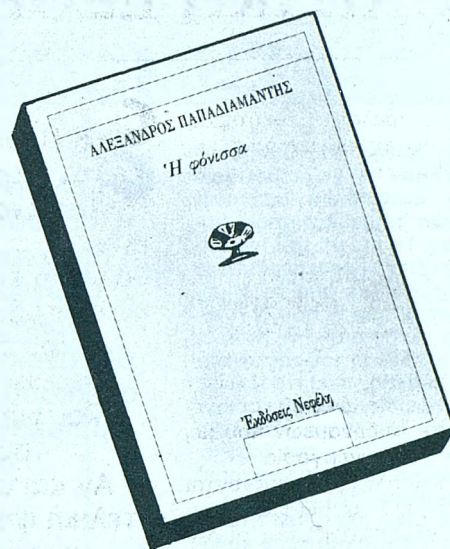
Η απόρριψη της πρότασης του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ από όλα τα κόμματα της Αριστεράς αποτελεί όχι μόνο απάντηση στην τακτική «φιλίας» που εγκαινίασε το ΠΑΣΟΚ —«θανάσιμο εναγκαλισμό της Αριστεράς» κατά τον Μ. Ανδρουλάκη— αλλά και σαφή τοποθέτηση της Αριστεράς, για πρώτη φορά με τέτοιο τρόπο, απέναντι σε τέτοιες μορφές προτάσεις που προδικάζουν και μια διαφορετική στάση της απέναντι στο ΠΑΣΟΚ.

Μετά τη συζήτηση στη Βουλή και τις πρωτοβουλίες που θα πάρει σε πολιτικό επίπεδο η Αριστερά θα έχουμε και τις πρώτες ενδείξεις για το αν και πώς θα μετατρέψει τη στάση αυτή και σε εναλλακτική πολιτική, με συνέχεια και συνέπεια, στην παρέμβασή της τόσο στο πολιτικό, όσο και στο κοινωνικό επίπεδο.

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ἡ φόνισσα

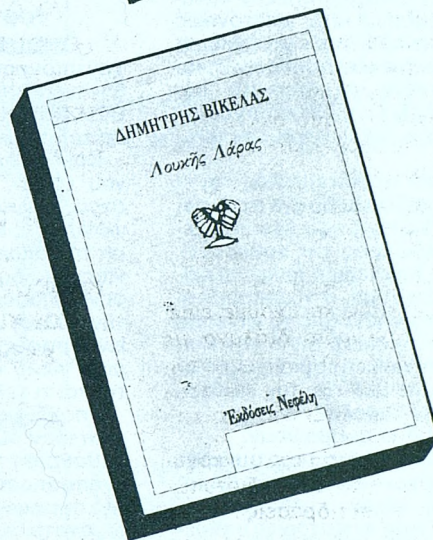
Τό πιό γνωστό καί γιά πολλούς τό κορυφαῖο ἔργο τοῦ μεγάλου Σκιαθίτη, προκάλεσε ὅσο κανένα ἄλλο τόσες ἀντιλεγόμενες ἐρμηνεῖες καί τόσες συζητήσεις πού δέν ἔχουν κοπάσει ὡς τίς μέρες μας — ἐνδειξη τουλάχιστον τῆς πνευματικῆς ἀντοχῆς του μέσα στή διαδρομὴ τοῦ χρόνου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ

Λουκῆς Λάρας

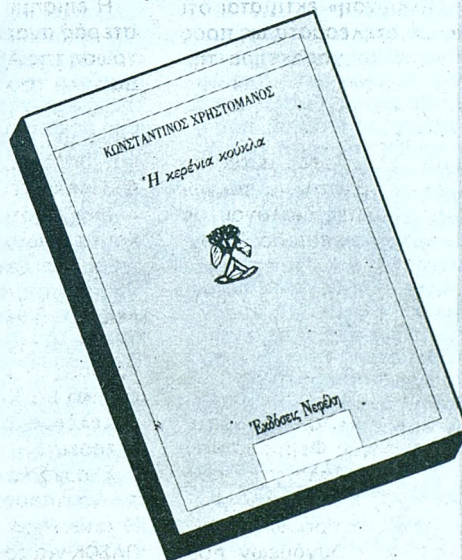
Μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τῶν πατριωτικῶν ἐξάρσεων καί τῶν ἡρωικῶν ὑμνολογιῶν, ὁ Λουκῆς Λάρας κατεзоχὴν «ἀντιηρωικὴ μορφή» τῶν χρόνων τοῦ ἀγώνα, εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῶν μετόπισθεν πού πάσχει, ἀγωνιᾷ, ὑποφέρει ἀλλὰ ἔχει ἐπίγνωση τῆς μοίρας του καί τῇ δέχεται ἀδιαμαρτύρητα καί μέ ἀξιοπρέπεια. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι τό ζεστό αὐτό διήγημα ἀποτέλεσε ἕναν μικρό, πλὴν στέρεο σταθμὸ στὴν πεζογραφία τῆς ἐποχῆς του.

ΚΩΝ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

Ἡ κερένια κούκλα

Μιά ἡθογραφία τῆς λαϊκῆς ἀθηναϊκῆς γειτονιάς, ἕνα ρεαλιστικὸ μυθιστόρημα, μέ ἀναγνωρίσιμους «τύπους» καί μέ δραματικὴ πλοκή. Ἕνα μυθιστόρημα ὅπου κυριαρχεῖ ἡ ποιητικὴ ἔξαρση, ἡ λυρική μέθη τῶν περιγραφῶν καί ἡ ὑποβλητικότητά τῶν ἐκφραστικῶν μέσων.

ΝΕΦΕΛΗ

«ΓΚΕΖΝΕ» ΣΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΜΕΡΣΙΝΗ

Πιστοποίηση αυτής της διαπίστωσης αποτελούν οι χειρισμοί των ελληνικών υπηρεσιών απέναντι στις δύο τελευταίες τουρκικές προκλητικές πρωτοβουλίες. Τη μια με τον τουρκικό νόμο για ενέργειες «έρευνας και διάσωσης» που συνοδεύτηκε από τη δημοσίευση του γνωστού χάρτη που διχοτομεί και το Αιγαίο εκτός από την Κύπρο. Την άλλη, με την υπόθεση του τουρκικού λιμανιού της Μερσίνης, που προέκυψε κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τη μείωση των συμβατικών όπλων, στα πλαίσια των εργασιών της διάσκεψης για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη που έγινε στη Βιέννη.

Και στη μια και στην άλλη περίπτωση οι ελληνικές αντιδράσεις υπήρξαν καθυστερημένες, σπασμωδικές, υποτονικές και ασαφείς. Αποκαλύπτουν μη έγκαιρη διάγνωση των τουρκικών προθέσεων και κινήσεων, απουσία σχεδιασμού και γραμμής, ανυπαρξία προεπεξεργασμένων εναλλακτικών μέτρων για την αντιμετώπισή τους.

Η έλλειψη αυτή προετοιμασίας και ετοιμότητας, να οφείλεται άραγε στην παράλυση και την ταραχή που έχει προξενήσει στους ανθρώπους της κυβερνητικής παράταξης η εσωτερική πολιτική κρίση, ή στον εφησυχασμό, στη μακαριότητα και στην αμερηνμηνσία από το «πνεύμα Νταβός», που μεταμφίεσε απλά την «λεοντή» σε «φιλειρηνική» προβιά, χωρίς ωστόσο σε τίποτα να αλλάξει τον επιθετικό χαρακτήρα του ταραξία;

Μάλλον και τα δύο συμβαίνουν.

Για το διχοτομικό χάρτη ας σημειωθεί μονάχα ότι, *δεν είναι καινούργιος*. Πανομοιότυπο χάρτη είχαν καταθέσει, οι τουρκικές αρχές στις αντίστοιχες υπηρεσίες «ερευνών και διάσωσης» του ΟΗΕ και το 1983 κι όμως απαιτείται μια ολόκληρη μέρα για να υπάρξει επίσημη ελληνική αντίδραση! Κι όταν αυτή βγαίνει είναι χαλαρή και υποτονική. Γιατί; Για να μην χυλάσει το κλίμα του Νταβός, που η Άγκυρα με την πράξη της αυτή δεν διατάζει να αγνοήσει περιφρονητικά;

Αλλά για να γίνει αντιληπτή η έκταση του αιφνιδιασμού, αρκεί να φέρει στο νου κανείς, ότι *μια μέρα ακριβώς πριν* τη δημοσίευση του χάρτη, ο κ. Παπούλιας συναντιέται με τον κ. Γιλμάζ στο Παρίσι και κατοπιν δηλώνει: «*Ήταν μια συνάντηση με καλά αποτελέσματα. Απομένει η επίλυση μικρών θεμάτων, πριν την συνάντηση των δύο πρωθυπουργών*»!

Εντελώς δηλαδή, ανυποψίαστος για τα σχέδια της Άγκυρας και εκτός πραγματικότητας.

Η περίπτωση της Μερσίνης

Οι συνομιλίες για τη μείωση των συμβατικών όπλων στα πλαίσια της ΔΑΣΕ, δεν είναι μια καινούρια υπόθεση. Έχουν αρχίσει εδώ και δύο χρόνια με την συμμετοχή των τριάντα πέντε χωρών που εί-

«Η ελληνική κυβέρνηση, οι αρμόδιες πολιτικές και διπλωματικές υπηρεσίες εξωτερικών και άμυνας βρίσκονται σε πλήρη αδράνεια με αποτέλεσμα οι σχεδιασμοί των Τούρκων να βρίσκουν έδαφος και να αποδίδουν.»

του Ανδρέα Μπίστη

χαν υπογράψει το 1975, την «Τελική Πράξη» του Ελσίνκι. Η παρούσα σύνοδος της Βιέννης ήταν καταληκτική, για την έγκριση του τελικού κειμένου της Συμφωνίας.

Και επειδή οι θέσεις του τελικού κειμένου έχουν, δια μακρών, προσυζητηθεί στους κόλπους του ΝΑΤΟ και του «συμφώνου της Βαρσοβίας» για τη διαμόρφωση της απαραίτητης ξεχωριστής ομοφωνίας, στα δύο μπλοκ, πριν από τις κοινές συνεδριάσεις στα πλαίσια της ΔΑΣΕ, για την τελική επικύρωση των συμφωνιών, είναι σαφές ότι η ελληνική πλευρά γνωρίζει πολύ καλά, όπως όλοι, τι συζητείται και τι τελικά συμφωνείται.

Επομένως, η ελληνική κυβέρνηση έχει επιπλέον *συναίνεση στη στρατηγική αναβάθμιση της Τουρκίας*, που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του όλου πακέτου της συμφωνίας. Άρα γνωρίζει επίσης ότι οι ανατολικές επαρχίες της Τουρκίας πρόκειται να εξαιρεθούν από τη μείωση των εξοπλισμών, και *συμφωνεί*.

Συμφωνεί, δηλαδή, στην πρόσθετη αποστολή της Τουρκίας να παίξει το ρόλο της αιχμής του δόρατος της αντιαραβικής επιθετικής πολιτικής των «Ράμπο» της Ουάσιγκτον, στον ευρύτερο μεσανατολικό χώρο και στην περιοχή του κόλπου.

Ας δούμε όμως, σε τι συγκεκριμένα έχει συμφωνήσει η Ελλάδα του κ. Παπανδρέου. Τα λόγια ανήκουν στον υπουργό Άμυνας της Τουρκίας κ. Βουραλχάν που μιλά στη διάρκεια σύσκεψης του Ευρωγκρούπ του ΝΑΤΟ στην Ουάσιγκτον στα τέλη του Νοέμβρη 1988. Να τι λέει:

«*Εμείς οι Ευρωπαίοι δύσκολα μπορούμε να αρνηθούμε ότι οι ΗΠΑ πρέπει να προστατέψουν και άλλα περιοχικά συμφέροντα, επιπρόσθετα με αυτά στην Ευρώπη, ειδικά στον κόλπο, σε περιοχές δηλαδή πέραν της γεωγραφικής ευθύνης του ΝΑΤΟ.*

Για παράδειγμα, μια στρατιωτική και οικονομικά ισχυρή Τουρκία στο πλησιέστερο άκρο της συμμαχίας προς αυτή τη ζωτική και σημαντική περιοχή του κόλ-

που, θα αποτελούσε μια θεμελιώδη προσφορά στη δημιουργία σταθερότητας εκεί».

Όμως ο κ. Εργκάν Βουραλχάν, έχει και άλλες πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις που τις προβάλλει στην ελληνική κοινή γνώμη, μέσω ασχολίας της αποκλειστικής συνέντευξης προς την «έγκυρη» εφημερίδα «Αυριανή» (5/12/88). Ας προσέξουμε τι λέει:

«Αν ενώσουμε τις δυνάμεις μας, πλευρά με πλευρά προς το δυνατό εχθρό στο Βορρά, θα είναι ένας ιστορικός συνδυασμός, μιας μακράς, αναζητούμενης και επιθυμητής φιλίας που θα διαρκούσε αιώνες (...) κάθε πλευρά πρέπει να κάνει περισσότερες θυσίες γι' αυτό».

Σ' αυτή τη συνολική αντίληψη έχει ήδη προσχωρήσει ο κ. Παπανδρέου, με την ανεξήγητη και απότομη στροφή του Νταβός. Τώρα όμως, ζητούνται και «*νέες θυσίες*». Ποιες; Είναι προφανές ότι κατά τη διάρκεια του Δεκέμβρη και του Γενάρη η Ελλάδα *πιέζεται να αποδεχθεί*, να συμπεριληφθεί και η Μερσίνη στις εξαιρούμενες περιοχές από τη συμφωνία ΔΑΣΕ.

Εξάλλου, στρατηγική αναβάθμιση της νότιας Τουρκίας, χωρίς το λιμάνι της Μερσίνης δεν είναι νοητή.

Ας θυμηθούμε τη δήλωση Ντενκτάς το Γενάρη του 1988, δεκαπέντε μέρες πριν τη συνάντηση του Νταβός, που σε μια έξαρση, όχι αυθόρμητης ειλικρίνειας λέει:

«Η ειρηνευτική επιχείρηση του 1974, δεν έγινε για την προστασία των Τουρκοκυπρίων, αλλά για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης προπέλασης προς τη Μεσόγειο, από τα λιμάνια της Μερσίνης και της Αλεξανδρέτας».

Μπροστά στις ελληνικές αλλά και κυπριακές αντιστάσεις, η Άγκυρα κινείται παρασκηναϊκά και εξασφαλίζει έγγραφες διαβεβαιώσεις των ΗΠΑ, της Αγγλίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας αλλά και της ΕΣΣΔ, ότι στις εξαιρούμενες περιοχές περιλαμβάνεται και η Μερσίνη.

Η Ελλάδα για μια ακόμη φορά αιφνι-

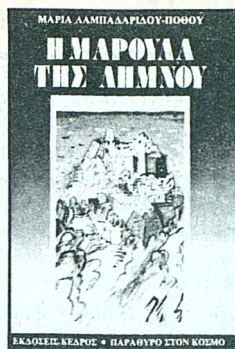
διάζεται.

Οι αντιστάσεις όμως που προβάλλει, η ελληνική πλευρά δεν αποδίδουν τίποτε περισσότερο από μια συμβιβαστική φόρμουλα αντικατάστασης της λέξης «Μερσίνη», από τη λέξη «Γκέζνε» που είναι ένα χωριουδάκι λίγα χιλιόμετρα έξω από το τουρκικό λιμάνι, για να υπογραφεί η συμφωνία της Βιέννης.

Είναι όμως μια λύση προσωρινή. Μια από τις δύο χώρες θα κληθεί να υποχωρήσει στην προσεχή συνάντηση του Μάρτη.

Εμείς δεν θα θέλαμε να προβλέψουμε ποια θα είναι αυτή, όταν μάλιστα, οι πάντες γνωρίζουν και προπαντός οι αδελφοί Κύπριοι, ότι ακριβώς, από τη Μερσίνη ξεκίνησε ο Αττίλας το 1974. □

ANNA ΓΚΕΡΤΣΟΥ-
ΣΑΡΡΗ
Το λέγαν Ξάστερο
(Α' ΒΡΑΒΕΙΟ ΙΠΕΚΤΣΙ)

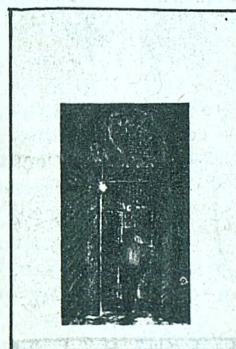
ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΔΟΥ-
ΠΟΘΟΥ
Η Μαρούλα της Λήμνου

ΝΙΤΣΑ
ΤΖΩΡΤΖΟΓΛΟΥ
Αργυρώ

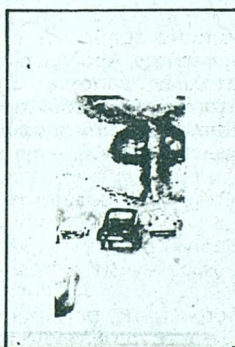
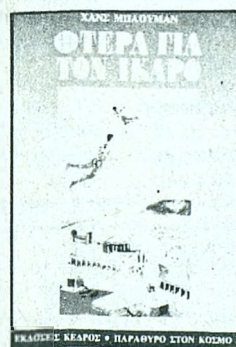
ΛΙΛΗ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ
Το άλλο

ΚΙΡΑ ΣΙΝΟΥ
Μια χαραμάδα φως
ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ, ΒΡΑΒΕΙΟ
«ΜΙΧΑΗΛΑΣ ΑΒΕΡΩΦ»

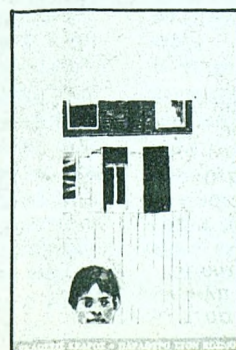
ΑΡΓΥΡΩ ΚΟΚΟΡΕΛΗ
Η ζωή με τον πατέρα

ΧΑΝΣ ΜΠΑΟΥΜΑΝ
Φτερά για τον
Ίκαρο

ΓΚΟΥΝΤΡΟΥΝ
ΠΑΟΥΖΕΒΑΝΚ
Τα τελευταία παιδιά του
Σέβενμπορν

ΜΠΕΡΝΑΡΝΤ
ΑΣΛΕΪ
Ο Τέρι στο φράχτη

βιβλία
για νέους
σειρά:
παράθυρο
στον κόσμο

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΟΛΩΝΙΑ:

Συνδικαλιστικός πλουραλισμός

Στην Πολωνία σημειώθηκαν εξελίξεις, που λίγο καιρό πριν ήταν αδιανόητες. Η Κεντρική Επιτροπή του Ενοποιημένου Εργατικού Κόμματος πήρε απόφαση, με την οποία ανοίγει ο δρόμος για τη νομιμοποίηση του εργατικού συνδικάτου «Αλληλεγγύη».

Τη σχετική εισήγηση έκανε ο πρωθυπουργός Μιέτσισλαβ Ρακόφσκι, που έθεσε, όμως, αυστηρούς όρους για τη νομιμοποίηση του συνδικάτου: να δεσμευτεί η «Αλληλεγγύη» ότι θα συνεργαστεί με την κυβέρνηση για την ενίσχυση του σοσιαλιστικού καθεστώτος στην Πολωνία και να πάψει να χρηματοδοτείται από τη Δύση.

Η συζήτηση που ακολούθησε, ήταν θυελλώδης. Ο διευθυντής του τεράστιου εργοστασίου χάλυβα στο Κατοβίτσε, Μπογκτάν Κολομίσκι, είπε ότι η ύπαρξη ανταγωνιστικών εργατικών συνδικάτων απειλεί να φέρει «αναρχία και διαίρεση του εργατικού δυναμικού». Αρκετοί ομιλητές συμφώνησαν μαζί του. Άλλοι, υποστήριξαν ότι έχει πλέον ωριμάσει το αίτημα για συνδικαλιστικό πλουραλισμό και ότι η κυβέρνηση οφείλει να το ικανοποιήσει.

Προς το τέλος της συζήτησης, ο πρόεδρος της χώρας στρατηγός Γιαρουζέλσκι, ο πρωθυπουργός Ρακόφσκι και ορισμένοι υπουργοί απείλησαν ότι θα παραιτηθούν από τα αξιώματά τους, αν δεν προχωρήσει η υπόθεση της νομιμοποίησης της «Αλληλεγγύης».

Η αναπάντεχη κίνηση της πολωνικής ηγεσίας ερμηνεύεται ως προσπάθεια να βγει από το αδιέξοδο που της δημιουργεί, κατά κύριο λόγο, η οικονομική κρίση. Η άνοδος των τιμών βασικών καταναλωτικών προϊόντων και οι ουρές στα καταστήματα, που διαρκώς μακραίνουν, έχουν οξύνει τις κοινωνικές αντιδράσεις. Η κυβέρνηση θεώρησε ότι μόνο με γενναία παραχώρηση στον τομέα της συνδικαλιστικής και πολιτικής πολυφωνίας μπορεί να εκτονωθεί η κατάσταση.

Η «Αλληλεγγύη» υποδέχτηκε με ικανοποίηση την απόφαση της κυβέρνησης και ανακοίνωσε ότι δέχεται να συζητήσει τους όρους για τη νομιμοποίησή της. Ο Λεχ Βαλέσα δήλωσε σε 2.000 οπαδούς του συνδικάτου ότι ήλθε η ώρα των διαπραγματεύσεων. Δύσκολο, δεδομένου ότι πολλοί ανεξάρτητοι συνδικαλιστές θεωρούν αφερέγγυα την ηγεσία Γιαρουζέλσκι και το δηλώνουν δημόσια.

Ακριβώς σε αυτό το πνεύμα κινήθηκαν και οι δεκάδες διαδηλωτές, μέλη του κινήματος «Για την Ελευθερία και την Ειρήνη», που διάλεξαν την ημέρα της κρίσιμης συνεδρίασης της Κ.Ε. για να ζητήσουν δημόσια την παραίτηση του Γιαρουζέλσκι. Ακολούθησε, βέβαια, το γνωστό σενάριο. Η αστυνομία διέλυσε την συγκέντρωση και συνέλαβε οχτώ «ανατρεπτικά στοιχεία».

ΒΙΕΝΝΗ:

Στο δρόμο που χάραξε το Ελσίνκι

Με σημαντικές αποφάσεις, που αφορούν τον έλεγχο των εξοπλισμών και τα ανθρώπινα δικαιώματα, τελείωσε την περα-

σμένη βδομάδα στη Βιέννη η συνδιάσκεψη των 35 κρατών για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη. Η συνδιάσκεψη έδωσε εντολή να αρχίσουν το συντομότερο διαπραγματεύσεις για τη μείωση των συμβατικών δυνάμεων στη γηραιά ήπειρο και δέσμευσε τα ευρωπαϊκά κράτη, τις ΗΠΑ και τον Καναδά, που συμμετείχαν, να χαλαρώσουν τη νομοθεσία για τη μετανάστευση, να κατοχυρώσουν το απόρρητο των επικοινωνιών, να προστατεύσουν τα δικαιώματα των πολιτικών και θρησκευτικών μειονοτήτων και να άρουν τους περιορισμούς στην ελεύθερη μετάδοση πληροφοριών και ιδεών.

Η εμφάνιση του υπουργού Εξωτερικών της ΕΣΣΔ Έντβαρντ Σεβερντνάτζε την επομένη της ανακοίνωσης του τελικού κειμένου συμφωνίας, συνοδεύτηκε από μια εντυπωσιακή πρωτοβουλία ειρήνης. Ο κ. Σεβερντνάτζε δήλωσε ότι, με την έναρξη των νέων διαπραγματεύσεων για το συμβατικό αφοπλισμό, η χώρα του θα αρχίσει να αποσύρει σταδιακά από την Ανατολική Ευρώπη 500.000 στρατιώτες, 10.000 άρματα μάχης, 8.500 μονάδες πυροβολικού και 800 μαχητικά αεροπλάνα. Ως πρώτη φάση αυτής της πρωτοβουλίας, που αποτελεί παλαιότερη υπόσχεση του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, η ΕΣΣΔ θα αποσύρει 50.000 στρατιώτες, που θα πάνε μαζί τους τον ανάλογο συμβατικό οπλισμό και σημαντικό αριθμό πυρηνικών πυραύλων μικρού βεληνικούς.

Η απομάκρυνση των πυρηνικών όπλων είναι το νέο στοιχείο στην ειρηνευτική πρωτοβουλία της ΕΣΣΔ, που έδειξε ιδιαίτερα ικανοποιημένη από τα αποτελέσματα της συνδιάσκεψης. Η Βιέννη ήταν ο δεύτερος σταθμός μετά τη συνδιάσκεψη του Ελσίνκι, το 1975, που έβαλε τα θεμέλια για την ύφεση στην Ευρώπη, ύστερα από τρεις δεκαετίες ψυχρού πολέμου. Ο κ. Σεβερντνάτζε συνόδευσε την ανακοίνωσή του με την πρόταση να διεξαχθεί, το 1990, πανευρωπαϊκή συνδιάσκεψη κορυφής για τον αφοπλισμό.

Από την πλευρά τους οι Δυτικοί, με

Η
νεοελληνική
φιλοσοφία
Θανάση
Παπαδόπουλου

«Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ»

Οι
Προσωκρατικοί
Θεόφилου
Βέικου

Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΑΙΔΑΛΟΣ-Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΡΣΑΚΗ 6, 105 64 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3233271

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
— ΣΤΙΣ —
ΝΟΟΤΡΟΠΙΕΣ
— ΤΩΝ —
ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ
— ΛΑΣΩΝ —

15ος 20ος αΙ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ
ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ

ΛΟΥΪΣ ΜΠΡΑΝΑ
ΟΡΓΕΝΟΒΑΝ ΟΥΑΝ
ΑΝΤΩΝ ΔΡΕΣΣΕΡ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ ΡΟΥΤ
ΓΙΛΑΝΣΚΕ ΚΑΡΑΕ
ΒΟΥΛΑΣ ΑΝΤΩΝΙΣ
Τ.Ε. ΣΤΑΛΕΝΤΣΙΕ
Τ.Ε. ΘΡΑΚΙΣΙΕ

Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

προεξάρχοντα τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ Τζορτζ Σουλτς, που έκανε την τελευταία επίσημη εμφάνισή του στο διεθνές προσκήνιο, εξέφρασαν ικανοποίηση κυρίως για τις αποφάσεις που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Δύση βλέπει τώρα να ενισχύονται τα κινήματα αμφισβήτησης των καθεστώτων των ανατολικοευρωπαϊκών χωρών, καθώς και ο ρόλος προπαγανδιστικών οργανισμών, όπως η «Φωνή της Αμερικής». Δεν παρέλειψαν βέβαια, να κατηγορήσουν την Τσεχοσλοβακία για την καταστολή των διαδηλώσεων με αφορμή την 20ή επέτειο της αυτοπυρόληξης του φοιτητή Γιαν Πάλας στην Πράγα. Από την άλλη πλευρά, χαιρέτησαν την πρόοδο που καταγράφεται στην Πολωνία, στο ζήτημα των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

ΗΠΑ: Ορκωμοσία Μπους υπό τον ήχο των όπλων

Όπως οι ηθοποιοί κάνουν πρόβες πριν εμφανιστούν στη σκηνή, έτσι και οι πρόεδροι στις ΗΠΑ, προετοιμάζονται δεόντως πριν ορκιστούν. Με παράτες και φανφάρες, σημαίες και μπαλόνια, χαλιά μέσα κι έξω από πολυτελείς εισόδους έγινε η δοκιμή και η επίσημη ορκωμοσία του Τζορτζ Μπους. Τα έξοδα, βέβαια, τα πλήρωσε ο... κυρίαρχος λαός, που παρακολούθησε τη γιορτή από την τηλεόραση.

Οι ΗΠΑ είναι μεγάλη χώρα σε έκταση. Ίσως γι' αυτό, η υπόκρουση που προηγήθηκε δυο-τρεις μέρες από τη χολυγουντιανή γιορτή, δεν έφτασε στ' αυτιά της ευδαιμόνου ηγεσίας. Υπόκρουση, που δεν είχε προβλεφτεί στο σχέδιο και που δεν είχε καθόλου μουσικό χαρακτήρα.

Τη Δευτέρα, 16 Ιανουαρίου, λευκός αστυνομικός πυροβόλησε θανάσιμα μαύρο μοτοσυκλετιστή σε γκέτο του Μαϊάμι, με αποτέλεσμα να σκοτωθεί και ο συνοδηγός, μαύρος κι αυτός, από πτώση, ό-

ταν η μηχανή αφέθηκε να συνεχίσει μόνη το μοιραίο ταξίδι. Επί τρεις μέρες, η συνοικία εκείνη μαζί με άλλες, παρακείμενες, έγινε πεδίο άγριων συγκρούσεων μαύρων με την αστυνομία. Οι εξαθλιωμένοι κάτοικοι λεηλάτησαν και έκαψαν σπίτια, καταστήματα και αυτοκίνητα. Στον παροξυσμό, λευκός ρατσιστής πυροβόλησε από το αυτοκίνητό του το πλήθος και σκότωσε έναν μαύρο. Συνελήφθησαν δεκάδες άτομα και έγινε ο απολογισμός των ζημιών: ένα εκατομμύριο δολάρια. Ύστερα, ως ειθιστάι, οι αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης διέταξαν έρευνα για να εξακριβωθούν οι «βαθύτερες αιτίες» της εξέγερσης.

Δεν έγινε γνωστό αν, για τη διευκόλυνση της έρευνας, ανασύρθηκε το αρχείο του 1980, όταν μαύρος μοτοσυκλετιστής σκοτώθηκε από σφαίρα λευκού αστυνομικού, με αποτέλεσμα να ξεσηκωθούν οι μαύροι της συνοικίας εκείνης. Και τότε, μετά το τέλος των λεηλασιών, των συγκρούσεων και των συλλήψεων, δεν μπορεί παρά να είχε δοθεί εντολή για έρευνα προς εξακρίβωση των «βαθύτερων αιτιών» της εξέγερσης.

Τα άθλια σπίτια, η ανεπαρκής έως ανύπαρκτη εκπαίδευση για τα παιδιά των γκέτο, η ανεργία και η απουσία στοιχειωδών προοπτικών στη ζωή του περιθωρίου, που αριθμούν δεκάδες εκατομμύρια στις αμερικανικές μεγαλουπόλεις, είναι πράγματα γνωστά, σε όλους εκτός ίσως από τα μέλη των εξεταστικών επιτροπών.

Με την κυβέρνηση Μπους τι να συμβαίνει άραγε; Η διεθνής ειδησεογραφία βρίθει από δηλώσεις του νέου προέδρου και του υπουργού των Εξωτερικών Τζέιμς Μπέηκερ σχετικά με:

- το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού, που οπωσδήποτε πρέπει να κλείσει,
- τη χαλάρωση των περιορισμών στην ανάπτυξη των εθνικών μειονοτήτων,
- τη συνεννόηση με την ΕΣΣΔ στο θέμα του ελέγχου των εξοπλισμών, χωρίς όμως πολύ μεγάλες παραχωρήσεις,
- τις σχέσεις με τη Νικαράγουα και τον Παναμά,
- τον έλεγχο των διπλωματικών κινήσεων του Γιάσερ Αραφάτ, μην τυχόν και οι Παλαιστίνιοι αποκλίνουν από τις αρχές της δημοκρατίας και του σεβασμού των άλλων κρατών, που ως γνωστόν έχουν συνταχθεί και επικυρωθεί στην Ουάσιγκτον,
- τη σταθερή υποστήριξη στην αντικαθεστωτική ανταρτική οργάνωση «Ουνιτά», στην Αγκόλα κ.λπ.

Αλλά, για την «άνιση ανάπτυξη» στο εσωτερικό της χώρας, για τις ΗΠΑ των δυο κόσμων, δεν κάνει πολλή κουβέντα η νέα κυβέρνηση. Ποιος ξέρει - ίσως περιμένει κάποια εξέγερση σε γκέτο της Ουάσιγκτον.

Παντελής Μούτουλας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ Σειρά κριτική σκέψη

ΣΕΙΡΑ ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

Γιώργος Σταμάτης

ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ

ΣΤΙΣ

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ

**Μια μαρξιστική ανάλυση των σχέσεων παραγωγής στις σοσιαλιστικές χώρες.
Μια πέρα από δεξιές ή «αριστερές» προκαταλήψεις παρουσίαση των θεμελιωδών αρχών του σοσιαλιστικού οικονομικού συστήματος.**

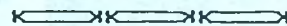
Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν

**Ινστιτούτο
Κοινωνικών Ερευνών
της Φραγκφούρτης
Κοινωνιολογία -
εισαγωγικά δοκίμια**

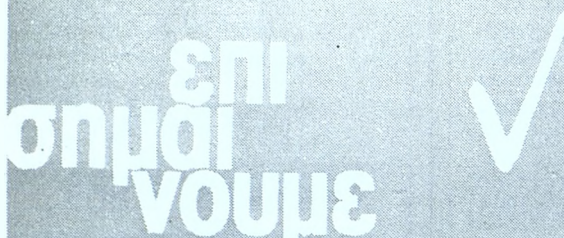
**Καρλ Σμιτ
Η έννοια του πολιτικού
Γκέοργκ Λούκατς
Αστική και σοσιαλιστική
δημοκρατία**

**Νικολάι Μπουχάριν
Η πολιτική οικονομία
του εισοδηματία**

**Μαξ Χόρκχαϊμερ
Η έκλειψη του Λόγου
Ναταλί Μοσκόβσκα
Θεωρίες για τις
οικονομικές κρίσεις**

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ
Πατούσα 3, 106 77 Αθήνα
Τηλ. 36.39.434**

Η δημόσια γυναίκα, ο τελευταίος πειρασμός

Ερωτικό σήριαλ, κάτι ανάλογο με τις σαπουνόπερες, θυμίζει πλέον η τρικυμιώδης σχέση του πρωθυπουργού με την κυρία Δήμητρα Λιάνη. Τελευταίο επεισόδιο του σήριαλ αυτό, η πολύκροτη συνέντευξη Λιάνη σε μηνιαίο περιοδικό.

Το γεγονός ότι αναγορεύεται σε δημόσιο πρόσωπο μια γυναίκα, από αφορμή ότι διατελεί ερωμένη πολιτικού, είναι από μόνο του δείγμα αλλοτρίωσης και μετάθεσης της πολιτικής στο θέαμα. Η πρωθυπουργική ερωμένη, είναι απόλυτα εναρμονισμένη με την αισθητική που κομίζουν τα τηλεοπτικά ήθη. Δεν μπόρεσε να πείσει ως γυναίκα-φετίχ, διότι οι φωτογραφίες των εφημερίδων στο πλευρό ενός παρηκμασμένου και γηραιού πολιτικού κονιορτοποιήσαν την εικόνα της επιθυμητικής για τον άνδρα και της ανταγωνίστριας για τη γυναίκα, εξαφάνισαν την υπαινικτική, ηδονοβλεπτική της διάσταση. Επιχειρεί έτσι να πλασάρει τώρα πια την εικόνα της φρόνιμης, υποτακτικής και πιστής ερωτευμένης, χρησιμοποιεί τα μέσα ενημέρωσης και την εφήμερη αίγλη τους για να πείσει πως είναι το πρότυπο της μεσότητας, δημόσια εικόνα των προτύπων του μικροαστού, του άβουλου, του υποταγμένου.

«Έχοντας ζήσει μια τόσο ολοκληρωμένη σχέση, εγώ «κλεινω» σαν γυναίκα», δηλώνει και υπόσχεται —μετανοούσα Μαγδαληνή— ότι γι' αυτήν ο Ανδρέας Παπανδρέου υπήρξε ο τελευταίος πειρασμός. Η ειλικρίνεια ή μη της δήλωσης ουδόλως μας αφορά. Θα μας αρκούσε η επιστροφή στην ιδιωτεία, η περιχαράκωση στο χώρο της ιδιωτείας. Ο κόσμος καίγεται, τα σύμβολα του μικροαστισμού και της μεσότητας ας μας κάνουν τη χάρη να περιορίσουν την παρουσία τους στα του οίκου τους. Καιρός ν' αρχίσουμε να σκεπτόμαστε τα πραγματικά προβλήματα που μας ταλανίζουν, που κάνουν το πολιτικό σκηνικό όζον και αδιέξοδο, που κάνουν τη ζωή μας δύσκολη.

Πορεία προς τα πού;

Η περίπτωση του Ράδιο 5

Ενάμιση χρόνο μετά την ίδρυσή της η Ελεύθερη Ραδιοφωνία πρέπει να κάνει τον απολογισμό της. Τα πρώτα συμπεράσματα και τα πρώτα αποτελέσματα της ελληνικής βιασύνης και του ενθουσιασμού άρχισαν να βγαίνουν. Δεν είναι καθόλου εύκολο να λειτουργήσεις ένα ραδιοφωνικό σταθμό. Θέλει δημοκρατία,

πολυφωνία, ελευθερία, ευελιξία, τόλμη και γνώση. Κυρίως γνώση και πείρα στο συγκεκριμένο χώρο.

Η δημοτική ελεύθερη ραδιοφωνία απαιτεί και μια παραπάνω προϋπόθεση. Οργανωτική και λειτουργική ανεξαρτησία από τους οργανισμούς των ΟΤΑ. Γεγονός που αποτελεί και διεθνή πείρα και που στην Ελλάδα έχει τονισθεί πολλές φορές.

Αυτή η διεθνής εμπειρία όμως δεν έγινε πράξη στην περίπτωση του Ράδιο-5, του δημοτικού σταθμού της Β' περιφέρειας Πειραιά, (των 5 δήμων Κερατσινίου, Κορυδαλλού, Περάματος, Δραπετσώνας και Νίκαιας). Του σταθμού που εκπέμπει μόλις 6½ μήνες αλλά που το μέλλον του διαγράφεται αβέβαιο μια που ήδη βρίσκεται σε οικονομικό, πολιτικό και ποιοτικό αδιέξοδο. Ας σημειώσουμε ότι είναι

και ο πρώτος μη κρατικός σταθμός που γίνονται στάσεις εργασίας του προσωπικού του (σχετική ανακοίνωση Ελευθεροτυπία 19-1-1989).

Το Ράδιο-5, σύμφωνα με το καταστατικό του, διοικείται από 11 μελές ΔΣ που αποτελείται όλο από εκπροσώπους των δημοτικών αρχών και τοπικών κοινωνικών φορέων και από τον πρόεδρό του, πάλι εκπρόσωπο της δημοτικής αρχής. Η μόνη διοικητική θέση που προβλέπονταν για άτομο ειδικευμένο στο ραδιοφωνικό ή επικοινωνιακό γενικότερα χώρο, ήταν η θέση του γενικού διευθυντή, που και αυτή όμως είχε συμβουλευτικό και εισηγητικό χαρακτήρα χωρίς δικαίωμα ψήφου στο ΔΣ. Τη θέση αυτή, πράγματι, κατέλαβε άτομο ειδικευμένο στο χώρο.

Τρεις μέρες μετά την τελική εγκατάσταση των στελε-

χών στο κτίριο του σταθμού ο γενικός διευθυντής του παραιτείται. Η ουσιαστική αιτία είναι η πεισματική εμμονή του ΔΣ να ελέγχει πράγματα που ξεπερνούν τις αντικειμενικές δυνατότητες γνώσης των μελών του στο πολύπλοκο χώρο της νέας ραδιοφωνίας.

Ακέφαλος από γενικό διευθυντή και με μια διοίκηση μη σχετική με το αντικείμενο ο σταθμός αφήνεται στην τύχη του.

Τα στελέχη του σταθμού, άτομα ειδικευμένα στο χώρο της ραδιοφωνίας και της επικοινωνίας γενικότερα, στην προσπάθειά τους να βγάλουν το σταθμό από το πρώτο αδιέξοδο συγκροτούν πρωτοβουλιακά μια άτυπη επιτροπή προγράμματος, πράγμα που το ΔΣ αποδέχεται με ανακούφιση. Η άτυπη επιτροπή αμέσως εντοπίζει τα προβλήματα: δυσκολία δράσης ενός συλλογικού οργάνου χωρίς γενικό διευθυντή, μικρός χρόνος προετοιμασίας (τα βασικά μηχανήματα ηχολήψιας συναρμολογήθηκαν μόλις την προηγούμενη ημέρα της έναρξης) κακή περίοδος για ξεκίνημα ενός ραδιοφωνικού σταθμού (αρχές καλοκαιριού), δυσκολία εξασφάλισης διαφημιστικών μηνυμάτων λόγω της μη πρόσφορης περιόδου.

Η διοίκηση και οι δημοτικοί άρχοντες όμως επιμένουν, αγωνίζονται ή υποτιμώντας τη σημασία αυτών των δυσκολιών. Ο σταθμός πρέπει να λειτουργήσει όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Οι πιέσεις στην επιτροπή προγράμματος για το πολιτικό κόστος που θα υποστούν οι δήμαρχοι, όπως οι ίδιοι υποστηρίζουν, με την καθυστέρηση της έναρξης του σταθμού, γίνονται αφόρητες.

Παρά τις δυσκολίες, η επιτροπή προγράμματος καταρτίζει 15ωρο πρόγραμμα που αρχίζει να εκπέμπει από τις 8 Ιουλίου 1988. Το πρόγραμμα περιελάμβανε ενημερωτικές εκπομπές, εκπομπές λογοτεχνίας, παιδική εκπομπή, εκπομπές νεολαίας, μουσικής τζαζ, εκπομπή κινηματογράφου, θεάτρου, κλασικής μουσικής, ψυχαγωγικά προγράμματα.

Τρεις ημέρες μετά την έναρξη των εκπομπών οι δημοτικές αρχές επικαλούμενες παράπονα «ακροατών» πιέζουν για αλλαγές στο πρόγραμμα που πριν λίγο οι ίδιοι είχαν εγκρίνει υπό το βάρος της πίεσης του χρόνου.

Έτσι, πολλές εκπομπές κόβονται στον αέρα, ερήμην των υπευθύνων, αντικαθίστανται πρόχειρα και βιαστικά από άλλες λιγότερο «βα-

ριές». Η καθημερινή ζωή της κλασικής μουσικής περιορίζεται, μετά από μεγάλο αγώνα, σε τρεις ώρες την εβδομάδα. Η μουσική τζαζ βρίσκεται υπό καταδίωξη. Η διώρη εβδομαδιαία εκπομπή της όπερας (ας σημειωθεί ότι είναι ο πρώτος σταθμός της ελεύθερης ραδιοφωνίας που τόλμησε να περιλάβει αυτό το μουσικό είδος στο πρόγραμμά του) γίνεται η πέτρα του σκανδάλου.

Ο υπεύθυνος του μουσικού τμήματος παραιτείται. Η ανάγκη για αντικατάστασή του, βέβαια, αφήνει τελείως αδιάφορη τη διοίκηση. Το τμήμα διαφημίσεων του σταθμού δυσκολεύεται πολύ να πουλήσει ένα πρόγραμμα που συνελάσσει μεταβάλλεται. Οι δημότες λούπουν στην εξοχή. Η ακροαματικότητα του σταθμού αντικειμενικά είναι ελάχιστη. Παράλληλα η διαφήμιση του ίδιου του σταθμού είναι ανύπαρκτη.

Στο τέλος της πρώτης περιόδου, ο απολογισμός είναι βαρύς. Η επιχείρηση δεν πάει καλά. Πιστευαν —αφελώς— ότι όλες αυτές οι «παράτυπες» δεν θα έχουν οικονομική επίπτωση; Τα χρέη αρχίζουν να πιέζουν έχοντας φθάσει στο τέλος του καλοκαιριού σχεδόν 100.000.000 δρχ. Οι μισθοί των εργαζομένων καθυστερούν αισθητά.

Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση η διοίκηση πανικοβάλλεται, συνειδητοποιώντας ίσως τα λάθη της αλλά συνεχίζοντας να είναι ανίκανη να τα αντιμετωπίσει —άγνοια του χώρου;—. Αποφασίζει έτσι μια σειρά «μέτρων» που θα οδηγήσουν οριστικά σε πλήρες αδιέξοδο το σταθμό.

● Πρώτο μέτρο η διάλυση της άτυπης έστω, επιτροπής προγράμματος και η απόλυση βασικών μελών της, με πρόφαση οικονομικούς λόγους (αιτιολογία που αμφισβητήθηκε έντονα σε σύγκλιση όλων των δημοτικών συμβουλίων των πέντε δήμων στα τέλη Οκτωβρίου 1988).

● Δεύτερο μέτρο η διάλυση της μέχρι τώρα οργανωτικής δομής του σταθμού που αποτελούνται από τα τμήματα παραγωγής εκπομπών συγκεκριμένου θεματικού χαρακτήρα, σχήμα που εξασφάλιζε δημοκρατικές διαδικασίες και πλουραλισμό. Αυτό αντικαταστάθηκε από ένα διπλό συγκεντρωτικό σχήμα οργάνωσης, με ένα γενικό διευθυντή και ένα διευθυντή προγράμματος. Για τις θέσεις αυτές προτείνονται δύο τοπικά κομματικά στελέχη, ο ένας φιλόλογος και ο άλλος μαθηματικός...

● Τρίτο μέρος η ομαδική απόλυση 26 εργαζομένων, πάνω από το 1/4 δηλαδή του προσωπικού του σταθμού, με την αστεία όσο και αντεργατική δικαιολογία της εξοικονόμησης της εισφοράς στο ΙΚΑ. Με αυτή την απόφαση στερούν το σταθμό από όλους, χωρίς εξαίρεση, τους μουσικούς επιμελητές, καταργούν τις εκπομπές λόγου, διαλύουν το παιδικό τμήμα και το τμήμα της νεολαίας και αφήνουν χωρίς υπεύθυνο το τμήμα συντονισμού και ροής προγράμματος.

Ο σταθμός θα λειτουργεί πια μόνο με το τμήμα ενημέρωσης (25 άτομα) και με το διοικητικό και τεχνικό προσωπικό —για το οποίο λαμβάνονται και διάφορες «πρωτοτυπες» αποφάσεις, όπως, οι καθαρίστριες του σταθμού να ασκούν περιοδικά και χρέη τηλεφωνήτριας και οι τεχνικοί και χρέη μουσικών επιμελητών.

● Τέταρτο μέτρο, η αλλαγή της φιλοσοφίας και της δομής του προγράμματος, που προσανατολίζεται σε δύο στόχους: α) περισσότερη ενημέρωση με σαφέστερο κομματικό χαρακτήρα και β) «λαϊκότερο» ψυχαγωγικό πρόγραμμα με έμφαση στην χωρίς όρους και όρια συμμετοχής των ακροατών και στην «ελαφρότερη» μουσική λαϊκού χαρακτήρα.

Πιστεύει η διοίκηση του Ράδιο-5 ότι συγκεντρώνοντας την εξουσία του σταθμού σε

τίσημη θεωρία του μέσου και μη απαιτητικού ακροατή θα ανέβαζαν αυτόματα την ακροαματικότητα.

Διαφωνώντας με αυτή τη λογική και με τα ίδια τα μέτρα δύο μέλη του ΔΣ του σταθμού αποχωρούν, (σχετική τους δήλωση δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία στις 30 Δεκεμβρίου 1988).

Το ραδιόφωνο δεν συγχωρεί

Ο ανταγωνισμός στα ερτζιανά είναι όμως σκληρός. Η αγορά της ακροαματικότητας έχει ανοίξει εδώ και ενάμιση χρόνο με όρους ιδιαίτερα βαρείς. Το ραδιοφωνικό κοινό είναι αριθμητικά λίγο και κουρασμένο ήδη από τον καταγισμό εύληπτων «λαϊκών» προγραμμάτων γενικού ενδιαφέροντος. Η μεγάλη πλειοψηφία εξάλλου έχει κάνει τις επιλογές της.

Είναι ήδη τέσσερις μήνες που το Ράδιο-5 ταλαιπωρείται από αυτές τις πέρα για πέρα λανθασμένες αποφάσεις. Αποφάσεις που εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ότι προέρχονται από ανθρώπους με «στενό» επιχειρησιακό πνεύμα, συνηθισμένους σε αργές γραφειοκρατικές διαδικασίες ή σε μονότονες πρακτικές κάποιων κομματικών γραφείων. Κυρίως όμως ότι προέρχονται από ανθρώπους που δεν γνωρίζουν καθόλου τη δυναμική των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Δεν γνωρίζουν τελικά, το χώρο της ελεύθερης ρα-

της δημιουργίας.

Η ευθύνη των δημοτικών αρχόντων που αποφασίζουν να χρησιμοποιήσουν τα χρήματα των δημοτών τους για ραδιοφωνικούς σταθμούς είναι μεγάλη.

Οι δημότες δεν μπορούν να πληρώνουν τα λάθη, στη διοίκηση και στη διαχείριση επιχειρήσεων, μερικών δημοτικών ηγεμονισκών που θεωρούν τον εαυτό τους γνώστες επί παντός του επιστητού. Ούτε και οι εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις αυτές να πληρώνουν την αποτυχία των ερασιτεχνισμών τους.

Βάνα Βαλαβάνη

Επικοινωνιολόγος
πρώην υπεύθυνη συντονισμού
προγράμματος του Ράδιο-5

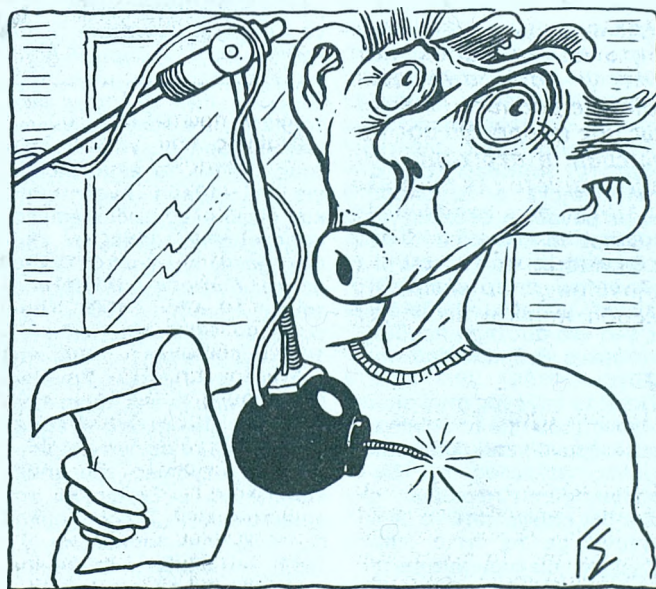

Υπόλοιπα του 1988

Ο Γενάρης δεν έφερε νέες αξιολογες εκθέσεις. Από όσες είχαν ανοίξει το Δεκέμβρη κι είναι κλειστές τώρα σημειώσα:

Στους «Αρχαίους» τον Βρασίδα Τσούχλο (1904-1981, Όρα) υπόδειγμα μορφωμένου αλλά ατάλαντου ζωγράφου.

Στους «Νέους» με πρώτες ατομικές εκθέσεις τον Αγγ. Παπαδημητρίου (γ. 1952, Νέες Μορφές), τη Λύδια Βενιέρη (γ. 1964, Μέδουσα) και τη Νίκη Παπασπύρου (γ. 1957, Γκαλερί Φ.). Οι δυο πρώτοι ξεχωρίζουν από την ασυνήθιστη για «ζωγραφικό» (αν και αρκετά τρισδιάστατο) έργο χρήση ασυνήθιστων υλικών, ο πρώτος της φαγιέντας (faïence) σε συνθέσεις μικρών διαστάσεων, σα μπιμπελό, σατιρικής διάθεσης για τη σημερινή ελληνική ζωή, η δεύτερη του πολυεστέρα, τσιμέντου και γύψου σε έργα ενός εξπρεσιονισμού τόσο «άγριου» και μελοδραματικού που μοιάζει ψεύτικος, ενώ η Παπασπύρου όχι λιγότερο «άγρια» είναι πολύ πιο κεντρωμένη σε ένα όραμα ερωτικής διαπάλης, κι έχει στιγμές πειστικού εξπρεσιονισμού, ιδίως στα σχέδια και στα παστέλ της.

άτομα ιδεολογικά και κομματικά ελεγχόμενα θα κέρδιζαν και ιδεολογικά προσκεϊμένους ακροατές. Παράλληλα ακολουθώντας την αμφισβή-

διοφωνίας, ενός χώρου ιδιαίτερα ευαίσθητου και ευάλωτου για την τήρηση των δημοκρατικών διαδικασιών, της ελευθερίας της έκφρασης και

Στους «Μεσαιούς» τον Γιώργο Χουλιαρά και τη Μαρία Κοκκίνου. Ο Χουλιαράς (γ. 1947, Τιτάνιουμ) με γλυπτά «που έγιναν την τελευταία πενταετία» και με φωτογραφίες από σημαντικές εφαρμογές σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, εμφανίζει μια προσπάθεια συνδυασμού στο ίδιο έργο ποικίλων υλικών, κάπως δύσκολα συμβατών στις υφές τους (γυαλιά, μπρούντζος, καθρέφτες, σίδερο, αλουμίνιο, ατσάλι,

κ.λπ.). Τις πιο πολλές φορές, ιδίως στα «μικτά» έργα δυσκολεύεται να είναι συνεπής στην υφή του κάθε υλικού χωριστά και όλων μαζί ταυτόχρονα. Καταφέρνει μόνο να τους προσδώσει μιαν επιφανειακή διακοσμητικότητα, υποκλινόμενος ίσως στις επιταγές και στα γούστα των εκάστοτε παραγγελέων του. Όμως έτσι του ξεφεύγει η γλυπτική πληρότητα. Η Κοκκίνου (γ. 1935, κατάσταση «Τάπης») έχει εκθέσει ατομι-

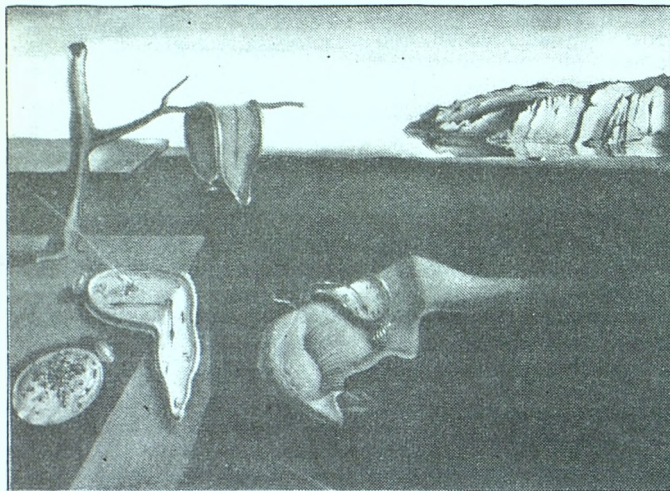
κά τόσο σπάνια ώστε θα μπορούσε σχεδόν να ενταχθεί στους «Νέους» και πρωτοβγάλτους. Τα εφτά πετάσματα (ταπισερί) που παρουσίασε το Δεκέμβριο θα έλεγες πως είναι ζωγραφιστοί πίνακες, τόσο πιστά αποτυπώνουν στο νήμα το αφηρημένο ιμπρεσιονιστικό όραμά της. Αποτελούν έτσι μια περίπτωση ακόμα «ζωγραφικής άλλης» που κρατιέται σε πολύ ψηλή στάθμη γνησιότητας και δύναμης στην έκφραση ενός «ρεμβασμού» (κατά την ίδια) σε ένα χώρο και χρόνο ασυνεχή.

ριδιάβαση χωρίς βαθύτερο στόχο στις ευρύχωρες αίθουσες της Δημοτικής Πινακοθήκης.

Για τις δυο άλλες ομαδικές του μήνα, την έκθεση 22 παλιών υποτρόφων της γαλλικής κυβέρνησης (Κέντρο Κωστής Παλαμάς ως 20.1.) και την έκθεση των αποφοίτων 1987-88 του Πρώτου Εργαστηρίου της ΑΣΚΤ (Τιτάνιουμ - Ωδείο ως 23.1.) θα κάνω λόγο στο επόμενο τεύχος, καθώς θέτουν προβλήματα γενικότερου ενδιαφέροντος.

Αλέξανδρος Ξύδης

Σαλβαντόρ Νταλί - Ένας αιώνας πρόκληση

Σ. Νταλί: Η Επιμονή της Μνήμης, 1931. Λάδι σε καμβά. Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης.

Ο χρόνος «νίκησε» την περασμένη Δευτέρα (23.1), έναν από τους πιο ανένδοτους μαχητές του, τον Σαλβαντόρ Νταλί. Η ζωή του Ισπανού ζωγράφου από το πιο παράδοξο απόφθεγμα μέχρι το μικρότερο ψευδοντελίριο, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια αέναη πρόκληση στην παντοδυναμία του χρόνου.

Σύμβολα όπως το ρολόι, η αρχαιολογική ανασκαφή, ή το σκίτσο ενός καθεδρικού ναού, δρουν καθοριστικά στο έργο του, προσδίδοντάς του μια νέα διάσταση.

Ο Σαλβαντόρ Νταλί προσχώρησε στο σουρεαλισμό λίγο μετά τα μέσα της δεκαετίας του '20 για να έλθει εν συνεχεία σε σύγκρουση, λόγω του άκρατου εγωκεντρισμού του, με τον ίδιο τον Αντρέ Μπρετόν.

Εκδηλώσεις, όπως ο απροκάλυπτος θαυμασμός που έδειξε για τις μορφές του Χίτλερ και του Φράνκο καθώς και η στροφή του στα τέλη της δεκαετίας του '30 σε συντηρητικότερες μορφές της τέχνης, έδωσαν στον Νταλί το στίγμα, μιας από τις πιο αμφιλεγόμενες προσωπικότητες

του 20ού αιώνα, που φυσικά συνέτεινε και στην καλύτερη εμπορευματοποίηση του έργου του.

Ο ίδιος αυτοχαρακτηρίστηκε στο βιβλίο «Ο Νταλί για τον Νταλί», «πλανητικός, μοναρχικός, μοναρχικός, ψευδαισθητικός, φουτουριστικός».

Ανεξάρτητα όμως από τις εκάστοτε τοποθετήσεις ο Νταλί υπήρξε ο ζωγράφος που με μοναδική δεξιοτεχνία κατάφερε να παρουσιάσει τις ανεξιχνίαστες πτυχές του ασυνείδητου με μια ακριβή αναλυτική μέθοδο, συνθέτοντας ένα νέο αυστηρά προδιαγραφόμενο «σύμπαν του παράλογου».

Παρά το γεγονός ότι η απομάκρυνσή του από το σουρεαλισμό σήμανε για πολλούς ειδήμονες το τέλος της δημιουργικής του περιόδου, ο Νταλί δεν έπαψε ποτέ να αναζωογονεί με τα διττά αποφθέγματά του έναν πνευματικό κόσμο οδεύοντα προς τη σκλήρυνση, δρώντας ανασταλτικά στην κυριαρχία της μετριότητας και της κοινοτοπίας.

Λήδα Καζαντζάκη

Στους «Αρχαίους» εντάσσεται φυσιολογικά ο Δημήτριος Κοκότσης (1894-1961), Πνευματικό Κέντρου Δήμου ως 31.11). Μπορεί να μην είχε τη μόρφωση του Τσούχλου, είχε όμως ταλέντο θερμό και πηγαίο που το επένδυσε απεικονίζοντας θέματα της Κρήτης και του Κρητικού αγώνα και ευαισθησία που φαίνεται καθαρά στα σχέδιά του με μολύβι από τοποθεσίες της Κρήτης. Αυτά τον απασχόλησαν σε όλη τη ζωή του. Προφανώς δεν είχε τον καιρό ούτε τη διάθεση να μετάσχει στις ριζικές καλλιτεχνικές αναζητήσεις του καιρού του. Με την απουσία του επί 50 χρόνια στην Αμερική, όπου και πέθανε, όχι μόνο δεν έπαιξε κανένα ρόλο στη διαμόρφωση της σύγχρονης ελληνικής τέχνης, αλλά ήταν ως σήμερα ολότελα άγνωστος για αυτήν.

Από τις ομαδικές που λειτούργησαν και το Γενάρη σημείωνω τη «Ζωγραφική για ένα Τραπεζί» (Δημοτική Πινακοθήκη ως 20.1) όπου 56 καλλιτέχνες δείχνουν με κάπου 90 έργα πώς βλέπουν ένα τραπέζι με τα διάφορα κοινωνικά συμφραζόμενά του. Δεν τους τέθηκε το θέμα ειδικά για την έκθεση. Αναζητήθηκαν όμως όλες οι διαθέσιμες παραστάσεις τραπέζιων της σύγχρονης ελληνικής τέχνης με παλιότερους καλλιτέχνες τους Κ. Ηλιάδη (γ. 1903), Τσαρούχη (γ. 1910), Μαυροΐδη (γ. 1913) και Μόραλη (γ. 1916) και νεότερο τον Παντελή Χανδρή (γ. 1963) που βγήκε πέρσι από την ΑΣΚΤ. Πολλά από τα έργα γνωστά, άλλα σε αναγνωρίσιμες τεχνολογίες του κάθε καλλιτέχνη - ξεχώρισα τα κομμάτια της Λ. Στρουμπούλη (γ. 1962), του Δασκαλάκη (γ. 1952), του Χανδρή, καθώς και ένα πολύ φιλοσοφημένο καινούριο έργο του Δεκουλάκου (γ. 1929). Η ποιότητα δεν απολείπει εκείνους που την καλλιεργούν, οι άλλοι αρκούνται στην προχειρότητα ή στη δεξιότητα. Μια ευχάριστη πε-

● Την ομαδική έκθεση τριών Ελληνίδων που ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό, παρουσιάζει από τις 19 Ιανουαρίου η γκαλερί «Jean Bernier» (Μαρασλή 51).

Πρόκειται για την **Ανδρομάχη Κεφάλου**, την **Κρισάν Σταθάτου** και τη **Βασιλική Τσεκούρα** που προσπαθούν η καθεμιά με τη δική της προσωπική γραφή, να δώσουν ένα νέο ορισμό του έργου τέχνης μέσα στο χώρο. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 16 Φεβρουαρίου.

● Από τις 20 Ιανουαρίου στο εργαστήριο Τέχνης και Λόγου (Αδμήτου 54) αναμνηστική έκθεση σχεδίων του γνωστού —κυρίως στο παλαιότερο ελληνικό κοινό— **Τζούλιο Καίμι**. Όρες λειτουργίας 7-9 το απόγευμα, καθημερινά εκτός Δευτέρας και Τρίτης.

● Σπουδή στα ταπεινά αντικείμενα που μας περιβάλλουν καθημερινά θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η πρώτη ατομική έκθεση της νεαρής ζωγράφου **Άννας Μαρία Τσοκαλή** στην γκαλερί «Όρα» (Ξενοφώντος 7). Η καλλιτέχνης που σπούδασε στην Σχολή Καλών Τεχνών στο Παρίσι, έχοντας δάσκαλο τον Κρεμονίни, απομονώνει στους πίνακές της αντικείμενα καθημερινής χρήσης, προσδίδοντάς τους μια νέα αισθητική αξία.

Εγκαίνια της έκθεσης: Δευτέρα 30.1.

● Το έργο της **Λήδας Παπακωνσταντίνου** παρουσιάζει από τις 23 Ιανουαρίου το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης **Ιλεάνας Τούντα**. (Αρματωλών και Κλεφτών 48)

Το αποτέλεσμα της δημιουργικής περιόδου 1986-89 της καλλιτέχνιδας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια πρωτότυπη σύνθεση δύο μορφών της τέχνης, της γλυπτικής και της ζωγραφικής, όπου τόσο οι διαφορετικές φόρμες και διαστάσεις όσο και τα διαφορετικά υλικά συνυπάρχουν σε μια αρμονική ένταση. Στο πλαίσιο της έκθεσης, που θα διαρκέσει μέχρι τις 18 Φεβρουαρίου, θα γίνουν παράλληλα δύο ενημερωτικές για το ελληνικό κοινό εβδομαδιαίες παρουσιάσεις Video, από το Διεθνές Φεστιβάλ του Osnabrück (30 Ιανουαρίου -

Φεβρουαρίου) και το γαλλικό τηλεοπτικό δίκτυο «Canal +» (6-11 Φεβρουαρίου) αντίστοιχα.

● «Ο φόβος της Πανσελήνου» είναι το θέμα της έκθεσης του Χρήστου Ν. Θεοφίλη που θα παρουσιάσει από την Πέμπτη 2 Φεβρουαρίου η γκαλερί «Το Τρίτο Μάτι» (Ξενοκράτους 33).

Το νερό του καθαρού Μίκη Θεοδωράκη: «Ζορμπάς»

Τις πρώτες βραδινές ώρες της παραμονής της Πρωτοχρονιάς η ΕΤ-1 παρουσίασε βιντεοσκοπημένα αποσπάσματα από το μπαλέτο «Ζορμπάς» του Μίκη Θεοδωράκη.

Όταν ο Μίκης Θεοδωράκης στη δεκαετία του '60 επένδυσε με μουσική τον κινηματογραφικό «Ζορμπά», παρά την, για την εποχή εκείνη, εξαιρετική τεχνική της ταινίας, είχα αισθανθεί έντονες και χτυπητές ασυνέπειες (για να μη πω ψευτιές), που προέρχονταν από το εγκεφαλικά στημένο «σαλονιάστικο λαϊκίστικο» σενάριο του μυθιστορήματος του Καζαντζάκη, εκείνης της «παρά φύση κολλεγιάς» σοφού και λαϊκού τύπου, όπου ο Ζορμπάς ζει για να γεμίζει τον πνευματικό ασκό του «γραμματιζόμενου», που θέλει να μας πείσει πως βρήκε το νόημα της ζωής στον πολύπειρο λαϊκό τύπο.

Είχαν περάσει λίγα χρόνια από τότε που ο Καζαντζάκης είχε βγει από το εγκεφαλικό εκείνο πόνημα των 33.333 στίχων, εννοώ τη γενικά αδιάβαστη «Οδύσσειά» του. Η ταινία γυρίστηκε λίγο μετά τον εμφύλιο, όταν η απαγορευμένη αντίσταση δεν τολμούσε να προβάλει το πραγματικό της πρόσωπο ούτε προς τα μέσα ούτε προς τα έξω. Ο Καζαντζάκης εξάλλου είχε φύσει την ικανότητα να γίνεται «σημείο αντιλεγόμενο», τόσο όσο χρειαζόταν για να γνωστοποιείται το πολύτομο έργο του. Μετά τον πόλεμο εφοδιασμένος με τη λαϊκή φόρτιση, που διακατείχε τον ελληνικό χώρο, έπλασε λαϊκούς τύ-

πους, που απηχούσαν —υποτίθεται— τον κρητικό λαό και τους παρουσίασε στην Ευρώπη απ' όπου ήρθε ανεμπόδιστα στην Ελλάδα σαν «εισαγόμενος». Τότε ήταν της μόδας τα «λαϊκά» έργα να έρχονται εξ Εσπερίας. Και ο «Ζορμπάς» του Καζαντζάκη γυρίστηκε από ξένη εταιρεία, με ξένους παράγοντες, που αναζήτησαν και φώτισαν επιλεκτικά ανώδυνα «λαϊκά στοιχεία» που δεν έθιγαν την καθιερωμένη τάξη, αλλά φάνταζαν «αντάρτικα» και κυρίως κρητικά. Τότε δεν είχε ακόμη εφευρεθεί ο τρόπος προβολής του λαϊκού στοιχείου με το μοτίβο του χυδαίου λαϊκισμού, που, προ πάντων σήμερα, έχει κατακλύσει όλο τον κοινωνικό χώρο, χωρίς να αφήνει ούτε μια χαραμάδα για αν εισδύσει λίγο φως σοβαρότητας, πραγματικής τέχνης και αληθινού πολιτισμού. Τότε ο λαός ήταν η μυθιστορηματική —κι έγινε και κινηματογραφική— πλαισίωση «σύγχρονων γενοβελικών μοτίβων», που διακατείχοντο από τον, δήθεν, λαϊκό αυθορμητισμό, ο οποίος —θαρείς— φορούσε γάντια, αφού (από Θεού) έστεκε στις βαθμιδες της προσωπικής αξιοπρέπειας και ανεξαρτησίας.

Τις είχαμε δει τις «αρετές» αυτές τότε σε εξ Εσπερίας καταφθάναντα κινηματογραφήματα. Έτσι κάπως κάθισαν και οι εξ Εσπερίας Έλληνες και φιλέλληνες σε μια γωνιά απολαμβάνοντας το Καζαντζάκιο λαϊκό κύμβαλο, ως ελληνικό φολκλόρ, ενώ ο Φούντας προσπαθούσε να μας πείσει πως το πλιάτσικο των υπαρχόντων του πεθαμένου είναι ελληνικό έθιμο (λες και δεν το ξέραμε). Όλο όμως το έργο έφθανε σε μια μουσικοχορευτική αποθέωση: στο περίφημο εκείνο συρτάκι του Μίκη. Δεν νομίζω ότι υπερβάλλω, εάν ισχυρισθώ ότι εκείνη η διονυσιακή μουσική, που δεν ξεπέρασε απλώς τα όρια της Ελλάδας, αλλά συγκίνησε και συγκινεί όλους τους ανθρώπους του πλανήτη είναι ό,τι απέμεινε από τον κινηματογραφικό «Ζορμπά». Ο νεαρός τότε Μίκης έκανε ένα μεγάλο άλμα που μόνο ξώπιστα συνταιριαζόταν με το «λαϊκό Ζορμπά», αφού στο βάθος του διονυσιακού ξεσπάσματος δεν υπήρχε ούτε ίχνος από τον ξηρά περιγραφικό λαϊκισμό του Καζαντζάκη. Στο Μίκη υπήρχε η έξαρση του γνήσια «λαϊκοδιονυσιακού» πνεύματος της αρχαίας τραγωδίας. Στον Καζαντζάκη ένα γεμάτο έξυπνες λαϊκίζουσες πονηριές τυπολόγιο.

Ο Μίκης Θεοδωράκης

Ο Μίκης τότε χρησιμοποίησε ένα μουσικό κομμάτι για πιάνο, που είχε πρωτοπαρουσιάσει στο πρώτο ατομικό του Κοντσέρτο στο «Κεντρικό» το 1951 ή '52, με τον τίτλο «χορός χανιώτικος», πλαταίνοντας και βαθαίνοντας το, κυρίως όμως δίνοντάς του βαθύτατο ανθρωπιστικό νόημα.

Και να που ήρθε η τρίτη, η ώριμη, η ολοκληρωμένη πια δημιουργία του Θεοδωράκιου Ζορμπά. Μιλώ για το μπαλέτο «Ζορμπάς», που παίχθηκε το καλοκαίρι του 1988 στη Βερόνα της Ιταλίας, και ειδικότερα για το τελευταίο του μέρος, όπου σαν από κυματισμό ξεπετιέται αδιάκοπα η παλλόμενη από διονυσιασμό μελωδία του «Ζορμπά» σε άπειρες εναλλαγές και εμπνέει το χορογράφο και τους χορευτές να παρουσιάσουν μουσικά και χορευτικά το «μέγα λαό» κυρίαρχο και στημένο στο βάθρο, που τον είχε στήσει η γενιά της αντίστασης, που πίστευε πως αυτός ο λαός θα ανέσυρε και θα έστηνε το καινούριο ανθρωπιστικό πνεύμα, με αγώνα όμοιον με εκείνον της Κατοχής. Ο Μίκης —και κάποιοι άλλοι μαζί του— ήταν και είναι ο επαναστάτης, που κράτησε μέσα του το όραμα της αντίστασης, που δεν έγινε ο λαϊκός συνθέτης του συρμού, που δεν είδε το λαό ως δανεισμένη, αλλά ως συμπολεμιστή στη μεγάλη, την ατέλειωτη πολιτιστική μάχη.

Τι σύμπτωση όμως! Σήμερα δεν επικρατεί πλέον η «τάξη των Δηλώσεων Μετανοίας», που, χωρίς να το θέλει, είχε συντελέσει να κρατηθεί αδιάπτωτο το επαναστατικό ιδεώδες, πάνω από τις ανθρωπίνες κακομοιρίες, πάνω από

την ανθρώπινη κακότητα, πάνω από την εγκληματικότητα και τη βρωμιά, που νομιζόταν τότε σαν αποκλειστικό γνώρισμα της «κρατούσης καταστάσεως». Σήμερα κατέχει τα σκήπτρα της εξουσίας η επιφανειακά μειλίχια «λαϊκή και σοσιαλιστική τάξη», που από το Βλαδιβοστόκ ως την Αθήνα μόλυνε τα ιδανικά εκείνα και ξέφτισε τον Κόσμο των ματιών μας τόσο πολύ, ώστε όλοι αναρωτιόμαστε, αν θα βρεθεί νερό για τον καθαρό τους. Ακριβώς αυτή τη στιγμή στήθηκε μπρος τα μάτια μας στα αυτιά μας ο Ζορμπάς του Μίκη, για να απομακρύνει τον ψωραλέο, ψευτολαϊκό κόσμο των ξεπεσμένων περιθωριακών ρεμπέτηδων και να κάνει στα χέρια όλου του κόσμου τη διονυσιακή μελωδία αλήθια για το μεγάλο πέταγμα του ανθρώπου στα ουράνια.

Όταν κάποτε θα παρακάμψει και αυτή η σύγχρονη μας περεστρόικα, εκείνη η πίστη στο λαό θα ξανάρθει στη ζωή, και θα αποτελέσει το νερό του καθαρού όλων των μέχρι σήμερα ανομημάτων.

Γρηγόρης Κωνσταντινίδης

● Ο γνωστός Ιρλανδός μουσικός Ross Daly βρίσκεται από τις 16 Ιανουαρίου στον προσφιλή χώρο εμφανίσεώς του στην Αθήνα, το «Ραβάναστρον» της οδού Δημητσάνας. Ο Ross Daly επιχειρεί για πρώτη φορά την παρουσίαση της μουσικής του μακριά από συναυλιακούς χώρους, πλαισιωμένος από Έλληνες και ξένους μουσικούς χωρίς μικρόφωνα. Πληροφορίες στο «Ραβάναστρον», Δημητσάνας 60, τηλ. 64.49.534

ΚΙΝΗ ΜΑΤΟ ΓΡΑΦΟΣ

Το «καινούργιο», το φολκλόρ, οι χρωματιστές χάντρες

Σουλεϊμάν Σισσέ: «Το φως»
Κάρλος Σάουρα:
«Ελντοράντο»

Ι. Είναι κοινός τόπος ότι ο κινηματογράφος, εκτός από τη γνώση των κανόνων του και της γλώσσας του, τη δεξιοτεχνία, τις ικανότητες και το ταλέντο των κατασκευαστών του, είναι και μια επένδυση ψυχική. Η κρίση των εισιτηρίων, που προέκυψε τα τελευταία χρόνια και η αδυναμία των κινηματογραφιστών να βρουν ένα λόγο που στην κρίση αυτή να απαντήσει δυναμικά, ξανακάνει επίκαιρο το γεγονός της αναζήτησης νέων δυνάμεων, νέων λόγων. Το ανεύρετο, όμως, μιας τέτοιας αναγεννητικής πρότασης κινεί την εφευρετικότητα των εμπόρων, των διαμεσολαβητών μεταξύ κινηματογραφικού προϊόντος και κοινού, οι οποίοι αναλαμβάνουν εργολαβικά την κάλυψη αυτών των απαιτήσεων της αγοράς, καταφεύγοντας πολλές φορές σε υποκατάστατα του ζητούμενου «καινούργιου».

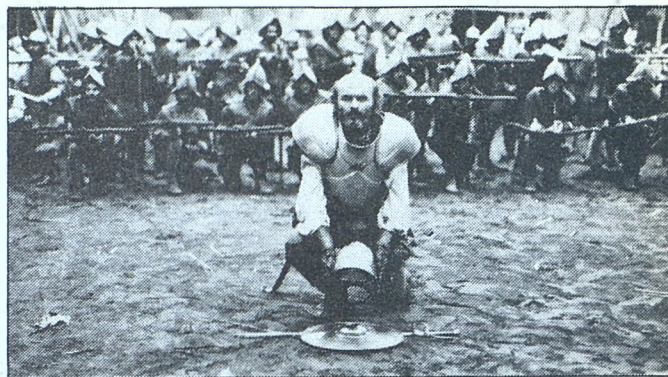
Η χάρη αυτών των μηχανισμών, κινούμενη από τέτοια συμφέροντα, έφτασε ως τη μακρινή Αφρική. Στον εξωτισμό του Μαλί βρέθηκε ένα τέτοιο άλλοθι, και έτσι, πριν από δύο χρόνια, στις Κάννες, επιδοκιμάστηκε με βραβείο η ταινία «Yeelen» (Το φως) του σκηνοθέτη Σουλεϊμάν Σισσέ.

Πρόκειται για ένα φιλμ που αφηγείται την ιστορία ενός νεαρού, ο οποίος καταδιώκεται από τις δυνάμεις του κακού, που εκπροσωπεί ο πατέρας του —κάτι σαν τον μυθικό Κρόνο, που έτρωγε τα παιδιά του. Η πορεία του, μέσα από την αφιλόξενη αφρικανική έρημο είναι παράλληλα πορεία αυτογνωσίας, μύησης στη ζωή, και αποδοχής του θανάτου ως βήμα για την αιωνιότητα. Η ταινία προσφεύγει στην αφρικανική ενδοχώρα άγνωστη και μυστηριώδη ως έ-

να βαθμό για το Δυτικό θεατή, στους ιδιαίτερους κώδικες μύησης των ιθαγενών Μπάμπα. Όλα αυτά τα στοιχεία, όμως, «ρίχνονται» εντελώς αυθαίρετα και υποστηρίζονται από μια κινηματογράφιση που δίνει έμφαση στο μύθο της άγνωστης Αφρικής, παρά αποσκοπεί να μυήσει είτε απλώς να διεκδικήσει τη συνείδηση εθνολογικού ντοκουμανταίρ.

Η ταϊνία, όσο κι αν δεν έχει λεχθεί αυτό ευθέως, τείνει στη γραφικότητα. Πουλάει φολκλόρ —όπως παλιότερα πουλούσαν οι Δυτικοί στις αποικίες τους χρωματιστές χάντρες. Η ευμενής αποδοχή της από τους κινηματογραφικούς κύκλους της Γαλλίας ίσως έχει να κάνει με το γεγονός της ύστερης μετάνοιας για το αποικιακό παρελθόν της χώρας. Στην Ελλάδα, όμως, δεν έχουμε τέτοιου είδους συλλογικές ενοχές. Στη χώρα που εξέθρεψε την ελληνοκτονία, ως όρο, και τώρα γίνονται προσπάθειες να καταδειχθεί ότι δεν σημαίνει τίποτα, ιδεολογήματα όπως η «αφρικανικότητα» φαντάζουν περιττά. Στο κάτω κάτω, ο κινηματογράφος στην Ελλάδα γίνεται περίπου όπως ο αφρικανικός —κι όσοι αντιστέκονται μπορούν να θεωρούν τους εαυτούς τους κάτι σαν ντόπιους Λουμούμπα, για να θυμηθούμε τον αξέχαστο Σταύρο Τοννέ (βλ. ΑΝΤΙ, τεύχος για τον κινηματογράφο).

II. Το «καινούργιο» στον κινηματογράφο, συνδυασμένο με την εμπορική του διάσταση, κινεί τις εμπνεύσεις ενός πλήθους Ευρωπαίων κινηματογραφιστών, που νιώθουν το προσωπικό τους ύφος να επαναλαμβάνεται, να γίνεται μαγιέρα, να εξαντλείται. Ο Ισπανός Κάρλος Σάουρα αποφασίζει ν' αλλάξει το εσχάτως πολυχρησιμοποιημένο στυλ των χορευτικών «ισπανικών» ταινιών (να που μας είχε προκύψει και η «ισπανικότητα» σε

Ο Ομέρο Αντονουτί, στο Ελντοράντο του Κάρλος Σάουρα.

ταινίες όπως η «Κάρμεν» ή «Ο μάγος Ερωτας» και αργήσαμε να το πάρουμε χαμπάρι) και να μπει στην περιπέτεια της υπερπαραγωγής σκηνοθετώντας το «Ελντοράντο». Εδώ, γίνεται άμεση αναφορά στην αποικιοκρατία και στην εκστρατεία των κονκισταδόρες, τον 16ο αιώνα, στη Λατινική Αμερική, προς αναζήτηση της ουτοπίας, του Ελντοράντο, μιας πόλης που, σύμφωνα με το θρύλο, κολυμπούσε στο χρυσάφι —κι οι σκοποί των εισβολέων ήταν προφανείς.

Ο σκηνοθέτης καταγίνεται σε μια αργή, πληκτική κινηματογράφιση της εκστρατείας, με επίκεντρο της αφήγησης το πρόσωπο του σκληροτράχηλου και φιλόδοξου Αγκίρε, ενός Βάσκου που επιζητούσε τη δόξα και τον πλούτο και, για να τα αποκτήσει, απεμπολούσε και σχέσεις και αξίες και αισθήματα. Και εδώ υπάρχει, ηθικολογικά, η συλλογική ενοχή ενός έθνους που καλλιέργησε την αποικιοκρατία και γίνεται προσπάθεια να ξεπεραστεί με την προσφυγή στην, σε δεύτερο επίπεδο, ανάδειξη, της μεγαλομανούς ιδιοσυγκρασίας και της σκοπιμοθηρικής στάσης ενός ανθρώπου που πίστεψε απόλυτα στην ουτοπία.

Βαρύγδουπη και φιλόδοξη η ταινία, (ποιος θυμάται την

ταινία του, Χέρτζοκ «Αγκίρε, η μάστιγα του θεού» και την εντελώς διαφορετική αντιμετώπιση του ίδιου θέματος;) τελικά δεν αφίσταται απ' τις επιδιώξεις των υπερπαραγωγών. Μπροστά στην πληθωρική επίδειξη χρημάτων, όλα τ' άλλα έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Ποιος θαμπώνεται, όμως, σήμερα, μέρες που το πληθωρικό θέαμα έχει κατεβεί από τη σκηνή κι από την οθόνη κατακυριεύοντας όλες τις πτυχές της κοινωνικής —της δημόσιας— ζωής;

Ηλίας Κανέλλης

● Το βίντεο είναι ένα σχετικά καινούργιο μέσον για να πλησιάσει κανείς τις κινηματογραφικές ταινίες —πολλές από αυτές δεν είναι καθόλου εύκολο να βρουν το δρόμο της πρόσβασης στο κοινό μέσω των αισθουσών, που και όσο περνάει ο καιρός λιγοστεύουν, και ο προγραμματισμός τους εξαρτάται από τα γραφεία διανομής τα οποία έχουν ανειλημμένες υποχρεώσεις και προβάλλουν πολύ συγκεκριμένες ταινίες.

Αλλά και οι βιντεοταινίες που εισάγονται με καταγιστικούς ρυθμούς και πλημμυρίζουν τα βίντεο-κλαμπ, στην πλειοψηφία τους υπακούουν στα ίδια κριτήρια επιλογής —είναι παραγωγές των μεγάλων αμερικανικών ή ευρωπαϊκών εταιρειών. Πολύ δύσκολο να παραχθούν ταινίες που να φέρουν μια «άλλη» αισθητική. Γι' αυτό και προσάβει, όπως αυτή της Σύγχρονης Εποχής, μας βρίσκουν θετικά διακειμένους.

Η Σύγχρονη Εποχή, αποπειρώμενη να δώσει στο κοινό που βλέπει βιντεοταινίες εναλλακτικές προτάσεις, κυκλοφόρησε τέσσερις κλασικές ταινίες του σοβιετικού κινηματογράφου: το *Θωρηκτό Ποτέμκιν* του Αϊζενστάιν, τον *Οκτώβρη* των Αϊζενστάιν - Αλεξανδρόφ, *Το τέλος της Αγίας Πετρούπολης* και τη *Μάνα*, του Πουντόβκιν. Ταινίες κατ' εξοχήν αγαπητές στο κοινό των κινηματογραφικών λεσχών, τώρα, επιδιώκουν να κινήσουν το ενδιαφέρον και των πιστών του βίντεο.

Σκηνή από το Yeelen του Σ. Σισσέ.

LETTRE INTERNATIONALE: ΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Lettre Internationale. Ένα περιοδικό που εκδίδεται σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες, σε τέσσερις γλώσσες. Η αρχή έγινε το 1984 στην Γαλλία. Ακολούθησε η ιταλική έκδοση, η ισπανική και, τον περασμένο Μάιο, η γερμανική. Τώρα σχεδιάζονται άλλες τρεις «εθνικές» εκδόσεις: στην Γιουγκοσλαβία, την Ουγγαρία και την Πολωνία. Κάθε «εθνική» έκδοση δεν είναι πανομοιότυπη με τις άλλες. Βεβαίως υπάρχει κοινή ύλη και στις τέσσερις εκδόσεις, αλλά η συντακτική επιτροπή κάθε χώρας επιλέγει τα κείμενα που την ενδιαφέρουν περισσότερο.

Ξεφυλλίζοντας το *Lettre Internationale* βλέπει κανείς υπογραφές από την Γαλλία, Ολλανδία, Αγγλία, Τσεχοσλοβακία, Ιταλία, Πολωνία, Γερμανία... Μια ενδεικτική αναφορά συνεργατών του περιοδικού: *Πιέρ Βιντάλ-Νακέ, Ουμπέρτο Έκο, Χανς Μάγκνους Εντσενσμπέργκερ, Κορνήλιος Καστοριάδης, Μίλαν Κούντερα, Εντγκάρ Μορέν, Γιόζεφ Μπρόντσκι, Χόρχε Σεμπρούν, Τοβένταν Τοντόροφ, Βάτσλαβ Χάβελ, Γιούργκεν Χάμπερμας.*

Τι είναι ακριβώς το *Lettre Internationale*; Ένα περιοδικό εντελώς ανοικτό στην κυκλοφορία των ιδεών και στο διάλογο ανάμεσα στις κουλτούρες. Ένα έντυπο που μάχεται τον πολιτιστικό εθνικισμό και τον πολιτιστικό επαρχιωτισμό είτε προέρχονται από τις «μεγάλες» χώρες είτε από τις «μικρές». Έντυπο ουσιαστικά ευρωπαϊκό, μιας Ευρώπης που αρχίζει από τον Ατλαντικό και φθάνει ως τα Ουράλια. Προσπάθεια εξαιρετικά φιλόδοξη, η οποία αποσκοπεί (και συμβάλλει στο μέτρο των δυνατοτήτων της) στην ανασύσταση του κατακερματισμένου από τις «περιπέτειες» της ιστορίας πολιτιστικού οικοσυστήματος της Ευρώπης.

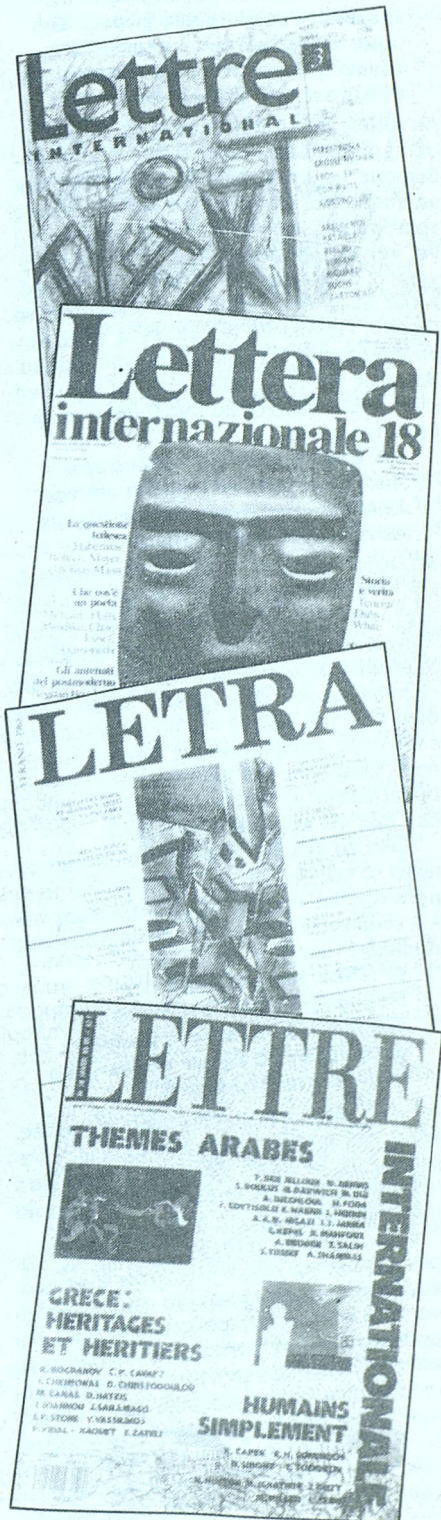
Σε ποιους απευθύνεται; Σε εκείνους τους αναγνώστες που τα ενδιαφέροντά τους δεν επικεντρώνονται μόνο σε μια χώρα, αλλά «απλώνονται» σε ολόκληρη τη γηραιά ήπειρο και όχι μόνο σε αυτή: γιατί το *Lettre Internationale* είναι ευρωπαϊκό όχι όμως ευρωκεντρικό.

Το *Lettre Internationale* γεννήθηκε στο Παρίσι αλλά είναι «παιδί» Τσέχου, του Αντονέν Λιμ, ο οποίος έφυγε από την Πράγα μετά την εισβολή των «συντροφικών» τανκς. Από το 1961 ως το 1968 ο Αντονέν Λιμ ήταν βασικό μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού της Ένωσης Τέχων Συγγραφέων, *Literarny Noviny*, το οποίο έπαιξε σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία της Άνοιξης της Πράγας.

Στην ερώτηση «Ποια είναι η ιδεολογική πρόσδεση ή συγγένεια του *Lettre Internationale*» απαντά ως εξής:

Ζήσαμε σε ένα πολύ ιδεολογικό αιώνα. Οι εμπειρίες μου μου διδάξαν ότι όλες οι ιδεολογίες διαθέτουν μια δόλια δύναμη. Όλες είναι καταδικασμένες να παίξουν το ρόλο της ψευδούς συνειδήσεως. Αυτό ο Μαρξ το είχε πολύ καλά αντιληφθεί, αλλά οι μαρξιστές το λησμόνησαν. Στο *Lettre Internationale* δεν υπάρχει ιδεολογία. Αντιθέτως υπάρχουν κείμενα κριτικής της ιδεολογίας. Αλλά, πάνω από όλα, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να συνεισφέρουμε στην αμοιβαία κατανόηση των Ευρωπαίων. Παραδείγματος χάριν, ποιος ενδιαφέρεται στην Γαλλία για το τι σκέπτονται οι Ολλανδοί; Κανείς. Όμως αυτή η άγνοια είναι φτώχεια. Οι μεγάλοι στοχαστές της ιστορίας προέρχονται από όλες τις περιοχές της Ευρώπης, δεν είναι μόνο Γάλλοι.

Η παρουσίαση του *Lettre Internationale* στο ANTI, και η συνέντευξη που μας παραχώρησε στο Παρίσι ο Αντονέν Λιμ, συμπίπτει με το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος του τελευταίου τεύχους του περιοδικού είναι αφιερωμένο στην Ελλάδα. (Κείμενα των: *Πιέρ Βιντάλ-Νακέ, Ι.Φ. Στόουν, Γιώργου Χειμωνά, Βασίλη Βασιλικού, Δημήτρη Χατζή, Γιώργου Ιωάννου, Ζυράνας Ζατέλη*).

Lettre Internationale: στα γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ισπανικά.

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΑΝΤΙ: Εκδίδετε το *Lettre Internationale* σε τέσσερις «μεγάλες» ευρωπαϊκές χώρες. Όχι όμως και σε κάποια «μικρή». Το γεγονός αυτό είναι συμπτωματικό ή πρόκειται για επιλογή σας;

ΑΝΤΟΝΕΝ ΛΙΜ: Είναι θαύμα, με τα ελάχιστα χρήματα που διαθέτουμε, ότι κατορθώσαμε να φτιάξουμε το περιοδικό, και να επιβιώσει, στην Γαλλία και στις άλλες τρεις χώρες. Φυσικά θέλουμε πάρα πολύ να κυκλοφορήσουμε και στις «μικρές» χώρες, στις «μικρές» γλώσσες θα έλεγα. Αλλά αυτό δεν μπορεί να γίνει από το Παρίσι. Πρέπει να βρεθεί ένας εκδότης, να δημιουργηθεί επί τόπου μια ομάδα. Βεβαίως θα τους δώσουμε όλα τα υλικά κ.λπ. Αλλά εκείνοι θα βγάσουν το περιοδικό, όχι εμείς.

ΕΡ.: Στο τεύχος που κυκλοφορεί υπάρχουν αρκετά κείμενα για την Ελλάδα. Πώς τα επιλέξατε; Είχατε συνεργάτες στην Αθήνα;

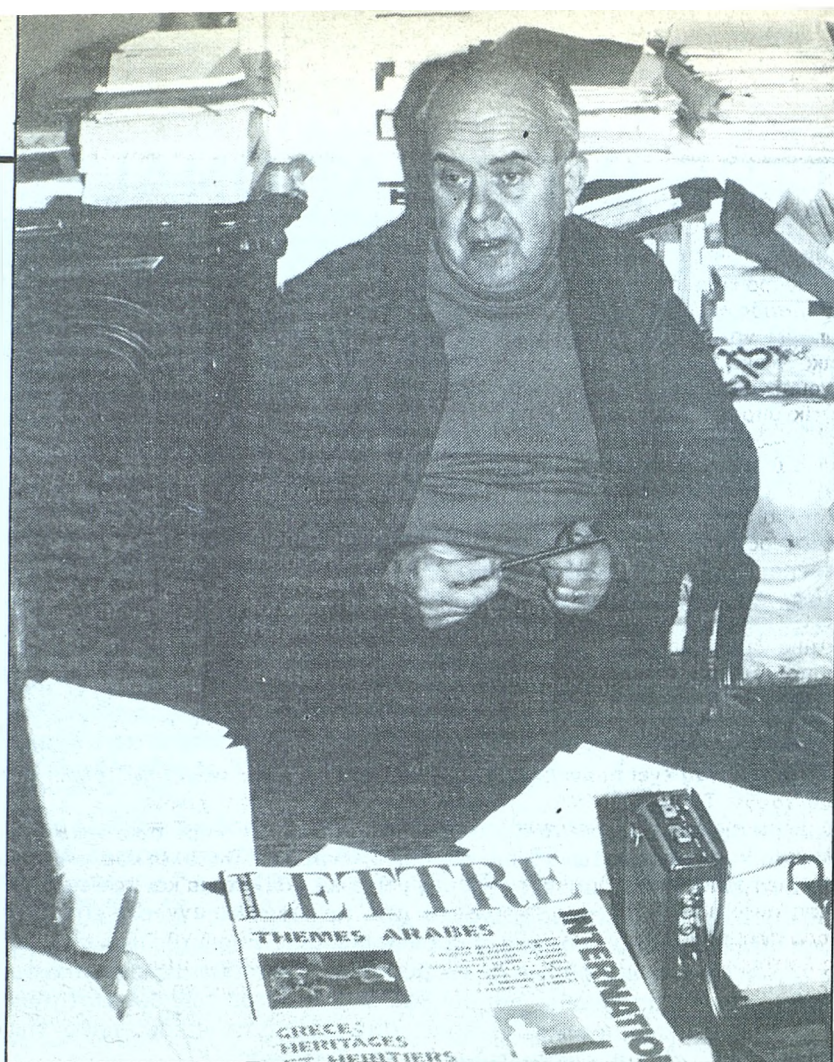
ΑΠ.: Από το πρώτο τεύχος του περιοδικού ήθελα να κάνω κάτι για την Ελλάδα. Έχω έρθει εξάλλου αρκετές φορές στην Αθήνα. Κατά καιρούς μου υποσχέθηκαν διάφορες συνεργασίες. Δυστυχώς όμως έμειναν μόνο υποσχέσεις. Χωρίς βοήθεια από την Αθήνα και μη γνωρίζοντας ελληνικά, καταλαβαίνετε, είμαι ανάπηρος. Όμως όλες οι προσπάθειές μου για συνεργασία με ανθρώπους στην Αθήνα δεν βρήκαν καμιά ανταπόκριση.

Όλα τα κείμενα που δημοσιεύουμε σε αυτό το τεύχος για την Ελλάδα, και τα οποία πρέπει να πω ότι μου αρέσουν πολύ, είναι αποτέλεσμα δουλειάς που έγινε αποκλειστικά εδώ στο Παρίσι.

ΕΡ.: Ποιο χώρο κατέχει στη διαμόρφωσή σας, στη σκέψη σας η Ελλάδα; Και ποια θέση θεωρείτε ότι μπορούσαν να έχουν τα ελληνικά θέματα στο περιοδικό;

ΑΠ.: Δεν έχω κάνει κλασικές σπουδές, αλλά όλη η κουλτούρα μου έχει ως αναφορά την κλασική Ελλάδα. Μεγάλωσα μέσα σε αυτήν την παράδοση στην οποία η Ελλάδα είναι πάντα παρούσα.

Στην Ευρώπη υπάρχουν τριάντα, σαράντα πολιτιστικές ταυτότητες (δεν αναφερόμαι σε χώρες) και μια από αυτές είναι η ελληνική. Μπορούμε λοιπόν να δημοσιεύουμε δύο ή τρία ελληνικά κείμενα κάθε χρόνο. Δεν μπορώ όμως να δημοσιεύσω ένα μέτριο κείμενο με τη δικαιολογία «μα είναι ελληνικό», «οι καημένοι οι Έλληνες», γιατί τότε προσφέρω πολύ κακή υπηρεσία. Τα κείμενα ιδίως από τις «μικρές» χώρες, π.χ. από την Ελλάδα, την Ουγγαρία, την Φινλανδία, πρέπει να είναι εξίσου καλά, αν όχι καλύτερα, από τα αγγλικά ή τα γαλλικά.

Αντονέν Λιμ. Δεν με τρομάζουν τα οπτικοακουστικά μέσα αυτά καθεαυτά αλλά οι ανοησίες που προβάλλουν.

ΕΡ.: Αυτός είναι ο μοναδικός όρος προκειμένου να δημοσιευθεί ένα κείμενο στο *Lettre Internationale*;

ΑΠ.: Και κάτι ακόμη. Από όποια χώρα και εαν είναι το κείμενο πρέπει να μπορεί να δημοσιευθεί ως έχει. Χωρίς τροποποιήσεις ή επεξηγήσεις. Αρνούμαι και απεχθάνομαι τα κείμενα που γράφονται για ξένους. Είναι ό,τι το χειρότερο.

ΕΡ.: Σε κάθε τεύχος τα περισσότερα κείμενα χρειάζεται να μεταφραστούν. Πώς αντιμετωπίζετε αυτό το πρόβλημα;

ΑΠ.: Ένα περιοδικό που το 80% ή και το 90% της ύλης του αποτελούν κείμενα μεταφρασμένα δεν μπορεί παρά να ακολουθήσει ένα κανόνα ως προς τη μετάφραση: τα κείμενά του πρέπει να διαβάγονται σαν να ήταν πρωτότυπα. Αν ο αναγνώστης αισθανθεί ότι το κείμενο είναι μεταφρασμένο, δεν θα το διαβάσει.

Οι οικονομικές μας δυνατότητες είναι πολύ μικρές. Αλλά πρέπει να ξέρετε ότι πληρώνουμε πολύ περισσότερο τους μεταφραστές από ό,τι τους συγγραφείς των άρθρων. Δίνουμε μεγάλη σημασία στην ποιότητα των μεταφράσεων.

ΕΡ.: Έχετε δημιουργήσει ένα περιοδικό που ο «φυσικός» του χώρος είναι η Ευρώπη. Κατά τη γνώμη σας υπάρχουν χώρες ή

περιοχές που ανήκουν μεν γεωγραφικά στην Ευρώπη αλλά όχι πολιτιστικά;

ΑΠ.: Αναμφισβήτητα υπάρχει ένα σχίσμα στην Ευρώπη, ανάμεσα στο Βυζάντιο και την Ρώμη, δηλαδή ανάμεσα στις δυο πτέρυγες της Χριστιανοσύνης. Όμως η Ευρώπη δεν είναι μόνον η Ρώμη, είναι και τα δυο. Τι είναι η Ευρώπη; Η κοινή μνήμη, η κοινή ιστορία, ορισμένες χιλιετίες κοινής ζωής. Αυτό δεν μπορεί να το αρνηθεί κανείς.

Με την Ρωσία υπάρχει βεβαίως ένα πρόβλημα, γιατί απλώνεται και στην Ευρώπη και στην Ασία και οπωσδήποτε συμπεριλαμβάνει τον πολιτισμό και την κουλτούρα της Ασίας. Όμως κάθε κουλτούρα είναι ένα μίγμα. Κατά τη γνώμη μου η καθαρότητα είναι θάνατος.

ΕΡ.: Συμμερίζεστε την ανησυχία πολλών Ευρωπαίων διανοουμένων για το μέλλον της ευρωπαϊκής κουλτούρας;

ΑΠ.: Όχι ακριβώς. Δεν συμμερίζομαι το φόβο απέναντι στον πολιτισμό του 20ού ή του 21ου αιώνα που στην Ευρώπη ονομάζεται αμερικανοποίηση. Αρνούμαι να χρησιμοποιήσω αυτή τη λέξη. Ας μην ξεχνάμε ότι τον 19ο αιώνα η ίδια κατάσταση ονομάστηκε αγγλοποίηση και τον 18ο αιώνα γαλλοποίηση. Εξάλλου μου φαίνε-

ται γελοίο ότι η Γαλλία δήθεν θα χάσει την κουλτούρα της επειδή ήρθαν τα Mc' Donalds στο Παρίσι.

Το σίγουρο είναι ότι ο παγκόσμιος *ευρωκεντρισμός* έχει τελειώσει. Η Ευρώπη δεν μπορεί να διαδραματίσει, πολιτικά και οικονομικά, το ρόλο που είχε τον προηγούμενο αιώνα. Και αυτό σαφώς έχει αντίκτυπο στην ευρωπαϊκή κουλτούρα.

Εκείνο όμως που με φοβίζει και με απασχολεί είναι η *εμπορευματοποίηση* της κουλτούρας. Οι άνθρωποι όλο και περισσότερο «προτιμούν» τη μαζική κουλτούρα. Φυσικά δεν είναι νέο φαινόμενο. Πάντοτε υπήρχε κουλτούρα για τις μάζες. Ωστόσο στις μέρες μας έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, έχει κατακλύσει το σύμπαν. Θα σας το πω χωρίς περιφράσεις: *χωρίς ελίτ, δεν μπορεί να υπάρχει κουλτούρα.*

ΕΡ.: Σας φοβίζουν οι τεράστιες διαστάσεις που έχει πάρει η μαζική κουλτούρα. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν σας φοβίζουν εξίσου;

ΑΠ.: Δεν με τρομάζουν τα οπτικοακουστικά μέσα αυτά καθαυτά, αλλά οι ανοησίες που προβάλλουν. Η τηλεόραση έτσι όπως λειτουργεί δεν αφήνει κανένα περιθώριο επιλογής. Σε ένα βιβλιοπωλείο μπορεί κανείς να επιλέξει (αν και συχνά το 90% των βιβλίων δεν διαβάζεται).

Εφόσον το κριτήριο της τηλεόρασης είναι η *ακροαματικότητα* δεν μπορεί να «επιλέγει» κανείς παρά μόνον ανοησίες. Πώς να δημιουργηθεί και να επιβιώσει π.χ. ένα κανάλι κουλτούρας σε τέτοιες συνθήκες; Δεν θα είναι, όπως λένε, ανταγωνιστικό...

ΕΡ.: Τι σκέπτεσθε για τη λεγόμενη ευρωπαϊκή τηλεόραση;

ΑΠ.: Η άποψη ότι με το συντονισμό και τη συνεργασία των ευρωπαϊκών καναλιών θα κατορθώσουμε να κατακτήσουμε την αμερικανική αγορά μου φαίνεται απλώς γελοία. Η αμερικανική τηλεόραση κατέκτησε όλο τον κόσμο γιατί τα προγράμματά της χαρακτηρίζονται από ένα *χαμηλό κοινό παρανομαστή*. Όμως η ιδιαιτερότητα της Ευρώπης έγκειται ακριβώς στο γεγονός ότι το επίπεδό της είναι υψηλότερο από τον αμερικανικό κοινό παρανομαστή.

Δεν καταφέρομαι εναντίον της αμερικανικής κουλτούρας. Αλλά δεν είναι δυνατόν να συρρικνωθούν τρεις ή τέσσερις χιλιάδες χρόνια ιστορίας στη σχετική απλοϊκότητα μιας ιστορίας διακοσίων ετών.

Το *Ντάλας* και η *Δυναστεία*, ό,τι κι αν είναι, πάντως είναι *αληθινά*, είναι *αυθεντικά*. Ένα *Ντάλας*, γαλλικό θα ήταν γελοίο, γιατί όπως και να το κάνουμε η Γαλλία δεν είναι Τέξας.

Αν λοιπόν η ευρωπαϊκή τηλεόραση φτιάξει καλές εκπομπές, η αμερικανική

αγορά δεν θα τις αποδεχθεί. Αν οι Ευρωπαίοι μιμηθούν τις αμερικανικές εκπομπές, πάλι δεν θα τις πουλήσουν γιατί οι Αμερικανοί έχουν τις δικές τους οι οποίες, επιτέλους, τους στοιχίζουν φθηνότερα. Επανερχομαι λοιπόν: *το πρόβλημα δεν είναι τα οπτικοακουστικά μέσα αλλά η ανθρώπινη ανοησία.*

ΕΡ.: Γεννηθήκατε στην Πράγα. Φύγατε το 1968 μετά τη ρωσική εισβολή. Ζήσατε δεκατρία χρόνια στις ΗΠΑ. Από το 1983 ζείτε στο Παρίσι. Ταξιδεύετε πολύ. Αισθάνεσθε ότι είστε πολιτικός πρόσφυγας ή μήπως... (απαντά πριν τελειώσει η ερώτηση).

ΑΠ.: Είμαι Τσέχος δημοσιογράφος. Με αυτή την ταυτότητα αντιλαμβάνομαι τον κόσμο. Όταν έφυγα από την Πράγα το 1968 ήμουν σαράντα πέντε ετών. Σε αυτή την ηλικία δεν αλλάζει κανείς την ταυτότητά του.

ΕΡ.: Τη νοσταλγείτε την Πράγα; Σας λείπει αυτός ο χώρος;

ΑΠ.: Βεβαίως με έναν ορισμένο τρόπο μου λείπει. Οι καταβολές μου, η γλώσσα μου είναι εκεί. Ακόμα και σήμερα μπορώ να γράψω στα αγγλικά ή στα γαλλικά, αλλά όταν θέλω να γράψω ένα καλό κείμενο, το γράφω στα τσέχικα. Μόνο στα τσέχικα μπορώ να δημιουργήσω κάτι. Στις άλλες γλώσσες απλώς μιμούμαι ό,τι έχω μάθει.

Το 1969 είχα πάει στην έκθεση της Φρανκφούρτης. Συναντήσα εκεί το φίλο μου *Πάβελ Κόχουτ*². Εκείνος είχε αποφασίσει να επιστρέψει στην Τσεχοσλοβακία. Εγώ, όχι. Επί ώρες συζητούσαμε αυτό το πρόβλημα. Καταλήξαμε ότι και οι δυο αποφάσεις ήταν λανθασμένες, ότι δεν υπήρχε σωστή απόφαση...

Ποτέ πριν από το 1968, ακόμα και στα πιο δύσκολα χρόνια, δεν είχα σκεφθεί να φύγω. Μετά την εισβολή των Ρώσων όμως δεν μπορούσα να το αντέξω να ζω εκεί. Δεν είχε πια για μένα κανένα νόημα. *Η χώρα δεν είναι κάτι αμετάβλητο, είναι ένας ζωντανός οργανισμός.*

Έχω φίλους της ηλικίας μου που μου λένε «η ζωή μου τελείωσε το 1968». Εγώ δεν ήθελα να τελειώσει η ζωή μου. Εάν έμενα θα έκανα κάτι και σίγουρα θα κατέληγα στη φυλακή. Δεν μπορώ όμως να υποφέρω τη φυλακή. Δεν μπορώ να ζω χωρίς κάποια δραστηριότητα.

Πιστεύω ότι οι καλύτεροι δεν είναι αυτοί που έφυγαν, αλλά όσοι έμειναν εκεί. Θαυμάζω απεριόριστα τη στάση και την αντοχή τους. Θαυμάζω τους φίλους μου, τον *Βάτσλαβ Χάβελ*, τον *Πετρ Πίτχαρτ*... Εγώ δεν θα άντεχα.

ΕΡ.: Πριν τρεις μήνες, όταν είμασταν στην Πράγα, ο Πετρ Πίτχαρτ αναφέρθηκε σε σας με τον ίδιο θαυμασμό. Κάποια στιγμή είπε, «Ο Αντονέν μας βοηθάει πολύ. Δυστυχώς ο χωρισμός μας είναι

οριστικός. Ό,τι κι αν συμβεί εδώ δεν θα ξαναγυρίσει, δεν θα ξανασυναντηθούμε».

ΑΠ.: Πάντοτε λέω ότι τα καλύτερα χρόνια της ζωής μας, της ζωής μου, ήταν τα οκτώ χρόνια από το '60 ως το '68. Χρόνια δύσκολα. Αλλά ήταν χρόνια αυτοπραγμάτωσης.

Θα ξανασυναντηθούμε; Κανείς δεν το ξέρει. Ο *ανθρώπινος* και ο *ιστορικός* χρόνος μερικές φορές συμπίπτουν. Αν λοιπόν μια μέρα ξανασυμπίσουν τότε θα ξανασυναντηθούμε...

ΕΡ.: Θα ήθελα να σχολιάσετε την εξής φράση: «Εάν δεν υπάρχει ελευθερία της έκφρασης στη χώρα μου, τότε για μένα, δεν υπάρχει πουθενά στον κόσμο». Είναι από την αρνητική απάντησή του Γιώργου Σεφέρη στην πρόσκληση που του είχε στείλει, στη διάρκεια της δικτατορίας το πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ.

ΑΠ.: Ο Σεφέρης, μην το ξεχνάτε, ήταν ποιητής. Ο ποιητής μπορεί να διατηρήσει την ταυτότητα του και όταν δεν υπάρχει ελευθερία της έκφρασης. *Κανείς δεν μπορεί να του απαγορεύσει να είναι ποιητής.* Ο Σεφέρης δεν έχασε τίποτα. Έμεινε στην Ελλάδα και παρέμεινε ποιητής. Ενώ εάν είστε π.χ. δημοσιογράφος, καθηγητής, ερευνητής, δεν μπορείτε να διατηρήσετε την ταυτότητά σας εφόσον δεν υπάρχει ελευθερία της έκφρασης.

Έχω γράψει μια μελέτη για την ιστορία των διανοουμένων. Ο διανοούμενος δεν είναι απαραίτητο να είναι μορφωμένος. Χρησιμοποιώ τη λέξη *διανοούμενος* (Intellectuel) όχι με την έννοια που έχει στα γαλλικά (ταυτίζεται περίπου με την ιντελλιγκέντσια). Πιστεύω ότι δεν γίνεται κανείς διανοούμενος. *Είναι ή δεν είναι.* Και εφόσον είναι, τότε έχει αυτή την ταυτότητα: θέτει ερωτήματα, αμφισβητεί την «αλήθεια» γύρω του κλπ.

Ένας εργάτης, ένας αγρότης, ένας γραφειοκράτης και ένας αλλάξει το καθεστώς και εάν του στερήσουν τη ελευθερία του, δεν χάνει την ταυτότητά του. Ένας διανοούμενος σε μια τέτοια περίπτωση έχει δύο επιλογές: ή θα παύσει να είναι διανοούμενος ή θα διατηρήσει την ταυτότητά του, οπότε αναγκαστικά *θα περάσει στην αντιπολίτευση, θα εξεγερθεί, θα γίνει διαφωνών.*

1. Το Lettre Internationale κυκλοφορεί τέσσερις φορές το χρόνο.

2. Τσέχος συγγραφέας. Το 1969 οι αρχές δεν του επέτρεψαν την... είσοδο στην Τσεχοσλοβακία. Έκτοτε ζει στην Αυστρία.

Το τεύχος του Lettre Internationale με το αφιέρωμα στην Ελλάδα υπάρχει στο βιβλιοπωλείο «Κάουφμαν».

Η διεύθυνση του περιοδικού στην Γαλλία: Lettre Internationale. Service abonnement 14-16, Rue des Petits-Hotels 75010 Paris.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

Το ANTI, επιθυμώντας να εξετάσει την ταυτότητα της νεοελληνικής θεατρικής πραγματικότητας, ξεκίνησε στο προηγούμενο τεύχος την παρουσίαση των θέσεων ανθρώπων του θεάτρου, με βάση δύο ερωτήματα που τους τέθηκαν.

Με τα ερωτήματα αυτά, γίνεται προσπάθεια να εκμαιευθούν απαντήσεις για τη θεματική, την αισθητική και τις προοπτικές του ελληνικού θεάτρου, καθώς και για το χαρακτήρα της κρίσης που υπάρχει σήμερα σ' αυτό. Στην έρευνα του ANTI απάντησαν οι: *Τάκης Βουτέρης, Κώστας Μουρσελάς, Βασίλης Παπαβασιλείου και Μάριος Ποντίκας.*

Η έρευνα ολοκληρώνεται στο τεύχος αυτό, με τις απόψεις των *Κώστα Γεωργουσόπουλου, Βασίλη Ζιώγα, Μίμη Κουγιουμτζή, Γιώργου Ν. Μανιώτη και Θανάση Παπαγεωργίου.*

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΙΩΓΑΣ

Η ΤΕΧΝΗ, ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΝΑΣΚΗΣΗ

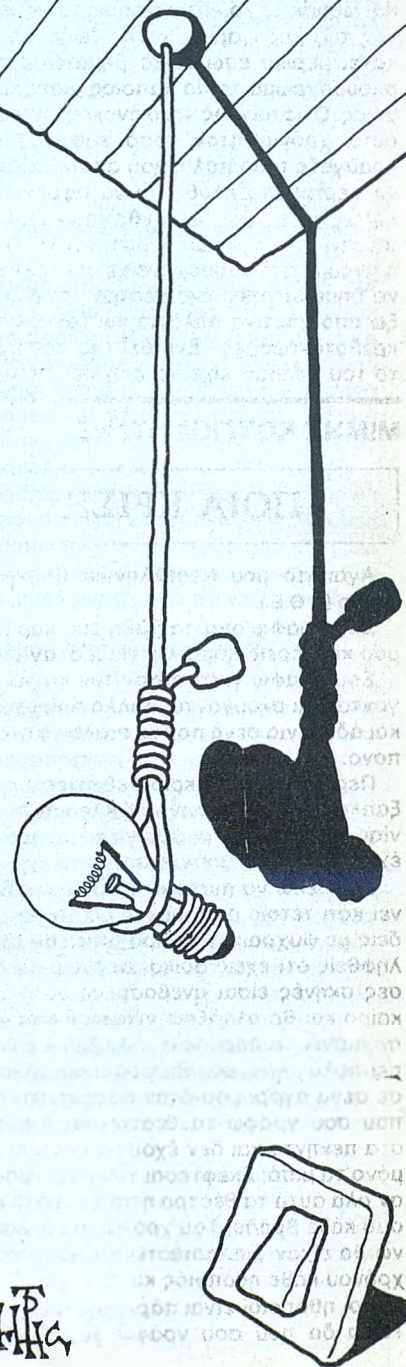
1. Καταρχήν δεν νομίζω πως είναι σωστό να αναφερόμαστε μαζικά για οποιοδήποτε είδος τέχνης. Ο τρόπος αυτός να τους παίρνουμε όλους μαζί τους θεατρικούς συγγραφείς και να τους χώνουμε σε ένα τσουβάλι, όπως τους τυροκόμους ή τους επαγγελματιοβιτέχνες, είναι βολικός από τη μια μεριά, γιατί μας γλιτώνει από τις ευθύνες της κριτικής, αλλά είναι ανώμαλο και άδικο στην πραγματικότητα γιατί η τέχνη είναι κατεξοχήν προσωπική ενάσκηση. Αν, δηλαδή, ένας συγγραφέας έγραψε ένα έργο και μετά δεν ξανάγραψε άλλο, αυτό δεν θα πει ότι περνάει κρίση το θέατρο ή υπάρχει κάποιος πολιτικοκοινωνικός λόγος που αναστέλλει τη συγγραφή θεατρικών έργων. Απλώς ο συγγραφέας αυτός ή δεν μπορεί ή δεν έχει διάθεση να γράψει άλλο έργο. Ακόμη κι αν τυχαίνει να συμβαίνει το ίδιο και σε περισσότερους από έναν. Με τη μαζικοποίηση αυτή των θεατρικών συγγραφέων —κάτι που συμβαίνει μόνο στην Ελλάδα— καταφέραμε να ισοπεδώσουμε τα πράγματα και να παρεισφρήσουν μέσα στο αληθινό σώμα του θεάτρου και άνθρωποι που δεν έχουν καμιά σχέση με αυτό.

Η κρίση στη συγγραφή θεατρικών έργων για την οποία μιλάτε εσείς προήλθε από κάποιον άλλο λόγο. Υπήρξε ένας αριθμός συγγραφέων, που μιμήθηκαν έναν εύκολο τρόπο γραφής «θεάτρου»

—συχνά με τη βοήθεια μαγνητοφώνου— όπου ακόμη και το θέμα και οι χαρακτήρες —πιο σωστά οι τύποι— ήταν το ένα και το αυτό σε όλα! Κι επειδή ορισμένοι ηθοποιοί βολεύονταν με την επανάληψη αυτή, τα έργα αυτού του τύπου εύρισκαν πολύ εύκολα σκηνή να παιχτούνε. Κάποια στιγμή όμως, το κοινό συνειδητοποίησε ότι πλήρωνε εισιτήριο για το ίδιο έργο που είχε ξαναδεί, αλλά με διαφορετικό τίτλο και από διαφορετικό συγγραφέα και έχασε την εμπιστοσύνη του. Αυτοί οι συγγραφείς τώρα έπαψαν να γράφουν ή περιμένουν να δουν προς τα πού φυσάει ο άνεμος!

2. Το αληθινό θέατρο δεν χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη ή τη μικρή προσέλευση θεατών. Κατ' αυτή την έννοια τα αναψυκτήρια του καλοκαιριού είναι και το μόνο αληθινό θέατρο. Το 1979 είχα ανεβάσει με δικό μου θίασο το «Μπουκάλι». Κάποια μέρα είχαμε κόψει μόνο ένα εισιτήριο και αποφασίσαμε να μην παίξουμε. Παρακαλέσαμε το μοναδικό θεατή —ήταν μια ηλικιωμένη κυρία— να έρθει μian άλλη μέρα, αλλά είδαμε ότι στενοχωρήθηκε πολύ. Μας θερμοπαρακάλεσε να παίξουμε, γιατί δεν έμενε στην Αθήνα. Είχε έρθει ειδικά από το Παρίσι για να δει αυτή την παράσταση και επειγόταν να επιστρέψει την επομένη. Το συζητήσαμε και αποφασίσαμε να κάνουμε παράσταση μόνο γι' αυτή. Αυτός ο θεατής άξιζε όσο μια πλατεία του Δελφινάριου.

Ούτε πάλι είναι απασιόδοξο φαινόμενο να υπάρχουν πολλά θεατρικά σχήματα. Αντίθετα μάλιστα δείχνει την αγάπη των Ελλήνων σε ένα κατά παράδοση ελληνικό είδος τέχνης όπως είναι το θέατρο. Επειδή το θέατρο έχει άμεση σχέση με το θεό, όσο πιο πολλά εκκλησάκια χτίζονται τόσο πιο μεγάλη είναι η δόξα Του.

ΚΑΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΓΥΡΩ ΜΑΣ - ΤΙ;

1. Η μαύρη περίοδος της εφταετίας έθραυσε την ροζ αισιοδοξία της πρώτης μεταπολεμικής εικοσαετίας (που λειτουργούσε και σαν αόρατη λογοκρισία των συναισθημάτων και των σκέψεων) και ώθησε το κοινό να αφήσει το σημειωτόν της χαζόχαρης, κενής ζωής και να κάνει μερικά εσωτερικά βηματάκια στα σκουρόχρωμα τοπία κάποιας μισής αλήθειας. Ο «φταίχτης και ο ένοχος» τα επτά αυτά χρόνια ήταν τόσο εμφανής και κραύγαζε τόσο πολύ, που αποτελούσε ένα περίφημο άλλοθι για να αφυπνισθεί κάπως το μυαλό των ανθρώπων μετά από την πρώτη μεταπολεμική νάρκη. Αυτή η πνευματική ανησυχία είχε αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα θέατρο γηγενές έξω από χάρτινα σαλόνια και ζαχαρένιες κρεβατοκάμαρες. Ένα θέατρο που πρώτο του μέλημα είχε να φωτίσει τις αλή-

θειες της ζωής και να δείξει στον κόσμο πώς ακριβώς έχουν τα πράγματα.

Όταν η μαύρη περίοδος τελείωσε και ο «εμφανής ένοχος» χάθηκε η θεατρική αυτή κίνηση βρέθηκε εκτεθειμένη. Θα ήταν πρόθυμος ο μέσος θεατής να κάνει περισσότερα εσωτερικά βήματα και να βάλει, κατά κάποιο τρόπο, τον εαυτό του στη θέση του ενόχου; Η εποχή μάλλον δεν θα επέτρεπε τέτοιες ενδοσκοπήσεις. Ωστόσο, υπήρχε μια κεκτημένη ταχύτητα από την προηγούμενη σκοτεινή περίοδο, που έτσι κι αλλιώς δεν έπρεπε να χαθεί. Έπρεπε λοιπόν να βρεθεί μια καινούρια μετάθεση, τέτοια ώστε να εξασφαλιστεί κάποια ζωή στη θεατρική ιστορία που είχε αρχίσει και να δώσει στο θεατή να αποδυθεί το «αδύνατο και το απίστευτο» που πήγαινε να του γίνει δεύτερη φύση. Η μετάθεση βρέθηκε, την ακολουθήσαν άλλωστε οι περισσότεροι νέοι συγγραφείς. Τα θέματα από δω και πέρα θα ήταν θέματα «Περιθωρίου». Έτσι ο ταχτοποιημένος, μέσος θεατής δεν θα κινδύνευε να τσαντισθεί από την κριτική που θα γινόταν. Έβλεπε να του περιγράφουν μια «φρίκη» έξω από αυτόν, μια φρίκη που αν δεν είχε την ευαισθησία να τη γενικεύσει λειτουργούσε: α) σαν σκιά-

Η Waltraud Schink, στην «Άσπρη Μέρα» του Γ. Μανιώτη, που ανέβασε το Δημοτικό Θέατρο του Άσχεν.

χτρο - φύλακας της τακτοποιημένης του ζωής (θα έκανε το παν να μην έρθει στη δεινή θέση των εξαθλιωμένων ηρώων) και, β) του έδινε ένα άλλοθι καινούριο, ανθρωπιστικό, αυτή τη φορά, να προσπαθήσει να βελτιώσει τις συνθήκες της γύρω ζωής, έτσι ώστε όλοι ανεξαιρέτως να έλθουν στη δική του πλεονεκτική θέση.

ΜΙΜΗΣ ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΗΣ

ΠΟΙΑ ΚΡΙΣΗ;

Αγαπητό μου Νεοελληνικό Θεατρικό Έργο (Ν.Θ.Ε.)

Σου γράφω από τα βάθη της καρδιάς μου και ξέρεις πόσο και γιατί σ' αγαπώ.

Σου γράφω γιατί αυτόν τον καιρό λέγονται και ακούγονται πολλά πικρόχολα και άδικα για σένα που με πιάνει το παράπονο.

Περνάς λέει μια κρίση εξαιτίας της εξαπλώσης των μέσων μαζικής επικοινωνίας (TV, VIDEO, Δορυφορική κ.λπ.) που σε έχουν φέρει σε απόγνωση.

Δεν θέλω να πιστέψω ότι σου συμβαίνει κάτι τέτοιο αγαπημένο μου Ν.Θ.Ε. Αν δεις με ψυχραιμία τα πράγματα θα αντιληφθείς ότι έχεις άδικο. Δες π.χ. σε πόσες σκηνές είσαι ανεβασμένο αυτό τον καιρό και θα αλλάξεις γνώμη. Εκτός και σε πιάνει το παράπονο που δεν σε βλέπει πολύς κόσμος. Μα πόσοι να έρθουν σε σένα αγόρι μου όταν αυτή τη στιγμή που σου γράφω τα θέατρα είναι γύρω στα πενήντα και δεν έχουν ανοίξει παρά μόνο τα μισά; Σκέφτεσαι τι θα συνέβαινε αν όλα αυτά τα θέατρα ήταν γεμάτα κόσμο κάθε βράδυ; Του χρόνου σε βεβαιώνω θα είχαν διπλασιαστεί και του παραχρόνου κάθε ηθοποιός και θέατρο.

Και οι ηθοποιοί είναι πάρα πολλοί...

Τώρα δα που σου γράφω θυμήθηκα

γλυκό μου Ν.Θ.Ε. τα πρώτα σου Μ ο ν ό - π ρ α κ τ α βηματάκια εκεί κάτω στο «Υπόγειο» τότε που μπουσουλώντας ακόμη προσπαθούσες να ανέβεις τις σκάλες για να βγεις στη Σταδίου αλλά γρήγορα και κουτρουβαλώντας τις σκάλες ξανακατεβαίνες γιατί σε φόβιζαν τα πολλά φώτα ο πολύς κόσμος και η δημοσιότητα.

Ένοιωθες τότε τόσο μόνος.

Και όμως εκεί σε εκείνο το σκοτεινό «υπόγειο» ανδρώθηκαν και τότε βρέθηκαν και κάποιοι άλλοι ψωνισμένοι μαζί σου —όχι από το κέντρο— αλλά από την περιφέρεια που δόθηκαν σε σένα σε πίστεψαν και συ σίγουρα πια και χωρίς κόμπλεξ βγήκες παραέξω και σε γνώρισε ο πολύς ο κόσμος το «πλατύ κοινό» μέχρις που έγινες και της μόδας και θυμάμαι σε κυνηγούσανε ακόμη και οι εμπορικοί θίασοι που για χάρη σου γίνανε «ποιοτικοί».

Θυμάμαι ακόμη την περίοδο της δικτατορίας.

Πόσα τερτίπια χρησιμοποιήσες για να ξεγελάσεις το καθεστώς.

Μεταμορφωνώσουν σε Καραγκιόζη, σε Μπουκάλι, Λεωφορείο, Ενυδρείο.

Έχανες τη θεία σου, και τόσα άλλα «κρυφά» και συμβολικά θέματα.

Μήπως μετά τη μεταπολίτευση δεν έκανες και πάλι το μεγάλο μπουμ με θέματα από τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα;

Βέβαια, η ελληνική πραγματικότητα

δεν εξαντλείται εύκολα. Πώς να καλύψεις όλα τα θέματα για τις ανθρώπινες σχέσεις τις δημόσιες σχέσεις, τα υπαρκτά αδιέξοδα, τα πολιτικά αδιέξοδα, την αγάπη, το μίσος, το σεξ, τα φονικά, τις απάτες, την υφαλοκρηπίδα, τις παραβιάσεις, τις ανεργίες, τις απεργίες, τις πυρκαγιές και τόσα και τόσα που καθημερινά μας πνίγουν. Θέματα καυτά που κατακλύζουν τον ελληνικό χώρο και που εσύ παρ' όλα αυτά δίνεις το δυναμικό σου παρόν, γι' αυτό μέχρι σήμερα έχεις την προτίμηση κοινού και κριτικών. Μην έχεις όμως την απαίτηση αγαπημένο μου Ν.Θ.Ε. να σε γεμίζουν με κόσμο καθημερινά. Εδώ δεν γεμίζουν τους συναδέλφους σου, τους κλασικούς, τους Μεγάλους, τις φίρμες, τα ζευγάρια, τα μονά και τα ζυγά, και θα κοιτάξουν εσένα. Αφού βλέπεις τι υπάρχει γύρω σου: CHAOS. Χάος και καλπασμός. Γήπεδα, τηλεοράσεις, VIDEO, Δορυφορική όλα καλπάζουν.

Καλπασμός στις τιμές, στα αυτοκίνητα, στις κλήσεις, στα ταξί, στα καυσαέρια, στο νέφος, στα καζανάκια, στις απάτες.

Όλα καλπάζουν.

Ο σοσιαλισμός, ο τιμάρριθμος, τα ναρκωτικά (σκληρά), οι ταβέρνες, τα σκυλάδικα, τα μπαρ κι άλλα κι άλλα πολλά που κανείς δεν τα αντέχει και συ το ψάχνεις ακόμα. Απορείς και αναστενάζεις. Κάνε κουράγιο και θα δεις πως όλα στο τέλος θα πάνε καλά. □

Δηλαδή, για άλλη μια δεκαετία, το θέατρο πορεύθηκε με δεκανίκια —ομολογουμένως αναγκαία— για να αναρρώσει επιτέλους, να ανδρωθεί και, μαζί με το κοινό, να κοιτάξει κατάματα την αλήθεια της εποχής.

2. Εν τω μεταξύ άρχισαν να μπαίνουν μπροστά οι διάφοροι «ελεγχόμενοι αυτοματισμοί» της εποχής. Σήμερα αποδεικνύεται «πειραματικώς» πλέον ότι ο «Μάιος του '68» είχε σκοπό να πείσει την τάξη των «νέων επιστημόνων» ότι ο δρόμος της ανησυχίας, της επανάστασης, του νου και της καρδιάς, δεν οδηγεί πουθενά αλλού, παρά πίσω στην θαλπωρή του σαλονιού του μπαμπά. Έτσι όλοι οι «νέοι επιστήμονες» αφού έβαλαν το χέρι τους στη φωτιά και κήκαν, αναγκάστηκαν να εναγκαλισθούν μια σακατεμένη δεύτερη αισιοδοξία χειρότερη από αυτήν την πρώτη τη μεταπολεμική. Όλοι έχουν πέσει με τα μούτρα εις αναζητήσιν του χαμένου καιρού. Αυτό έχει σαν συνέπεια να αυτολογοκρίνουν τα πάντα και το νου τους και την καρδιά τους και τις συγκινήσεις και τις σκέψεις τους. Είναι πασιφανές πλέον ότι η σακατεμένη αισιοδοξία που ενστερνίσθηκαν, τείνει να καταντήσει νεύρωση βαρυτάτης μορφής.

Αυτή είναι η εικόνα του νέου κοινού περίπου.

Τι θέατρο μπορεί ν' ανθίσει σε τέτοιο άνυδρο τοπίο;

Εκτός αυτού, τελευταίως, υπάρχει μια τάση πνευματική να εκτιναχθεί το θέατρο στην περιοχή του ονείρου και γενικά της μεταφυσικής. Αυτό συμβαίνει κατά τη γνώμη μου για δυο λόγους.

α) Εις την περιοχή του ονείρου είναι πολύ εύκολο να δικαιολογήσουμε κάθε αρλουμπολογία, κάθε σύγχυση πνευματική και ψυχική, καθώς επίσης και κάθε ανικανότητά μας να συνθέσουμε έστω και το παραμικρότερο.

β) Η καταφυγή στο όνειρο, έτσι όπως τουλάχιστον γίνεται στον τόπο μας, υποψιάζομαι ότι έχει σκοπό να αμβλύνει τα όρια της ανθρωπίνης ύπαρξης. Μέσα σε ένα κλίμα γενικής μεταφυσικής, δήθεν μαγείας, ποίησης και ανωτέρων ιδεών εκείνο που βάλλεται πρωτίστως είναι το «ανθρώπινο μέτρο».

Όταν το «ανθρώπινο μέτρο» αρχίζει να ξεχειλώνει, ξεχειλώνουν οι λέξεις, οι καταστάσεις και τίποτα δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί αντικειμενικά. Όπως το θέατρο ξέρει να εκτιμά αντικειμενικά τις καταστάσεις. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα

ξεχειλωμένου ονείρου, πασπαλισμένου με τη σύγχυση της μεταφυσικής, είναι δυνατόν και η δουλεία να φαντάζει φυσική και ωραία και η καθημερινή αυτοθυσία που απαιτούν από τους πολίτες οι «πονηροί καιροί» απολύτως φυσιολογική, οικεία και νόμιμη. Εγώ προσωπικά έχω γράψει έργο με τον τίτλο *Η τεχνική του ονείρου*. Μου αρέσουν οι ονειρικές καταστάσεις, είναι κι αυτός ένας τρόπος, νιώθεται, αλλά με τις προδιαγραφές του *Ονειροδράματος* του Στρίντμπεργκ και του *Ονείρου καλοκαιριάτικης νύχτας* του Σαίξπηρ. Πάνω σε αυτά έρχεται να προστεθεί και η αποθεωτική υποστήριξη μερικών έργων των οποίων ο δημιουργός έχει ξεχάσει το πρώτο συνθετικό της λέξης, δηλαδή τον *δῆμο*. Έτσι το χάσμα μεταξύ δήμου και δημιουργών μεγαλώνει.

Μετά έρχεται και το κράτος. Το κράτος καταρχήν φαίνεται πρόθυμο να βοηθήσει τους δημιουργούς του θεάτρου. Στην ουσία όμως είναι απρόθυμο, διότι (πιστεύετε ότι είναι τυχαίο;) όλα τα νέα ξεφτέρια που διορίζει σε θέσεις κλειδιά διακατέχονται από την «αρρώστια του μοντέρνου πουριτανισμού». Όταν τους βλέπω όλους αυτούς μου έρχεται στο νου η γλυκύτητα κάποιου ευρωπαϊκού καφέ και η άορατη λογοκρισία της φινας λεβάντας που φορούν. Μετά, πέφτουμε στη φιλοδοξία των σκηνοθετών που, πάση θυσία, πρέπει να δικαιολογήσουν με αυθαίρετα ευρήματα την ύπαρξη του επαγγέλματός τους. Και στο ρυθμό της καθημερινής ζωής που δεν επιτρέπει βαθύτερες σκέψεις —λόγω ταχύτητας— και ουσιαστικότερες αναλύσεις.

Ο σύγχρονος θεατρικός συγγραφέας λοιπόν είναι ένας τρελός που ακούει την εσωτερική φωνή του και κάθεται και γράφει. Μετά από όλα αυτά πρέπει να περάσει αυτός και το έργο του, αλώβητος από το σκοτεινό δάσος που προανέφερα καθώς και από το βάλο της χυδαίας, αγοραίας και ευθυμογραφικής κριτικής για να φτάσει πού; Μα στο παντέρημο τοπίο της παραλυμένης μνήμης του τόπου. Δηλαδή αγαπητοί αναγνώστες, *είμαστε χαμένοι από χέρι*. Το μόνο εύφορο χωράφι που ανοίγεται μπροστά μας είναι το χωράφι της διαφήμισης.

Εν πάση περιπτώσει εγώ πιστεύω ότι το θέατρο με σαφή, διαυγή, εύστοχο τρόπο, ακόμα και με την τεχνική του ονείρου, πρέπει να στραφεί δίπλα μας και να μας δείξει τι γίνεται με το γείτονα. Να μας δείξει δηλαδή τι ακριβώς τρέχει γύρω μας. Όσοι μπορούν να το αντέξουν, ας το αντέξουν. Οι άλλοι ας ταμπουρωθούν πίσω από τα ψεύδη τους ή ας καταφύγουν στο όνειρο. Θέλω όμως να τους δω τι θα κάνουν όταν αντιμετωπίσουν κατάρματα το γεγονός του θανάτου. Θα πουν ψέματα και τότε;

ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΜΟΝΗΣ

1. Ένα είδος τέχνης περνάει περιόδους άνθησης και κάμψης. Σε καμιά χώρα, σε καμιά εποχή, δεν ήταν η άνθηση ατέλειωτη και αιώνια. Οι αιτίες πάντοτε είναι πολλές και ποικίλες. Στη δική μας την περίπτωση, την ελληνική εννοώ, νομίζω πως οι αιτίες πρέπει να αναζητηθούν σε ένα γενικό εκφυλισμό όλων των αξιών της κοινωνίας, πράγμα που κάνει τους πνευματικούς ανθρώπους επιφυλακτικούς και σε κατάσταση αναμονής. Οποιαδήποτε αλλαγή γίνεται στην Τέχνη, είναι αποτέλεσμα αντίστασης. Αυτή τη στιγμή, φοβάμαι πως ο πνευματικός άνθρωπος δεν ξέρει τον εχθρό γνωρίζει και ζει μόνο το αποτέλεσμα. Ο αποπροσανατολισμός που διαπράττεται συνειδητά από την εξουσία, αυτή την περίοδο σκοπό έχει να μας αποκρύψει τον αληθινό εχθρό και να μας κάνει να υποστούμε αδιαμαρτύρητα τη φθορά, προσπαθώντας να μην την καταλαβαίνουμε. Το χρύσωμα του χαπιού, δηλαδή.

2. Η πρώτη απάντηση εμπεριέχει και τη δεύτερη. Αναντιστοιχία και δυσαναλογία υπάρχει σε όλα. Η προσφορά και η ζήτηση όταν συμβαδίσουν, θα δηλώνουν μια

Μάριου Ποντίκα: «Θεατές», από την παράσταση της «Στοάς» την περίοδο 1978-79. Λήδα Πρωτοψάλτη, Θανάσης Παπαγεωργίου.

ικανοποιημένη κοινωνία. Η διογκωμένη προσφορά δημιουργεί κορεσμό και ο κορεσμός απάθεια.

Είναι αδύνατο, αυτή τη στιγμή, να εννοηθούν οι θεατρικές δυνάμεις γιατί, στην ουσία, λίγοι είναι εκείνοι που ενδιαφέρονται να απαλλάξουν τον Έλληνα από την απάθειά του κι αυτοί οι λίγοι είναι πολύ φοβισμένοι, ακριβώς γιατί είναι λίγοι.

ΠΕΡΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΑΥΤΟΝΟΗΤΑ

του Κώστα Γεωργουσόπουλου

Η έκρηξη του νεότερου ελληνικού έργου, η άνθηση της δραματουργίας του είναι φαινόμενο της επταετίας της χούντας και τα αίτια είναι προφανή. Μόνο σε μια στιγμή εξωτερικής επιβολής, μόνο στον καιρό που «βούς επί γλώσση μέγας βέβηκε», η τέχνη και ιδιαίτερα το θέατρο βρίσκει τρόπους και πόρους να περάσει το μήνυμά του και να αρθρώσει νέες φόρμες.

Η προσφορά του Κ. Κουν στο ελληνικό θέατρο ήταν ανυπολόγιστη. Στη φωτογραφία, «Βάτραχοι» του Αρίστωφάνη, όπως ανέβηκε το καλοκαίρι του 1966 στο Φεστιβάλ Αθηνών, μετά την επιτυχία των «Ορνίθων».

Βέβαια προηγήθηκε η γόνιμη προσφορά του Κουν από το 1957, αλλά, στη δεκαετία έως τη χούντα ανίχνευε το χώρο και ανακάλυπτε τάλαντα: ο Καμπανέλλης, ο Κεχαϊδής και η Αναγνωστάκη ανήκουν σε αυτή τη συγκομι-

δή· ο Μουρσελάς, ο Μάτεσις, ο Ζιώγας έρχονται από το πειραματικό και περιθωριακό ή περιφερειακό θέατρο· και δεν είναι τυχαίο πως οι δυο ομάδες σε όλες τις μεταξύ των μελών τους διαφορές έχουν σαφή χονδρικά γνωρίσματα· η ομάδα

που ξεκινά από τον Κουν θητεύει στο ρεαλισμό και τον ποιητικό ρεαλισμό, ενώ η άλλη αποπειράται τολμηρότερες φόρμες, διακινδυνεύει, ακριβώς γιατί ακροβατεί στη μεθόριο.

Στη διάρκεια της χούντας ο Κουν διευρύνει τον κύκλο του με τον Σκούρτη και στεγάζει τα ωριμότερα έργα της Αναγνωστάκη και του Κεχαϊδή.

Ο Μάτεσις προχωρεί στην ενδοχώρα με τον «Ραμόν Νοβάρο», ο Μουρσελάς ανακαλύπτει την επιθεώρηση και παίζεται για πρώτη φορά η «Ιστορία του Αλή Ρέντζο» του Μάρκαρη σε μιαν εποχή που ταλαιπωρείται δημαγωγικά ο Μπρεχτ από τους εμπόρους, που τον καθιστούν ανεκτό ακόμη και στη χούντα.

Εμφανίζεται το απαστράπτον τάλαντο του Ποντίκα, οι ενδιαφέρουσες γραφές του Καρρά και η ιδιότυπη γραφή του Χριστοφιλάκη.

Πρέπει εδώ να πω ότι στην επταετία έχουμε την ανακάλυψη του Χουρμούζη, την αποκάλυψη του κώδικα της επιθεώρησης και τη στροφή προς τον αδικημένο 19ο αιώνα, που πρέπει να καυχηθεί η κριτική πως την υπέδειξε και την επέβαλε.

Έκρηξη

Μετά τη μεταπολίτευση σημειώνεται μια έκρηξη, αλλά ο μηχανισμός της είχε συναρμολογηθεί στην επταετία. Είναι η ώρα του Διαλεγμένου, του Μανιώτη, του Ευθυμιάδη. Συνάμα όλοι οι ώριμοι επανέρχονται και συχνά αιφνιδιάζουν. Στην περίοδο αυτή αναγεννιάται κι ένας παλιότερος συγγραφέας: ο Κορρές.

Έχουν ειπωθεί πολλά (και σαχλά) για τη θεματογραφία της μεταπολιτευτικής μας δραματουργίας. Η ιδιότυπη γραφή του Διαλεγμένου, ο ωμός του γλωσσικός νατουραλισμός και η επιτυχία του πήγαν να ταυτιστούν με ολόκληρη την παραγωγή της περιόδου. Κι όμως δεν βρίσκω και πολλά κοινά στοιχεία ανάμεσα στο «Μάνα, μητέρα, μαμά», την «Νίκη» ή την «Κασέτα» της Αναγνωστάκη, στο «Μουγγό» του Καρρά, στα «Τέσσερα πόδια του τραπεζιού» του Καμινανέλλη, στην «Εξορία» του Μάτεσις, στο «Μπουκάλι» ή στις «Χρωματιστές γυναίκες» ή στους «Γάμους» του Ζιώγα, στο «Ενυδρείον» του Μουρσελά, στη «Γυναίκα του Λωτ» του Ποντίκα, στους «Συζύγους» του Μανιώτη και στους «Εφήβους» του Χρυσούλη.

Ούτε μπορώ να βρω κοινή θεματική ανάμεσα στις «Δάφνες και Πικροδάφνες» του Κεχαϊδη, στο «Τρομπόνι» του Ποντίκα, στο «Έπος του βασιλιά Υμπύ» του Μάρκαρη, στη «Θηλειά» του Σκούρτη, στο «Μικροαστικό δίκαιο» του Μάτεσι, στο «Βουνό» του Ζιώγα, στο «Λάκκο με τα φίδια» του Μανιώτη, στον «Οίκο Ευηγρίας» του Κορρέ και στους «Προστάτες» ή το «Φονιά» του Ευθυμιάδη.

Βεβαίως υπήρξε νεορεαλιστική μέθοδος που πρυτάνευσε ως γενική εντύπωση, αλλά περιορίστηκε στη γλώσσα και στην τυπολογία. Γιατί το πρόβλημα που έθεσαν οι «Θεατές» δεν είχε καμία σχέση με το «Σε φιλώ στη μούρη» ούτε ο «Φώντας» του Ευθυμιάδη είχε κοινό στόχο με το «Η γυναίκα και ο μύθος» του Καμπανέλλη ή για τα «Εγκαίνια» του Χρυσούλη και τα «Καμάκια» ή το «Ματς» του Μανιώτη.

Δεν υπάρχει κρίση

Σχεδόν καταλογογράφω για να δείξω ερεθίζοντας τη μνήμη των θεατών της τελευταίας εικοσιπενταετίας. Διαφωνώ λοιπόν άρδην με την πεπλανημένη αντίληψη πως υπάρχει κρίση στο νεοελληνικό έργο και μάλιστα εξαιτίας της θεματο-

γραφίας του. Η εμμονή κάποιων στο νεορεαλισμό ήταν αναγκαίο σκαλοπάτι, φάση, στάδιο.

Ο Ζιώγας, ο Μάτεσις, ο Μανιώτης, ο Καμπανέλλης μετά την «Αυλή», η Αναγνωστάκη δεν έχουν καμιά σχέση με το νεορεαλισμό. Αλλά ο νεορεαλιστής «Φονιάς» δεν είχε πρόγονο τον Ευθυμιάδη των «Προστατών»; Ο Χρυσούλης των «Εφήβων» δεν προχώρησε στο φαντασιακό «Σκοτεινό Δωμάτιο»; Ο Χριστοφιλάκης της ηθογραφικής εικονογραφίας της «Ολονυχτίας» δεν πέρασε στην εξπρεσιονιστική «Εποχή» και πέρασε στη βιβλική σχεδόν ερωτική ποίηση;

Ανακεφαλαιώνω: τα τελευταία χρόνια έως και σήμερα έχουμε μια έντονη παρουσία της νέας ελληνικής δραματουργίας, που είναι πρωτότυπη και δυναμική.

Κάμψη δεν βλέπω. Τα δυο τελευταία χρόνια είχαμε νέα έργα των Μανιώτη, Καμπανέλλη, Αναγνωστάκη, Ζιώγα, Ξανθούλη, Κορρέ, Μάτεσι, Μουσελά, Σκούρτη, Χρυσούλη. Νέοι συγγραφείς εμφανίζονται: Δήμου, Βέργου. Επαναλαμβάνονται με επιτυχία έργα Καμπανέλλη, Κορρέ, Κεχαϊδη, Ποντίκα, Μποστ. Τι άλλο χρειάζεται για να μιλήσουμε για άνθηση; Μειώθηκε κάπως η παραγωγή:

Αυτό σημαίνει πως κατακάθονται οι ανθεκτικοί και οι διαρκέστεροι. Ποτέ άλλοτε στην ιστορία του νεοελληνικού θεάτρου δεν είχαμε τόσους πολλούς καλούς συγγραφείς, τόσες πολλές παραστάσεις νέων έργων και τόσο κοινό για το σοβαρό ελληνικό θέατρο.

Αισιοδοξία

Αν όπως φέτος έχουμε κάθε χρόνο δυο νέα έργα, επαναλήψεις τεσσάρων παλιότερων και παραστάσεις παλαιότερων τι άλλο καλύτερο μπορούμε να ευχηθούμε; Να γίνει γνωστότερο το θέατρο στο πλατύτερο κοινό; Είναι χρέος της πολιτείας, της τηλεόρασης, του τύπου, της ελεύθερης ραδιοφωνίας. Αλλά, ο τύπος, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο συνεχώς προβάλλουν ανθρώπους και έργα, ας μη γελιόμαστε. Τίποτε άλλο δεν προβάλλεται στα Μ.Μ.Ε. όσο το θέατρο και το τραγούδι. Αν το κοινό είναι λίγο στο θέατρο-παρηγορηθείτε: Είναι εκατονταπλάσιο από το κοινό της σοβαρής μουσικής, της ζωγραφικής, του χορού και βεβαίως του βιβλίου· νομίζω μάλιστα πως το κοινό του θεάτρου είναι μεγαλύτερο και από το κοινό του σοβαρού κινηματογράφου, τηρουμένων των αναλογιών. □

Τα βιβλία της «γνώσης»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΗ»
βιβλία που ξεχωρίζουν

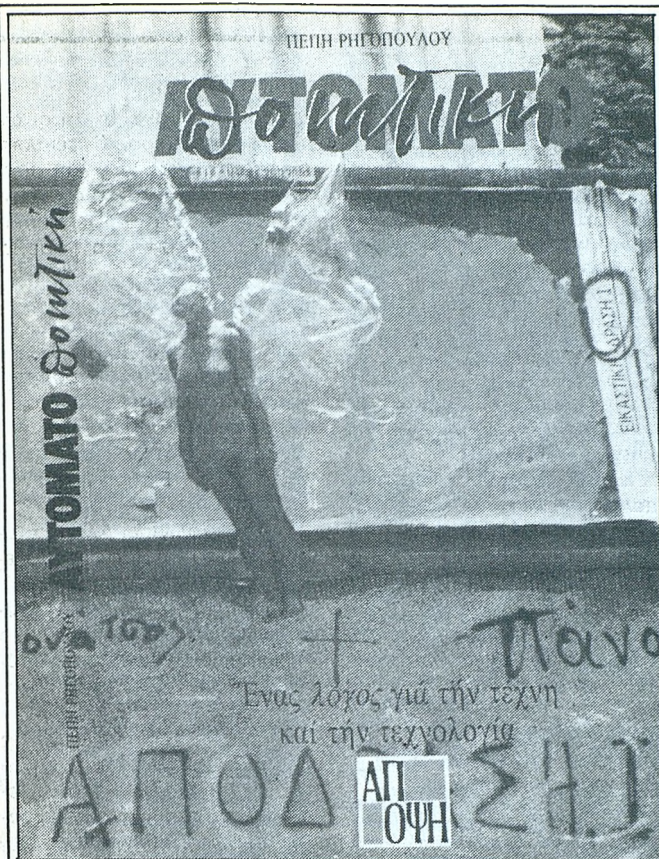

ΟΛΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ Ο ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΩΝ ΜΑΖΩΝ

Στον Υπεράνθρωπο των μαζών διαγράφεται μια θεωρία του μυθιστορήματος της παρηγοριάς και των αντιφάσεών του, που ισχύει και για τα σημερινά μαζικά προϊόντα. Ο Μοντεχρίστος, ο Αρσέν Λουπέν, ο Ταρζάν, ο Τζέιμς Μποντ και άλλοι ήρωες των λαϊκών μυθιστορημάτων αποκαλύπτονται και διερευνώνται με ένα μοναδικά επαγωγικό και γοητευτικό τρόπο.

εκδόσεις «γνώση»

Ζωοδόχου Πηγής 29, 106 81 Αθήνα,
τηλ.: 3621194 • 3620941

Πέπη Ρηγοπούλου

**Αυτοματοποιητική
Ένας λόγος για την τέχνη
και την τεχνολογία**

280 σελίδες, 105 εικόνες
Εκδόσεις Άποψη

Μέσα από τις πρόσφατες εξελίξεις της αισθητικής και της τεχνικής ο διάλογος της τέχνης με τα μέσα και τους στόχους της παίρνει μια νέα και παγκόσμια επικαιρότητα. Για να μελετήσει το διάλογο αυτό και για να αναδείξει τους κρυμμένους πρωταγωνιστές του —όπως η παραγωγή και η ιδεολογία— η Πέπη Ρηγοπούλου επιχειρεί μια διεπιστημονική προσέγγιση μέσα από τους δρόμους του χρόνου, του χώρου και της μηχανής ερευνά τη σχέση τέχνης / τεχνολογίας από την Αρχαιότητα και την Αναγέννηση ως τις πρωτοπορίες των αρχών του αιώνα και τη σημερινή εποχή των πολλαπλών κωδικών.

Ποιά θα μπορούσαν αλήθεια να είναι τα εκατό καλύτερα ελληνικά ποιήματα; Ποιά κριτήρια χρειάζονται για να πάρουν τη θέση τους σε μια τέτοια ανθολογία ποιήματα τόσο διαφορετικά μεταξύ τους, όπως «Το φιλί» του Ζαλοκώστα, «Οι μοιραίοι» του Βάρναλη ή το «Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου» του Λειβαδίτη;

Υπάρχει μέσα μας μια χρυσή ποιητική γραμμή από ποιήματα που μας άγγιξαν σε διαφορετικές στιγμές της ζωής μας. Η ανθολογία αυτή θα μας βοηθήσει να τις αναπολήσουμε ξαναδιαβάζοντάς τα.

Το όριο των εκατό ποιημάτων, που είναι η πρωταρχική ιδέα αυτής της ανθολογίας, στάθηκε μια μεγάλη πρόκληση για τον ανθολόγο. Βυθισμένος μέσα στον απέραντο κήπο της νεοελληνικής ποίησης, ποιόν γλυκό πειρασμό ν' αποφύγει και σε ποιόν να ενδώσει; Οι φανερές δυσκολίες μιας τέτοιας πρωτοεμφανιζόμενης προσπάθειας, αναλύονται διεξοδικά σ' ένα πρωτότυπο μελέτημα που προτάσσεται σαν εισαγωγή στην παρούσα ποιητική ανθολογία.

ΤΑ ΕΚΑΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

**Αριστουργήματα
της παραδοσιακής και
της μοντέρνας ποίησης
από τους προσολωμικούς
ποιητές
ώς τους εκπροσώπους
της πρώτης
μεταπολεμικής γενιάς**

Εκδόσεις Γλάρος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • 106 77 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 3618 457-3619 167

δια λογος

ΟΙ ΑΜΕΤΟΧΟΙ

● Από τον υπουργό Εργασίας κ. Γ. Γεννηματά πήραμε την ακόλουθη επιστολή:

Κύριε Παπουτσάκη,
Δημοσιεύσατε στο περιοδικό σας ότι ο κ. Χαλατσάς της ΕΒΟ είναι σύμβουλός μου.

Σας τηλεφώνησα λοιπόν γιατί θεώρησα ότι πλανηθήκατε και σας ανέλυσα πώς ακριβώς έχουν τα πράγματα.

Με καθυστέρηση ενός τεύχους, θελήσατε να επανρθώσετε, αλλά ομολογώ ότι το πράξατε με ένα πολύ ιδιόρρυθμο τρόπο. Σας είπα ότι ο κ. Χαλατσάς διορίστηκε στον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας το 1956, όταν ήμουν πρωτοετής φοιτητής του Πολυτεχνείου. Εσείς γράψατε ότι

διορίστηκε «πριν από την υπουργία Γεννηματά». Αυτά τα δυο, αν δεν απατώμαι, απέχουν χρονικά μερικές δεκάδες έτη και πολιτικά όσο η νύχτα με τη μέρα.

Σας είπα ότι μόλις έγινε γνωστή η σχέση του με την ΕΒΟ, διατάχθηκε διοικητική εξέταση και τέθηκε σε διαθεσιμότητα.

Ως πολιτικό δεν με ενοχλεί ο τρόπος με τον οποίο στο πρώτο δημοσίευμα παραβιάσατε την αλήθεια, ούτε ο μη κομψός τρόπος με τον οποίο στο δεύτερο την αποκρύψατε.

Ως πολίτη όμως και φανατικό αναγνώστη και γι' αυτό φίλο του «ΑΝΤΙ» από το πρώτο τεύχος με ενοχλεί ο τρόπος που προσεγγίζεται η Αλήθεια εσχάτως και από το ΑΝΤΙ.

Φιλικά

Γιώργος Γεννηματάς

Σ.Ε.: Παρακάλεσαμε τον κ. Γεννηματά να μας στείλει γραπτή διευκρίνιση, εκείνος όμως «άφησε στη δική μας δημοσιογραφική ευφυΐα και ευαισθησία» το πώς θα γράψουμε ότι ο υπουργός είναι αμέτοχος για τις διπλοθεσίες και τις ανομίες του δικηγόρου Χαλατσά.

Ο κ. Γεννηματάς έχει δικίο

λοιπόν, όταν μας εγκαλεί για την «ιδιορρυθμία» της επανόρθωσής μας. Εκεί που τα πράγματα, όμως, γίνονται κάπως περίεργα είναι όταν επιχειρεί τη διάκριση των εννοιών του «πολιτικού» και του «πολίτη». Τι πιστεύει άραγε; Ότι ο πολιτικός, αυτός που ασκεί την πολιτική ως επάγγελμα, δικαιούται να παραβλέπει την αλήθεια; Ότι ο πολιτικός, πρώτα και πάνω απ' όλα, δεν συμπεριφέρεται όπως αρμόζει στον πολίτη: με ενάργεια, ευθυκρισία και υπευθυνότητα; Περίεργος πράγματι ο διχασμός του πολιτικού Γεννηματά.

Κύριε υπουργέ, αναρωτιόμαστε και επί του προκειμένου, τίποτε άλλο δεν σας πείραξε στον τόπο αυτό, και υπώσατε φωνή διαμαρτυρίας για ένα όχι και τόσο προσεκτικά διατυπωμένο διευκρινιστικό σημείωμα του ΑΝΤΙ; Χαλάλι σας!

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ

Από ομάδα φαντάρων και υπαξιωματικών της VI ΜΠ λάβαμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω καταγγελία:

Το γεγονός ότι το κίνημα για το στρατό τα τελευταία χρό-

νια μόνο την ανυπαρξία του έχει να επιδείξει δεν σημαίνει ότι τα προβλήματα και οι αντι-

θέσεις έχουν εκλείψει. Ούτε φυσικά η εκσυγχρονιστική πολιτική που ακολουθείται από κυβέρνηση - ΥΠ.ΕΘΑ μπορεί να απαλείψει την ασφυξία που αισθάνονται οι φαντάροι από την συμπίεση της ιεραρχίας του μιλιταρισμού και την καθημερινή καταπίεση.

Αφορμή για όλα αυτά αποτελούν τα όσα συμβαίνουν στην VI ΜΠ (Β' ΣΣ) και που με τον πιο καθαρό τρόπο αποδεικνύουν το τι πραγματικά συντελείται και κυριαρχεί σαν «στρατιωτικό» πνεύμα.

Κύριος φορέας του και ενσάρκωτής του ο υποστράτηγος Παπαγεωργόπουλος, άξιος μαθητής του πρωσοικού

το πιο όμορφο βιβλίο
για το ροκ και
τον κινηματογράφο...

... κυκλοφορεί
από τις εκδόσεις ΣΕΛΑΣ

σοσιαλιστική θεωρία και πράξη

Τεύχος 12
Δεκέμβριος 88
δρχ. 150

● 28^η σύνοδος
της Κ.Ε.
του ΠΑΣΟΚ

● Συζήτηση του
Γ. Παπαδάτου
με τους
P. Sweezy και
H. Magdoff

● Συνέντευξη
του
G. Chiaromonte
στον
Κ. Πλούμη

αφιέρωμα στην
ΠΑΙΔΕΙΑ

Γ. Παπανδρέου : Η κοινωνία της γνώσης
Θ. Γέρεου : Εκπαιδευτικές αλυσίδες
Σ. Μπουζάκης : Εκπαίδευση και εμάς
Β. Βουτσινάκης : Προβλήματα και προοπτικές

Α. Βασιλοπούλου : Η νεοελληνική γλώσσα
Ν. Αλεξάκης : Ποιο πανεπιστήμιο
Γ. Επισκοπίνης : Βορβορίζοντες Έλληνες
Κ. Μαλαφόντης : Παιδαγωγικά κείμενα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ 1^η ΤΟΥ ΜΗΝΑ
σε βιβλιοπωλεία και περίπτερα

πνεύματος με πολλές περγαμηνές τέτοιου είδους στο παρελθόν. Καθόλου σκοτεινή η καριέρα του επί ΕΡΕ - χούντας - ΝΔ: είχε διακριθεί πάντα για το ζήλο του να εξοντώνει τους φαντάρους με κάθε είδους μέσα: φυλακές («εγκρίνω και επαυξάνω» είναι το δόγμα του), τρομοκρατία και απειλές στους μη αρεστούς, σκοπιές παντού ώστε να μην υπάρχουν δυνατότητες για «πολυτέλειες» όπως έξοδοι - άδειες κ.λπ. Άλλωστε ο άνθρωπος δεν κρύβει τις πεποιθήσεις του: στον «εορτασμό» της επετείου του Πολυτεχνείου στο Δημαρχείο του Κιλκίς, την ώρα προβολής ντοκυμανταίρ για την εισβολή των τανκς ο υποστράτηγος επιδεικτικά αποχώρησε δηλώνοντας ότι δεν μπορεί «να βλέπει τέτοιες μαλακίες» εκφράζοντας τη νοσταλγία του για τις αλησμόνητες εκείνες εποχές. Παράλληλα εξαπολύει την Στρατονομία μήπως ξεφύγει κανένας φαντάρους που δεν πληρεί τις αισθητικές προδιαγραφές του. Χαρακτηριστικό του θράσους των διατεταγμένων οργάνων του είναι το ότι έχουν θάψει σε έγγραφα «απόρρητα» αναφορά γιατρού που επισημαίνει ψυχολογικά προβλήματα σε

πολλούς φαντάρους της μερραρχίας και εισηγείται μείωση των σκοπιών.

Είναι επόμενο λοιπόν με τέτοιο λαμπρό προϊστάμενο οι διοικητές μονάδων να οργιάζουν. Στις μονάδες της Αργυρούπολης οι αντισυνταγματάρχες Νικολακόπουλος και Ζερβός έχουν στο ενεργητικό τους το μοίρασμα μερικών χιλιάδων (!) ημερών φυλακής, ευάριθμες δεκάδες παραπομπών σε στρατοδικεία ανάλογα με τη φαντασία και τις διαθέσεις τους, ενώ οι αναβολές έχουν γίνει καθημερινό αίτημα. Ο συν/χης Σαπάκος στο Κιλκίς, αφού μοιράζει καθημερινά «εικοσάρες», διακήρυξε ότι η «ανοχή» του έχει... εξαντληθεί και θα παραπέμψει πια στρατοδικείο. Στο στόμα του επιτελάρχη Νασούμ (πιο μαύρου κι από τον μπερέ του) η λέξη «φυλακή» έχει γίνει καθημερινός λόγος ενώ στο «Δογάνη» λοχαγός επέβαλε 10ήμερη φυλακή και ανέστειλε άδειες γιατί δεν του έφεραν, παράτυπα φυσικά, πρόγευμα από αυτό των φαντάρων (!).

Όλα αυτά συμβαίνουν υπό τις υψηλές ευλογίες του αντιστράτηγου Κωτσίδη, που έβαλε πλώρη για διοικητής στρατιάς υπό το φως του «πράσι-

νου ήλιου της αλλαγής» κι έχοντας επιδείξει θεάρεστο έργο όσον αφορά την εξουθένωση των φαντάρων.

Το καθοριστικό ερώτημα είναι: έως πότε οι στρατευμένοι θα πληρώνουν με καθημερινό άγχος, κούραση, ψυχολογικές επιβαρύνσεις την φασιστική πολιτική και το милитарistικό πνεύμα των φαιών εγκατεστημένων της VI ΜΠ; Πως θα εκλείψει το κλίμα τρομοκρατίας που έχει επιβληθεί από άκρο σε άκρο κάθε στρατοπέδου; Και ως πότε εν ονόματι του «αξιόμαχου» και των «εθνικών ιδεωδών» οι φαντάρους θα γίνονται αντικείμενα εκτόνωσης των βίτσιων του κάθε βαθμοφόρου;

Τα ερωτήματα βέβαια δεν φιλοδοξούν να προβληματίσουν τους πολιτικούς προϊσταμένους των στρατοκρατών. Φιλοδοξούν όμως να θέσουν σαν προβληματισμό την αναγκαιότητα αντίστασης καθημερινά στις επιλογές της στρατιωτικής ιεραρχίας, και να ζητήσουν από όλους φαντάρους και μη, βοήθεια για την ανα-σύνταξη κάποιων κινήσεων αντιθετικών στα όσα συντελούνται σήμερα στο στρατό.

Φαντάρους και υπαξι/κούς της VI ΜΠ

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

● Περιστατικά, όπως αυτό του στραγγαλισμού ενός 42χρονου τρόφιμου του Δρομοκαΐτειου, είναι πολύ σοβαρά, τονίζει μαθήτρια - επιστολογράφος μας.

Αγαπητό «Αντί» Ποιος θα ξεχάσει πιο γρήγορα το γεγονός του στραγγαλισμού του 42χρονου, από λάθος και αμέλεια, στο Δρομοκαΐτειο; Ο κ. Παπανδρέου —αν το πληροφορήθηκε— ή ο υπουργός Υγείας κ. Απ. Κακλαμάνης; Ας ελπίσουμε ότι ο δεύτερος τουλάχιστον θα δείξει τη σχετική ευαισθησία και θα φροντίσει ώστε να καλυφθεί έστω η έλλειψη καταλλήλου προσωπικού για να αποφευχθούν γεγονότα σαν αυτό του δυστυχισμένου 42χρονου, που ίσως περνά απαρτημένο μπροστά στα μεγάλα σκάνδαλα, αλλά είναι εξίσου —και περισσότερο— σημαντικό γιατί δείχνει πόσο αγνοείται η αξία της ανθρώπινης ζωής στις μέρες μας.

Κωνσταντίνα Κοτσιφίη
Μαθήτρια Λυκείου

ΤΕΥΧΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τεύχος 3ο
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1988

Άρθρα:

Γ. Σταμάτης

Οι λειτουργίες του οικονομικού προγράμματος και της αγοράς στις σοσιαλιστικές οικονομίες

Peter Newman / Σ. Βασιλάκης

Ο Sraffa και ο ατελής ανταγωνισμός

Γ. Βαβούρας / Α. Κούτρης

Παραοικονομία: Θεωρητική και μεθοδολογική προσέγγιση Μέρος Α: Έννοια, αίτια και μέθοδοι μέτρησης της παραοικονομίας

Θ. Λιπόδατος

Η πνευματική θέση του Carl Schmitt και η «έννοια του Πολιτικού»

Κριτικά Σημειώματα

Α. Τσίτσουβιτς

Για την τιμολόγηση της ηλεκτρικής ενέργειας

Βιβλιοκρισίες

Επισκόπηση Επιστημονικών Περιοδικών

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

Κυκλοφορούν οι ποιητικές συλλογές

Τίτον Πατρίκιου
ΑΝΤΙΚΡΙΣΤΟΙ ΚΑΘΡΕΦΤΕΣ

Κικίης Δημουλά
ΧΑΙΡΕ ΠΟΤΕ

Τάκη Καρβέλη
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΕΡΣΙΝΟΣ ΚΑΙΡΟΣ

Γιώργη Πανλόπουλου
ΤΑ ΑΝΤΙΚΛΕΙΔΙΑ

Νόρας 'Αναγνωστάκη
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
(Τάκης Σινόπουλος, Νάσος Βαγενάς, Γιώργος Βακαλό)

Νάσου Βαγενά
Η ΕΣΘΗΤΑ ΤΗΣ ΘΕΑΣ
Σημειώσεις για την ποίηση και την κριτική

Ξενοδοχεία ΚΑΡΑΒΕΛ

ΑΘΗΝΑ - ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Για κάθε εκδήλωση και με την καλύτερη
περιποίηση.

CARAVEL HOTEL

Για Συνέδρια, Δεξιώσεις, Εκθέσεις,
Τσάγια, Χορούς, Επιδείξεις, Γάμους,
κ.λ.π. για εξυπηρέτηση 10 έως 2000
ατόμων, με ασυναγώνιστες τιμές και
ποιότητα.

CARAVEL HOTEL

Για Γυμναστική γυναικών και ανδρών,
κολύμπι στην κλειστή θερμαινόμενη
πισίνα, σάουνα, μασάζ, τζόκινγκ,
αισθητική, υδρομασάζ, υδροθεραπεία.

CARAVEL HOTEL

Για φιλοξενία στα 520 δωμάτια και
σουίτες, με κλιματισμό, Έγχρωμη
Δορυφορική τηλεόραση, 24 ώρες
υπεραυτόματο τηλεφώνο, 100%
πυρασφαλές και αντισεισμικό, με
πάρκινγκ, έξω από το δακτύλιο.

CARAVEL HOTEL

Ρουμ Σέρβις, Εστιατόριο Lido, Disco
Αμαλία, Μπαρ Κωνσταντινούπολη,
Lord Byron Piano Bar, Καφετέρια, 12
Αίθουσες Δεξιώσεων.

ΚΑΡΑΒΕΛ

Βασ. Αλεξάνδρου 2Α
ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 7290721-9
7290731-9
Telex 214401 CHGR
Fax 7236683

ΒΙΒΛΙΟ

ΑΘΗΝΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
«Αλεξάνδρειες των Άστρων»
Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1988

«Στόματα άσαρκα / κατοικούντα την κόλαση / μου εκμυστηρεύονταν / πράξεις παραφροσύνης». (Έφοδος).

Ιερείς ενός πόθους (έκφρασης) επιμένουν - σε πείσμα της περιρρέουσας ατμόσφαιρας: Εκείνης της συνθηματολογικής προβολής και των «ιδεών» που συναρμολογούνται εν επιρροή της «κοινής γνώμης». Ποιήματα, απαλλαγμένα από την καταστροφική αίσθηση που προκαλεί η εμπειρία, εκτός διλημάτων εφηβείας και ωριμότητας που εμφανίζουν πανικό.

Εν αρχή, η διαδρομή, «Συνθήματα γερασμένα / ... / ο έρωτας και οι οπαδοί του» συναντούν στη μέση περίπου της πορείας τη γεύση της επανάληψης: «με τα ίδια πληγωμένα χαρακτηριστικά».

Αδιέξοδη πορεία συναισθημάτων ή βαθειά βυθισμένοι σε μια συνήθεια, αδυνατούμε να «ξεφύγουμε από τη Ζωή»; Βέβαια, υποψιάζομαι ότι τα «πληγωμένα χαρακτηριστικά» βοηθούν συναισθηματικές «εκστάσεις». Όχι διδακτικές αλλά εκείνες που αποδίδονται ποιητικά: «Η μοναξιά διδάσκει την ουσία των πραγμάτων / αφού ουσία των πραγμάτων είναι η μοναξιά».

Η επίγνωση της μοναξιάς οδηγεί στη σιωπή, στη συμφιλίωση, στη μείωση των ψυχικών διαρροών. Επιτρέπει να επιβιώνεις βιολογικά καταναλώνοντας επαναλήψεις κ.ά. Κάτι τέτοιο θα προκαλούσε τους οπαδούς των στόχων. Όταν όμως τελειώνουν οι στόχοι, ή οι αντοχές, τι υπάρχει; Ο θάνατος; Συμπληρωματικά, θα υποστήριζα, τη γεύση.

Εκείνη που εισέρχεται στο σώμα και αναδύεται σε λέξεις που συναρμολογούνται σε στίχους και στη συνέχεια σε ποιήματα. Η επαφή με χώρους (σημασίες) ελάχιστα λεηλατημένους. Τα ποιήματα της Πάτμου (ΙΧ).

Μια «φιλοξενία» των αδιέ-

ξοδων αισθήσεων στο ιστορικό ρίγος που δωρίζει το μοναστήρι βοηθά να αναδυθεί το εσωτερικό δράμα του Όντος. Σύνάμα προσφέρει νόημα στη θανάσιμη πάλη με τις υπαρκτές δυνατότητες.

«Οι φλέβες του εσώπαιναν».

«Και η συλλογή τους παιδεμένη».

Ένα δραματικό παραλήρημα με αποκορύφωση στο θάνατο που ηττήθηκε. Ενδιάμεσα, ποιήματα άλλοτε ερωτηματικά, καταφατικά, αναδειχνουν ένα διάλογο είτε με τη σιωπή, είτε με το κενό... μειώνοντας —προσωρινά— τον τρόμο.

Καταστάσεις καταγραμμένες στις αισθήσεις προκαλούν σε ένα τόνο ήρεμο (επίγνωση γαρ;) μια σύγκριση χωρίς ειρωνεία («Πρόκληση»).

Η γνώση (εμπειρία;) θα συνδέεται με τύψεις συν οράματα ευαισθησίας αντίστοιχης του Καμύ όταν έγραφε: «Ο 2ος αιώνας μας είναι αιώνας του τρόμου».

Ο στίχος:

«Και τα τρομαγμένα όνειρα / των δέντρων» θα υπενθυμίζει την αυτομαστίγωση ενός πολιτισμού που παράγει τη «Θυσία» του Ταρκόφσκι σαν συμπλήρωμά του.

Η χαλάρωση, η κόπωση, τινά υπόλοιπα αισθήματα που βρήκαν φιλοξενία στην παρούσα ποιητική συλλογή θα ανανεώνουν Νιτσεϊκές εικόνες: «Άδεια από μάτια πρόσωπα / που τριγυρνούν και δρασκελούν / ονείρων τάφους».

Και το λυρικό επιμύθιον ξετυλίγει την οδυνηρή αυτογνωσία.

«Παρηγορήστε / τις τρομαγμένες φαντασίες μας».

Άραγε οι καρποί, βιωματικοί και γνωστικοί, συντρίβουν κάθε οντολογική δύναμη; Και η γλώσσα, υπηρέτης όσων συνωθούνται, χαρίζει μια υποσυνείδητη επιθυμία σαν επίλογο:

«Ένα θάνατο ξανθό / δώρο στερνό / για την κατανόηση / του ύψους του».

X.H.K.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΛΙΟΝΤΑΚΗΣ
Ανθολογία γαλλικής ποίησης
(Από τον Μπωντλαίρ ως τις μέρες μας)
Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
1988, σελ. 312

Γάλλοι ποιητές μεταφρασμένοι από Έλληνες ποιητές είναι το διακριτικό στοιχείο της Ανθολογίας Γαλλικής Ποίησης, προκειμένου να φανούν —κατά τον ανθολόγο— οι αντιστοιχίες και οι επιδράσεις ανάμεσα στη γαλλική και

την ελληνική ποίηση καθώς και η εξελικτική πορεία της νεοελληνικής γλώσσας μέσα από μεταφράσεις ενός και πλέον αιώνα.

Έτσι, παρακολουθούμε τη γαλλική ποίηση του 19ου και του 20ού αιώνα μέσα από μεταφράσεις του Παλαμά, του Τέλλου Άγρα, του Καίσα. Εμμανουήλ, του Καρυωτάκη, της Πολυδούρη, του Σεφέρη, του Ελύτη, του Εμπειρικού, του Εγγονόπουλου, του Ν.Γ. Πεντζίκη, της Μελισσανίτης, του Τ. Βαρβιτσιώτη, του Σινόπουλου, του Λειβαδίτη, του Αναγνωστάκη, του Πατρικίου και άλλων πολλών, παλαιότερων και νεότερων ποιητών.

Η Ανθολογία αποτελεί την πρώτη συστηματική παρουσίαση της νεότερης γαλλικής ποίησης στη χώρα μας και υπογράφεται από τον ποιητή Χριστόφορο Λιοντάκη Ξεκινά από τον Μπωντλαίρ και περιλαμβάνει σημαντικά ονόματα στο χώρο των γαλλικών γραμμάτων, όπως Μαλλαρμέ, Βερλαίν, Ρεμπώ, Λωτρεαμόν, Απολλιναιρ, Βαλερύ, Σαιν Τζων Περς, Πιέρ Ζαν Ζουβ κ.ά., εκπροσώπους του σουρεαλισμού όπως ο Μπρετόν, ο Αραγκόν, ο Ελύαρ κ.ά, αλλά και νεότερους ποιητές: Ρενέ Σαρ, Ανρί Μισώ, Π. Ρεβερντύ, Ντεσνός, Φρανσίς Πονζ, Υβ Μπωνφουά κ.ά.

Συμπωματικό σχόλιο με ερωτήματα για τη διάδοση του λογοτεχνικού βιβλίου

Μια σύμπτωση στάθηκε αφορμή γι' αυτό το σχόλιο, που αφορά την αγορά των αξιών και τη διάδοση του λογοτεχνικού βιβλίου στην ελληνική κοινωνία.

Έτυχε να διαβάσω πριν καιρό ένα μυθιστόρημα της Τόνι Μόρισον, από το οποίο θαμπώθηκα και έψαξα να διαβάσω όλα τα υπόλοιπα. Αργότερα, μια μέρα που είχα συναντήσει τη Μυρσίνη Ζορμπά των εκδόσεων Οδυσσέας, βάλθηκα να της εξηγήσω ότι πρόκειται για σημαντική τομή στην αμερικανική και την παγκόσμια λογοτεχνία, ότι είναι πολυβραβευμένη συγγραφέας και τα βιβλία της μεταφράζονται παντού κ.τλ., έχοντας την αφελέη πρόθεση να την πείσω να μεταφράσει και να εκδόσει Τόνι Μόρισον.

Ανακάλυψα, με κατάπληξη ομολογώ, ότι το γνωστότερο και βραβευμένο μυθιστόρημα της Μόρισον «Το τραγούδι του Σαλομόν» έχει κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Οδυσσέας εδώ και τέσσερα χρόνια. Στην απορία μου, πώς δεν το πήρα είδηση, προστέθηκε η πληροφορία ότι το βιβλίο δεν κίνησε την προσοχή, δεν μνημονεύθηκε, δεν κρίθηκε και δεν πουλήθηκε καθόλου, «τα αντίτυπα σκονίζονται στην αποθήκη».

Το ερώτημα, πώς και γιατί πέρασε απαρατήρητο από τους κριτικούς της λογοτεχνίας και τα ειδικά περιοδικά αυτό το βιβλίο, έμεινε αναπάντητο και μου προκάλεσε μια γενικότερη απορία. Οι παράγοντες που συνήθως επηρεάζουν τη διά-

δοση των βιβλίων είναι οι ποιοτικές και οι εμπορικές αξίες. Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση έχουμε σύμπτωση των δυο, μια μαύρη Αμερικανίδα συγγραφέα με μεγάλη κοινωνική ευαισθησία και εξαιρετική ποιότητα, κι από την άλλη πολύ γνωστή διεθνώς, με βραβεία, μεταφράσεις, απανωτές εκδόσεις και πλήθος επαινετικές κριτικές. Πώς λειτουργεί αλήθεια η αγορά των αξιών στην ελληνική κοινωνία;

Η αφορμή αυτού του συμπωματικού γεγονότος με ώθησε να επισημάνω σε αυτό το σχόλιο ότι θα ήταν ενδιαφέρον και γενικότερα χρήσιμο να μελετηθεί στην ελληνική κοινωνία (η οποία είναι στη λογοτεχνία πιο καλλιεργημένη από ό,τι σε άλλες μορφές τέχνης), πώς λειτουργούν οι μηχανισμοί διάδοσης των βιβλίων, τι επηρεάζει το αναγνωστικό κοινό, πώς δημιουργούνται οι αποδεκτές αξίες και ποιες είναι οι δίοδοι πληροφόρησης και διαμόρφωσης γνώμης από τους ειδικούς της λογοτεχνίας που με τη σειρά τους διαμορφώνουν μέσα από τα ειδικά έντυπα τη γνώμη του αναγνωστικού κοινού. Κι ακόμα θα ήταν εξίσου ενδιαφέρον και πολύ χρήσιμο να γινόταν έρευνα για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στο σχολείο, που εμποδίζει, κατά τη γνώμη μου, την εξοικείωση των μαθητών με τη λογοτεχνία και καταστρέφει την ταύτιση απόλαυσης με την ανάγνωση.

Άννα Φραγκουδάκη

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΝΤΡΕΪ ΤΑΡΚΟΦΣΚΙ

Σμιλεύοντας τό χρόνο

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ
ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΟ

Έκδόσεις Νεφέλη

Μαυρομυχάλη 9 Αθήνα 106 79 Τηλ. 36.07.744

ΜΕΣΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕ ΡΩΣΗ

● Μετά από το «ΚΑΙ» ακόμα δυο περιοδικά της «Γραμμής» πουλήθηκαν αυτή την εβδομάδα. Το «ΕΝΑ» και το «ΜΙΑ» ανήκουν πλέον στην ιδιοκτησία του χημικού μηχανικού Π. Ζερίτη. Ο κ. Ζερίτης είναι ιδιοκτήτης της Χαρτοβιομηχανίας Θράκης DIANA, καθώς επίσης και μιας εταιρείας χαρτιού στην Αίγυπτο. Η καινούργια εταιρεία από την οποία θα εκδίδονται τα δυο περιοδικά έχει την επωνυμία MIEN. Όπως δήλωσε, ο νέος ιδιοκτήτης την εκδοτική του αυτή προσπάθεια θα την ξεκινήσει χωρίς ξένο χρήμα και χωρίς δάνεια, δίνοντας στο προσωπικό αύξηση της τάξης του 19%. Στόχος του είναι το ΕΝΑ να κυκλοφορήσει πριν τις 15 Μαρτίου, ημερομηνία κατά την οποία έχει προγραμματιστεί η κυκλοφορία του ΜΙΑ. Σύμβουλος της καινούργιας

εταιρείας είναι ο εκδότης Θ. Καστανιώτης.

Δεν έχει δοθεί πάντως μέχρι στιγμής εξήγηση για τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται οι αγοραπωλησίες των διαφόρων εντύπων της «Γραμμής» καθώς δεν έχει ανακληθεί η συντηρητική κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας από την επιτροπή της Τράπεζας Κρήτης.

● Μέσα στο πρώτο 15ήμερο του Φεβρουαρίου θα βγει στον αέρα η εικόνα της τηλεόρασης του Δήμου της Αθήνας, με την ονομασία που χρησιμοποιήσε, ήδη η κασέτα που κυκλοφορεί: «Αθήνα Ανεξάρτητη Τηλεόραση». Επικεφαλής είναι ο δημοσιογράφος **Στάμος Ζούλας**. Με επιμέρους υπεύθυνους: Για το πολιτικό τον **Θάνο Οικονομόπουλο**, για τα εξωτερικά την **Εύη Δεμίρη**, τα οικονομικά τον **Θέμο Αναστασιάδη** και για το ελεύθερο ρεπορτάζ τον **Γιώργο Τράγκα**.

Ο τηλεοπτικός σταθμός του Δήμου της Αθήνας θα στελεχωθεί από τη δημοσιογραφική ομάδα του «Αθήνα 9.84» σε όλα τα επίπεδα. Και υπόσχεται ότι θα διαφοροποιηθεί αισθητικά από την υποβαθμισμένη ποιότητα της τηλεόρασης του Ανδριανόπουλου και του Κούβελα, οπτικο-

ποιώντας το ακρόαμα του «9.84».

Οι ώρες του προγράμματος θα είναι 8μ.μ.-11.30μ.μ. Θα περιλαμβάνονται δελτία ειδήσεων, πολιτικό και πολιτιστικό μαγκαζίνο, συνεντεύξεις κ.λπ.

Για να δούμε τι θα δούμε! Και ψιτ, ...παιδιά! Η τηλεόραση δεν είναι ραδιόφωνο, μην το ξεχνάτε!

ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΟ

Αθήνα, 16.1.1989

Κύριε Διευθυντά, Με έκπληξη πληροφορηθήκαμε και αργότερα πιστοποιήσαμε ότι στο φύλλο της εφημερίδας «Τύπος της Κυριακής» της 15.1.1989 και στην έρευνα του δημοσιογράφου Δ. Ρίζου που επιγράφεται «Μυστική γιάφκα Κοσκωτά» εμφανιζόμαστε να κάνουμε δηλώσεις.

Είναι πράγματι εκπληκτικό πώς η ειλικρινής και επαναλαμβανόμενη απάντησή μας «δεν ξέρω» στα ερωτήματα των δημοσιογράφων μετατράπηκε σε γαργαλιστικές και όλο νόημα φράσεις που σίγουρα συμβάλλουν στην τέρψη του αναγνωστικού κοινού, αλλά πόρρω απέχουν από την υπεύθυνη πληροφόρηση που τόσο έχει ανάγκη ο τόπος μας.

Λουκία Νομικού
Νικολέτα Νομικού
Αθήνα

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819
72.49.300 — 72.48.240

- Συντακτική επιτροπή:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ
ΧΡ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ
- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Σύμβουλος έκδοσης:
ΔΗΜ. ΚΑΚΑΒΕΛΑΚΗΣ
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ» Α.Ε.
Λ. Ηρακλείου 145
Τηλ. 25.15.340

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ. ·
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 25
ετήσια: δολ. 50
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 28
ετήσια: δολ. 57

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

1979-1989 ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΝΕΦΕΛΗ

20 ΒΙΒΛΙΑ ΔΩΡΕΑΝ

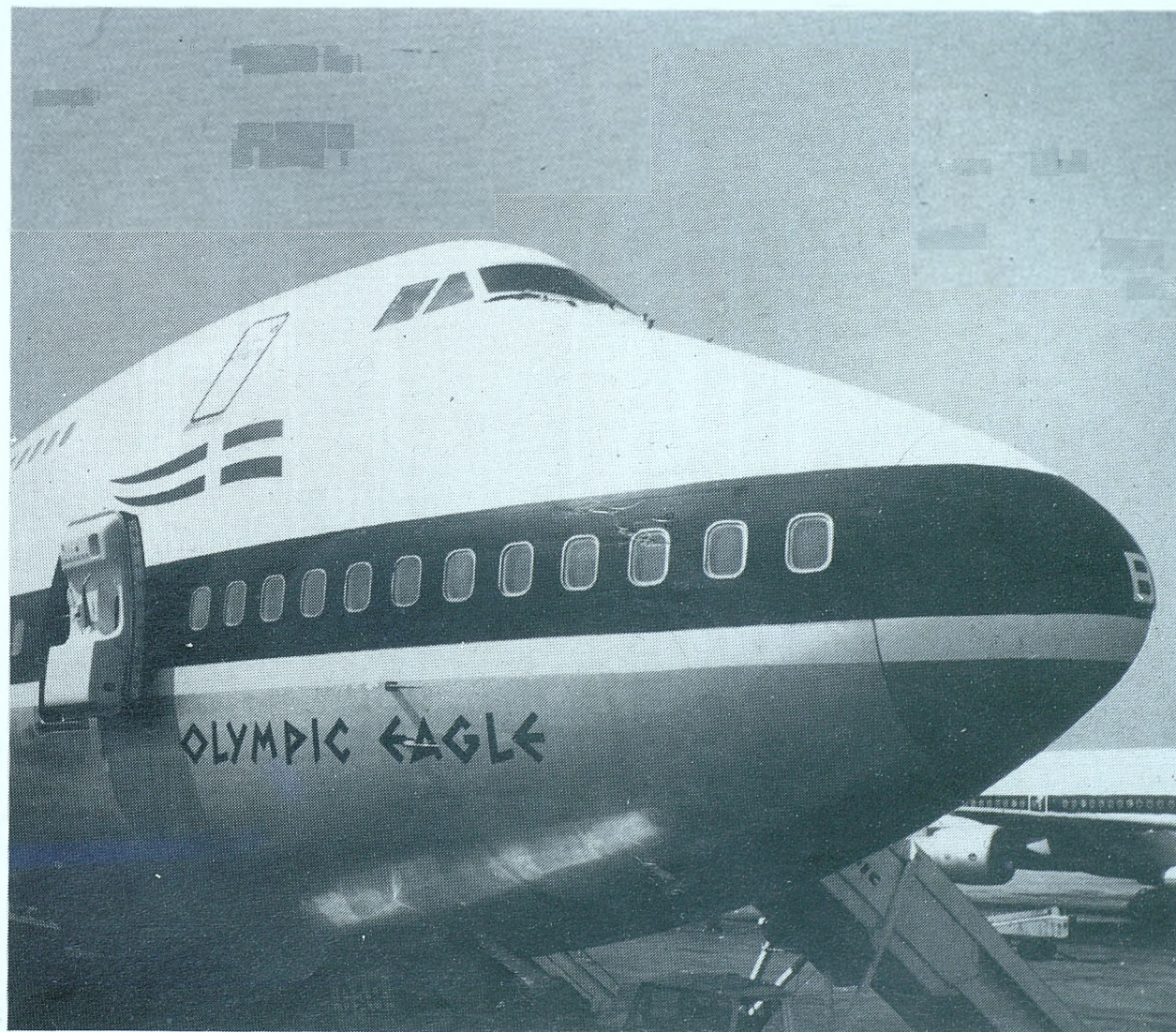
Οι εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ με την ευκαιρία
των 10 χρόνων από την ίδρυσή τους, σάς
προσφέρουν έντελώς
ΔΩΡΕΑΝ

και για ένα μήνα (Φεβρουάριος 89), ένα βιβλίο
από κατάλογο είκοσι επιλεγμένων εκδόσεών μας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομυχάλη 9, 'Αθήνα 106 79, Τηλ. 360.77.44 — 360.47.93

Η εταιρία των πέντε ηπείρων

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

ΤΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΔΕΗ ΠΙΑΝΕΙ ΤΟΠΟ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ!

Σαφείς στόχοι, σωστή στρατηγική και υλοποίηση, θετικά αποτελέσματα. Αυτό είναι το πλαίσιο δράσης του αναπτυξιακού έργου της ΔΕΗ.

Στόχοι: Κάλυψη των ολοένα αυξανόμενων αναγκών της χώρας σε ηλεκτρική ενέργεια με τον πιο επωφελή για την οικονομία της χώρας μας τρόπο.

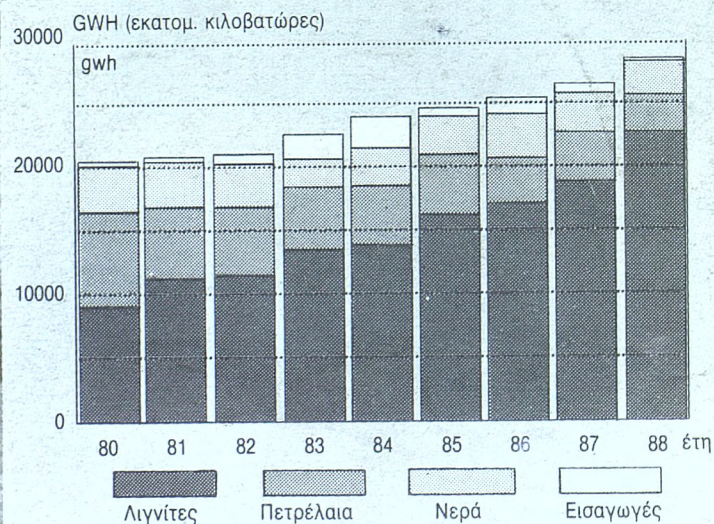
Στρατηγική: Αύξηση παραγωγής με παράλληλη υποκατάσταση του εισαγόμενου συναλλαγματοβόρου πετρελαίου με εγχώριες πηγές ενέργειας (λιγνίτες, υδάτινοι πόροι).

Υλοποίηση: Τεράστιες επενδύσεις για νέα θερμοηλεκτρικά και υδροηλεκτρικά έργα και ανάπτυξη λιγνιτορυχείων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: (Περίοδος 1980 - 1988)

- Αύξηση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά 37%.
- Μείωση της συμμετοχής του πετρελαίου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από 36% σε 11%.
- Αύξηση της συμμετοχής του λιγνίτη από 44% σε 80%.
- Μείωση εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας κατά 68%.

Τα αποτελέσματα μιλάνε μόνα τους.
Το αναπτυξιακό πρόγραμμα της ΔΕΗ πράγματι «πιάνει τόπο» στον τόπο μας.

**ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ
ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΙ**